

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**KONUT YERLEŞİMLERİNDE DIŞ MEKAN KULLANIMLARININ
SOSYAL ETKİLEŞİM YÖNÜNDEN İNCELENMESİ: TOKİ ATAKENT
SİTESİ ÖRNEĞİ (ANKARA)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NIHAN ŞENSOY

TEMMUZ 2012

DÜZCE

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**KONUT YERLEŞİMLERİNDE DIŞ MEKAN KULLANIMLARININ
SOSYAL ETKİLEŞİM YÖNÜNDEN İNCELENMESİ: TOKİ ATAKENT
SİTESİ ÖRNEĞİ (ANKARA)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NIHAN ŞENSOY

TEMMUZ 2012

DÜZCE

KABUL VE ONAY BELGESİ

Nihan ŞENSOY tarafından hazırlanan “Konut Yerleşimlerinde Dış Mekan Kullanımlarının Sosyal Etkileşim Yönünden İncelenmesi: TOKİ Atakent Sitesi Örneği (Ankara)” isimli lisansüstü tez çalışması, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun 19.07.2012 tarih ve 2012/243 sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı)
Yrd. Doç. Dr. Aybike Ayfer KARADAĞ
Düzce Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. Güniz AKINCI KESİM
Düzce Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. Mehmet Emin BARIŞ
Ankara Üniversitesi

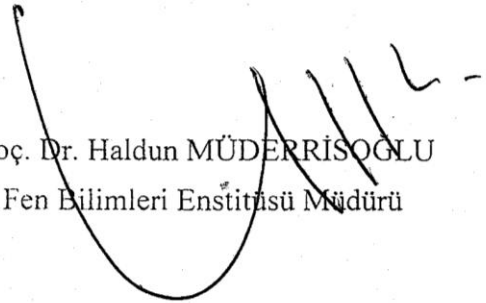

Tezin Savunulduğu Tarih: 31.07.2012

ONAY

Bu tez ile Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Nihan ŞENSOY’un Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans derecesini almasını onamıştır.

Doç. Dr. Haldun MÜDERRİSOĞLU
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

31/07/2012

Nihan ŞENSOY

Sevgili Aileme...

TEŞEKKÜR

Öncelikle tez çalışmama başladığım ilk andan itibaren, desteğini her daim yanımda hissettiğim, zamanını ve emeğini benden asla esirgemeyen saygıdeğer hocam, danışmanım Yrd. Doç Dr. Aybike Ayfer KARADAĞ'a sonsuz teşekkür, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Önerileri ile tezimin gelişmesine katkı sağlayan, tez izleme komitesi üyesi değerli hocalarım Prof Dr. Güniz AKINCI KESİM, ve Prof. Dr. Mehmet Emin BARIŞ başta olmak üzere, bölüm öğretim üyelerimizden Doç. Dr. Haldun MÜDERRİSOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Pınar KÖYLÜ ve Yrd. Doç. Dr. Osman Uzun'a teşekkür ederim.

Farklı bakış açıları ile tezime destek olan Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Sosyoloji Bölüm Toplumsal Yapı ve Değişme Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Hayriye ERBAŞ'a ve Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Aysel USLU'ya teşekkürü borç bilirim. Yüksek lisans eğitimim için beni cesaretlendiren Karadeniz Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Prof.Dr. Öner DEMİREL'e teşekkür ederim.

Beni şevkle çalışmaya adapte eden ve desteğiyle her zaman yanımda olan, değerli arkadaşım Davut DURMUŞ'a sonsuz teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım. Ayrıca çalışmam yanımda olan, sabırla destekleyen tüm arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Bugün bu çalışmanın ortaya çıkmasında başrol oynayan ve içinde bulunduğum durumun mimarı olan ailemin bütün fertlerine, sonsuz sevgi ve minnetimi sunarım

Temmuz 2012

Nihan ŞENSOY

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİL LİSTESİ.....	iv
ÇİZELGE LİSTESİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
EK LİSTESİ	xii
ÖZET	1
ABSTRACT	2
EXTENDED ABSTRACT	3
1. GİRİŞ	8
1.1.KAYNAK ÖZETLERİ	12
1.2. MEKAN-İNSAN İLİŞKİLERİYLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	21
1.2.1.Mekan ve Mekanın Özellikler	21
1.2.2.Mekan ve İnsan İlişkisi.....	28
1.3. SOSYAL ETKİLEŞİM AMAÇLI MEKAN ÖZELLİKLERİ	40
1.3.1.Sosyal Etkileşim Kavramı ve Özellikleri	40
1.3.2.Sosyal Etkileşim ve İnsan-Mekan İlişkisi	43
1.4. KONUT YAKIN ÇEVRESİ DIŞ MEKAN TASARIMLARI.....	47
2. MATERYAL VE YÖNTEM.....	52
2.1. MATERYAL	52
2.2. YÖNTEM.....	52
3. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	58
3.1. ARAŞTIRMA ALANININ YERİ VE SINIRLARI	58
3.2.ARAŞTIRMA ALANININ DOĞAL VE KÜLTÜREL ÇEVRESİ	58
3.2.1.Doğal Çevre	58
3.2.2. Kültürel Çevre.....	60

3.3. ARAŞTIRMA ALANI DIŞ MEKAN KULLANIMLARI MEVCUT DURUMU VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	61
3.3.1. Mevcut Durum	61
3.3.2. Mevcut Dış Mekan Kullanımlarına İlişkin Değerlendirmeler	100
3.4. KULLANICI ANKET SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRMELER.....	106
3.4.1. Anket Sonuçları.....	106
3.4.2. Ankete Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	107
3.4.3. Kullanıcıların Konutları ve Dış Mekan Kullanımlarına İlişkin Bulgular.	113
3.4.4. Mekandaki Sosyal Etkileşime Yönelik Bulgular	134
3.4.4.1. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	137
3.4.4.2. Varyans Analizi Sonuçları	141
3.4.5. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	147
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	151
5. KAYNAKLAR	157
6. EKLER.....	165
EK-1. ANKET SORULARI	165
EK-2. ARAŞTIRMA ALANINA İLİŞKİN HARİTALAR.....	171
ÖZGEÇMİŞ	172

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1.1.	Mekan örgütlenmesinin dinamik dengesi..... 26
Şekil 1.2.	Maslow'un gereksinimler hiyerarşisi..... 28
Şekil 1.3.	İnsan-çevre ilişkilerinde kullanılan mesafeler 37
Şekil 1.4.	Sosyal etkileşimi engelleyici ve destekleyici durumlar 46
Şekil 2.1.	Araştırma yöntemi akış diyagramı 54
Şekil 3.1.	Araştırma alanı sınırları. 59
Şekil 3.2.	Araştırma alanı mevcut peyzaj projesi 62
Şekil 3.3.	Araştırma alanının güncel peyzaj projesi. 63
Şekil 3.4.	46534 ada güncel peyzaj projesi..... 65
Şekil 3.5.	46534 ada otoparkları. 67
Şekil 3.6.	46534 ada yaya yolları ve yaya izleri. 68
Şekil 3.7.	46534 ada oturma mekanları. 69
Şekil 3.8.	46534 ada çocuk oyun alanları. 70
Şekil 3.9.	46535 ada güncel peyzaj projesi..... 71
Şekil 3.10.	46 535 ada otoparklar. 73
Şekil 3.11.	46535 ada oturma mekanları. 74
Şekil 3.12.	46535 ada çocuk oyun alanları. 75
Şekil 3.13.	46537 ada güncel peyzaj projesi..... 76
Şekil 3.14.	46537 ada otopark. 78
Şekil 3.15.	46537 ada oturma mekanları. 79
Şekil 3.16.	46 537 ada çocuk oyun alanı. 79
Şekil 3.17.	46537 ada fitness alanı. 80
Şekil 3.18.	46538 ada güncel peyzaj projesi..... 81
Şekil 3.19.	46538 ada otoparklar. 83
Şekil 3.20.	46538 ada oturma mekanları. 84
Şekil 3.21.	46538 ada çocuk oyun alanı. 84
Şekil 3.22.	46538 ada fitness alanı. 85
Şekil 3.23.	46536 ada güncel peyzaj projesi..... 86
Şekil 3.24.	46 536 ada oturma mekanları. 88

Şekil 3.25.	46536 ada çocuk oyun alanları.....	89
Şekil 3.26.	46536 ada basketbol sahaları.....	89
Şekil 3.27.	46545 ada kullanım alanları haritası.....	90
Şekil 3.28.	46 545 ada otopark alanı.....	92
Şekil 3.29.	46 545 ada oturma mekanları.....	92
Şekil 3.30.	46 545 ada basketbol sahaları.....	93
Şekil 3.31.	Seyir tepesi güncel peyzaj projesi.....	94
Şekil 3.32.	Seyir tepesi oturma mekanı.....	96
Şekil 3.33.	Seyir tepesi çocuk oyun alanları.....	97
Şekil 3.34.	Seyir tepesi spor alanı.....	98
Şekil 3.35.	Araştırma alanında yer alan adalara göre katılımcı sayısı.....	107
Şekil 3.36.	Kullanıcı cinsiyeti.....	107
Şekil 3.37.	Kullanıcıların yaş grupları.....	108
Şekil 3.38.	Kullanıcıların mezuniyeti.....	108
Şekil 3.39.	Kullanıcıların çalışma durumu.....	109
Şekil 3.40.	Kullanıcıların gelir durumu.....	110
Şekil 3.41.	Kullanıcıların Ankaralı olma durumu.....	110
Şekil 3.42.	Kullanıcıların yaşamının çoğunun geçtiği yer.....	111
Şekil 3.43.	Kullanıcının aile yapısı.....	111
Şekil 3.44.	Kullanıcıların çocuğunun bulunma durumu.....	112
Şekil 3.45.	Kullanıcıların çocuk sayısı.....	112
Şekil 3.46.	Konut seçimini etkileyen kriterler.....	114
Şekil 3.47.	Kullanıcıların sitede yaşam süresi.....	114
Şekil 3.48.	Kullanıcı konutunun kime ait olduğu.....	115
Şekil 3.49.	Kullanıcının oturduğu kat.....	115
Şekil 3.50.	Kullanıcıların site açık ve yeşil alanını kullanma durumu.....	116
Şekil 3.51.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin tercihleri.....	117
Şekil 3.52.	Kullanıcıların site açık ve yeşil alanında kimlerle vakit geçirdiği.....	117
Şekil 3.53.	Kullanıcıların açık ve yeşil alanda vakit geçirme süresi (saat/hafta).....	118
Şekil 3.54.	Dış mekan kullanımları ve özelliklerine ilişkin memnuniyet.....	119
Şekil 3.55.	Dış mekan kullanımlarının yeterliliği.....	120
Şekil 3.56.	Kullanıcıların apartmanlarındaki komşusunu tanıma durumu.....	135
Şekil 3.57.	Kullanıcıların sitedeki diğer komşularını tanıma durumu.....	135

Şekil 3.58.	Kullanıcıların apartmanda tanıdıkları komşu sayısı.	136
Şekil 3.59.	Kullanıcıların sitede tanıdıkları diğer komşularının sayısı.....	136
Şekil 3.60.	Kullanıcıların komşularıyla karşılaştıkları alanlar.....	137
Şekil 3.61.	Kullanıcıların sosyal etkileşim amaçlı dış mekan tasarım önerileri.	145
Şekil 3.62.	Kullanıcıların komşularıyla yapmak istediği boş zaman aktiviteleri.	146

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 1.1. Fiziksel çevredeki insan gereksinimleri.	49
Çizelge 1.2. Rapaport (1985)'a göre çevresel kalite bileşenleri	49
Çizelge 2.1. KMO değerleri ve yorumları.	57
Çizelge 3.1. Araştırma alanı güncel alan kullanım bilgileri.	64
Çizelge 3.2. 46534 ada güncel alan kullanım bilgileri.	66
Çizelge 3.3. 46535 ada güncel alan kullanım bilgileri.	72
Çizelge 3.4. 46537 ada güncel alan kullanım bilgileri.	77
Çizelge 3.5. 46538 ada güncel alan kullanım bilgileri.	82
Çizelge 3.6. 46536 ada güncel alan kullanım bilgileri.	87
Çizelge 3.7. 46545 ada güncel alan kullanım bilgileri.	91
Çizelge 3.8. Seyir tepesi güncel alan kullanım bilgileri.	95
Çizelge 3.9. Araştırma alanında bulunan bitki türleri.....	99
Çizelge 3. 10. Araştırma alanında doluluk oranı	100
Çizelge 3.11. Araştırma alanında birim alandaki yoğunluk	100
Çizelge 3.12. Araştırma alanı otopark alanı	101
Çizelge 3.13. Araştırma alanı çocuk oyun alanı	103
Çizelge 3.14. Araştırma alanı spor alanı.....	104
Çizelge 3.15. Aktif yeşil alanlar	104
Çizelge 3.16. Araştırma alanı yeşil alanları.....	105
Çizelge 3.17. Araştırma alanında yer alan adalara göre katılımcı sayısı.	106
Çizelge 3.18. Kullanıcı cinsiyeti.....	107
Çizelge 3.19. Kullanıcıların yaş grupları.	107
Çizelge 3.20. Kullanıcıların mezuniyeti.	108
Çizelge 3.21. Kullanıcıların çalışma durumu.	109
Çizelge 3.22. Kullanıcıların gelir durumu.	109
Çizelge 3.23. Kullanıcıların Ankaralı olma durumu.....	110
Çizelge 3.24. Kullanıcıların yaşamının çoğunun geçtiği yer.	110
Çizelge 3.25. Kullanıcının aile yapısı.....	111
Çizelge 3.26. Kullanıcıların çocuğunun bulunma durumu.	112

Çizelge 3.27.	Kullanıcıların çocuk sayısı.	112
Çizelge 3.28.	Konut seçimini etkileyen kriterler.	113
Çizelge 3.29.	Kullanıcıların sitede yaşam süresi.	114
Çizelge 3.30.	Kullanıcı konutunun kime ait olduğu.	115
Çizelge 3.31.	Kullanıcının oturduğu kat.	115
Çizelge 3.32.	Kullanıcıların site açık ve yeşil alanını kullanma durumu.	116
Çizelge 3.33.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin tercihleri.	116
Çizelge 3.34.	Kullanıcıların site açık ve yeşil alanında kimlerle vakit geçirdiği.	117
Çizelge 3.35.	Kullanıcıların açık ve yeşil alanda vakit geçirme süresi.	118
Çizelge 3.36.	Dış mekan kullanımları ve özelliklerine ilişkin memnuniyet.	119
Çizelge 3.37.	Dış mekan kullanımlarının yeterliliği.	120
Çizelge 3.38.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve cinsiyet arasındaki ilişki. ...	121
Çizelge 3.39.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve yaş arasındaki ilişki.	121
Çizelge 3.40.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve eğitim durumu arasındaki ilişki.	122
Çizelge 3.41.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve çalışma durumu arasındaki ilişki.	122
Çizelge 3.42.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve hayatının çoğunu geçirdiği yer ve arasındaki ilişki.	123
Çizelge 3.43.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve çocuğu olma durumu arasındaki ilişki.	123
Çizelge 3.44.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve çocuk sayısı durumu arasındaki ilişki.	123
Çizelge 3.45.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve çocuk yaşı durumu arasındaki ilişki.	124
Çizelge 3.46.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve Ankaralı olma durumu arasındaki ilişki.	124
Çizelge 3.47.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve konutun kime ait olduğu arasındaki ilişki.	125
Çizelge 3.48.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve sitede yaşam süresi arasındaki ilişki.	125
Çizelge 3.49.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve kiminle yaşadığı arasındaki ilişki.	125

Çizelge 3.50.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve apartmanda tanıdığı komşu sayısı arasındaki ilişki.	126
Çizelge 3.51.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve sitede tanıdığı komşu sayısı arasındaki ilişki.	126
Çizelge 3.52.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve dış mekanda vakit geçirme durumu arasındaki ilişki.	127
Çizelge 3.53.	Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve dış mekanda kiminle vakit geçirdiği arasındaki ilişki.	127
Çizelge 3.54.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve cinsiyet arasındaki ilişki.	128
Çizelge 3.55.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve yaşları arasındaki ilişki.	128
Çizelge 3.56.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve eğitim durumu arasındaki ilişki.	129
Çizelge 3.57.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve çalışma durumu arasındaki ilişki.	129
Çizelge 3.58.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve gelir durumu arasındaki ilişki.	130
Çizelge 3.59.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve hayatlarının çoğunu geçirdikleri yer arasındaki ilişki.	130
Çizelge 3.60.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve çocuğunun bulunma durumuarasındaki ilişki.	130
Çizelge 3.61.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve çocuk yaşları arasındaki ilişki.	131
Çizelge 3.62.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve Ankaralı olma durumu arasındaki ilişki.	131
Çizelge 3.63.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve konutun kime ait olduğu arasındaki ilişki.	132
Çizelge 3.64.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve kiminle yaşadıkları arasındaki ilişki.	132
Çizelge 3.65.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve apartmanda tanıdıkları komşu sayısı arasındaki ilişki.	133
Çizelge 3.66.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve sitede tanıdıkları komşu sayısı arasındaki ilişki.	133

Çizelge 3.67.	Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve konut bahçesinde vakit geçirme durumu arasındaki ilişki.....	134
Çizelge 3.68.	Kullanıcıların apartmanlarındaki komşusunu tanıma durumu.	134
Çizelge 3.69.	Kullanıcıların sitedeki diğer komşularını tanıma durumu.	135
Çizelge 3.70.	Kullanıcıların apartmanda tanıdıkları komşu sayısı.	135
Çizelge 3.71.	Kullanıcıların sitede tanıdıkları diğer komşularının sayısı.	136
Çizelge 3.72.	Kullanıcıların komşularıyla karşılaştıkları alanlar.....	137
Çizelge 3.73.	Kullanıcıların sosyal etkileşiminde rol oynayan faktörler.	140
Çizelge 3.74.	Kullanıcıların sosyo-kültürel yapısı ile sosyal etkileşim faktörleri arasındaki ilişki.	143
Çizelge 3.75.	Kullanıcıların sosyal etkileşim amaçlı dış mekan tasarım önerileri. ...	145
Çizelge 3.76.	Kullanıcıların komşularıyla yapmak istediği boş zaman aktiviteleri.	146
Çizelge 3.77.	Kullanıcıların komşularıyla yaşadıkları sorunlar.	146

SİMGELER VE KISALTMALAR

TOKİ	Toplu Konut İdaresi
KMO	Kaiser-Mayer-Olkin Ölçütü

EK LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
EK-1. Anket Soruları.....	165
EK-2. Araştırma Alanına İlişkin Haritalar	171

ÖZET

KONUT YERLEŞİMLERİNDE DIŞ MEKAN KULLANIMLARININ SOSYAL ETKİLEŞİM YÖNÜNDEN İNCELENMESİ: TOKİ ATAKENT SİTESİ ÖRNEĞİ (ANKARA)

Nihan ŞENSOY

Düzce Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Aybike Ayfer Karadağ

Temmuz 2012, 172 Sayfa

Kentleşmenin hızlanmasıyla birlikte mekanlar ve sosyal ilişkiler giderek değişmektedir. Sosyal etkileşim, bireylerin birbiriyle ve çevreleriyle iletişim halinde bulunmasını, kültürel, davranışsal ve duymusal bir alışveriş ortamının oluşmasını sağlamakta, mekan ise bu noktada önemli bir rol oynamaktadır. Araştırmalarda, mekansal ölçekte sosyalleşme, aile ilişkileri açısından konut ve/veya evde başlarken, toplumsal açıdan (diğer insanlar ile) konut yakın çevresinde başlamaktadır. Bu bağlamda konut yakın çevresi olarak ifade edilebilecek dış mekan kullanımları sosyal etkileşim açısından önemli konu olmaktadır. Bu çalışmanın amacı TOKİ Atakent Sitesindeki dış mekan kullanımlarının sosyal etkileşimdeki rolünü belirlemek, bu süreçte sosyal etkileşimi etkileyen tüm faktörleri incelemek, dış mekan kullanımlarına ilişkin mevcut durumu irdelemek ve konut yakın çevresinde sosyal etkileşimi geliştirmeye yönelik öneriler geliştirmektir. Bu amaca yönelik olarak öncelikle kuramsal temeller ortaya incelenmiş, arazi ve anket çalışmaları yapılmıştır. Araştırma alanı dış mekan kullanımlarına ilişkin mevcut durum irdelenerek, peyzaj projeleri güncellenmiş ve dış mekan kullanımları değerlendirilmiştir. Araştırma alanında insan-mekan-sosyal etkileşim ilişkisini ortaya koymak amacı taşıyan anket çalışması yapılmıştır. Anket, Kasım 2011-Mart 2012 tarihleri arasında % 95 güvenilirlik düzeyi ve 0,05 örneklem hatası ile 680 kişiye, rastgele seçim ve yüz yüze yöntemi ile uygulanmıştır. Anket formu 29 soru ve 3 bölümden (I. bölüm: kullanıcı demografik özelliklerine yönelik sorular; II. bölüm: konut seçimi, konut dış mekan kullanımı, memnuniyeti ve yeterliliği, komşularla etkileşimlerini belirlemeye yönelik sorular; III. bölüm: sosyal etkileşimi belirlemeye yönelik 37 değişkenin incelendiği soru) oluşturulmuştur. Anket sonuçları SPSS 18.00 programı ile bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Veri seti (veriler) tanımlayıcı istatistik, Faktör Analizi ve Tek Yönlü (Anova Varyans Analizi) ile analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, kullanıcıların sitedeki dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyet düzeyinin düşük olduğunu ve bu bağlamda dış mekan kullanımlarını yeterli bulmadıklarını, bu durumun dış mekan kullanımlarını olumsuz etkilediğini ve dış mekan kullanımlarının sosyal etkileşimde etkin bir rol oynayamadığını ortaya koymuştur. Çalışma sonucunda, Atakent sitesi dış mekan kullanımlarının sosyal etkileşimdeki rolünü geliştirmeye (güçlendirmeye) yönelik bazı öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Atakent Sitesi, Sosyal Etkileşim, Mekan, Dış Mekan Kullanımları, Ankara.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE OUTDOOR SPACE USES OF HOUSING (MASS) SETTLEMENT IN TERMS OF SOCIAL INTERACTION: A CASE STUDY OF ATAKENT TOKİ MASS HOUSING (ANKARA)

Nihan ŞENSOY

Düzce University

Graduate School of Natural and Applied Science, Department of Landscape Architecture

Master of Science Thesis,

Supervisor: Assist. Prof. Aybike Ayfer Karadağ

July 2012, 172 pages

Spaces and social relationships are gradually changing with the rapid urbanisation. Social interaction and people's keeping contact with each other and with their environment bring about cultural, behavioural and satisfactory exchanges and the space, at that point, has an important role. According to the studies, socialisation on the spatial scale starts in the residence and/or house concerning family relations; however, concerning social relations (with other people), it starts within the immediate environment of the residence. In this context, outdoor usages, which can also be called the immediate environment of the residence, is an important subject from the aspect of social interaction. The purpose of this study is to demonstrate the role of the outdoor usages in TOKİ Atakent Site in the social interaction, to analyse all the factors affecting the social interaction during that stage, to show the present situation concerning the outdoor usages and to put forward suggestions to develop the social interaction within the immediate environment of the residence. For that purpose, first of all, theoretical basis were put forward, territorial and questionnaire studies were carried out. During the process of territorial studies, the present situation concerning the outdoor usages in the study area were put forward, the landscape projects were updated and the outdoor usages were evaluated. During the process of questionnaire studies, a questionnaire study was carried out to demonstrate the relationship between human-space-social interaction in the study area. The questionnaire was carried out between November 2011-March 2012 with %95 reliability level and 0,05 sampling error to 680 people with random selection and face-to-face method. The questionnaire form is composed of 29 questions and 3 parts (I. Part: questions about the demographical features of the users; II. Part: questions concerning resident choice, residential outdoor usage, satisfaction and efficiency, interactions with neighbours; III. Part: a question with which 37 variables were analysed to social interaction). The results of the questionnaire were transferred to electronic environment with SPSS 18.00 program. The data set (the data) were analysed with descriptive statistics, Factor Analysis and Unidirectional (Anova Variance Analysis). The data showed that the users' satisfaction concerning the outdoor usages in the site isn't enough, they don't think the outdoor usages are enough, this situation affects the outdoor usages negatively and, therefore, the outdoor usages can't play an effective role in the social interaction. As a result of the study, some suggestions were put forward to develop (reinforce) the role of the outdoor usages in Atakent site in the social interaction.

Keywords: Person, Social Interaction, Space, Outdoor Usages, Ankara.

EXTENDED ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE OUTDOOR SPACE USES OF HOUSING (MASS) SETTLEMENT IN TERMS OF SOCIAL INTERACTION: A CASE STUDY OF ATAKENT TOKİ MASS HOUSING (ANKARA)

Nihan ŞENSOY

Düzce University

Graduate School of Natural and Applied Science, Department of Landscape Architecture

Master of Science Thesis,

Supervisor: Assist. Prof. Aybike Ayfer Karadağ

July 2012, 172 pages

1. INTRODUCTIONS

Atakent Site (study area) is located in the 6th etape of Eryaman neighbourhood, in Etimesgut (Ankara). The study area was built on an area of 286000 m² in 2005 by GESTAŞ building enterprise, which is one of the subcontractors of TOKİ (Mass Housing Administration). The site is composed of 6 blocks (*46534, 46535, 46536, 46537, 46538, 46545 numbered blocks*) and recreation area called “*seyir tepesi*” located among these blocks. The site is composed of 1660 residences having 6640 residents. In this study, the role of outdoor usage of Atakent site, which was built by TOKİ, in social interaction is examined. TOKİ was founded in 1984 to build residences of quality for low and middle income families and it went through various both structural and administrative changes, and it, being connected to the Prime Ministry, produces various residences and social outfits (school, social facilities, etc.) today. This foundation, accelerating its works especially in 2002, has built 509013 residences today (43145 residences between 1984-2003, 465868 residences between 2003-2012) appealing to different income levels. Atakent site has the characteristics of a classical example of the residential types produced by TOKİ. In this respect, this study has the quality of an example for other TOKİ residences in the studies based on outdoor usage and social interaction. It also puts forward suggestions for the social interaction based outdoor designs.

The purposes of this study are

- to demonstrate the present situation concerning outdoor usage;
- to evaluate the outdoor usages;

- to analyse all the factors affecting social interaction;
- to demonstrate the role of outdoor usages in the social interaction;
- to analyse the relationship between demographical features and social interaction;
- to analyse the relationship between various conditions (satisfaction, etc.) concerning the outdoor usages and social interaction;
- to put forward suggestions to develop the social interaction in the immediate surroundings of the residence.

2. MATERIALS AND METHODS

The study was carried out in 5 stages

1st Stage: In the first stage of the study, the subject and purpose of the study were defined and, in this context, the study area was defined.

2nd Stage: Here, the theoretical basis concerning ‘‘human, space, landscape designs, social interaction and their relationships’’, which are important within the context of the study, were examined within the scope of national and international literatures. The literatures concerning the natural and cultural landscape elements of the study area were also examined.

3rd Stage: This part of the study was carried out in two stages: territorial study and questionnaire study. In the process of territorial study, the present situation concerning the outdoor usage of the study area was introduced, landscape projects were updated and outdoor usages were evaluated. In the process of questionnaire studies, a questionnaire having the purpose of demonstrating the relationship between human-space-social interaction in the study place was carried out. The questionnaire was carried out between November 2011-March 2012 with %95 reliability level and 0,05 sampling error to 680 people with random selection and face-to-face method. The questionnaire form is composed of 29 questions and 3 parts (I. Part: questions about the demographical features of the users; II. Part: questions concerning resident choice, residential outdoor usage, satisfaction and efficiency, interactions with neighbours; III. Part: a question with which 37 variables were analysed to social interaction). The results of the questionnaire were transferred to electronic environment with SPSS 18.00 program. The data set (the data) were analysed with descriptive statistics, Exploratory Factor Analysis (EFA)and Unidirectional (Anova Variance Analysis).

4th Stage: The results of the questionnaire and the outdoor usage concerning the study area were analysed on the basis of social interaction.

5th Stage: Within the scope of the evaluations, some suggestions concerning the outdoor usage were put forward to develop social interaction in the study area.

3. RESULT AND DISCUSSION

The following results were gained when the outdoor design and the outdoor usage were evaluated in the study area.

When the car parks were analysed, it was seen that the car park areas spared on the basis of city blocks were generally much more than they should be, except for 46537 city blocks. 33977,125 m² area was built for 1197 cars throughout the study area, however, being 2250,00 m² is enough for that area according to building bylaws.. The **circulation system** in the area was formed with cars, pedestrian ways and pavements. The pedestrian ways were built out of need differently from the project. Also, the pedestrians formed tracks by walking on the grass, located between the pedestrian walks, to have short cuts. Benches are used on or out of the pedestrian ways. Benches affect the use of the way comfortably and they also harm the grass. In the study area, there is 1610,59 m² **play ground for kids**, 1267,315 m² being on the immediate environment of the residential area having settlement, and 343,275 m² being on seyir tepesi. According to the building bylaws (the space for playground for kids per person is 1,5 m²), when the play ground space in the study area is calculated according to 6640 people, it must be 9060,00 m² and, at that point, the present space is insufficient. When the playing elements were analysed, it was seen that plastic and metal materials were combined. There were generally swings, slides, jungle gyms and seesaws (out of the combined system). The playgrounds generally appeal to kids between 3-8. There isn't classification according to the age groups. There is 3456,598 m² **sport field** in the study area and 0,57 m² is per capita. Also, the total sport field in the immediate environment of the residential area having settlement is 1330,688 m² and 0,22 m² sport field is per capita. According to the building bylaws, this number is insufficient (it must be 4m). The field has only a basketball field, a fitness and a tennis court. The amount of **green space** in the study field is 125948,875 m² throughout the block and the green space per capita is 20,85 m². Throughout the study field, there is 173991,054 m² green space and the green space per capita is 26,20 m². According to the building bylaws, these values

are quite insufficient (according to the building bylaws, 10000 m² green space is suggested for 350 people). **Throughout the study field**, the outfits, floor covering materials, drainage system elements were chosen with the principle of economical concern and easy usage. That situation decreased the aesthetic quality of the area. Most of the plants used in the area still aren't gotten efficiency.

The following results were gained after the results of the questionnaire carried out in the study area were evaluated.

In the evaluations concerning the users' social interactions, %79,9 of the users stated that they knew 10 or less people in their building, and %79,9 of them stated that they knew 37 or less people in the site. The neighbours constantly come across each other in the gate of the building or the site, sometimes in the floors, in the car park, in the green space, in the sitting areas and walking ways (pedestrian ways or pavements). It was stated that they rarely came across each other in the children playgrounds, basketball field and fitness areas. 37 variables that played role in the social interaction were analysed in the questionnaire. As a result of the factor analysis, it was seen that 7 factors and 30 variables could explain the social interaction in the study area. The factors were called as '*communicative qualities of the person, environmental conditions, sport fields, neighbour features, site plan, place commitment, outdoor*'. The relationship between the factor groups and the demographical features of the users were analysed with One Sided Anova Test. These results show the importance of the users' demographical features in the process of the social interaction intended designs.

4. CONCLUSION AND RECOMMENDATION

The results of the study showed that using the outdoor of the residential environment isn't efficient concerning the social interaction. When the factors affecting the users' social interactions were analysed, it was seen that sport areas, site plan and the factors coming out of the environment design which was considered as outdoor usages played role in the social interaction. Also, those factors linked to environmental design have a significant relation with some demographical features of the users that situation emphasises the importance of knowing the users' features on the environmental design. Those questionnaire results, emphasising the relationship between human-space-social interaction, are also emphasised within the scope of organisational basis.

To develop the social interaction on the study area in the light of the evaluations and results, it is firstly required that the outdoor, being the shared space of the residents, and its uses must be re-evaluated. In this case, the expectations and demands of the users must be questioned. Improvements concerning the outdoor usage will be quite effective on the development of social interaction. The entrances of buildings and site where the residents come across each other the most being in the first place, “car parks, green spaces, sitting areas, walking ways, playgrounds, fitness areas, football and basketball fields and tennis courts” can be considered as the order of priority in that improvement. In this sense, the car park, especially located on entrances-exits of the buildings and the site and occupying a huge space and forming wide firm surfaces on the study field, can be replaced without harming the circulation system, the block borders and rear front, and can be transformed into uses such as sitting places, playgrounds, etc. that will bring all users together. Walking ways that have flexible surfaces and connections in the block and between the blocks going through the green spaces can be built to contribute to walking activity of the users and to increase the time of walking, apart from pavements. Playgrounds can be classified according to age groups of children, their playing elements’ quality can be improved, they can be reached to sufficient amount, so that much more children can play and stay longer there. The fitness areas, by connecting them with walking ways and building resting areas on them, can be turned in to a system that can bring more people together, so that their using quality is increased. Users’ needs can be met and more people can be brought together by building football fields and amphitheatres, keeping the users away from playing football on the grasses. Basketball fields can be used much more by providing them with more qualified outfits, amphitheatres, sitting places around, planting and illumination. Tennis courts are the places the users use the least, and they can be transformed into different uses with the consent of the users. The study area will be much more attractive by improving the outfit elements throughout the area with quality and aesthetic unity, pedestrian circulation of the illumination elements for night usage, improving primarily the sport areas and sitting places, maintenance and improvement of the grassy fields on the green spaces, maintenance of the trees unable to grow, adding plant species that are in harmony with the vegetation. In conclusion, with these changes, outdoor usage will be increased and the neighbours will find it more comfortable to meet and spend time with each other.

1. GİRİŞ

Kentler, çok genel olarak, farklı sosyo-kültürel ve ekonomik yapıya sahip bireyin bir arada yaşadığı, etkileşim halinde olduğu mekanlar olarak tanımlanmaktadır (Erdönmez ve Akı 2005). Günümüz kentleri istihdam olanakları ve eğitim başta olmak üzere birçok sebeple göç almaktadır. Artan nüfus ise kentsel mekanlar, kentsel yaşam (sosyo-kültürel yapı) ve kent ekonomisinde farklı ölçeklerde değişimlere neden olmaktadır.

Kentleşme tarihi incelendiğinde, Sanayi Devrimi öncesi ve sonrası, kentselmekanda ve toplumda farklılaşmalardan söz edildiği görülmektedir. Bu bağlamda kentleşme ilk kez düzenli, planlı ve teorik kuramlarla Avrupa’da, daha sonra sorunların çözümüne yönelik pratik kuramlar ile Amerika’da gelişmiştir (Kaval 2005). Türkiye’de 1960’lı yıllarda başlayan planlı kalkınma çabaları ile sanayileşme başlamış, sanayileşme hareketinin mekansal tercihi olan kentlerde ise yeni bir kentleşme süreci başlamıştır. Kentleşmeye ilişkin sayısal veriler incelendiğinde görülen “1927’de nüfusun %24,2’si,1950’de % 25’i, 2011’de % 76,8’i kentlerde (il ve ilçe merkezi) yaşamaktadır”(Kılınç ve Bezici 2011) tablosu, sürecin hızını açıkça ortaya koymaktadır. Sanayileşme, nüfus artışı, tarımsal politikalar ve tarımda makineleşme, işsizlik, eğitim ile artan hareketlilik başta olmak üzere çeşitli sebepler ise bu sürecin tetikleyicileri olmuştur.

Kentleşme, nedenlerive sonuçları ile birlikte fiziksel çevre, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yaşam, siyasi düzen gibi çok farklı platformları etkilemiş ve etkilenmiştir. Bu etkileşim ortamı ise farklı bilim dallarının araştırma konusu olmuştur. Bu çalışmada, kentleşmenin önemli bir sonucu olarak ortaya çıkan ve artan nüfusun barınma ihtiyacını karşılamak amacıyla gelişen konut sektörünün etkilediği, fizikselmekanlardaki değişim “insan-mekan ve sosyal etkileşim” temelinde incelenmiştir. Ayrıca günümüz kentlerinde gittikçe önem kazanan konut yakın çevresi dış mekan kullanımlarının sosyal etkileşimdeki rolü insan-mekan ilişkileri temelinde irdelenmiştir.

Mekan, insanın kendisiyle ve diğer insanlarla ilişkisinde bir dekor olmanın ötesinde, davranışın oluşma sürecindeki temel değişkenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Mekana ilişkin değişim ise, doğrudan ya da dolaylı olarak bireyleri ve toplumu etkileyebilecek niteliğe sahiptir(Gökten 1991). Bu durum, Sanayi Devrimi sonrası geleneksel mahalle ve konut tasarımlarının yerini gecekonduların, sonrasında toplu konutların ve sitelerin, günümüzde ise kentsel dönüşüm projeleriyle genellikle çok katlı

binaların gelişmesiyle değişen kentlerde, yalnızlaşan bireylerin artması ve komşuluk ilişkilerinin zayıflaması ile daha da ortaya çıkmıştır. Günümüzde bir duvar, aynı bina da yaşayan onlarca insanı yabancılaştırmaktadır. Konutun öncelikle ve büyük ölçüde barınak olark algılanması nedeniyle bir araya gelme, sosyalleşme ortamı olabilecek konut yakın çevresindeki dış mekanlar (bahçe) ise ya atıl ya da az kullanılır durumda kalmaktadır. Komşuluk kavramı ise eski konut ve mahallelerle birlikte tarihe gömülmekte ve yeni yaşam biçimleri içerisinde yeniden canlandırılmasına yönelik farklı çalışmalar yapılmaktadır. Oysaki mekan, bireyi, komşuluğu ve sosyal ilişkileri düzenleyebilecek bir güce sahiptir ve bu güç tasarımcı ve plancılar aracılığıyla tüm toplumu etkileyebilmektedir.

Bu kapsamda çalışmada, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi (TOKİ) tarafından inşa edilen Atakent sitesi (Etimesgut, Ankara) konut yakın çevresi dış mekan kullanımlarının, sosyal etkileşimdeki rolü incelenmiştir. TOKİ tarafından, günümüzde Türkiye'nin birçok kentinde benzerleri üretilen, klasik bir toplu konut örneği olması nedeniyle Bekdemir (2003)'in bildirdiğine göre, Altıntaş (1989)'ın toplu konutu ortaya çıkaran nedenleri üç temele dayandırdığını belirtmiştir. Birincisi sosyal nedenler; toplumsal dayanışma duygularını güçlendirme, bireyleri ve aileleri, komşuluk birimleri ve küçük topluluklar içinde kaynaştırıp bütünleşme, toplu konut yaşamı ile sağlanabilmektedir. İkincisi, ekonomik nedenler; çok katlı binalarda yaşayan bireyler arsa maliyetinden tasarruf sağlayabilmeleri, ödeme koşullarındaki kolaylıklardan ve toplu konut kredilerinden yararlanabilmeleri durumları toplu konutların ekonomik bakımdan tercih nedeni olmaktadır. Üçüncüsü, planlama nedenleridir. Yapılan toplu konut alanlarının yeterli miktarda donanım fonksiyonlarını içermesi, ticaret, sosyal, kültürel, idari, sağlık, eğitim ve rekreasyonel donatıların bir arada bulunabilmeleri toplu konutu tercih sebebi yapmaktadır (Erdoğan 2009). Ayrıca ekonomik, sosyal ve politik nedenlerle üretilen toplu konutlar kentlerin planlı gelişmelerinde, ülkesel ölçekte büyük kentlerde yığılma haline geçişin önlenmesinde, nüfusun dengeli dağılımının sağlanmasında, bölgeler arası dengesizliğin ve açık alanların yok olmasının giderilmesinde önemli uygulama araçlarıdır (Kellekci ve Berköz, 2006). Tüm bu nedenlerle üretilen nitelik ve nicelik açısından doğru ya da hatalı konut ve toplu konutlar ise, toplumsal ilişkilerimizi de etkiler bir niteliğe sahiptir.

Başbakanlığa bağlı olarak çeşitli niteliklerde konut ve sosyal donatı (okul,sosyal tesis, vb.) üreten bir kurum olan TOKİ dar ve orta gelirli ailelere konut üretmek amacıyla 1984 yılında kurulmuş ve günümüze kadar yapısal ve yönetsel bir çok değişiklik geçirmiştir. Kurum özellikle 2002 yılında çalışmalarına hız kazandırarak, bu güne kadar farklı gelir gruplarına hitaben 509 013 konut (1984-2003 yılları arasında 43145 konut, 2003-2012 yılları arasında 465868 konut) üretmiştir (Anonim 2012e).

Bu çalışmanın temel ilgi alanı olan konut çevresi, kavramsal açıdan hem konutu, hem de komşuluk ve toplumsal çevreyi içeren bir olgudur ve kişinin çevresindeki karmaşık dünyası ile sosyal ve fiziksel ilişkisi olarak tanımlanmaktadır. Lawrence (1987), konut çevresini içinde konut ve konut topluluğu ikamet edenlerin gereksinmelerinin karşılanması, tatmin olması ve bireylerin/toplumun genel sağlığının iyileşmesi açısından temel bir yaşam bölgesi olduğunu ifade etmiştir. Fiziksel, psikolojik ve sosyo-kültürel çevre içinde yer alan konut ve konut çevresi ile içinde yer aldığı çevrelerden ortaya çıkan problemlerin doğurduğu çeşitli gereksinmeler ikamet edenlerin tatminini ve davranışını etkilemekte, birey/aile ve toplumun genel sağlığı, mutluluğu ve refahını yönlendirmektedir (Kellekci ve Berköz 2006).

Çalışma, aşağıda belirtilen özellikleri nedeniyle özgün nitelik taşımaktadır.

- Sosyal etkileşimde rolü olan tüm faktörler bütüncül olarak değerlendirilmiştir.
- İstatistiksel açıdan, sosyal etkileşimi etkileşimde rol oynayacak faktörleri belirlemek için oluşturulabilecek “ölçek” çalışmalarına katkı sağlayacaktır.
- TOKİ konutları dış mekan kullanımlarının, sosyal etkileşimdeki rolünün farklı değişkenler temelinde, istatistiksel olarak araştırıldığı ilk çalışmadır. Ayrıca benzer nitelikte üretilen diğer TOKİ konutları ile yapılacak çalışmalara katkı sağlayabilecektir.
- Demografik özellikler ve sosyal etkileşim faktörleri arasındaki ilişkinin irdelendiği ilk çalışmadır.

Bu çalışmanın amaçları genel olarak aşağıda sıralanmıştır:

- Dış mekan kullanımlarına ilişkin mevcut durumunu belirlemek;
- Dış mekan kullanımlarını irdelemek;
- Sosyal etkileşimi etkileyen tüm faktörleri incelemek;
- Dış mekan kullanımlarının sosyal etkileşimdeki rolünü ortaya koymak;
- Demografik özellikler ve sosyal etkileşim ilişkisini incelemek;
- Konut yakın çevresinde sosyal etkileşimi geliştirmeye yönelik öneriler geliştirmek.

Bu çalışma ile ispatlanması amaçlanan hipotezler aşağıda verilmiştir.

H1: Dış mekan kullanımları sosyal etkileşimde önemli bir faktördür.

H2: Basketbol sahası, tenis kortu, fitness alanı sosyal etkileşimde önemlidir.

H3: Çocuk oyun alanları bulunması sosyal etkileşimde önemlidir.

H4: Oturma mekanı bulunması sosyal etkileşimde önemlidir.

H5: Yeşil alanın bulunması sosyal etkileşimde önemlidir.

H6: Demografik özellikler sosyal etkileşimi değiştirir.

Çalışmada yer alan bölümlerde yapılan çalışmalar aşağıda verilmiştir:

Birinci bölüm olan “Giriş” bölümünde, çalışmanın kapsamı ve konusuna yer verilmiştir. Çalışmanın önemi ve amacı belirtilmiş, çalışma sonucu elde edilecek verilerin sağlayacağı katkılardan söz edilmiştir. Bununla birlikte araştırmaya ilişkin kavramsal temellere yer verilmiş, konuya ilişkin ulusal ve uluslararası ölçekte yapılmış bazı çalışmalar irdelenmiştir.

İkinci bölüm olan “Materyal ve Yöntem” bölümünde ise, çalışmada kullanılan materyaller (çeşitli bilgisayar programları, sayısal ve basılı olmak üzere her tür yazılı ve görsel malzemeler) verilmiş ve araştırmanın hangi aşamasında ne için ve nasıl kullanıldıkları belirtilmiştir.

Üçüncü bölüm olan “Bulgular ve Tartışma” bölümünde, öncelikle araştırma alanı olan Atakent sitesine ait doğal ve kültürel veriler, kullanıcı anket çalışmaları sonuçlarına yer verilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler, analiz ve değerlendirmelerle yorumlanmıştır.

Dördüncü bölüm ve son bölümü oluşturan “Sonuç ve Öneriler’de” ise, dış mekan tasarımı sürecinde sosyal etkileşimi geliştirmek için bazı öneriler sunulmuştur.

1.1. KAYNAK ÖZETLERİ

Gökten (1991), “Toplu konutlarda insan- mekan ilişkileri” başlıklı çalışmasında eve ve yerleşim çevresine ilişkin tutumların birbiriyle ilişkili farklı sosyal, psikolojik- çevresel deneyimler sonucunda oluştuğunu belirtmiştir ve yerleşim çevrelerine ilişkin tutumlar ölçeği geliştirerek, farklı tür ve evlerde yaşayan, kentin değişik bölgelerinde ikamet eden 109 kişiye uygulayarak güvenilirlik çalışması yapmıştır. Sonuçta ölçeği oluşturan boyutların eve ve yerleşim çevresine ilişkin doyum ve niyeti değerlendirme sürecinde etkili olduğunu belirtmiştir.

Çınar (1994), “Kentsel alanlarda mekan organizasyonu ve Beyazıt çevresinin irdelenmesi” başlıklı çalışmasında kentsel mekanlara nitelik kazandıran ve değişik aktivitelerin dağılımında etkinliği olan önemli öğelerden birisinin de bitkisel elemanlar olduğunu belirtmiştir. Yapılacak düzenlemelerle bitkisel kitlelerin, gerek kendi aralarında, gerekse diğer öğeler ile birlikte, ilginç, çekici, işlevsel ve biçimsel bütünleşme sağlayacakları ile insan ölçeğine uygun mekanlar oluşturabileceğini belirtmiştir. Sonuç olarak algılamada görsel algılamının üstünlüğünün göz önünde bulundurulması, ışık, gölge ve gece aydınlatma konusuna da gereken önemin verilmesini vurgulamış ve yaya trafiğinin olduğu alanlarda, gerekli görsel konforu sağlamak ve ilgi çekici mekanlar yaratma amacıyla daha düşük ışıklıkla aydınlatılması gerektiğini belirtmiştir.

Serpil (1996), “The analysis and design of urban near- home environments according to psycho- social needs and behavior of human beings” başlıklı çalışmasında, kentsel konut yakın çevrelerinin tasarımı, insanların temel sosyo- psikolojik gereksinimleri ile mekansal davranışları açısından incelenmiş ve çevre, konut yakın çevresi, insanın temel gereksinimleri güvenlik, kimlik, sosyal ilişki ve mahremiyet olarak sınıflandırmıştır.

Sonuç olarak kendi içinde de farklılık gösteren çevrelerin tasarım özelliklerinin, kullanıcıların sosyo-psikolojik gereksinimleri üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir.

Brand (1998), “Physical space and social interaction” başlıklı çalışmasında fiziksel çevrenin, insanların arasında sosyal-görevsel etkileşimlerini etkileyebileceğini belirtmiştir. Ayrıca sosyal etkileşim ve mekanın düzeni karşılıklı olarak birbirini etkilediğini belirtmiştir. Sonuçta çevrenin yapısı, özellikle sembolik bir odak içeren açık alanların, etkilenebilen yakınlık, sosyal değişimin kolaylığı, mekan ortamında etkin bir işbirliği için çok gerekli olan iletişimi kolaylaştıracağını belirtmiştir.

Özyılmaz (2001), “Diyarbakır’daki yeni yerleşim bölgelerinde kullanıcı gereksinimlerinin konut ve çevre açısından incelenmesi” başlıklı çalışmasında konutun kullanıcısı tarafından rahat kullanılabilmesi, konfor koşullarının sağlanması, mekanların birbirleriyle ilişkilerinin uygunluğunun ve uyumunun olması gerektiği belirtmiştir. Sonuçta sürdürülebilir yerleşmelerin tasarlanmasında kullanıcıların gereksinimlerinin ve kişilerin özgün şartlarını karşılayabilmedeki yetersizliklerinin daha iyi sorgulanarak, gelecek kuşaklar için oturulabilir ve yaşanabilir ortamların yaratılabileceğini belirtmiştir.

Uzun (2001), “Mimarlıkta ortak mekan kavramı kapsamında atriumlar üzerine bir araştırma” başlıklı çalışmasında merkezi, yapıyı organize eden ve gün ışığı alan mekan olarak adlandırılan atriumların Türkiye’de çoğunlukla atrium mekanı içeren alışveriş merkezlerinin daha sık aranan ve tanınan mekan olduğunu fakat atriumların alışveriş merkezi dışındaki yapılarda yaygın olmadığını belirtmiştir. Atriumların yapı içinde mekansal organizasyon, yönlendirme ve dolaşım açısından merkezi rol oynadığı için kentin olumsuz koşullarına alternatif oluşturduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak atriumların mekansal özelliklerinin araştırılarak, uygun yapı türlerinde uygun şekillerde kullanımları ile kent, yapı ve kullanıcılar açısından önem taşıyan mekan olabileceğini belirtmiştir.

Başkaya ve diğ (2003), “Mekansal imaj üzerine bir deneme” başlıklı çalışmasında. mekanın fonksiyonuna cevap verebilme performansı, o mekan hakkındaki görüşleri etkilediğini belirterek, kentsel çevrenin başarılı bir elemanı olarak dıştan algılanan bir yapının oluşturacağı imajın, aynı yapının kullanıcılarının üzerinde oluşturduğu imajdan farklı olabileceğini vurgulamıştır. Sonuçta mekansal çevre alışıldık dahi olsa,

duygularımızı, hislerimizi, reaksiyonlarımızı ve genel olarak davranışlarımızı kontrol edebileceğini belirtmiştir.

Demir (2004), “Düzce'nin yeni kentleşme sürecinde açık ve yeşil alanlara yeni fonksiyonlar kazandırılması” başlıklı çalışmasında 3194 sayılı İmar Kanunu Plan Yapım Yönetmeliğinin 34. maddesinde ülkemizde hazırlanan imar planlarında belediye sınırları içerisinde kişi başına 10 m² lik aktif yeşil alan (park, çocuk oyun alanı ve spor alanı) ayrılması önerilmektedir, fakat kentlerimizin çoğunda olduğu gibi Düzce'de de kişi başına düşen yeşil alan miktarları giderek azalmakta olduğunu belirtmiştir. Sonuçta Düzce kent merkezi sınırları içerisindeki mevcut parklar ve spor alanları Kültür mahallesi ve çevresinde yer aldığını, kentin büyük bir bölümünde yaşayan insanların 5 dakikalık yürüme mesafesi içerisinde aktif yeşil alana sahip olmadığını belirtmiştir.. Nüfusa bağlı olarak sadece parkların, spor alanlarının ve çocuk oyun alanlarının artırılması yanında niteliklerin de artırılması gerektiğini belirtmiştir..

Hornecker (2005), “Space and Place-setting the stage for social interaction” başlıklı çalışmasında mekanı tanımlayarak, mekanın sosyal etkileşimi desteklediğini ortaya koymuştur. Sonuçta mekansal etkileşimin gözlenebilir ve eylemsel yönleri olduğunu belirtmiştir.

Başkaya ve diğ (2005), “Poliklinik bekleme alanlarında fonksiyonel ve algı-davranışsal kalite: Ankara, İbni Sina Hastanesi polikliniği” başlıklı çalışmada amacın, teşhis ve tedavi amaçlı gelen hastaların fonksiyonel ve algı-davranışsal performanslarını ölçmek olduğunu belirtmiştir. Poliklinik mekanlarında planlama ve fonksiyonel kalitenin hasta üzerindeki algısal ve psikolojik etkilerini incelemeye yöneliktir. Çalışmada 45-60 yaş aralığında toplam 80 (40 bay 40 bayan) kullanıcı ile yapılan ankette kullanıcıların yön bulma, mekansal duyum ve algılarını tespit etmeye yönelik bir takım değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışma sonucunda genel olarak fonksiyonel performansa ilişkin ciddi problemler görülmemekle birlikte, gün ışığı ve doğal havalandırma olanağı bulunmayan bazı klinik ve destek birimleri (röntgen, kan tahlil, idrar tahlil) bekleme hollerinde uzun süre sırada beklemek zorunluluğunda kalan hastaların, hastaneye ilişkin genel imajının negatif yönde olduğunu belirtmiştir.

Erdönmez (2005), “Açık kamusal kent mekanlarının toplusal ilişkileri yapılandırmadaki rolü, Büyükdere- Levent- Maslak aksı” isimli çalışmasında mimarinin ve kentsel

mekanın toplumsal ilişkileri yapılandırmasındaki rolünü irdelemiştir. İnsan- çevre ilişkisi çerçevesinde; kültür, kent, çevre psikolojisi davranış, algılama, anlamlandırma kavramlarını incelemiştir. Kent olgusunda toplumsal ilişkilerin tanımlanmasının, mekansal biçimlerin çeşitleri ve toplumsal yapının mekansal biçimlenmelerdeki rolünün karşılıklı etkileşim üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Bu yönden İstanbul kenti içerisinde önemli bir gelişme aksı niteliğindeki Büyükdere- Levent - Maslak alanı, planlama ilkeleri, toplumsal ve çevresel verilerin oluşturduğu ortam açısından kentin sorunlu bir bölgesi niteliği gösterdiğinden araştırma alanı olarak seçmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, kamusal alanların zayıflama içinde oldukları, iyi değerlendirilemez olduğunu, kullanılamaz ya da ulaşılamaz durumda olduklarını belirtmiştir.

Açııcı (2006), “İç mekân örgütlenmesi sınır öğeleri post modern ve minimal mekanlar” başlıklı çalışmasında mekansal örgütlemenin önemi açıklanmıştır. Farklı mekan öğelerini inceleyerek mekanı sınırlayıcıları açısından irdelenmiştir. Sonuçta sınır öğelerinin, her türlü mekânda gerekliliğini ortaya koyarak mekanın farklı mimari tarzlara göre şekil değiştirdiği sonucuna vardığını belirtmiştir.

Ak (2006), “Bilgisayar teknolojisi eşliğinde mekan kavramının dönüşümü, yeni mekan tanımları” başlıklı çalışmasında mekan kavramı, fiziksel mekan, zihnin ürünü sanal mekan ve bilgisayar teknolojisinin ürünü siber mekan odaklı incelenmiştir. Sonuçta fiziksel, sanal ve siber mekanla ilgili olarak farklı bölümlerde ortaya koyulan özelliklerinden sonra üç mekanın karşılaştırılması yapılarak ve gelecekte yaşanılacak mekanların gerçek zamanlı olarak kendini dönüştürebilen mekanları olmasının mümkün olacağını belirtmiştir.

Çil (2006), “Bir kent okuma aracı olarak mekan dizim analizinin kuramsal ve yöntemsel tartışması” başlıklı çalışmasında nesnel bir kent okuma yöntemi olan mekan dizim analizinin kuramsal ve yöntemsel tartışması yapmıştır. Sonuçta mekan örgütlenmesiyle sosyal yapı arasında doğrudan ilişki olduğu savıyla oluşturulmuş olan mekan dizim analiziyle özellikle kentsel açık alanlarda hareket ve görüş alanlarını çakıştırarak insanların bir araya gelme potansiyelinin olduğunu belirtmiştir.

Demir (2006), “Müzik ve sosyal etkileşim” isimli çalışmasında, sosyal etkileşim teorisinin temel ilkelerini baz alarak, müziğin birey üzerindeki etkisini, bireyler arası

iletişime olan etkisini ve insanın müzik aracılığı ile oluşturduğu sosyal alanlarda doğan kültürel oluşumları incelemiştir. Sonuçta müzik aracılığıyla sosyal etkileşimin yaratıldığı alanlar ve bunun uzantısı olan kültür kavramı ile ilişkisi olduğunu belirtmiştir

Ekinci ve Ozan (2006), “Yapı-çevre ve insan-mekân ilişkisi” adlı çalışmalarında insanların, konfor şartları düşük ortamlarda yaşamaya zorlanmaları sonucunda, çevre şartları uygun olmayan ortamlarda barınanlarda görülebilecek semptomlardan bahsetmişler ve çocuklar arasında kısa boyluluk ya da raşitizm hastalığına yakalanma sıklıkla görülen bir durum olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, kalabalık halinde yaşanan konutlarda enfeksiyon hastalıklarının bulaşma olasılığının arttığını, bireylerin özel yaşamlarının sınırlanması ve gençlerle yaşlılar arasında sürtüşmelerin daha yoğun olması gibi sorunlar da sık görüldüğünü ortaya koymuşlardır. Son yıllarda kırsal alanlardan metropolitan ve endüstrisi yoğun kentlere doğru yaşanan göçler nedeni ile insan ve yeşil alan kullanım oranı giderek düşme eğilimi gösterdiğini ve bunun sonucunda, yapı-çevre ve insan-mekân ilişkisi açısından uyumsuz uygulamaların sayısında artış gözlemlendiğini belirtmişlerdir. Sonuçta konut, çevresi ve kullanıcısı ile bir bütün olması gerektiğini vurgulayarak yapılaşma ve kentleşmede doğal yeşil alanların ve ekolojik dengenin korunması daha sağlıklı bir toplum ve gelecek için büyük önem arz ettiğini belirtmişlerdir.

Erşan (2006), “Kahramanmaraş kenti toplu konut uygulamalarının kullanım sonrası değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada kullanım sonrası değerlendirme (KSD) yöntemi ile Kahramanmaraş kenti toplu konut uygulamalarına ait bina performansı; teknik, fonksiyonel ve davranışsal açıdan incelenmiştir. Fiziksel mekan analizleri, gözlem ve görüşmeler yapılarak, tasarım sorunları saptanmış, konutlara ait performanslar değerlendirilerek kullanıcıya ait memnuniyet düzeyi belirlenmiştir. Sonuçta konut ve çevresindeki yaşam koşulları insanın psikolojik-sosyal gelişimini etkilediğinden, sağlıklı toplumlar oluşturabilmek için kullanıcıların optimal gereksinmelerini karşılayan sağlıklı ve nitelikli yaşam çevreleri oluşturulması gerektiğini belirtmiştir.

Yollu (2006), “Mekan organizasyonu ve biçim kavramlarının tarihi yarımada örneğinde incelenmesi” başlıklı çalışmada, araştırma süresince edinilen kavramsal ve kuramsal temeli mekansal sisteme oturabilmek, örnekleyebilmek adına sahip olduğu mekansal zenginlik, tarihsel deneyim ve geçirdiği değişim ve dönüşüm nedeniyle örnek alan olarak tarihi yarımada seçmiştir. Tarihi Yarımada örneği dolayısıyla çok çeşitli

açılımları olan ve geniş perspektifte ele alınması gereken “mekan organizasyonu ve biçim” konularında yapılacak çalışmalar için bir başlangıç kaynağı oluşturulmasını amaçlamıştır. Sonuçta Tarihi Yarımada mekan, mekan organizasyonu, kentsel tasarım, biçim konularında çalışan araştırmacılar için sayısız örnek barındıran, tarihi, kültürel, sosyal anlamda çok zengin bir yerleşim alanı olduğunu belirtmiş ve ilk kurulduğu dönemden itibaren konumu ve misyonu açısından kentin en önemli noktası (merkezi, simgesi) olma işlevini sürdürdüğünü belirtmiştir..

Gökçe (2007),“Sosyal etkileşimi geliştirecek peyzaj tasarımı üzerine bir araştırma: Çukurambar Mahallesi örneği” çalışmasında peyzaj tasarımının önemini vurgulayarak, kentsel dönüşüm alanlarında sosyal etkileşimi sağlamak, topluluk hissini uyandırabilmek için kullanılacak mekan tasarım araçlarını, insan- mekan ve komşuluk ilişkilerini irdelemiştir. Araştırma alanı olarak özellikle hızlı bir dönüşüm geçirmiş Çukurambar Mahallesi’ni seçmiştir. Çalışmasını somutlandırabilmek ve nicel veriler elde etmek için dönüşüm alanında insan- mekan ve komşuluk ilişkilerini irdeleyen bir anket uygulaması yaparak değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda Çukurambar Mahallesi gibi sosyal etkileşim açısından sorunlu dönüşüm alanlarının, sosyal etkileşim sağlama odaklı tasarım açısından uygun alanlar olduğunu belirtmiştir.

Büyükçelen (2007), “Algı yanılsamalarının mekân tasarımına etkisi” başlıklı çalışmasında algı ve mekân kavramlarını incelerken tasarım kavramlarını dikkate almıştır. Tarihsel süreç içerisinde algılamının görsel sanatlardaki uygulamalarının mimari yapıtlar ve onların iç mekânlarda kullanılmalarını ve birbiriyle olan etkileşimlerini örneklerle incelemiştir. Mekân oluşumunu etkileyen algısal faktörleri (görsel algı ve duyuların mekanda yarattığı algı) yanılsamalarını çeşitli mekan örnekleri üzerinden araştırarak geçmişteki kullanım amaçları, mimari alandaki kullanım zorunlulukları dışında, genelde eğlence olarak görülmüş olan göz yanıltıcı tekniklerin, günümüz mimarisinde ve iç mekan tasarımındaki kullanımları irdelemiştir. Sonuçta algının, sadece duyum olmadığı, duyu organları vasıtası ile çevremizde oluşan olaylara ve de gördüklerimize verdiğimiz anlam olduğunu ve bu anlamın tasarımcı tarafından, bilinçli olarak değişik çizim ve anlatım teknikleri kullanılarak mekan uygulamalarına bunları yansıtmasından, insan üzerinde farklı algılamalar yaratabileceğini belirtmiştir.

Çetindağ (2007), “Işık ve renk kullanımının mekan algılamasına etkisi üzerine bir araştırma (Sultanahmet Meydanı örneği)” adlı çalışmasında ışık ve renk kullanımının

mekanın görsel algılanmasına etkileri incelemiş ayrıca değişik ışık ve renk koşullarında insanlar üzerindeki algısal etkileri ortaya koymayı amaçlamıştır. Söz konusu amaçlara ulaşabilmek için ışık, renk, mekân algılama, birbiriyle ilgili ilişkileri açıklamış ve elde ettiği bilgiler doğrultusunda İstanbul kenti için büyük bir öneme sahip Sultanahmet Meydanı araştırma alanı seçmiş, konuyla ilgili irdelemeler yapmıştır. Sultanahmet Meydanı örneğinde, farklı mevsimlerde ve günün farklı saatlerinde bulunmuş, bu zamanlarda ışık ve renk kullanımıyla ilgili arazi alımları yapmış ve fotoğraflar çekmiştir. Seçilen alana benzer dünyadan meydan örnekleri de ışık ve renk kullanımı açısından incelemiş mekân algılama durumları açısından değerlendirmeler yapmıştır. Bu örnekler araştırma alanı ile daha sonra karşılaştırılmıştır. Konunun değerlendirilmesi için araştırma alanının yoğun kullanıcıları olan yerli halk ve turistlere ayrı iki anket yapmıştır. Konu hakkında uzmanlarında görüşlerini almak için ilgili üniversite bölümü dâhilinde ayrıca bir uzman anketi yapmıştır. Sonuçta ışık ve renk kullanımının, mekânın görsel algılanmasını etkilediği anlaşılmış ayrıca ışık ve renk kullanımı algılamadaki önemi kadar, algılanan mekânın insanlardaki etkileriyle de kendini gösterdiğini belirtmiştir.

Sailer and Penn (2007), “The performance of space—exploring social and spatial phenomena of interaction patterns in an organisation” başlıklı çalışmada sosyal alan ve sosyal yapı arasındaki ilişki incelemişlerdir. Sonuçta fiziksel alanın, alanların türlerinde önemli bir inşaa edici parça olduğunu belirtmiştir.

Tezel (2007), “Mekan tasarımında doğal ışığın etkileri” başlıklı çalışmasında doğal ışık, mekan, tasarım ve algı kavramları, tezin kapsamını oluşturmakta, mimari mekanda doğal ışığın fiziksel ve simgesel açıdan tasarıma etkileri ortaya konulmaktadır. İlk çağlardan günümüze kadar gün ışığının mekanda çeşitli amaçlarla kullanılması ve gelişen teknoloji ile geniş açıklıklar ve yeni malzemeler kazanan mekanda gün ışığı etkisinin farklılaştırılması tarihsel süreç içerisinde incelenmektedir. Sonuçta seçilen mimarların yapılarında doğal ışığı bazen fiziksel, bazen simgesel anlamlar vererek tasarım ilkesi olarak kullandıkları ve doğal ışığı tasarlanan mekana zenginlik katacak bir öge olarak gördüğünü belirtmiştir.

Verdil (2007), “Mekan-davranış ilişkisinin dönüşümü: Alışveriş merkezlerinin mekansal dizim yöntemiyle incelenmesi” başlıklı çalışmasında alışveriş merkezlerinin tasarımsal tipolojilerin irdelemiştir ve bu tiplerde Türkiye ölçeğinde seçilen alışveriş

merkezlerinin mekansal dizim ile mekansal kurgusunun ortaya çıkarıldığını belirtmiştir. Alışveriş merkezi içindeki davranışsal örüntüler bulunarak, fiziksel mekan ve davranış ilişkisi arasında bazı çıkarımlara ulaşmaya çalışmıştır. Bu amaçla alışveriş merkezlerini tarih içindeki mekansal gelişiminden ve alışveriş davranışındaki değişimlerden bahsetmiştir. Mekansal dizim analizleri yapılan alışveriş merkezi örneklerinde insan yoğunlukları, güzergah seçimleri, yön bulma eğilimlerinin ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Yeşil ve Yılmaz (2007), “Erzurum kentinde konut bahçelerinin peyzaj tasarım ilkelerine göre incelenmesi üzerine bir araştırma” başlıklı çalışma Erzurum kentindeki konut bahçelerinin mevcut durumu ve peyzaj tasarımına göre yeterliliğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Kent halkının ev bahçeleri hakkındaki eğilimlerini belirlemek için 300 kişi ile karşılıklı görüşme yoluyla anket çalışması yapılmış ve çalışma sonucunda bir toplu konut bahçesinin öneri peyzaj projesi tasarım sürecine göre hazırlandığını belirtmiştir.

Sami (2007), “Diyarbakır’da geleneksel konut: sosyal yaşam bağlamında mekan ve kültürel etkileşim” başlıklı çalışmasında amacı “Sur İçi” geleneksel konutların tespitinden hareketle; sosyal yaşam bağlamında toplumun kültürel birikimlerini; gözlem, görüşme, literatür vb. tekniklerle inceleyerek, yerel mimari kimliklerin çağdaş değerlerle uzlaşan/aykırılaştıran yönlerini ortaya koymaktır. Sonuçta konut kimliği ne geleneksel kültürlere özgü görsel kalıpların kendilerini durmadan yineleyen ezberlerinden, ne de mimarın kendi öz kimliğinden ortaya çıkacağını belirtmiştir.

Arabulan (2008), “Yer/Mekan kimliğinin değişimi: Mezitbey Hamamı ve yakın çevresi alan çalışması” başlıklı çalışmasında Edirne’nin tarihi kent merkezini oluşturan alan içinde seçilmiş olan bölgenin; geçmişteki kimliği, bu kimliğini oluşturan öğeler ve zamanla birçok etken sebebiyle değişime uğrayarak günümüzde kazanmış olduğu yeni kimliği saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda tespit edilen sorunlar doğrultusunda, alanın sahip olduğu potansiyeller bu dört ana başlık altında değerlendirilmiş ve öneri işlev dağılımları belirlenmiştir.

Çubukçu (2008), “Konut tasarımında anlam boyutu” başlıklı çalışmasında konutun anlamsal çözümlemesi yaparak ve bir tasarım konusu olan konut kavramı irdelenmiş ve hangi yollarla bu belli bir kalıba oturmuş (arkitipsel) anlamın yeniden konuta yüklenebileceği üzerinde düşünülmüş, konutun anlam ağırlıklı tasarımında olanaklı yöntemler arasında dilbilime uygun yaklaşımlar kapsamında analogiler, değişmeceler,

düz değişmeceler ve eğretilemeler, anakronizmalar, kitsch ve ayrıca bireysel anlam kapsamında“ecstasy” kavramı incelenmiştir. Sonuçta konut iç mekânlarına ait dergilerden seçilen slaytlar üzerinden, anlamsal farklılaşma tablosu tekniği kullanılarak katılımlı bir yöntemle ilkeler sorgulanmış ve konut-insan özdeşleyimini olumlu yönde etkilemekte elverişli bir yöntem olarak kullanılabilir olduğunu belirtmiştir.

Müftüoğlu (2008), “Kentsel açık-yeşil alan karar ve uygulamalarının imar mevzuatı kapsamında Ankara kenti örneğinde irdelenmesi” başlıklı çalışmasında, kentsel açık-yeşil alanların önemi vurgulayarak, imar mevzuatı kapsamında açık-yeşil alanlarla doğrudan veya dolaylı olarak ilgili kanun ve yönetmelikleri incelemiş, uygulama aşamasında verilen bu karar ve düzenlemelerin ne kadar yansıtıldığını belirlemiştir. Kentsel açık-yeşil alanlarla ilgili mevzuatın ve yapılan uygulamaların karşılaştırılması için Bahçelievler ve Mebusevleri semtleri örnek olarak almıştır. Çalışma sonucunda her iki semtte de kentsel açık- yeşil alanların az olduğunu ve azalmaya devam ettiğini belirtmiştir.

Tavukoğlu (2008), “Toplu konut planlama ve tasarım kriterleri ile kullanıcı ilişkileri; İstanbul örneği” başlıklı çalışmasında konutları çevre nitelikleri ve sahip oldukları donatılarla birlikte değerlendirmiştir. İstanbul kentinde bulunan, orta ve orta üstü gelir düzeyine sahip Başakşehir toplu konut alanı ve orta ve düşük gelir düzeyine sahip Kağıthane sosyal konut alanlarından seçilen örnek alanlar planlama ve tasarım kriterleri açısından irdelenmiş, kullanıcı tercihlerinde etkili olan etmenler, memnuniyet dereceleri ve istekleri saptamıştır. Sonuçta konut seçiminde ve konut çevresinden memnuniyet duymada doğrudan konutla ilgili özelliklerin ön planda olduğunu belirtmiştir.

Sancak (2009), “Kentsel mekan kimliğinin oluşumunda kent mobilyası tasarım kriterlerinin irdelenmesi” başlıklı çalışmasında kent, kimlik ve mekan kavramları açıklanarak, bu kavramların bir bütünü oluşturarak, özel yaşamın aksine toplu yaşamın tüm etkinliklerinin süregeldiği, her yaş, cins ve meslek grubunun yararlanmasına açık kent strüktürü içerisinde yer alan kentsel mekan kimliği, kentsel mekan ve tasarım ilişkisi anlatılmaktadır. Kentsel mekanı daha zevkli, anlamlı kılarak kentsel konfor, estetik yaratmaya yardımcı olan kent mobilyalarının tanımı, gelişim süreci, çeşitleri, kullanım alanları ve kullanım amaçları incelenmektedir. Kent mobilyaları tasarım kriterleri ve üretim süreci incelenerek tasarımda oluşan hatalara, kent mobilyalarının insanlarla fiziksel uygunluğu açısından antropometrik ölçülere ve engellilere yönelik

tasarım ölçütlerine yer verilerek, kentsel mekan kimliği oluşumundaki yeri irdelenmiştir. Sonuçta değişen yaşam biçimi çerçevesinde bütünsellik gösteren kentsel mekanlar oluşturmada kent mobilyaları tasarımı çok yönlü düşünmeyi ve tartışmayı gerektirdiğini belirtmiştir.

Krueger (2010), “Extended cognition and the space of social interaction” başlıklı çalışmasında sosyal etkileşimi tanımlayarak insan davranışına etkisini değerlendirilmiştir. Sonuçta insanın dinamik karakterinin taahütleri ve yüksek hızının gösterdiği sosyal yükümlülük zamanlaması için gelişen algı hassasiyeti, kritik bir sosyal beceri ve sosyal etkileşim için bir temel bir kaynağı olduğunu belirtmiştir.

1.2. MEKAN-İNSAN İLİŞKİLERİYLE İLGİLİ KAVRAMLAR

1.2.1. Mekan ve Mekanın Özellikleri

Farklı meslek disiplinlerinin, değişik yorumlarına neden olan mekan, karmaşık bir kavramdır. Plancı ve tasarımcılar mekanı, daha somut değişkenlerle, tanımlarken, psikologlar ve sosyologlar ise terimi sosyal içeriği ile tanımlamaktadır. Farklı bilim alanlarının tanımları ve yorumları incelendiğinde, birbirini destekleyici ve tamamlayıcı ifadeler görülmektedir (Arabulan 2008). Bu doğrultuda, mekana ilişkin farklı tanımlamalar yapılmıştır.

Plancı ve tasarımcıların mekana ilişkin en genel tanımı, “mekan, insanın-insanla, insanın-nesneyle ve nesnenin-nesneyle olan aralıklarının, uzaklıklarının ve ilişkilerinin üç boyutlu anlatımıdır” şeklindedir (Erdönmez ve Akı 2005, Ilgın ve Hacıhasanoğlu 2006). Açııcı (2006), mekanın oluşumuna ilişkin nedenlerden yola çıkarak mekanı, “çeşitli etkinlikler ve eylemlere hizmet etmek üzere, bunların gereklerine uygun olarak tasarlanmış ve çeşitli elemanların, çeşitli şekillerde bir araya gelmesiyle oluşmuş boşluklar düzeni” olarak ifade etmiştir. Gür (1996) ise mekanı tüm ilişkiler ile birlikte örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir boşun olarak tanımlamıştır. Peterson ise mekanı boyutları ile değerlendirmiş ve “kavranabilir bir hacme, ölçülebilir, tanımlanabilir ve algılanabilir sınırlara sahip, kapalı, süreksiz ve statiktir alanlar” olarak tanımlamıştır (Uzun 2001). Gieryn (2000) ise mekanı, sosyal hayatı doymuş hale getiren ve sosyal hayatın üzerinde gerçekleştiği ortamlar olarak tanımlamıştır.

Hornecker (2005)’e göre mekan, alanlar ile kullanıcıları tarafından etkileşim ve kullanım gibi yaşam tecrübelerini içeren bir kavramdır. Piaget ise mekanın insan

davranışları ile ortaya çıktığını söylemektedir (Erzen 2006). Harvey için mekan, varlık bilimsel (ontolojik) bir kategori değil, insanı biçimlendiren ve onun tarafından biçimlendirilen toplumsal bir boyuttur. Mekansal biçimler, içinde toplumsal süreçlerin olduğu cansız nesnelere olarak değil, toplumsal süreçleri bu süreçlerin mekansal olmasıyla aynı tarzda içeren yapılar olarak görülmektedir (Açıkgöz 2007).

Uzun (2001), benzer bir bakış açısı ile mekanı “günlük deneyimlerin üç boyutlu bir alanında özel geometrik durumlarını karşılayan elemanlar veya noktalar kümesi, ayrıca iki nokta arasındaki uzaklık veya özelleşmiş sınırlar arasındaki hacmin alanı” olarak değerlendirmiştir. Hasol ise “insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmeye elverişli” boşlukları mekan olarak tanımlanmıştır (Uzun 2001, Erdönmez 2005, Çetindağ 2007).

Öztan (2004) mekanı insanın eylemlerini yerine getirdiği, onu kuşatan, bütünleşen ve sahip olma duygusunu yaratan, yatay ve düşey elemanlarla sınırlanmış üç boyutlu hacimsel bir düzlemler olarak tanımlamıştır. Zevi’ye göre mekanı strüktürel elemanların genişliği, uzunluğu ve yüksekliğinden oluşmaz, bunlar sadece mekanı tanımlar; gerçekte mekan, içinde yaşanan ve hareket edilen, bu elemanlarla çevrelenen belirlenen boşluktur (Ak 2006).

Mekan insanın yaşadığı ve sosyal iletişime girdiği alanlardır. Mekanın hareketsetel özelliği ve insanın algısı birbiriyle ilişkilidir. Mekansal nitelikler ve objelerin konumlandırılması kendi bedensel özelliklerimizle ilişkilidir. Mekansal özelliklerin insanlar üzerinde psikolojik etkileri bulunmaktadır. Örneğin; mekan dar ve basık yada korumacı derecede kapalı olursa insanlarda kapalı yerlerde kalma korkusu (klostrofobik) görülebilir (Hornecker 2005).

İnsanlar tarih öncesi dönemlerden günümüze değin çeşitli biçimlerde mekanlarda yaşamıştır. İnsanlar, bu mekanlar içinde öncelikle barınmaya, daha sonra ise sosyal eylemlere yer vermişlerdir. Bu sebeple mekan psikolojik ve sosyolojik açılarından da değerlendirilen bir olgudur. İnsan boyutunun var olmasıyla anlam kazanan mekan, içinde yaşayan kullanıcıların fizyolojik, psikolojik ve toplumsal gereksinimlerini de karşılamak zorundadır (Öztan 2004). Bu bağlamda Lefebvre “mekan, toplumun hem ürünüdür hem de onu sürekli dönüştüren bir mekanizmadır” demiştir. Ayrıca Lefebvre “algılanan/fiziksel mekân, zihindeki soyut mekân ve yaşanan mekân” üçlemesi ile

mekanı tanımlamıştır (Çil 2006). Leibniz, mekanı cisimlerin herhangi bir durumu değil, onların birbirlerini izlemelerine olanak veren durumlar dizini olarak tanımlarken, Kant için mekan, insan kafasının temel önsel yaratımlarından birisidir, maddeden farklı ve ondan bağımsızdır, deney dışı sezidir, dış uyumun biçimidir (Yollu 2006).

Türk Dil Kurumu mekanı “yer” olarak tanımlanmakta ve bu kavramın coğrafi mekandan psikolojik mekana kadar çok geniş bir yelpazeyi kapsadığını ifade etmektedir (Yollu 2006). Ancak tasarımcılar “yer” kavramı ve “mekan” kavramının algısal farklılıklarının olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu bağlamda yer, mekana kişisel ve kültürel süreçlerle anlam verilmesi ile oluşmaktadır. Yer, mekan ve anlamın bütünleşmesi ile ifade edilmektedir. Bir yerin gerçekten “yer” olabilmesi için özelleşmiş bir anlama sahip olması gerekmektedir. Bu da yerin “bir yer” olarak tarif edilebilmesi için kimlik kazanmış, bir karaktere sahip ve anlamı olan bir mekan olması gerektiğini göstermektedir. Relph, yerin anlamını insanların yer üzerindeki deneyimlerini inceleyerek açıklamaktadır. Relph’e göre bir yerin kalitesi, büyük ölçüde insan düşünceleri, davranışları ve deneyimlerine bağlı olarak oluşmaktadır. Bu yüzden bir yerin kimliğini, tek tek yerlerin farklılıkları ile değil, aynı zamanda farklı yerler arasındaki benzerliklerle de ifade etmektedir. Farklı coğrafyalarda kültürel özellikler benzer etkiler gösterebilmektedir. Coğrafyaların benzer özellikler gösterdiği yerlerde de farklı kültürel özellikler görülebilmektedir. Dolayısıyla bir yerin kimliği, bir yeri diğerlerinden farklı kılan devamlı benzerlikler ve birlikteliklerdir. Bu benzerlik ve birliktelikte oluşan kimlik ise, büyük ölçüde insanların o yerle kurduğu etkileşim ve deneyimlere bağlı olarak gelişir (Yeniçare 2011).

Leonard’a göre mekan pozitif ve negatif mekan olmak üzere iki sınıfa ayrılmaktadır. Pozitif mekan, statik, gözle görülen ve içten algılanabilen sınırlı bir mekandır. Negatif mekan ise dinamik, sınırsız olarak gözlenebilen ve merkezi olarak algılanamayan mekandır. Örneğin binaların içi pozitif mekan, kitleler arasındaki dış mekanlar ise negatif mekanlardır (Yıldızcı 1988).

Mekan, çok farklı roller üstlenen, çeşitli bileşen (döşeme, duvar, kolon, giriş, çatı, merdiven, vb.) ve öğelerden (pencereler, kapılar, donatı elemanları, vb.) oluşmaktadır. Bu bileşenler mekansal örgütlenmede sınırlayıcı, belirleyici, yönlendirici, ayırıcı (engelleme), odaklayıcı, vurgulayıcı, birleştirici, vb. roller üstlenmektedir (Gür 1996, Açıkcı 2006). Mekanın bileşenleri, mekan öğelerine ilişkin formların belirlenmesini

etkilemektedir. Örneğin mekansal bir bileşen olan duvarın informal tasarımda olması, mekansal öge olan donatıların bu forma uygun bir şekil almasını gerektirmektedir (Gür 1996, Erdönmez ve Akı 2005, Büyükçelen 2007).

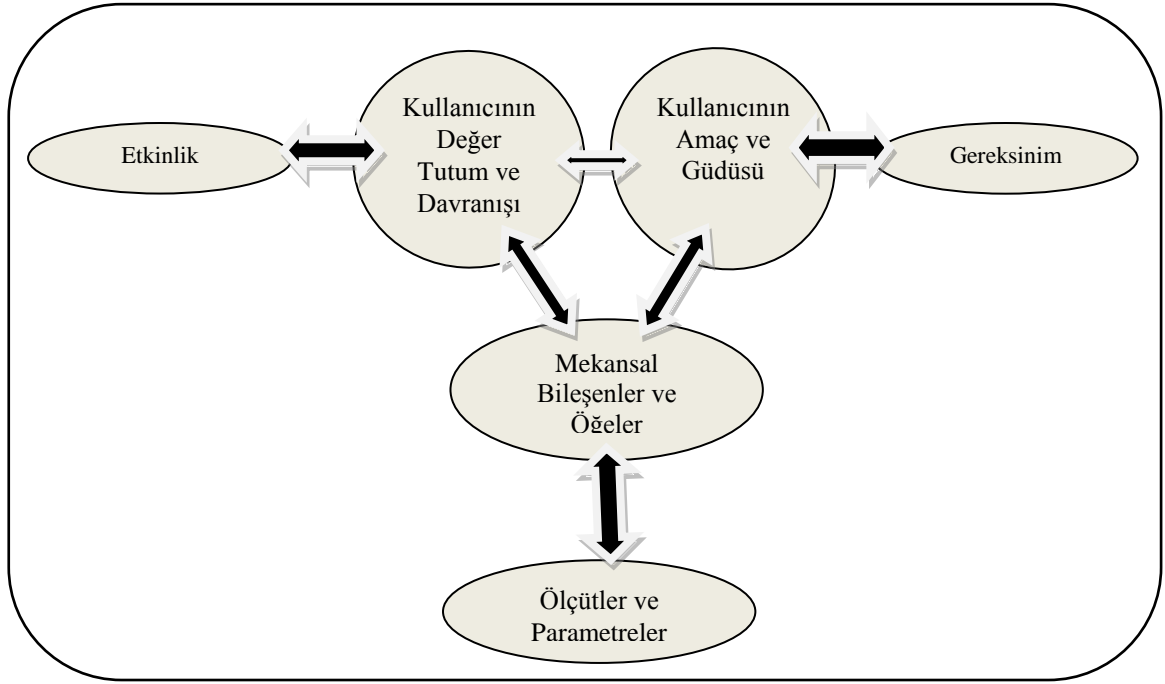
Mekanın temel bileşeni sınırlayıcılarıdır, çünkü sınırlayıcılar ve boşluklar bir araya gelerek mekanı oluşturmaktadır (Ak 2006). Mekan öğeleri de sınırlayıcı özellikler gösterebilmektedir. Örneğin “halı”, mekan içinde genellikle katı bir sınırlayıcıdır, çünkü diğer donatı ve aksesuarlar halının sınırlarına bağlı olarak düzenlenmektedir. Örneğin televizyon, mekan içinde sınırlayıcı, belirleyici, yönlendirici ve odaklayıcı roller üstlenmektedir (Gür 1996). Sınırlayıcılar mekânın özelliğini, amacını, fonksiyonelliğini kısaca karakterini belirlemektedir. Örneğin mekana mahremiyetten, kamusallığa birçok anlam yükleyerek kullanımını belirlemektedir. Bu bağlamda dış mekânlar, doğal, siyasi ve yapısal sınırlarla var olurlar ya da fonksiyonel kargaşanın önlenmesi için, bir fonksiyonun diğerini rahatsız etmeden gerçekleşmesini sağlayacak şekilde bilimsel, kültürel, vb. temelinde planlanır ve tasarlanırlar. İç mekânlar ise temelde konforunun ya da mahremiyetin sağlanması hedefiyle sınırlanırlar. Sınırlayıcılar mekânın hem iç, hem dışı üzerinde etki sahibidir. Bu durum insanın mekân üzerindeki algısını da etkilemektedir. Sınırlayıcılar, mekansal yönü olduğu kadar açıklık derecesini de belirlemektedir ki bunlar, aynı olgunun iki yönünü göstermektedir. Örneğin bir konutta sınırin kuşatıcı özellikleri, pencereler, kapılar ve eşik gibi boşluklar tarafından belirlenmekte, duvarlar ise mekansal yapıyı görünür hale getirmektedir (Arabulan 2008).

Mekansal bileşen ve öğeler renk, doku, form, fonksiyonellik (örneğin fonksiyonel olarak merkez teşkil eden noktalar) vb. nitelikleri ile mekânın genel kompozisyonundan ayrımsanan, vurgulayıcı ve odaklar niteliği taşıyabilmektedir. Örneğin dış mekândaanıtlar, apartman girişleri, vb. odak noktalarıdır (Anonim 2011a).

Dış mekânda **sınırlar**, değişik kentsel bölgeleri birbirinden ayıran veya onları sınırlayan, kent dokusu içinde kolaylıkla seçilebilen öğelerdir. Bu öğeler doğal olabildiği gibi yapay da olabilmektedir. Topoğrafik yapıya bağlı olarak oluşan sınırlar doğal sınırlardır. Örneğin; bir akarsu, bir yamaç, yeşil alan vb. olabilir (İstanbul Boğazı, Haliç vb.). Yerleşimlerde oturan insanlar tarafından oluşturulmuş sınırlar yapay sınırlardır. Bunlarda bazıları su kanalları, tren yolları, büyük yol aksları, çitler, duvarlar, surlar, ağaç dizileri vb. öğelerdir. **Anıtsal öğeler-işaretler**; mimari ve kentsel

boyutlarda, mekan içinde kendi nitelikleri ile ayrılabilen, yüksek yapılar, kuleler, meydanlar, anıtlar, parklar, hatta ağaç grupları olabilmektedir. **İşaret öğeleri** ise anıt boyutundan daha küçük öğelerdir. Kentsel bölgelerde işaret öğeleri olarak, açık alanlarda karşılaşılan plastik objeler, heykeller, mimari formlar, cumbalar, saçaklar, çeşmeler, çatılar, çeşitli renk ve biçimde reklam objeleri sayılmaktadır. **Düğüm noktaları**; diğer mekansal öğelerin bir araya geldiği noktalarda oluşur. Düğüm noktalarını, genelde yoğun insan veya taşıt trafiğini taşıyan yol mekanlarının kesim noktaları olarak da tanımlanmaktadır. Bu alanlar işlevsel olarak önem taşırlar ve toplanma-dağılma noktaları olarak da tarif edilebilmektedir. Kentliler bu alanlara genellikle bir başka kentsel bölgeye ulaşabilmek için gelir. Duraklama uzun süreli değildir. Bu alanlarda ulaşım sistemi ile ilgili olarak alt ve üst geçitler, duraklar vb. değişik yapısal öğeleri bulmak mümkündür. Örnek olarak, Eminönü, Kadıköy, Üsküdar meydanları verilebilir. **Yollar**; kentsel dokudaki yapı adaları (yer değiştirmeyen öğeler) arasında kentliye ve kente hareketlilik sağlayan öğelerdir. Üzerinde hareket eden araç ve insanların ulaşılabilirliğini-hareketliliğini sağlayan alanlardır (Aydemir ve diğ. 1999).

Mekandaki tüm bu bileşen ve öğeler belirli bir örgütlenme temelinde bir araya gelmektedir. Bu durumu Rapoport, “hangi ölçekte olursa olsun örgütlenmeyi yapan plancı ve tasarımcı, mekanı etkinlik, değer ve amaçlarını yansıtan farklı kurallara ve amaçlara yönelik olarak tasarlaması gerekir” şeklinde ifade etmektedir (Erdönmez ve Akı 2005). Mekansal örgütlenmenin hedefi, mekanın yapısal bileşenleri ve öğelerinin uyumlu, fonksiyonel estetik, kullanıcının yaşam kalitesini artıracak şekilde entegre düzenlenmesidir (tasarlanmasıdır) (Açııcı 2006). Şekil 1.1.’de mekan örgütlenmesine ilişkin sistem verilmiştir.

Şekil 1.1. Mekan örgütlenmesinin dinamik dengesi (Gür 1996).

Mekanlar sahip olduğu bileşen ve öğeler ile tasarım hedefleri doğrultusunda çeşitli özellikler kazanmaktadır. Bu özellikler fiziksel, işlevsel ve sosyal özellikler olmak üzere 3 başlık altında toplanabilir.

Fiziksel özellikler mekânın boyutu, formu, rengi, dokusu, ışığı gibi görsel algılamının temelini oluşturan, mekansal uyarım elemanları olarak da ifade edilen özellikleridir. Mekânın *boyutu* ve *formu* kullanım amacına ve hedefine göre değişmektedir. Özellikle boyut insan ölçeği ile daha farklı anlamlar kazanabilmektedir. **Renk** mekânın boyutunu etkileyen bir unsurdur. Kişi mekânın içindeki uzaklıkları, çeşitli cisimlerin ve renklerin aracılığı ile algılabilmektedir. Örneğin; küçük odaların, alçak duvarların, hücresel görünümü, açık ya da soğuk renklerin kullanılması ile bir derece önlenbilir. Büyük mekânlarda, uzun koridorlarda ise, uç duvarın koyu ve doygun renklerle kaplanması çok yaygın kullanılan bir yöntemdir. Koyu renk bir tavan olduğundan alçak görünebilmektedir. **Doku**, malzemeye çarpan ışık, mekânın pürüzlü ya da pürüzsüz olmasına göre yansımada etkili olmaktadır. Bir yüzeyin dokusu, rengini belirleyen etkenlerden biridir. Mekânın üzerinde yürüdüğümüz bileşeni (zemin) sert, yumuşak, eğimli, yatay, pürüzlü veya pürüzsüz olabilir. Zeminin bu niteliği, kullanıcı da (insanda) farklı etkiler ve algılar bırakmaktadır. Örneğin mekânın bileşenlerinin sertlik dereceleri,

mekanın algılanan büyüklüğünün ve niteliğinin anlaşılmasını etkilemektedir. Bir yüzeyin dokusu, rengini belirleyen etkenlerden biridir. Doku, malzemeye çarpan ışığın yansıyan kısmında etkili olmaktadır. Işık ışınları, geldikleri yüzeyin pürüzsüz veya pürüzlü olma durumuna göre değişik etkiler oluşturmaktadır. Işık, mekanda renkleri algılamayı ve cisimleri görmeyi sağlamaktadır (Büyükçelen 2007). Mekanda oluşturmak istenilen etki, tasarımı doğrudan etkilemekte ve istenilen loşluk-aydınlık, simgesel-işlevsel etkilere göre tasarımı şekillendirilmektedir (Tezel 2007). Mekanın renk, doku, ışık, form özellikleri mekanın algılanması sağladığı gibi mekanın sınırları da mekanı algılamada etkili olmaktadır.

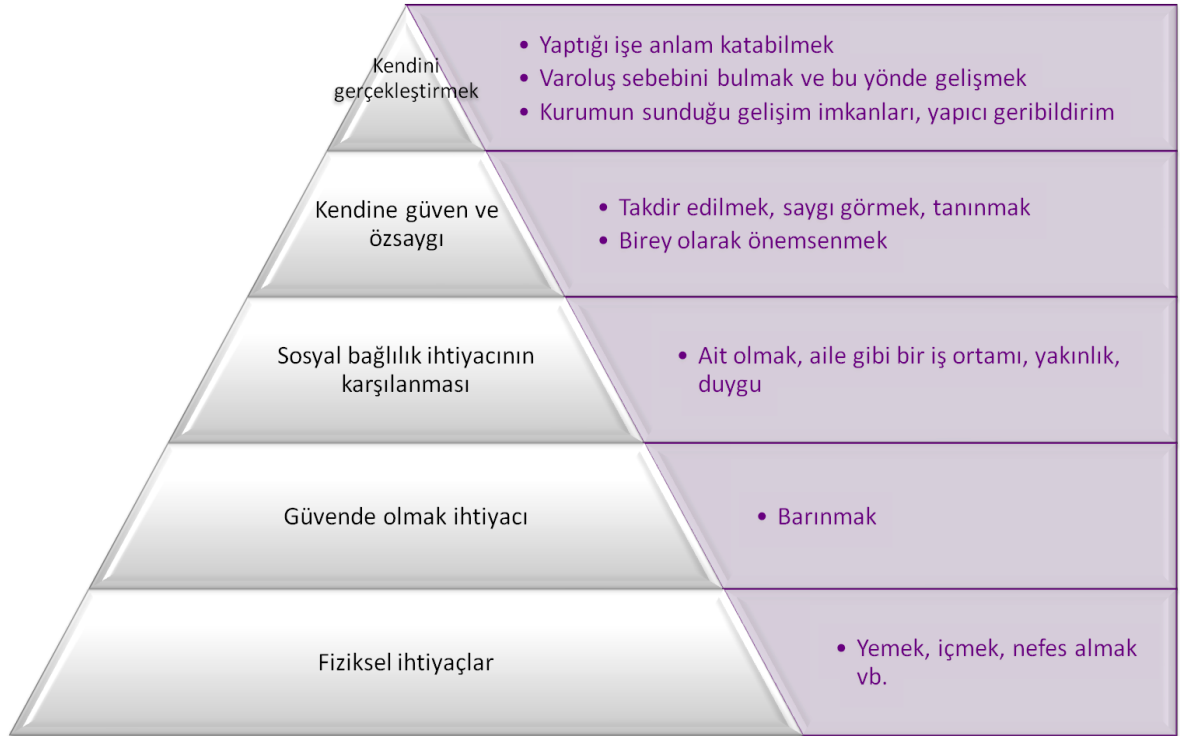
İşlevsel özellikler, mekanın birey tarafından algılanılmasında en önemli basamak mekanın fiziksel özellikleriyle birlikte gördüğü işlevdir (Sami 2007).Zevi, mekanın tanımlı olmasının yeterli olmadığını, içinde süren bir hareket ve yaşam olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda mekanı geometrik bir şekilden ayıran en önemli özelliğın deneyimlenmesi olduğunu belirtmiştir (Ak 2006). Ayrıca mekanın bileşenleri ve öğeleri, işlevsel gereksinimleri ile uyumlu olarak biçimlenmektedir. Örneğın apartman çevrelerindeki sınırlayıcılar (duvarlar, çitler, vb.) ve bina cepheleri, mekanın güvenliğı ve gizliliğı ile ilgili gereksinimlere cevap vermektedir. Ayrıca işlevsel gereksinimler, mekanın fiziksel özelliklerini de etkilemektedir (Arabulan 2008).

Sosyal özellikler, insanlar ve mekanlar arasındaki etkileşim sonucu oluşan özelliklerdir. İnsanlar sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikleri çerçevesinde, mekanları etkilemektedir ve mekanlara kimlik kazandırmaktadır. Ayrıca insanlara ilişkin bu özellikler, mekan tercihlerini de belirlemektedir. İnsanların mekanı kullanım özellikleri (mekanda oturan, sık sık ziyaret eden ya da arada sırada kullananlar) mekan algısını ve mekanla olan etkileşimler arasında farklılıklara sebep olmaktadır. Hatta insanların mekanda bulunma yolları ve beklentileri de mekanı algılamalarını etkilemektedir. Örneğın bir eğlence mekanı, bir ziyaretçi tarafından önemli olabilir, ama o mekanda oturan tarafından olumsuz ya da sıradan olarak da değerlendirilebilir (Arabulan 2008).

1.2.2. Mekan ve İnsan İlişkisi

Mekan ve insan ilişkisinin anlaşılmasında, insanın temel gereksinimlerinin ortaya konulması gerekmektedir. Çünkü insanın hayatı boyunca gerçekleştirdiği tüm aktiviteler, temel gereksinimleri karşılama amacı taşımaktadır.

İnsan gereksinimleri, fizyolojik, toplumsal, psikolojik, vb. açılardan rahatsızlık duymadan yaşamı sürdürmeye ve yapılan işlerde verimli olmaya yardımcı olan tüm çevresel ve toplumsal koşullardır. ABD'li psikolog Abraham Maslow 1943 yılında yayınladığı bir çalışmada, insan gereksinimlerini hiyerarşik sistemde düzenlemiştir (Maslow teorisi) (Şekil 1.2.). Teori en temel gereksinimden, en karmaşık olana doğru gereksinimleri “fizyolojik gereksinimler, güvenlik gereksinimi, ait olma gereksinimi, sevgi, sevecenlik gereksinimi, saygınlık gereksinimi, kendini gerçekleştirme gereksinimi” olmak üzere 6 başlıkta toplanmıştır (Anonim, 2011b). Bu sınıflandırma, mekan tasarımcılarını fiziksel ihtiyaçlar (barınma), güvenlik ihtiyacı (fiziksel ve psikolojik güvenlik), aitlik ve özgüven ihtiyacı (sembolizm ve bazı özel aktiviteler vasıtasıyla), gerçekleştirme ihtiyacı (seçme özgürlüğü vasıtasıyla) ve bilme ihtiyacı (gelişim için gerekli fırsatlara erişim vasıtasıyla) temelinde bir rehber niteliğindedir (Lang 1987).

Şekil 1.2. Maslow'un gereksinimler hiyerarşisi (Anonim 2011b)

Sami (2007), insan gereksinimlerini aktivitelerin gerçekleştirebilmesi temelinde, “*fiziksel kullanıcı gereksinimleri ve psikososyal kullanıcı gereksinimleri*” olmak üzere iki başlık altında toplamıştır. *Fiziksel kullanıcı gereksinimleri*(mekansal, ısısal, işitsel, görsel, sağlık, emniyet), eylemlerimizi yaparken bulunduğumuz ortamın bizi rahatsız etmemesini ve uygun koşulların sağlanmasını ifade etmektedir. *Psiko-sosyal kullanıcı gereksinimleri* (mahremiyet, davranışsal estetik, toplumsal), bir eylem yapılırken herhangi bir psikolojik rahatsızlığın duyulmaması için gerekli koşulları ifade etmektedir. Lang (1987), her ihtiyacın ne oranda tatmin edilmesi gerektiğinin, bireylerin karakterlerine, hayat felsefelerine, kültür ve ekonomik seviyesine göre değiştiğini belirtmiştir. Bu bağlamda bireyler, çevrelerine ihtiyaçları doğrultusunda bakmaktadır ve dikkat ettikleri şeyler de yine ihtiyaçları ile bilgilerine bağlı kalmaktadır.

İnsan gereksinimleri kişisel veriler ve gözlenemeyen soyut kavramlardır, bu kavramın izlenebilen-somut görünümü insanların mekan içindeki davranışlarıdır. Aslında insan gereksinimlerinin anlaşılabilmesi için, mekanı kullanan insanların davranışlarının ve bu davranışları oluşturan nedenlerin bilinmesi gerekmektedir (Başkaya ve diğ 2005).

İnsan, benliğini korumak, kişisel ve sosyal kimliğini tanımlamak, sosyal etkileşimi düzenlemek için dışa vurduğu davranışlar, mekansal davranışlar olarak ifade edilmektedir. Aslında bu davranışlar mekan ve insan etkileşiminin bir ürünüdür. İnsanlar gereksinimlerini karşılama sürecinde, yaşadıkları mekanlar ile güçlü bir etkileşim içine girmişlerdir. Bu etkileşim sonucunda kimi zaman insan mekanı, kimi zamansa mekan insanı etkisi altına almıştır (Özyılmaz 2001, Sami 2007).

Harvey, mekanın, insanı biçimlendiren ve onun tarafından biçimlendirilen toplumsal bir boyut olduğunu belirtmiştir. Bu durumda mekanlar kişilerin karakterlerini etkilerken, karakterlerde mekanların kimliğini etkilemektedir (Arabulan, 2008). Bu etkileşim ise yer kimliği ve yer bağlılığı gibi sosyo-kültürel yapıyı oluşturan konuları gündeme getirmekte, ancak bu durum aynı zamanda kişinin mekandaki davranışlarını da etkilemektedir.

İnsanlar büyüdükçe, bir eylemi ya da hareketi yapabilme yeteneği de artmakta ve gelişmekte, böylece mekanı kullanmaları daha geniş bir boyuta ulaşmaktadır. Ancak yaşlandıkça, hastalık ve kaza gibi olumsuzluklara maruz kaldıkça, yetilerinde düşüş gözlenmekte, bu durumda mekan onlar için daha kısıtlayıcı bir hale gelmektedir. Bu

yüzden bireyin yaşam döngüsündeki yeri ve psikolojik yetileri, aktivite sistemleri arasında yakın bir bağ bulunmaktadır. Lynch, farklı yerleşim mekanlarının çocuklar üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırma sonuçları bazı mekanların çocukların yetileri doğrultusunda sergiledikleri davranışları sağlayabilme konusunda zengin, bazılarının ise zengin olmadığını göstermiştir. Çocuklar hem zihinsel, hem de psikolojik olarak gelişmektedirler ve çevredeki her hangi bir olanağı hemen oyuna çevirebilmektedirler. Fakat ayırıcı bir mekan kullanım politikaların, ekonomik aktivitelerle de birleştiği zaman çocukların kendi kendilerine öğrenebilme ya da yetişkinleri taklit etme yoluyla öğrenme şanslarında bir azalma meydana getirdiğini göstermiştir (Lang 1987).

Farklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin, mekan kullanma biçimleri ile ilgili bir sürü sezgiye dayalı hipotez ortaya atılmıştır. Örneğin bu hipotezlerden biri dışa dönük kişilerin daha geniş bir yelpazeye sahip davranış biçimleri kullandıklarını ve içe dönük insanlara göre çevreleri ile daha yakın bir temasta bulduklarını savunmaktadır. Ayrıca farklı kültürlerden gelen insanlar, farklı davranış biçimleri ve aktivitelere sahiptirler. Örneğin; Rapoport bir konutun iç tasarımlarına yansıyan temel kültürel öğelerin “temel aktivitelerin sürdürülme şekli, aile yapısı, cinsiyet rolleri, mahremiyete olan yaklaşımları, sosyal etkileşim süreçleri” olarak sınıflandırmıştır (Lang 1987). Bu kültürel öğeler aynı zamanda mekanın kimlik kazanmasında yardımcı olmaktadır. Kişinin mekanla kurduğu bağın sürekliliğinin sağlanmasını, geliştirilmesini içeren organik bir süreç olan mekan kimliği, kişinin gelişmesi, kişinin, nesnelere, canlılarla, yerle ve buldukları çevre ile olan ilişkileri üzerine kurulmuştur. Kimlik, algılamının en objektif temelini oluşturur ve ait olma hissini uyandıran en önemli öğelerden biridir (Sancak 2009).

Mekanın bileşenleri, öğeleri ve özellikleri, kişilerin mekansal davranışlarını etkilemektedir. Mekanın renk, ışık, doku, form gibi fiziksel özellikleri, farklı mekan psikolojisine neden olarak mekan kullanımını etkilemektedir (Başkaya ve ark. 2003). İnsanlar kendilerini, ölçeğini kavrayamadıkları, dokusunu, rengini, kokusunu algılayamadıkları bir mekan içinde yalnız ve yabancı hissetmektedir. İçinde rahatlıkla dolaşabilecekleri, dokunabilecekleri, kendi ölçüleri ile kıyaslama yapabilecekleri bir mekan dizisi algılamak istemektedirler. Mekan içindeki mantığa uygun olmayan

karışıklıklar, farklı özelliklere sahip elemanlar topluluğu, kör edici ya da titreşen ışık, yırtıcı ahenksiz sesler, kullanıcı üzerinde sinirsel bir gerilim yaratabilmektedir.

Mekanın, basit uygun bir düzende olması, yatayın egemenliği yumuşak, kavisli çizgiler ve sakin renklerden oluşmuş hacimler, yaygın ışık, dinlendirici ve sakinleştirici ses, kullanıcılarda rahatlık, huzur, dinlenme hissini doğurmaktadır. Mekanda, bulunduğu yeri, yönü ve ölçeği belirleyici herhangi bir öğenin olmayışı, anormal göz kamaştırıcı veya aksine soluk renkler, gizli saklı yada korunmasız açık alanların olması kullanıcı korku uyandırmaktadır. Yumuşak, akılcı ve duygulara hitap eden formlar, sınırlamaların olmayışı, rastlantısal güzel objeler, parlak, aydınlık ve ani ışık, sıcak parlak renkler, coşkunsun, şen, şakrak seslerle oluşturulmuş serbest mekanlar üzerinde neşe yaratmaktadır (Çınar 1994).

Mekandaki davranışlar, mekanın niteliklerine ve kullanım amacına, kullanıcının özelliklerine (fiziksel, psikolojik ve sosyolojik) göre değiştiği gibi, kullanım süresine (deneyime ve bilgi birikimine) göre de değişiklik göstermektedir. Çünkü bir mekan ilk kez algılandığında etkili olan somut bileşenleri, zaman içinde aşına hale geldiklerinde etkilerini yitirmektedir. Algının süresine ve tekrarına bağlı olarak o mekan “tanınan” ve “bilinen” bir mekan özelliği kazanmaktadır. İlk karşılaşılan bir mekan sunumları ile algılanırken, tanınan ve bilinen mekan, geçmiş algısal deneyimlerin birikimi ile birlikte algılanacak, yorumlanacak ve değerlendirilecektir. Yaşadığımız çevre içindeki davranışlarımızda, alışkanlığın önemi belli olacaktır. Evine giden bir insanın özel bir dikkat sarf etmeden sokaklara sapması, belli geçitlerden geçmesi buna örnek gösterilebilir. Bu insanlara her gün ilerledikleri sokak, geçtikleri geçit, yaşadıkları mekan hakkındaki detay sorduğunuzda, belki hatırlamayacaklardır. Tekrarlar ve bu tekrarlar sonucu kazanılan alışkanlıklar insanı adeta “kör” olmaya, bakıp görmeyerek geçip gitmeye yöneltmektedir. Mekanın fiziksel niteliğinin kullanıcı gözünde zamanla “silikleşmesi” olarak tarif edebileceğimiz bu durum bizim “mekanın fiziksel kalitesinin önemsiz olduğu” gibi bir sonuç çıkarılmasına sebep olabilmektedir. Ancak bir mekan duyguları, hisleri, davranışları, vb. kontrol edebilmektedir. Scuri’nin de belirttiği gibi mekan, davranışı ve kişiliği değiştirebilme potansiyeline sahiptir (Başkaya ve diğ. 2003).

Mekan ve insan arasındaki ilişkinin diğere bir ifadesi de mekansal imajdır. Doherty, mekansal imajın, mekansal davranışlarımızda etkili olduğunu vurgulamaktadır.

Mekansal imaj ilk kez Boulding ve Lynch tarafından dış fiziksel dünyanın genelleştirilmiş bir zihinsel resmi olarak tanımlanmıştır. Lynch'e göre mekansal imaj, gerçekliğin, duyu organlarıyla kültürel faktörler ve psikolojik faktörlerin etkisi çerçevesinde algı sürecine bağlıdır. Mekanın fonksiyonuna cevap verebilme performansı, o mekân hakkındaki görüşleri etkilemektedir. Bu durum dıştan algılanan bir mekanın oluşturacağı imaj ile aynı yapının kullanıcılarının üzerinde oluşturduğu imajdan farklı olmasına neden olmaktadır. Bugün pek çok ziyaretçisi olan popüler mekan, o mekanın kullanıcısı tarafından öyle algılanmayabilir. Bu noktada mekanın davranışsal performansı, kullanıcıların mekana olan tepkilerinden kaynaklanmaktadır (Başkaya ve ark. 2003). Tversky, insanın mekan içinde etkin edinimlerde bulunabilmesi için mekanın zihinsel temsillerine sahip olması gerektiğini, bu temsiller yoluyla nesnelere belirli bir referans çerçevesinde, bu nesnelere arasında oluşan mekansal ilişkiler boyunca algıladığını belirtmiştir. Bu algısal yapı içinde, amaca ve göreve bağlı olarak değişen biçimlerde davranışların gerçekleştiğini belirtmektedir (Uzun ve diğ 2009, Göregenli 2010).

Mekan, yapay bir çevre oluşturarak, algısal bariyerler kurmakta ve insanların çevreyle birincil ilişkileri algı yoluyla oluşmaktadır. Algılama, algılayıcı ve algılanan arasında bir denge kurulduğu zaman var olmaktadır. Bu denge, mekanın özellikleri ve bu özelliklerin oluşturduğu ilişkilerin özne tarafından algılanması ve yansıtılması şeklinde sağlanmaktadır. Çevresel imajlar, gözlemci ve çevresi arasında iki taraflı bir sürecin sonucudur. Çevre, ayırt ediciliği ortaya koyar, gözlemci de gördüklerini seçer, organize eder ve anlama bağlar. Bunun sonucunda mekanın boyutları önem kazanmaktadır. Mekanlar algılanırken, insan zihninde, bulunduğu çevre hakkında belirli bilişsel haritalar oluşmaktadır. Mekan oluşumdaki simetri, düzen ve devamlılık mekansal algının oluşmasında önemli rol oynamaktadır (Verdil 2007).

Fiziksel çevre, içinde bulunduğu insanların arasında sosyal ve görevsel etkileşimleri etkileyebilir. Birincil olarak bu etki, etkileşimin göreceli ulaşılabilirliği ve psikolojik ve sosyal kesintileri içermektedir. Örneğin fiziksel uzaklık, sosyal etkinin büyük bir karar verici unsurunu temsil etmektedir. Fiziksel çevre sosyal etkileşimin sıklığı ve kalitesine müdahale edebilir. İnsanlar arasında ve içinde etkileşimlerin kolaylaştırılması için sözsüz ipuçlarının (iletişim) önemi yeni anlaşılmıştır ve bu önem, bu sözsüz ipuçlarına olan engellerin öncelikle müdahale yoluyla güvenin kurulmasında iletişimdeki hafifliği

ve verimi düşürebileceğini önermiştir. Sosyal etkileşim ve alanın düzeni, karşılıklı olarak birbirini etkilemektedir (Brand, 1998).

Lewin'e göre kişiyi anlamak için onun çevresiyle olan ilişkilerini anlamak gerekir. Bu kuram kişinin bütünlüğü üzerine vurgu yapmakta ve kişinin sınırlarından bahsetmektedir. Bu sınırlar birbirine geçişken olan alanlardan oluşmaktadır. "Davranış meydana geldiği alanın bir fonksiyonu olması, davranışı çözümleme parçalardan farklı olan top yekûn durumla başlaması, somut birey somut bir durumda matematiksel olarak ifade edilmesi" bu kuramın belli başlı özellikleridir. Lewin her kişinin ileriye yönelik davranışlarda bulunabilecek bir yapıya sahip olduğunu söylemektedir. Davranışın belirleyicileri geçmişe değil ona aittir. Yaşam alanında bireyi çeken ve iten şeyler vardır. Bireyin tepkisi, öğrenmesi, kişiliği bunlara göre biçimlenir. Algı, duygu, zihinsel süreçler, kişinin yaşam alanına ve onun özelliklerine bağlıdır. İnsanların yaşam alanları farklı olduğu için birbirlerinden farklıdır. Ayrıca yaşam alanı içindeki alt sistemlerin kişiler içinde taşıdığı önem de farklıdır (Anonim 2012b).

Aynı mekan içinde, her bir bireylerin mekana ilişkin tutumu, bağlılık ile birlikte farklı olmaktadır. "Bağlılık" kavramı ise, "yer bağlılığı" kavramını işaret etmektedir. Yer bağlılığının en genel tanımı, belirli bir coğrafi alan ve o alandaki bireylerin birbirleri ile olan etkili bağ ya da iletişimidir. Bazı araştırmacılar ise yer bağlılığını, insanlar ve onların kimliğine katkıda bulunan ve aynı zamanda başka psikolojik yararlar sağlayan fiziksel ve sosyal ortamlar arasındaki olumlu ilişki olarak tanımlanmaktadır (Göregenli 2010). Yere bağlılık, fiziksel çevreden çok, o çevrede oluşan güçlü sosyal ilişkiler ile zaman içinde oluşan bir yer bileşenidir. Yere bağlılık, bireyin belirli bir sınırı olan mekanda kendi imajını ve toplumsal kimliğini hissetmesi durumudur. Bu tip yerlerde, kişilerde güçlü bir kişiselleştirme ve yerin kendisi ile kişileştirilmesi duygusu söz konusudur. Bu nedenle, aynı ortamda büyüyen ve yaşayan insanların fiziksel çevreleri ile başa çıkışları benzer özellikler göstermektedir. Aynı mekan içinde yaşayan yere bağlı bireylerin, o yeri kişiselleştirme eğilimleri yüksek ve benzer olacaktır. Çünkü aynı semboller bireylerin kendi kişiliklerinin sembolleri olacaklardır. Dışarıdan gelen biri bu vurgulu sembolleri net olarak algılayabilecektir (Kalyoncu 2006). Gieryn (2000), mekan bağlılığını, mekanın kendi coğrafyası ve mimarisine bağlı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca kaliteli konut sakinlerinin, muhtemelen yaşadıkları yere karşı daha güçlü duygusal olacağını ifade etmektedir. Perdikogianni (2007), belirli bir konumda uzun zaman ikamet etmenin de, bir yere bağlanmakta etkisi olduğunu vurgulamıştır.

İnsanların mekan içindeki iletişimleri çeşitli mesafelerle belirlenmektedir. Bu davranışlar “*kişisel mekan (alan), mahremiyet, kişiler arası mesafe, kişiselleştirme*” gibi kavramlarla ifade edilmektedir. *Kişisel mekan*, mahremiyet ile ilişkilidir ve bu kavram, çevre-davranış araştırma alanına Robert Sommer'in 1969 yılında yayımladığı *Kişisel Mekan (Personal Space)* adlı kitabıyla girmiştir. Sommer kişisel mekânı “bir kişinin çevresini saran, dışarıdan kolaylıkla gideremediği görünmeyen bir sınır ile çevrilmış alan” olarak tanımlamıştır (Ünlü 1998). *Kişisel mekan*, insanlara arası iletişim sırasında konfor bölgesi olarak görev yapan, vücudumuzu çevreleyen görünmez sınırlar olarak da tanımlanabilmektedir. Ayrıca kişisel mekanlar toplumsal kullanımın, insanlar arası konforlu mesafe ve ihlale karşı kendini korumaya odaklanmaktadır (Jeffrey ve Mark 1998). Altman, kişisel mekânı, bir mahremiyet düzenleme mekanizması olarak benliğe en yakın ve kapalı tabaka olarak tanımlamıştır. Hall ise kişisel mekânı bir iletişim formu olarak tanımlamış, ilişkinin niteliğini ve niceliğini kişiler arası mesafenin belirlediğini savunmuştur (Göregenli 2010).

Mahremiyet, mekansal tasarım sürecinde oldukça sık kullanılmaktadır. Son yıllarda günlük hayatlarımızda giderek daha çok kullandığımız mahremiyet kavramının, insan-mekan ilişkilerinin sosyal, psikolojik ve mekansal boyutlarının karşılıklılığı temsil etmesi açısından belki de çevre psikolojisinin en merkezi terimlerinden biri olduğu düşünülmektedir. Çevrenin fiziksel ve sosyal boyutlarının, insanın psikolojik, bireysel varoluşuyla birleştiği bir yerde oluşan mahremiyet deneyiminin kapsayıcı bir tek tanımını yapmak oldukça zordur. Mahremiyetin, bireyin o anda içinde bulunduğu durum, mekanın niteliği, belli bir süreç, bir hedef, birey ya da grup tavrı, kişiler arası iletişimin bir boyutu veya gözlemlenebilir bir davranış olup olmadığına dair bir fikir birliği bulunmamaktadır. Fakat Giddens'in tanımından hareketle mahremiyetin, kişiler arası eşitlik bağlamında, diğer insanlarla ve benlikle duygusal iletişim kurma alanında oluşan bir çevresel yaşantı olduğunu söylemek mümkündür (Göregenli 2010).

Bireyin çevre ile olan etkileşimini etkileyen sosyal iletişim, başka bir anlamda kültür, topluluklarının mahremiyet anlayışlarını; buna paralel olarak diğerleri ile olan etkileşim sınırlarını; dolayısıyla alan kullanımını ve alanın şekillenmesini etkilemektedir. Mahremiyetin sağlanması, temelde insanın diğer insanlarla olan etkileşimini sınırlama isteğinden doğmaktadır. Diğer insanlarla etkileşimi sınırlama isteği ise, benliği koruma yönünde ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında, çevrenin insan için taşıdığı özel anlam,

insanın çevreyi algılayışı ve çevreye ilişkin bilişsel birikimleri, mekansal davranışların oluşumunda etken olmaktadır (Gökçe 2007).

Modern endüstri toplumlarının gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan pek çok yeni olgunun insanların yaşama biçimlerini, genel yaşam dekorlarını ve birbiriyle ilişkilerini nasıl değiştirdiği konuları farklı bilim dallarının ortak ilgi alanı haline gelmiştir. Hızlı kentleşme, kent yaşamının anonimliği, çalışılan işlerin ve yaşanan mekanların sürekli olarak değiştirilmesi ve daha bir çok yeni olgu, insanların birbirlerine göre durumlarında ve insan ilişkilerinde köklü yapı değişikliklerini de beraberinde getirmiştir. Bütün bunlar geleneksel toplumlardan modern toplumlara gidildikçe birey ve aile birimlerinde, fiziksel-psikolojik anlamda bireysellik ve mahremiyet olanaklarının artması sonucunu doğurmaktadır (Göregenli 2010).

Psikoloji, siyaset bilimi, hukuk, mimari gibi farklı alanlarda mahremiyet konusunda yapılan ilk çalışmaların genel eğilimi, kavramı, *inzivaya çekilme, kendi başına kalma, yalnızlık, diğer insanlarla ilişki istememe*, özel olanı paylaşmama terimleriyle tanımlama yönündedir. Bu bağlamda mahremiyeti Bates, “Kişinin kendisiyle ilgili kimi şeyleri diğer insanlara açmaması ve diğer insanların da bu hakka sahip olduğunu kabul etmesi”; Chapin (1951), “Kendi kendine olmanın değeri, insanın kendisini başka insanların varlığının ortaya çıkardığı baskılardan kurtarması”; Chermayeff, Alexander, “Kendine güven, geri çekilme, yalnızlık, düşünme ve konsantrasyonun mükemmel bir bileşenidir”; Kira (1970), “Yalnızlık ya da diğer insanların isteklerinden ve varlıklarından uzak durma özgürlüğü; insan olarak eşsiz olmamızın ve kendimizi ifade edişimizin bir göstergesi olarak zamana, mekana ve mülke sahip olma”; Simmel (1956), “Diğer kişilerden gelen uyaran bilgisinin kontrolünün sağlanması”; Jourard (1969), “Kişinin kendi geçmişi ya da bugünüyle ilgili deneyimleri, edimleri ve geleceğe ilişkin niyetleri gibi bilgileri başkalarından gizleme isteğinin bir sonucu; başkalarının kendi benliğine ilişkin algıları ya da inançlarını kontrol etmek ve başkaları için bilinmez olmak arzusu”; Milgram (1976), “Kentsel yaşamda aşırı uyarılmadan kaçınma arayışı bir geri çekilme süreci” olarak tanımlamıştır (Göregenli 2010).

Mahremiyet, “kişi veya grubun optimum yaklaşma koşulu” olarak tanımlanmaktadır. İlişki kurulan insanlar arasındaki yakınlık ya da etkinlik türü gözlenerek mahremiyet anlayışı konusunda bilgi edinilmektedir. Bu yönde, “mahremiyetin” içeriğini bireyin mekana ilişkin koruduğu eğilimler bütünü oluşturmaktadır. Mahremiyetin derecesi,

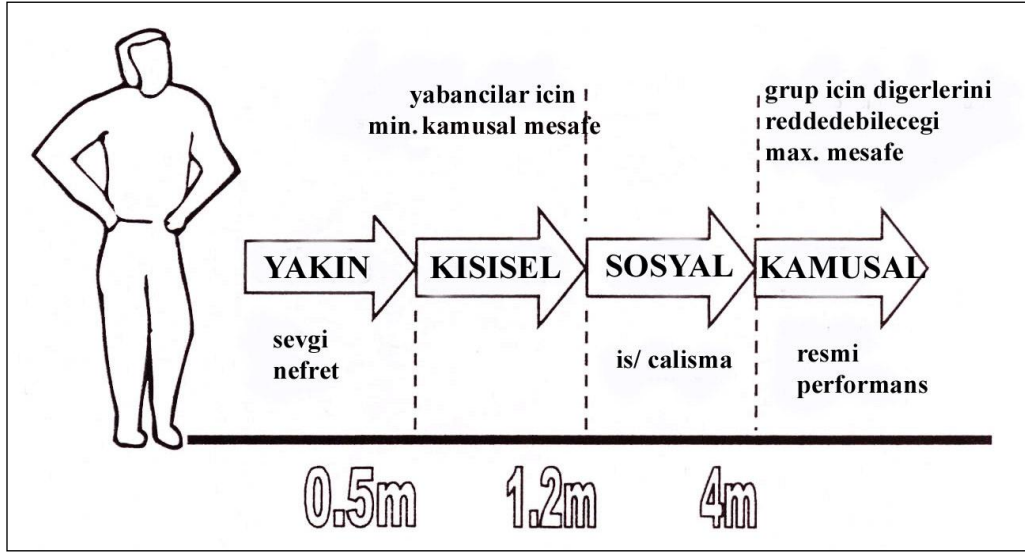
insanın deneyiminin, kişisel özelliklerinin; kültürel birikiminin ve şu anda içinde bulunulan sosyal ve psikolojik durumun bir fonksiyonu olarak ortaya konmaktadır. (Gökçe 2007). Mahremiyet, mekansal, zamansal, anlamsal açılardan insanlarla insanlar, bireylerle grup, gruplarla birey arasındaki ilişkilerin (etkileşimi) düzenlenmesini ve süreçleşmesini sağlayan kişilerarası sınır-kontrol sürecidir. Mahremiyet insan temaslarını düzenleme mekanizmasıdır. Mahremiyet, farklı şekillerle ve insan tepkileri ile sözel ya da yarı sözel olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlar dışında diğer şekiller, organizmanın diğer organizmalar arasındaki uzaklık ya da yönelmeden ortaya çıkmaktadır. Mahremiyet "arzu edilen mahremiyet" ve "elde edilen mahremiyet" adı altında iki şekilde değerlendirilmektedir. Arzu edilen mahremiyet, ideal etkileşimin öznel ifadesi ve elde edilen mahremiyet ise temas olgusunun gerçek derecesidir. Kuramsal olarak, arzu edilen mahremiyetle elde edilen mahremiyet arasında uygun bir düzey olmalıdır. Mahremiyet aynı zamanda diyalektik bir süreçtir. Sosyal etkileşime bir sınırlama getirdiği gibi bazen de bireylerde etkileşimi arama olgusunu cesaretlendirmektedir (Ünlü 1998).

Mahremiyet kavramının gelişimini, öğelerini ve bir anlamda insanlar için ne ifade ettiğini tartışan bu yaklaşım temelde iki özelliği vurgulamaktadır. İnsanlar, diğer insanlarla ilişkilerinde, etkileşimi ve bilgiyi (genellikle kendilerine ait olan) kontrol etmek ve yönetmek ihtiyacını duymaktadır. Bu anlayış, mahremiyetin işlevlerini tartışan başka yaklaşımlarda da bulunmaktadır. Oysa mahremiyetin ne anlama geldiği, mahremiyete duyulan isteğin nedenleri ve mahremiyetin ihlalinin doğurduğu psikolojik sonuçlarla ilgili bilgiler olmaksızın, mahremiyet kuramları geliştirmenin olanaksız olduğu savunulmaktadır (Göregenli 2010).

Kişisel alan ve mahremiyet algısı (olgusu) arasında benzerlikler bulunmaktadır. Bazı tanımlarda mahremiyet, kişilerin seçici kontrolü, kişiler arası iletişim derecesi ve kişinin sosyal etkileşim derecesi olarak ifade edilmektedir. Altman, mahremiyetin, kalabalık (optimumdan daha yüksek düzeyde etkileşim) ve sosyal izolasyonu (optimumdan daha az etkileşim düzeyi) ifade ettiğini benimsemiştir ve arzu edilen seviyede mahremiyetin algı ve davranış ayarlamaları ile kurulduğunu vurgulamıştır (Jeffrey ve Mark 1998).

Kişiler arası mesafe, insanların çevreden bekledikleri ilk özellik rahat olabilmektir. İnsanın çevresinde konforlu bir biçimde yaşayabilmesi için var olan çevresel sınırlar

kadar kişinin kendisinin ortaya koyduğu kişisel sınırlar da söz konusudur (Lang 1987). Birey ve gruplar, diğerleri ve kendileri arasında sınırlarını zihinlerinde belirledikleri şekilsiz bir mekan kurgulamaktadırlar. Diğerlerinin istenmediği bu mekan sınırları savunulan mahrem bir mekandır (Gür 1996). Bu şekilde temel olarak insanların çevreleri ile ortaya koyduğu dört temel mesafeden bahsedilmektedir. Bunlar “*yakın mesafe, kişisel mesafe, sosyal mesafe ve kamusal mesafe*” olarak adlandırılmaktadır (Şekil 1.3). Hall, **yakın mesafeyi** (0-46 cm.), samimi uzaklık olarak ele almaktadır (Kalyoncu 2006).

Şekil 1.3. İnsan-çevre ilişkilerinde kullanılan mesafeler (Kalyoncu 2006).

Ayrıca cinsiyet ve kişilik farklarını göz önünde bulundurarak, samimi uzaklığı kendi içinde yakın-uzak aşamalı olarak iki ayrı zona ayırmaktadır. Bu uzaklıkta, diğer kişinin varlığı belirgindir ve bazen de duyumsal girdilerin çok yükselmiş olması nedeniyle çok güçlüdür. Samimi uzaklığın yakın aşaması (0-15 cm. arası) görüşme, teselli etme ve koruma uzaklığıdır. Fiziksel dokunma ya da yüksek fiziksel bağlılık olanağı vermektedir. Bu mesafe kişinin karşısındakinin kokusunu, nefes alış verişini vücut sıcaklığını bile rahatlıkla hissedebileceği durumdadır. Bu mesafe genellikle eş ya da çiftler arasındaki mesafedir. Samimi uzaklık-uzak mesafe (15-46 cm. arası) baş ve omuz birbirine dokunamaz, ancak eller ve ayaklar birbirine değebilir. Birbiriyle yakın ilişkisi olmayanlar için işlevsel veya duygusal yakınlaşma gereği veya istediğinde ortaya çıkmaktadır (Gür 1996, Kalyoncu 2006). **Kişisel mesafe**, kişinin çok yakınları (ailesi ve arkadaşları) ile olan fiziksel mesafesidir. Her ne kadar yakın (intimate) mesafe kadar olmasa da yine yakın sayılabilecek mesafedir (Kalyoncu 2006). **Kişisel mesafe** (46-122

cm.) birbiriyle ilişkisi olmayan kişileri sürekli olarak birbirinden ayıran, kişinin karşısındakine dokunabileceği ya da dokunacak kadar yakın olduğu uzaklığı belirtmek için ilk kez Hediger (1955) tarafından kullanılan bir kavramdır. Bu kavram, bir canlının, kendisi ile başkaları arasında tuttuğu küçük bir koruyucu küre ya da kabarcık olarak düşünülebilir. Kişisel mesafenin (46-76 cm.) yakın aşaması kolun erişebilirlik sınırıyla belirlenmektedir. Korunması gereken eş ve çocuk ile aile reisi arasındaki uzaklık kişisel uzaklık sınırı içindedir. Kişisel uzaklık–uzak mesafesi (76-122 cm.)insanın erişebileceği uzaklığın tam sınırında başlayıp, iki kişinin, ellerini uzattıklarında parmaklarını değdirebilecekleri bir uzaklığa kadar sürmektedir. “Birisini uzak tutmak”, kişisel uzaklığın uzak aşamasını açıklayan deyimdir (Gür 1996). Kişisel mekan, toplumsal kullanım, insanlar arası konforlu mesafe ve ihlale karşı kendini korumaya odaklanmaktadır. Kişisel mekan (alan), insanlara arası iletişim sırasında konfor bölgesi olarak görev yapan, vücudumuzu çevreleyen görünmez sınırlar olarak tanımlanmaktadır (Jeffrey ve Mark 1998). *Sosyal mesafe*, kişinin çok yakın çevresinden olmayan insanlarla, normal koşullar altında kullandığı nezaket mesafesidir. Ortakça bir şeylerin tartışılacağı ve bireylerin birbirini net olarak görüp duyabileceği mesafelerdir. Bu nedenle çoğunlukla iş ortamlarında ve davetlerde kullanılan mesafedir (Kalyoncu 2006). Sosyal mesafe (122-366 cm)kişisel uzaklığın uzak aşaması ile toplumsal uzaklığın yakın aşaması arasındaki sınır çizgisidir ve üstünlük sınırını simgelemektedir. Toplumsal mesafenin yakın aşamasında (122-213 cm.) kişisel olmayan işler yer almaktadır. Birlikte çalışan insanlar, yakın mesafe toplumsal uzaklığı kullanmaya eğilimlidirler. Bu, rastgele oluşan topluluklara katılan kimseler tarafından da çokça kullanılan bir uzaklıktır. Toplumsal mesafenin (213-366 cm.) uzak aşamasında, son sınırında yapılan iş konuşmalarının ve toplumsal konuşmaların, yakın mesafede yapılandan daha resmi niteliği vardır. Önemli kişilerin bürolarındaki masalar, ziyaretçileri toplumsal uzaklığın uzak aşamasında tutmayı sağlayacak kadar büyüktür. Standart büyüklükte bir masanın olduğu büroda bile, karşıdaki sandalye masanın ardındaki kişinin 245-275 cm. uzaklığındadır (Gür 1996). *Kamusal mesafe* ise daha çok hitap mesafesi olarak da tanımlanabilecek olan birden fazla bireye aynı anda hitap edilebilecek ve bu nedenle çevredeki bireylerden daha uzakta ve hatta yüksekte gerçekleşen diyalog mesafesidir. Öğretmenin amfide ders anlatması, konserde sanatçının izleyene göre konumu, bu mesafeye örnek olarak gösterilebilir (Kalyoncu 2006). Kamusal mesafenin (366-762 cm.) yakın aşamasında, kişi korkutulursa kaçma veya savunma davranışında bulunabilir. Bu uzaklık, kaçma tepkisinin iz bırakmış, ancak

bilinçaltıyla algılanmış bir biçiminin simgesi olabilmektedir. Kamusal mesafenin uzak aşaması önemli kamu sembolleri etrafında otomatik olarak oluşan, ama kamusal ortamlarda gerekli gören herkesin kullanabileceği bir uzaklıktır (Gür 1996). Toplanma, karşılaşma ve kamusal alanların kullanımı gibi mekandaki sosyal davranışlar hareketin bir yan ürünü olarak tanımlanmaktadır. Bu yolla mekansal yapılandırma ve sosyal yapı birbirinden beslenir (Sailer ve Penn 2007).

Kişiselleştirme, kullanıcının kendi kimliğini yansıtması için kasıtlı olarak yaptığı dekorasyon ve değişimdir. Kişiselleştirme, mekanı ya da yeri işaretleme, ona obje ekleme, o obje ve mekana sahip çıkmak ile ilgilidir. İnsanlar mekan kişiselleştirmelerini, kendilerini diğerlerinden ayırmak için kullanmaktadırlar. İnsanlar, kimi zaman bilinçli ama çoğu zaman da bilinçsiz olarak mekanları kişiselleştirmektedirler (Lang 1987). Bu davranışın amacı, kişinin yaşadığı alanı kontrol edebilme ihtiyacından, kendi estetik tatlarının bir ifadesi olmasından ve kişinin kendi aktivite örüntüsünü yaşam alanı ile örtüştürme isteğinden kaynaklanmaktadır. Kişiselleştirme, kişilerin özel eşyaları ile kendi mekanlarını işaretledikleri, korudukları ve böylelikle de kendi sosyal ilişkilerini düzenledikleri egemenlik alanı davranışın bir formu olarak düşünülmektedir. Bir anlamda kişiselleştirme, kişinin duygularının ve kişiliğinin bir şekilde ifadesi konumuna gelmektedir. Aynı zamanda kişiselleştirme, kişinin o alanı savunma ve o alan üzerinde kontrolü olmasını kapsamaktadır. Bu kişinin mekan üzerinde olduğu kadar, kendi üzerinde de kontrolünün olması anlamına gelmektedir. Böylelikle kişinin tatmin olma duygusunda artış, stresinde azalma, ruhsal anlamda iyi hal ve yaşamsal performansının artışı sağlanmış olmaktadır (Lang 1987).

En basitçe kişiselleştirme, mekanların kişiler tarafından daha yaşanabilir hale getirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Kişiselleştirme kişinin yaşadığı mekana-yere-çevreye bağlanmasını artırır. Bu nedenle, insanlar evlerine çok fazla bağlıdırlar. Kişi, toplum içindeki statüsünü ortaya koymak için öncelikle kendi yaşam alanı ile ilgili kişiselleştirme yapmaktadır. Kendi imajını yansıtmak için evi üzerinde değişikliklere gider. Sokağında benzeri olmayan bir eve sahip olma isteği, kişinin kendi bireyselliğini ve özelliğini ortaya koyma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Kişiselleştirme yetisi, bir mekana-yere-çevreye yeni gelen bireylerin, çevrelerine adapte olmalarına yardımcı olmaktadır (Kalyoncu 2006).

Sosyal etkileşim, insanların mekan içinde birbirleriyle olan mesafeleriyle belirlenmektedir ve bu durum mekan tasarımında oldukça önemlidir. Lang (1987), insanlar arasındaki mesafe arttıkça, birbirlerinden aldıkları görsel, kokusal, termal ve fikir oluşturmada dokunma duyusunu yoğun kullanmada yani bedensel zeka, aklın ve vücudun mükemmel bir fiziksel performansla birleştirilerek belli bir amaca yönelik faaliyetlerin sergilenebilmesi yeteneğinin (kinestetik) bilginin azaldığını ve iletişim kurabilmek için ses seviyesi arttığını belirtmiştir. Ayrıca mesafe arttıkça insanın mahremiyetinin arttığını, böylece etkileşimin azaldığını ifade etmiştir. Bu sebeple, sosyal etkileşim amacıyla tasarlanmış mekanlarda, kişisel mekanlara zarar vermeden, etkileşime izin verilecek alanlar tasarlanmalıdır.

Mekan algısını tek bir duyuma indirgeme olanaksızlığı mekanı sürekli değişen çoğul boyutları ile son derece dinamik bir unsur yapmaktadır. Mekan, görsel, işitsel, kokular ile havanın nemi kuruluşu, ısı ile ilgili niteliklere sahip olmaktadır. Hareket etme ve enerji gizil gücümüz de mekan algımızı etkilemektedir. İnsanın kendi için inşa ettiği mekan, onun ışığı, yalnızlığı, açıklığı ve kapalılığı, büyük ve küçüklüğü insanın kendi hakkındaki değerlerini ve çevresi ile ilişkileri ortaya koymaktadır. İnsanın mekanı kültürüne göre farklı algılayıp algılamadığını saptamak zor olabilmektedir ancak mimari ve resim gibi mekanı temsil eden sanatlarda, mekanı tarif ediş şekilleri belirli kültürlerde insanın dünya ya da kendini nasıl ve nerede görüyor ve değerlendiriyor olduğunun bir göstergesidir (Erşan 2006).

1.3. SOSYAL ETKİLEŞİM AMAÇLI MEKAN ÖZELLİKLERİ

1.3.1. Sosyal Etkileşim Kavramı ve Özellikleri

Bireyin tek başına yaşayamayacağı, daima kendisi dışında insanlara ihtiyaç duyduğu yaşamın en önemli gerçeğidir. Birey, toplum içinde var olmakta ve gerçek benliğine burada kavuşmaktadır.

Seyyar, toplumu oluşturan ve toplumla anlam kazansa da bağımsız, kendi başına bir varlığı ve kimliği olan bireyi (insanı) sosyal bir varlık olarak tanımlamaktadır. Bireyin bireyle, toplumla ve çevreyle olan ilişkisinin ise sosyaliteyi şekillendirdiğini ifade etmektedir. Durkhiem, ilk ve temel gerçeğin toplum olgusu olduğunu, bireyin ancak bu olgu ile açıklandığını ifade etmiştir (Demir 2006).

Bireyler arası iletişimi sağlamak ve toplum geliştirme kavramının gereklerini yerine getirmek için sosyal etkileşim alanlarının oluşturulması gerekmektedir (Gökçe 2007). Dolayısıyla da öncelikli olan birey değil toplumdur (Demir2006). Bu bağlamda toplumun en önemli özelliği olan sosyal etkileşim hem bireyi hem de toplumsal yapıyı oluşturan en önmeli kavram olarak ortaya çıkmaktadır.

Sosyal etkileşim, bireylerin birbiriyle ve çevreleriyle iletişim halinde bulunması, kültürel, davranışsal ve duyumsal bir alışveriş ortamının oluşması anlamını taşımaktadır (Gökçe 2007). Sosyal etkileşim, “insan ve mekan” dediğimiz öz yapılanma ilişkisiyle olan sosyal idrağın bir formu olarak da tanımlanmaktadır (Krueger 2010). Arkonaç, sosyal etkileşimi, “bir insanın başka insanların sosyal yargı, tutum ve fikirlerine maruz kalması sonucunda kendi tutum, fikir ve yargılarında ortaya çıkan değişiklikler” olarak tanımlamıştır. Sakallı ise sosyal etkileşimi “bir veya birden fazla kişinin, bilinçli ya da bilinçsiz olarak, bir diğer kişinin/kişilerin herhangi sosyal, ekonomik, politik bir konuda duygu, düşünce ve davranışlarını değiştirmesi” olarak ifade etmiştir (Demir 2006). Diğer bir tanımlamada sosyal etkileşim, bir grubun üyeleri arasında veya bir grubun bir üyesiyle bütün grup arasında oluşan, maddi ya da manevi konularda bir çeşit alma-verme süreci olarak tanımlanmıştır (Anonim 2006).

Sosyal etkileşimin oluşması sürecinde topluluğun iletişim modeli, anlaşmak için kullanıldığı simgeler, mekan ilişkileri ve kişisel kimlik önemlidir. Bu nedenle sosyal etkileşim kavramının yanı sıra, toplumu geliştirme kavramı da sosyal etkileşim açısından önemlidir. Toplumu geliştirme kavramı, literatürde “toplum planlama” olarak da ifade edilmekte ve “insanların diğer insanlarla ve çevreyle arasındaki etkileşimini, geliştirmek ve kimliğini dışla vurmak amacıyla yapılan fiziksel, sosyal planlama ve tasarım aracı” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, sosyal etkileşim ve toplum geliştirme kavramları arasındaki paralelliği göstermektedir (Gökçe 2007). Toplum geliştirme, fiziksel olarak tanımlanmış bir konut alanını paylaşan bir grup insan arasında toplumsal yakınlaşma ve birlikteliğin oluşturulma sürecidir; diğer bir deyişle, tasarımda bir bina grubunun değil bir insan topluluğunun yaratılma çabasıdır (Serpil 1996).

Sosyal etkileşimin temelde iki ana nedeninin olduğu kabul edilmektedir. Bunlar, grupların ortaya çıkardığı sosyal kurallar ve doğru bilgiye olan ihtiyaçtır (Demir2006). Serpil (1996) ise insanların, sosyal ve fiziksel bir çevrenin herhangi bir yerine ait olmak için, insanlarla ilişki kurduğunu ifade etmiştir. Demir (2006), sosyal etkileşim

sürecinde, “kişinin iletişim özelliği ve yeteneğinin, ortamdaki bireylerin sosyo-kültürel benzerliğinin, bireyler arasındaki hiyerarşik yapının (makam, vb.) ve mekan içindeki konumlarının(yakınlık, görme, erişme, vb.)” etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca insanın doğasında ve kültüründe bulunan özellikler desosyal etkileşimi belirlemektedir(Anonim2010a). Lang (1987), sosyal etkileşimin özellikle bireylere ve kültürel alt yapılarına göre değiştiğini vurgulamıştır. Örneğin dışa dönük insanların başkalarıyla ilişki kurmaya meraklı olduğunu, içe dönük insanların ise iletişim kurmak istemediğini; Anglo-Amerikanlar, Britanyalılar ve İsveçliler, konuşma sırasında güney Avrupalılara, Latinlere ve Araplara göre daha mesafeli durduğunu, Latin Amerikalılar yan yana oturup resmi olmayan bir dille konuştuğunu ve Anglo-Amerikanlar yüz yüze konuşmayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Fichter (2009), sosyal etkileşim sürecinde insanların psikolojik tutumlarını etkilediğini ifade etmiştir. Glaeser (1999), zaman içinde toplumsal yapıdaki değişmelerinde sosyal etkileşimi farklılaştırdığını ifade etmiştir. Gökten (1991) ise sosyo-kültürel yapıya ilişkin kuralların sosyal etkileşimi oluşturduğunu belirtmiştir. Erdönmez ve Akı (2005) ise insanların sosyal ortamlarda geçirdikleri zamanın, sosyal etkileşim açısından önemine dikkat çekmiş, zaman ne kadar artarsa bireylerin karşılaşma ve iletişim kurma şanslarının artacağını belirtmiştir.

Toplumsal ilişkiler birey sayısı, ilişkinin süresi ve niteliği gibi farklı ölçütlere göre sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırma sistemi sosyal etkileşim sürecini anlamak açısından oldukça önemlidir(Anonim2010b).

Birey sayısına göre;

- **Birey - birey ilişkisi:** Sadece iki kişi arasındaki ilişkidir.
- **Birey - grup ilişkisi:** Bir tek bireyin, grup ya da gruplarla girdiği ilişkidir.
- **Grup - grup ilişkisi:** İki farklı grubun birbiriyle kurduğu ilişkidir.

Süreçlerine göre;

- **Kısa süreli ilişkiler:** Zaman bakımından kısa süren ilişkilerdir.
- **Uzun süreli ilişkiler:**Zaman bakımından uzun süreli ilişkilerdir.
- **Periyodik (devirli) ilişkiler:** Bu ilişki, sadece yılın belli bir döneminde kurulan ve bir dahaki döneme kadar ortadan kalkabilen ilişkilerdir.

Niteliklerine göre;

- **Birincil ilişkiler:** Yüz yüze gerçekleşen, duygusal boyutlu yoğun ve samimi ilişkileri ifade etmektedir.
- **İkincil ilişkiler:**Resmi ve çikara dayalı ilişkilerdir.

Sosyal etkileşimin artırılmasında “sosyal destek” oldukça önemlidir. Destek yöntemleri sosyal etkileşimin tasarlanmasında oldukça önemlidir. Sosyal destek dört sınıfa ayrılmıştır, bu sınıflandırmalar aşağıda verilmiştir (Serpil 1996).

- **Kişisel/duygusal destek:** Ziyaret, kutlama, vb. aktiviteler,bir sosyal grup içerisinde bir insanın kabul görmesini yani sosyal aitliğiartırmakta ve sosyal yalnızlığı azaltmaktadır.
- **İşlevsel/yararlı destek:**İnsanlar arasında yardımlaşma, çeşitli durumlarda birbirlerine destek olma (acil durumlarda yardım, vb.) gibi durumlar işlevsel/yararlı destek olarak adlandırılmaktadır.
- **Suç karşı sosyal kontrol amaçlı destek:** Herhangi bir suçta, tehdide karşı insanların işbirliği halindeki mücadeleleri(örneğin konut çevrelerinde, yasalara karşı çıkma durumundaki ortak çabalar sosyalleşmeyi artırmaktadır).
- **Gayri resmi destek:** Etkileşim sırasında komşular arasında bilgi alış-veriş. Bu değişim pozitif veya negatif (dedikodu gibi) olabilmektedir.

1.3.2. Sosyal Etkileşim ve İnsan-Mekan İlişkileri

İnsan davranışı yer, zaman ve psikolojik süreçlerin kesişme noktasında oluşmaktadır. Bu noktada mekan, kişinin bireysel ve sosyal davranışlarına sahne olmanın ötesinde, davranışın oluşma sürecindeki temel değişkenlerden birine dönüşmektedir (Başkaya ve diğ. 2003, Erdönmez ve Akı 2005, Sami 2007).

Mekan insan davranışını etkileme ve yönlendirme özelliğine sahiptir ve birden fazla insanın aynı mekanda bir araya geldiği her an bir sosyal aktivite oluşmaktadır (Başkaya ve diğ. 2003, Erdönmez ve Akı 2005). Mekan, hangi ölçekte olursa olsun, sosyal yapının sadece temsili ya da yan ürün değildir. Mekan kurgusu, sosyal yapıyı ve hatta onu oluşturan farklı katmanları da etkileyen bir boyuttur. Dolayısıyla, sosyal yapı ile mekan arasındaki ilişki karşılıklıdır. Mekansal kurgu kullanıcıları birbiriyle kaynaştırıcı ya da koparıcı bir etkiye sahiptir. Bu neden-sonuç ilişkisinde, katı bir ilişki olmasa da

mekan kurgusu, sosyal katmanda ve gündelik yaşamda, insanların birbirleriyle karşılaşmasında önemli bir etkiye sahiptir (Çil 2006). Bu bağlamda, kamusal mekanların örgütlenmesi sosyal etkileşim sürecini gözlemlemede en etkili mekanlardır (Deniz 2005). Çünkü kamusal alanlar, kamusal aktiviteyi barındıran, sosyal yaşantıyı besleyen ve yönlendiren, sosyalleşmeyi sağlayan, toplumsal kimliği şekillendiren mekanlardır (Erdönmez ve Akı 2005, Onay 2005). Bu mekanlarda, toplanma, karşılaşma ve kamusal alanların kullanımı gibi alandaki sosyal davranışların (mekansal davranışlar) bir yan ürünü olarak da tanımlanmaktadır (Sailer ve Penn 2007). Mekansal davranışlar, bireyin benliğini korumak, kişisel ve sosyal kimliğini tanımlamak, sosyal etkileşimi düzenlemek için dışa vurduğu davranışlarıdır (Gökçe 2007).

Davranış ortamı, Roger Barker'ın (1968) tanımlanmasında ve diğer araştırmalarda da olduğu gibi, birey dışı (örneğin sosyal) aktivite ve çevre örüntüleri ile fiziksel ve geçici lokasyonları içinde barındıran, diğer çevrelerden ayrı bir çevre bölümünü ifade etmektedir. Davranış ortamları hem fiziksel hem de davranışsal özellikleri ile birlikte tanımlanmaktadır, davranış ve durumdan oluşan bu ortamlar hem karmaşık hem de disiplinlerarası bir alanı yansıtmaktadır. Sosyo-ekonomik sistemlerde davranış ortamı büyük bir öneme sahiptir, çünkü bu ortamlar araştırmacıya ya da değerlendiren kişiye çevrenin tümünü değerlendirdiğine ilişkin bir güven duygusu vermektedir. Örneğin bir hastane çevresinin araştırıldığı bir çalışmada, araştırmacı hastaların kullanımında olan ortamları inceleme konusunda kendisini sınırlayabilir ve buzdağının yalnızca görünen yüzünü tanımlayarak, gizli ya da perde arkasında kalan ortamları ihmal edebilir. İnsan çevreleri bu tür görünen ve gizli kalan davranış ortamlarının bileşiminden oluşmaktadır ve bu ortamlarının bileşiminden oluşmaktadır ve bu ortamların birbiriyle karşılıklı ilişkisi bu ortamlar arasındaki ilişkilerin temel yapılarını anlamamızı sağlamaktadır (Göregenli 2010).

Mekandaki sosyal etkileşim açısından, kullanıcı yoğunluğu sosyal etkileşim için pozitif etki niteliği taşımaktadır, çünkü kullanıcıların etkileşim seçeneklerini artırmaktadır. Ayrıca etkileşim için Gans'ın da belirttiği gibi yoğun mekanlarda, görsel ve sosyal iletişim için yatay bitişiklik gerekmektedir. Örneğin apartmanlarda da görüldüğü gibi bir koridoru paylaşan konut sahipleri sık sık karşılaşmaktadır, fakat farklı katlarda yaşayanların karşılaşma ihtimali ve görsel iletişimleri azalmaktadır. Ayrıca bazı araştırmalarda yoğunluk artışının, bireyin yakın konut çevresindeki ve mekandaki

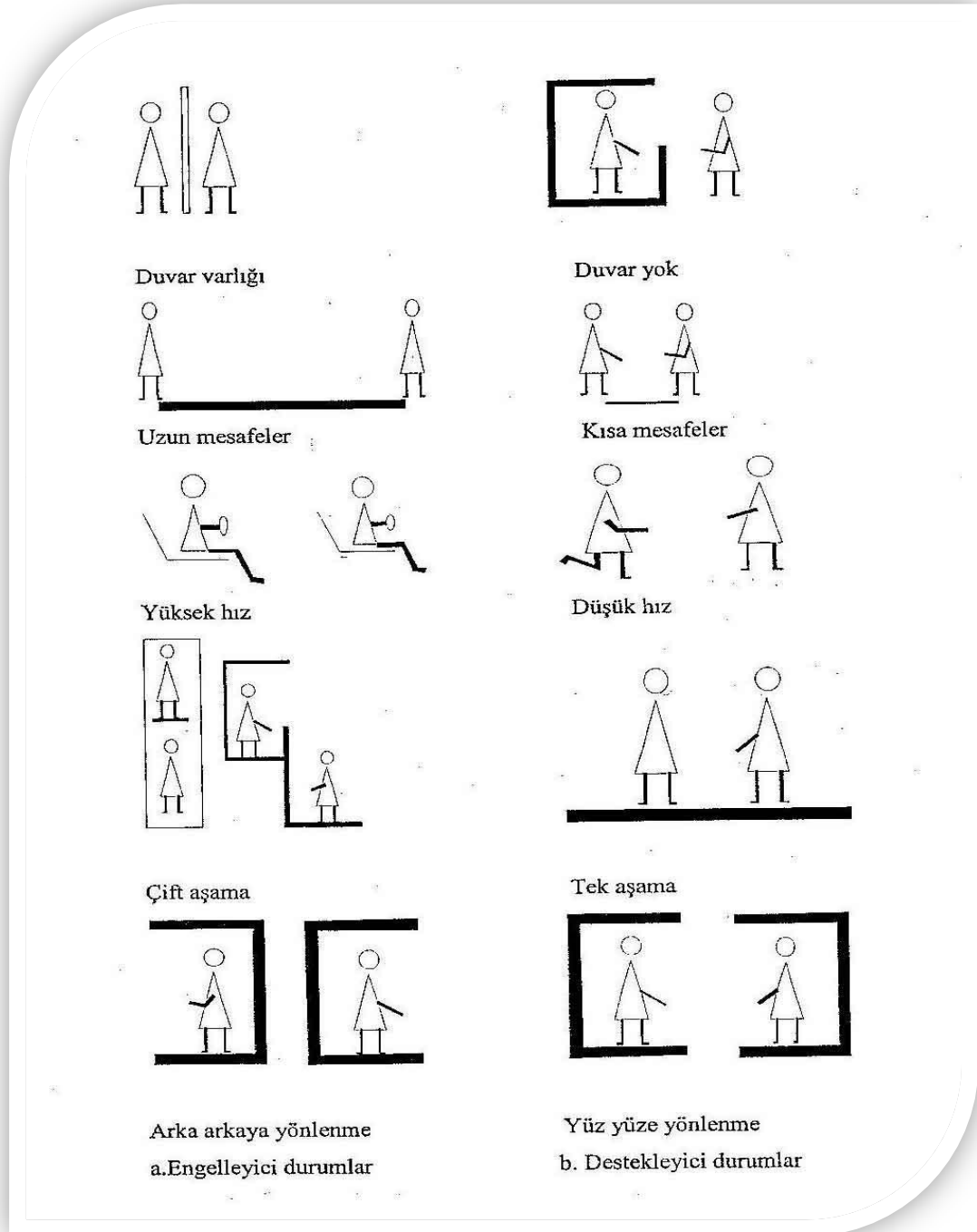
hakimiyet anlayışını, güvenlik duygusunu, konut çevresiyle özdeşleşmesini azalttığı vurgulanmıştır. Bu durumun ise sosyal ilişkiler üzerinde dolaylı yoldan etki yapabilmektedir (Serpil 1996). Sosyal etkileşim düzeyinde mekanlar arasındaki yakınlık da oldukça önemlidir. Yapılan araştırmalarda, birbirine yakın konut kullanıcılarında sosyal etkileşimin fazla olduğu gözlenmiştir. Araştırmacılar bu durumun, duyguların sınırlanması ve iletişimin küçük ölçeklerde anlamlı olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Egelius, yüz yüze iletişim sosyal etkileşim açısından gerekli olduğunu, yüzdeki ifadelerin ise en fazla 20 metreden algılanabildiğini belirtmiştir. Bu sebeple küçük mekanlar ve yakın mesafeler iletişimi kolaylaştırıcı bir etkiye sahiptir. Ancak mesafeler, sadece sosyal etkileşim açısından değil fiziksel ve işlevsel uzaklıklar çerçevesinde de değerlendirilmelidir. Fiziksel uzaklık, doğru uzaklıkken, işlevsel uzaklık belirli fiziksel bileşen ve karakterler etrafında kurgulanmalıdır (Şekil 1.4) (Gökçe 2007). Fiziksel uzaklık, sosyal etkinin büyük bir karar verici unsurunu temsil etmektedir. Yapılan bir çalışmada, kişinin evlilik partnerinin tek ana belirleyici ögesinin yakınlık (fiziksel mesafe) olduğunu göstermiştir (Brand 1998).

Yapılan bazı araştırmalarda, mekansal özelliklerin, davranışları etkilediği ortaya konulmuştur. Bu konuda Sauter ve Huettenmoser (2008), sokak tasarımının ve trafiğin, insanların sosyal iletişimlerine etkisini araştırdığı çalışmanın sonuçları, trafiğin yavaş aktığı sokaklar, çevre düzenlemesine sahip alanlar ve parkların, kişisel gelişim, memnuniyet ve sosyal bütünleşme potansiyel sahibi olduğunu ortaya koymuştur (Uslu ve Gökçe 2010).

Mekandaki etkinlik, başka etkinliklerin oluşumu için bir nedendir. Etkinliğin varlığı, bu anlamda çevrenin canlılığını belirlemektedir. Çevrede etkinliğin varlığı, insanları konut içinden konut dışına taşıyarak, dış mekana yöneltmektedir. Tekdüze, sıkıcı ve boş alanlar ise, bireyleri iç mekana yönelterek, dış mekandan uzaklaşmalarına neden olmaktadır. Bu yönde, çevredeki sosyal etkileşim de azalmaktadır (Gökçe 2007).

Her fiziksel çevre, bir sosyal çevrenin, her sosyal çevre de bir fiziksel çevrenin varlığını içermektedir. Bu yönde en ilkelinden en gelişmişine kadar tüm sosyal/kültürel sistemler, bir fiziksel ve sosyal çevre bütünü olarak algılanmıştır (Gökçe 2007). Öner ve Gümüş (2000) bu süreçte, fiziksel ve psikolojik çevrenin (içerisinde yaşadığı fiziksel çevrenin, bir zihinde temsil edilmiş hali) farklılıklarının önemine dikkat çekmiştir. Brand (1998), faydalı ve üretken bir sosyal etkileşim için mekanın nasıl tasarlanacağına ilişkin süreci

çok karmaşık olduğunu ve yoğun bilgi birikimi gerektirdiğini belirtmiştir. Bu karmaşık süreçte sosyal etkileşimi destekleyici mekan tasarımları için, bireyin kişisel ve kültürel özellikleri, mekansal özellikleri, mekanın algılanması ve toplum yapısındaki sosyal ilişkilerin niteliklerinin bir bütün olarak değerlendirilmesi oldukça önemlidir.

Şekil 1.4. Sosyal etkileşimi engelleyici ve destekleyici durumlar (Gökçe 2007).

1.4. KONUT YAKIN ÇEVRESİ DIŞ MEKAN TASARIMLARI

İnsanların mekan ölçeğinde birbirleriyle olan ilişkileri, ilk olarak “konut” da başlamaktadır.

Konut, insanın kültürel, sosyal ve psikolojik anlamlar yükleyerek “ev” (Çubukçu 2008, Erdinç 2009) olarak ifade ettiği, bireyler, küçük gruplar ve aileler düzeyinde, insanın diğer insanlarla arasına koyduğu en düzenli ve geleneksel mekandır. (Kellekci ve Berköz 2006). Ev insan yaşamında, özel ve kişisel deneyimlerin gerçekleştiği, toplumsal şartların insanlar üzerindeki etkisinin (sosyal psikolojinin) oluştuğu, insanın sosyal ve psikolojik varlığının bir takım söylemlerle dışa vurduğu ilk mekandır (Gökten 1991, Kellekci ve Berköz 2006, Sami 2007). Ev ve konut kavramları arasındaki fark insanların mekanlara yüklediği anlamların anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Ev, mekan ve insan arasındaki ilişki sonucu kurulan, psikolojik süreçlere bağlı olarak gelişen bağ, bağlılık ve algının ifadesidir (Sami 2007). Konut ise geometrik formlarla ifade edilen yerleşke amaçlı mekanlardır. Konut mahremiyet anlayışının uygulanmasında, egemenlik sınırının savunulmasında, kişisel mekanın tanımlanmasında, kalabalıktan arınmada, etkileşimin yoğunluğunun denetim altına alınmasında, yön bulmada yer tanımlamada belirleyici bir nirengi noktasıdır (Sami 2007).

Yeğin konutu, tek bir yapı olarak düşünmenin mümkün olmadığını, çevresi, arsası, altyapısı, sosyal ilişkileri ile fiziki bir barınak değil, insanların refahı, mutluluğu için gerekli tüm sosyal tesisleri ve hizmetleri de kapsayan bir bütün olduğunu belirtmiştir (Tavukoğlu 2008, Erdoğan 2009). Bu noktada konut ve konut yakın çevresi, birbiri ile bütünleşmiş, üstlendikleri fonksiyonlar bakımından farklılaşan ve birbirini tamamlayan iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Yeşil ve Yılmaz 2007).

Konut yakın çevresi, konuttan başlayarak dışa açılan aktivite alanları bütününde, kaynağını konuttan alan ve kentsele doğru gelişen mekanlar dizisinin ikinci sırasında yer almaktadır (Gökçe 2007). Konut yakın çevreleri özel mülkiyetler ve halka açık alanlar (kamu alanları, açık ve yeşil alanlar) arasında geçiş görevi üstlenmektedir (Ekinci ve Ozan 2006). Ulaşım sistemini, açık ve yeşil alanları, otoparkları, çocuk oyun alanları, ortak etkinlik mekanları ve komşuluk ilişkilerini kapsayan konut çevresi,

işlevsel yönü yanında bireyin kişisel ve sosyal gelişiminde önemli mekanlardır (Gökçe 2007).

Konut yakın çevresi kullanıcıların gereksinmelerinin karşılanması, tatmin olması ve bireysel/toplumsal ilişkilerin gelişmesi açısından temel bir yaşam bölgesidir. Fiziksel, psikolojik ve sosyo-kültürel çevre içinde yer alan konut ve konut çevresi, içinde yer aldığı çevrelerden ortaya çıkan problemlerin doğurduğu çeşitli gereksinmeler ikamet edenlerin tatminini ve davranışını etkilemekte, birey/aile ve toplumun genel sağlığı, mutluluğu ve refahını yönlendirmektedir (Kellekci ve Berköz 2006).

Konut çevresi tasarımlarının temel hedefi, konut çevresindeki açık ve yeşil alanların tasarlanması, dış mekan kullanımlarının geliştirilmesidir (Ekinci ve Ozan 2006). Aydınli, konut yakın çevresinin sosyal, psikolojik ve kültürel açıdan kullanıcı gereksinmelerine uyumu olması gerektiğini belirtmiştir (Tavukoğlu 2008). Serpil (1996) bu bağlamda konut çevresinin tasarlanması süreci, insan gereksinimlerini karşılayan, tasarımı yönlendiren faktörlerle tanımlamıştır. Bu faktörler;

- Kullanıcı özellikleri (kişilik farklılıkları, demografik özellikler, ev sahipliği, vb.),
- Çevrenin sosyal özellikleri (kültürel geçmiş, kullanıcı homojenliği, kullanıcıların sosyal statüsü, ekonomik durum, komşuluk ilişkileri, vb.),
- Çevrenin fiziksel özellikleridir.

Çağlar, ise tasarım sürecinde, fiziksel çevrenin, insan gereksinmelerine (sosyal, kültürel ve psikolojik)karşılık verecek şekilde ele alınmasının önemini vurgulamıştır (Çizelge 1.1) (Tavukoğlu 2008).

Çizelge 1.1. Fiziksel çevredeki insan gereksinimleri (Tavukoğlu 2008).

Temel Gereksinimler	Sosyo-Kültürel Psikolojik Tasarım Konuları
Fizyolojik	Barınma
	Erişebilirlik
Korunma ve güvenlik	Gizlilik
	Kalabalıktan arınma
	Alansallık
	Kolay yönlendirme
Bağlanma Katılım	Ortak iletişim alanları
	Simgesel estetik değerlerin dışa vurumu
	Katılma
Saygınlık Tanınma	Özdeşleşme
	Kendinleme
Yetenekleri geliştirme	Gelişme-geliştirmeye fırsat
	Seçenek özgürlüğü, esneklik, deneyim
Duygusal Estetik	Dışavurum
	Biçimsel estetik

Peyzaj Mimarı Holzhausen, toplu konut yerleşimlerinde, mekan planlanması ve tasarlanmasında 5 temel ilke olduğunu vurgulamıştır (Tavukoğlu 2008):

- Açık alanlar, ağaçlandırma ve zemin biçimlendirilmesine göre bağlantılı olarak düzenlenmelidir.
- Açık alanların düzenlenmesinde, çocuklar, gençler ve yetişkinler için etkin kullanılabilir, teşvik edici alanlar oluşturulmalıdır.
- Blokların önlerindeki şeritler kullanıma uygun olarak ayrı ayrı düzenlenmelidir.
- Ana yol yakınlarındaki yayılmalar engellenmelidir.
- Çevre düzenleme çalışmalarına konutların yapılması ile birlikte, eş zamanlı olarak başlanmalıdır.

Kurt ise konut dış mekanlarının planlanma ve tasarlanması sürecinde kontrol edilen ve edilemeyen çevresel kalite bileşenlerinden etkilendiğini ifade etmiştir (Çizelge 1.2) (Tavukoğlu 2008):

Çizelge 1.2. Rapaport (1985)'a göre çevresel kalite bileşenleri (Tavukoğlu 2008)

Plancının ve tasarımcının kontrol edemediği bileşenler	Plancıların kontrol ettiği Tasarımcıların kontrol edemediği bileşenler	Tasarımcıların kontrol ettiği bileşenler
Kirlilik düzeyi Kentsel servisler Suç oranları Güvenlik Temizlik ve bakım Vergiler	Bölgenin statüsü Algılanan yoğunluk Toplumsal faktörler Homojenlik-heterojenlik Konut sahipliği	Kimlik Yoğunluk Görünüm Genel imaj Peyzaj Konut tipi, biçimi, detayları Konut dışı kullanımlar Mahremiyet

Gehl (1987), anlamı olan tüm sosyal etkinliklerin, yoğun deneyimlerin ve diyalogların insanların yaya olarak bulunduğu durumlarda oluştuğunu belirtmektedir. Anlamli iletişim ve bilgi için “yaya” olma durumu, en işlevsel durum olarak tanımlanmaktadır. Bundan dolayı, konut çevresinde insanın “yaya” olarak düşünülmesi ve deneyimlerinin bu açıdan göz önüne alınması önem taşımaktadır (Gökçe 2007). Bu nedenle, ortak yollar, girişler ve aynı yere bakan pencereler, vb. sesli ve görsel iletişimi kolaylaştıran tasarımlar, işlevsel uzaklığı azaltan ve iletişimi mümkün kılan yollardır (Serpil 1996).

Sanayileşme ve hızlı nüfus artışıyla plansız şekilde genişleyen kentler, birbirine yabancı insanların yaşadığı mahalleler ve siteler, apartmanlara sahip olmuştur. Bu sorunu çözmek adına dönemin mimarları, “komşuluk birimini” formülize etmişlerdir. Komşuluk birimi belirli bir alan ve nüfus büyüklüğüne sahip olan, insanların günlük yaşamının geçtiği, yüz yüze ilişkilerin daha fazla olduğu bir yerleşim birimidir (Gökçe 2007). Konut yakın çevresi söz konusu olduğunda, “komşuluk birimi” ve “komşuluk” kavramının değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Her iki kavram, sosyal etkileşimin temelini oluşturmakta ve sosyal etkileşimin mekanla ilişkisini anlamaya katkı sağlamaktadır. Komşuluk biriminde insanlar arası ilişkilerin sağlanabileceği, sosyal etkileşimi geliştirebileceği düşüncesi vardır. Çünkü bireyin kişilik ve kimlik gelişimini çok küçük yaşlardan itibaren etkileyen temel faktör, yaşanılan çevredeki fiziksel yapı ve sosyal ilişkilerdir (Gökçe 2007).

Komşuluk, fiziksel durum ve psiko-sosyal duruma göre farklı tanımlara sahiptir. Fiziksel tanımda komşuluk konut yakınındaki değişik hizmet kategorilerini (sınıflarını) ve tesisleri içermektedir ki bunlar çoğunluğunun yaya olarak ulaşılabilir mesafede olan sağlık (hastane, klinik, eczane), rekreasyon (spor, yeşil alanlar), kulüpler, ticari, kültürel ve dini tesisleri içermektedir. Psiko-sosyal anlamda ise komşuluk kullanıcıların oluşturduğu sosyal ilişkilerin bağlantısına izin veren zondur (Kellekci ve Berköz 2006). Kısar ve Türkoğlu (2010)’a göre komşuluk ve aile ilişkileri gibi sosyal ilişkiler mikro seviyede sosyal ağlar olarak değerlendirilmekte ve bunlar toplumdaki temel düzeyde güvenlik, destek ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Komşuluk, mahalle sakinleri arasındaki yüksek etkileşimin gerçekleştiği, ortak bir şeyler paylaşma hissinin yaşandığı “yer” olarak da tanımlanmaktadır. Belirli bir konumda uzun süre ikamet etmenin, o yere bağlanmak için temel bir bileşen olduğu kabul edilmektedir (Perdikogianni 2007).

Komşular arasındaki ilişki, sosyal ya da fiziki çevre temelinde birçok faktörden etkilenmektedir. Cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, semtin yaşı ve sakinlerin yaşı ve komşular arasındaki eşit dağılım komşuluk derecesi ve durumunu etkileyen önemli kaynaklardır. Bu noktada konut dış mekan tasarımı Egelius ve Gans'ın da belirttiği gibi, sosyal etkileşimde ilk faktör ya da temel faktör olmayabilir, fakat iletişimi kolaylaştırabilir ya da zorlaştırabilir (Serpil 1996). Bu sebeple komşuluk ilişkileri çerçevesinde konut tasarımları geliştirildiği gibi, topluluk anlayışı gelişmesi birey ve komşular arasındaki sosyal etkileşimini artırmak içinde konut çevresi dış mekanları tasarlanabilir (Gökten 1991).

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. MATERYAL

Bu tezin materyalini, Ankara ili, Etimesgut ilçesi, Eryaman mahallesinde yer alan Atakent Sitesi'ne ilişkin doğal ve kültürel veriler ve çalışmanın konusunu oluşturan mekan, dış mekan kullanımları ve sosyal etkileşim konusuna ilişkin tüm veriler oluşturmaktadır. Ayrıca çalışma alanında yapılan arazi çalışmaları ve gözlemler sonucu ulaşılan veriler, kullanıcılarla yapılan anket çalışmasıyla elde edilen sonuçlar diğer materyalleri oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında resmi ve gayri resmi raporlar (Etimesgut Belediyesinden temin edilen plan notları), projeler (Etimesgut Belediyesinden temin edilen yol ve detay projesi ve Gestaş İnşaattan temin edilen 1/1000 ölçekli bitkisel peyzaj projesi), tezler (24 adet yüksek lisans tezi; 6 adet doktora tezi), ulusal ve uluslararası bilimsel nitelikli dergilerde yayımlanan makaleler ve bildirimler, konuya ilişkin çalışmaların bulunduğu çeşitli web siteleri ve uydu görüntülerinden yararlanılmıştır.

Ayrıca çalışmada Autocad, Photoshop, Office, SPSS-18 programları ve Google earth kullanılmıştır.

2.2. YÖNTEM

Çalışma 5aşamada yürütülmüştür(Şekil 2.1).

- 1) Çalışmanın ilk aşamasında, araştırmanın konusu ve amacı belirlenmiş, bu çerçevede araştırma alanı belirlenmiştir.
- 2) Çalışma çerçevesinde önemli olan “insan, mekan, peyzaj tasarımları, sosyal etkileşim ve ilişkileri” ilişinkuramsal temeller, ulusal ve uluslararası literatürler çerçevesinde incelenmiştir. Ayrıca araştırma alanının doğal ve kültürel peyzaj elemanlarına ilişkin literatürler incelenmiştir.
- 3) Çalışmanı bu aşamasında arazi ve anket çalışmaları olmak üzere 2 farklı aşamada yürütülmüştür. Arazi çalışmaları sürecinde araştırma alanı dış mekan kullanımlarına ilişkin mevcut durum ortaya konulmuş, peyzaj projeleri güncellenmiş ve dış mekan kullanımları değerlendirilmiştir. Anket çalışmaları sürecinde ise araştırma alanında

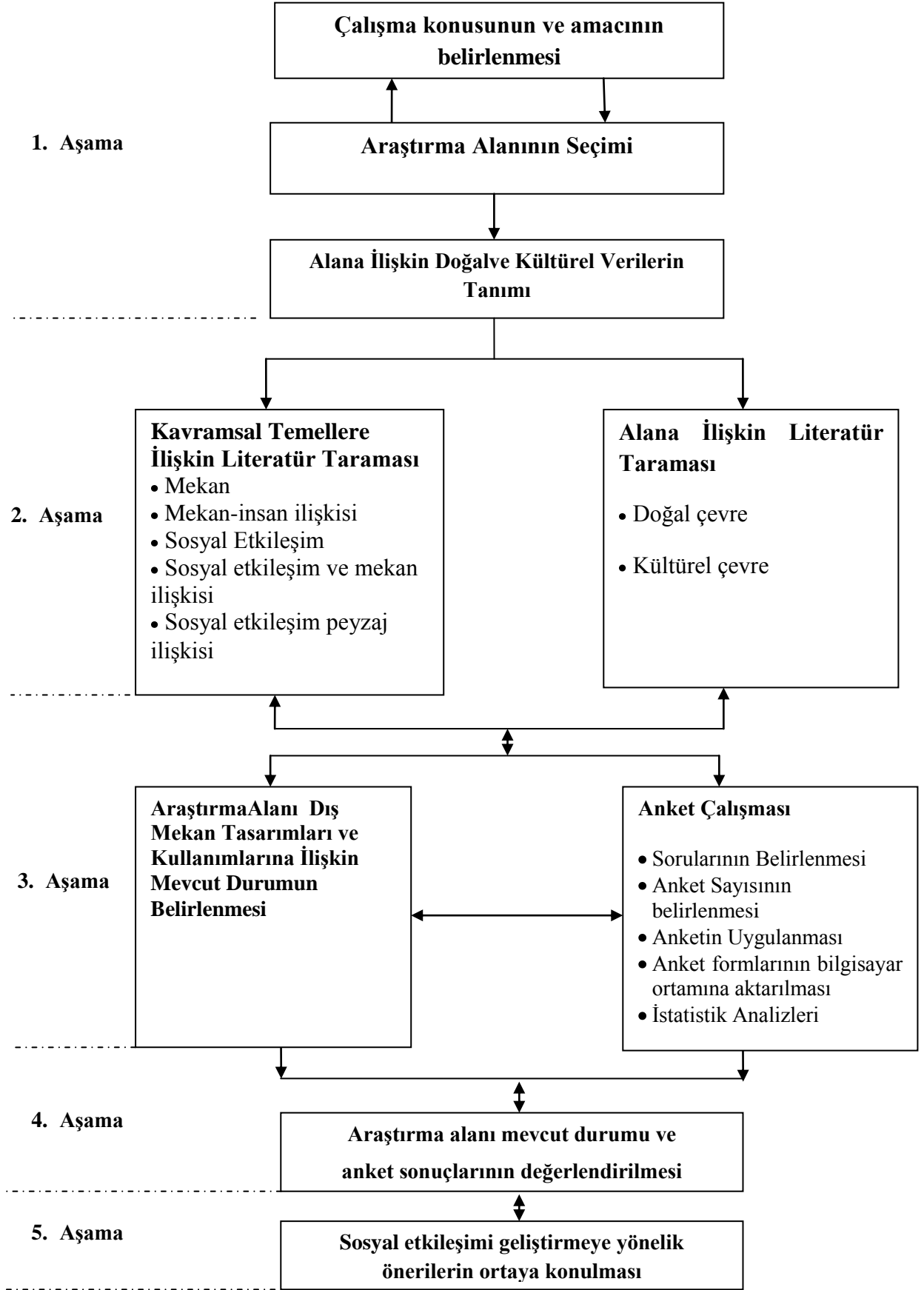
insan-mekan-sosyal etkileşim ilişkisini ortaya koyma amacı taşıyan anket çalışması yapılmıştır.

- 4) Araştırma alanına ilişkin dış mekan kullanımları ve anket sonuçları sosyal etkileşim temelinde değerlendirilmiştir.
- 5) Değerlendirmeler çerçevesinde, araştırma alanında sosyal etkileşimi geliştirmek amacıyla dış mekan kullanımlarına ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

Anket Çalışması

Çalışmada veri elde etmek için anket yönteminden yararlanılmıştır. Anket toplam 29 sorudan oluşmaktadır. Üç kısımdan oluşan anketin birinci bölümünde katılımcıların bazı demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 14 soru, ikinci bölümünde katılımcıların “konut seçimi, konut dış mekan kullanımı, memnuniyeti ve yeterliliği, komşularla etkileşimlerini” belirlemeye yönelik 11 soru ve 3. bölümde katılımcıların komşularla iletişiminde etkili faktörleri belirlemeye yönelik 37 değişkenin yer aldığı 1 soru bulunmaktadır.

Anketin 3. bölümünde 44 değişken yer almaktadır. Anketin 3. bölümünde öncelikle 44 değişken belirlenmiştir. Anket soruları ve değişkenlerin belirlenmesinde, Berköz and Kellekci (2006), Je *et. al.* (2007), Salleh (2008), Berköz *e.t al.* (2009), Özgür (2009), Türkoğlu (2009), Li *et. al.* (2011), Deker *et. al.* (2011), Wrench *et.al* (2008)’in çalışmalarında kullandıkları değişkenlerden ve literatürde yer alan kavramsal bilgilerden yararlanılmıştır. Daha sonra değişkenlerin anlaşılabilirliği ve dil bilgisi kuralları açısından doğruluğu 1 türkçe öğretmeninin görüşüne sunulmuş ve 4 değişken anketten çıkarılmıştır. Ayrıca daha sonra bu değişkenler 4 uzmanın görüşüne sunulmuş ve 3 değişken benzer faktörü sorguladığı için anketten çıkarılmıştır. Değişkenlerin değerlendirilmesinde 5’li likert tipi ölçekten yararlanılmıştır. Ölçek, “*kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), orta derecede katılıyorum (3), katılıyorum (4), kesinlikle katılıyorum (5)*” şeklindedir.

Şekil 2.1. Araştırma yöntemi akış diyagramı

Örneklem büyüklüğü, araştırma alanında yaşayan ve ana kitleyi oluşturan 6640 kullanıcı temelinde, % 95 güven düzeyi ve 0,05 örnekleme hatası ile 604kişidir (Ural ve Kılıç 2006).Ancak anket formunun hatalı doldurulması riskine karşı 680 kişiye anket yapılmıştır ve formlarının doğru doldurulması ile 680 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Kasım 2011-Mart 2012 ayları arasında yüz yüze anket yöntemi ile anket uygulanmıştır ve anket katılımcıları rastgele olarak seçilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında, anket katılımcılarına, “kullanıcı” ifadesi kullanılmıştır.

Analiz

Çalışmadaki istatistiksel analizlerin yapılmasında, SPSS 18.00 programı kullanılmıştır. Analiz süreci aşağıda verilmiştir.

- Kullanıcıların bazı demografik özellikleri, konut seçimi ve dış mekan kullanımlarına ilişkin bazı özelliklerin değerlendirilmesinde “tanımlayıcı istatistikler”den yararlanılmıştır. Ayrıca demografik özelliklerin, dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyete ve kullanıcıların dış mekanda karşılaşma sıklıklarına etkisi, Varyans Analizi (Tek Yönlü Anova) ile değerlendirilmiştir.
- Sosyal etkileşimde rolü olan değişken ve faktörlerin belirlenmesi ve mekânın değerlendirilebilmesi amacıyla “açımlayıcı faktör analizi”nden yararlanılmıştır.
- Faktör analizi için, öncelikle veri setinin güvenilirliği, “güvenirlilik analizi” (reliability analysis) ile değerlendirilmiştir.
- Sonraki aşamada veri setinin faktör analizi için uygunluğu, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlet testi ile analiz edilmiştir.
- Faktör analizi sürecinde “*Faktör Ayırıştırma Tekniği*” (Factor Extraction Technic) olarak “*Temel Bileşen Analizi*” (Principal Component Analysis) ve “*Eksen Döndürme Yöntemi*” (Factor Rotation) olarak da “*Varimax*” döndürme tekniği kullanılmıştır.
- Ayrıca analiz sürecinde, hem KMO, hem de açıklanan varyans değeri istatistiğinin artırılması için, ortak varyans (communality) değeri 0,50’nin altında olan değişkenler analizden çıkarılmıştır.
- Anlamli faktörlerin belirlenmesinde ise özdeğer istatistiği (eigenvalue) 1’den büyük olan faktörler, anlamlı kabul edilmiştir.
- Ayrıca demografik özelliklerin, faktörlere etkisi Varyans Analizi (Tek Yönlü Anova) değerlendirilmiştir.

Aşağıda çalışma kapsamında uygulanan analizlere ilişkin genel bilgiler verilmiştir.

Güvenilirlik testi (reliability analysis):

Anket yardımıyla elde edilen verilere faktör analizinden önce güvenilirlik testi yapılmıştır. Güvenilirlik analizi, herhangi bir konuda örnekleme oluşturan birimler üzerinden veri toplamak amacı ile geliştirilen ölçme aracını oluşturan ifadelerin (yargı, önerme, soru vb.), kendi aralarında tutarlılık gösterip göstermediğini test etmek amacı ile kullanılır. Diğer bir anlatımla, deneklerin ölçme aracını oluşturan ifadelere yaklaşımlarından (cevaplarından) hareket ile deneklere yöneltilen ifadelerin tümünün aynı konuyu ölçüp ölçmediğini test edilir (Ural ve Kılıç 2006).

Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanır (alfa(α) Modeli) (Kalaycı, 2009):

- $0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.
- $0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek güvenilirliği düşük,
- $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilir ve
- $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Kalaycı 2009).

Açımlayıcı Faktör Analizi:

Faktör analizi, birbiriyle ilişkili çok sayıda değişkeni bir araya getirerek kavramsal olarak anlamlı daha az sayıda yeni değişkenler (faktörler, boyutlar) bulmayı, keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli bir istatistik olarak tanımlanmaktadır. Faktör analizi, eş zamanda oluşan tüm değişkenleri içeren birbirine bağımlı bir tekniktir. Bütün incelenen değişiklikler bazı önemli, gizli ve henüz yapılmamış, oluşturulmamış faktör seti fonksiyonu olarak bağımlı değişken gibi düşünülür. Bunun aksine biri bütün faktörlere, orijinal olarak incelenmiş değişkenlerin fonksiyonu şeklinde tüm faktörleri bağımlı değişken olarak da ele alabilir. Faktör analizi bir veri azaltma tekniğinden ibarettir. Faktör analizine geçmeden önce, veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığını değerlendirmek gerekmektedir. Bu çerçevede, korelasyon matrisinin oluşturulmalı, Barlett testi ve Kaiser-Meyer-Olkin testleri yapılmaktadır (Kalaycı 2009).

Barlett testi (Barlett test of Sphericity): Korelasyon matrisinde değişkenlerin en azından bir kısmı arasında yüksek oranlı korelasyonlar olduğu olasılığını test etmektedir **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği** gözlenen korelasyon

katsayıları büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarının büyüklüğünü karşılaştıran bir indekstir. **KMO** değerleri 0,70 ve üzeri ise veri seti analiz için iyi-mükemmel aralığında değerlendirilir (Çizelge 2.1)(Kalaycı 2009).

Çizelge 2.1. KMO değerleri ve yorumları.

KMO DEĞERİ	YORUM
0,90	Mükemmel
0,80	Çok iyi
0,70	İyi
0,60	Orta
0,50	Zayıf
0,50'nin altı	Kabul edilmez

Faktörlerin belirlenmesi: Faktörlerin belirlenmesinde bazı kriterler bulunmaktadır. Bu kriterler aşağıda verilmiştir (Kalaycı, 2009). Çalışma kapsamında faktörlerin belirlenmesinde özdeğer istatistiği (özdeğeri 1'den büyük olanlar anlamlı kabul edilmiş), scree test grafiği ve toplam varyans yüzdesi (toplam varyansı açıklamaya katkısı %5'in altında olanlar kabul edilmemiş) değerlendirilmiştir.

Varyans Analizi (Tek Yönlü Anova)

Varyans analizi iki ya da daha fazla ortalama arasında fark olup olmadığı ile ilgili hipotezi test etmek için kullanılır. Tek Yönlü Anova, bu gruplara göre, bağımlı değişkendeki ortalamalar arasında fark olup olmadığını test etmektedir (Kalaycı 2009).

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. ARAŞTIRMA ALANININ YERİ VE SINIRLARI

Atakent Sitesi (araştırma alanı), Etimesgut ilçesinin (Ankara), Eryaman mahallesi, 6. etap'da yer almaktadır. Araştırma alanı, güneyinde Doğakent sitesi, batısında Eryaman Evleri sitesi, doğusunda Ankara Çevre Yolu bulunan ve kuzeyinde Ertuğrul Bey Caddesi, batısında 1.Meşrutiyet caddesi, doğusunda 2.Meşrutiyet caddesiyle sınırlanmıştır (Şekil 3.1).

Atakent sitesi, 2005 yılında TOKİ (Toplu Konut İdaresi) ve taşeron firması olan GESTAŞ tarafından 286 000 m²'lik bir alan üzerine inşa edilmiştir. Site 6 ada (46534, 46535, 46536, 46537, 46538, 46545 nolu adalar) ve adalar arasında kalan “seyir tepesi” olarak adlandırılan rekreasyon alanından oluşmaktadır. Site 1660 konuttan oluşmakta ve yaklaşık 6640 kişi yaşamaktadır.

3.2. ARAŞTIRMA ALANININ DOĞAL VE KÜLTÜREL ÇEVRESİ

3.2.1. Doğal Çevre

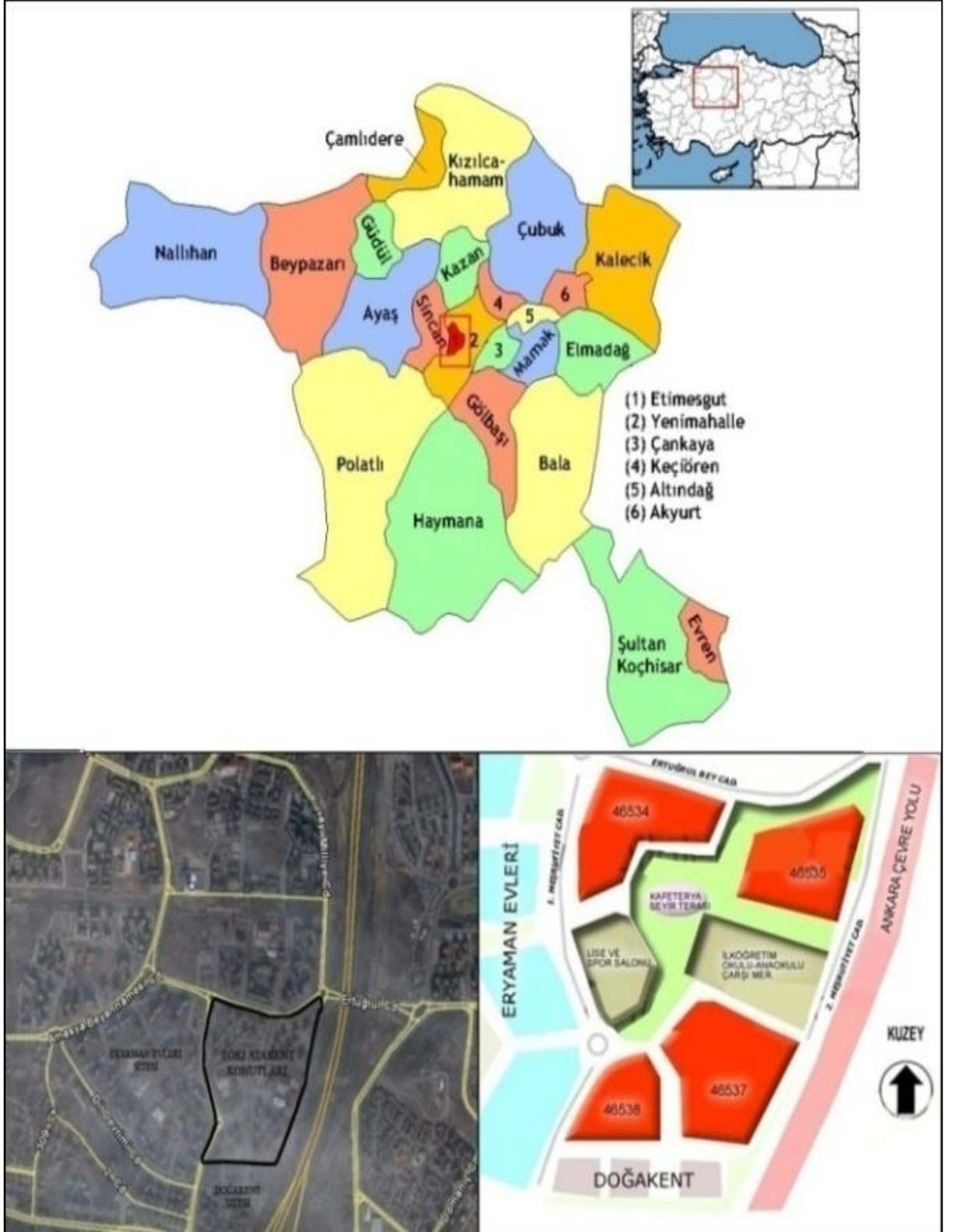
Araştırma alanının yer aldığı Etimesgut İlçesi ve çevresinin yerleştiği jeolojik yapı dört farklı formasyondan oluşmaktadır. Etimesgut formasyonu iri ve ince taneli, kısmen eğik veya çapraz tabakalanmış gre (kumtaşı), killi çakıl ve kum yapılıdır (Emekçi 1995).

Etimesgut ilçesi, vadi tabanı düzlükleri, alçak platolar, alçak ve yüksek sekilerin şekillendirdiği bir topoğrafyaya sahiptir (Emekçi 1995). Araştırma alanı yüksekliği 860 m ve 816 m arasında değişmektedir (Anonim 2011d).

Etimesgut doğudan batıya %3 eğimi ile geçen Ankara Çayı, Çubuk, İncesu ve Hatip Çaylarının birleşmesiyle oluşmuştur. Araştırma alanı bu kaynaklarına uzak olmakla birlikte, Hatip Çayına 6 km uzaklıkta yer almaktadır (Pekin 2007, Anonim 2011d, Anonim 2012c).

Yılmaz ve Duman (2001), araştırma alanının da yer aldığı Eryaman mahallesinde yaptığı çalışmada, sırt ve yamaçların üst zonunda kahverengi topraklar, vadi tabanlarında

alüvyal topraklar, yamaç alt zonlarında ise çoğunlukla kolüvyal toprakların yaygın olduğunu belirtmiştir.

Şekil 3.1. Araştırma alanı sınırları (Anonim 2012b, Anonim 2011c).

Etimesgut'ta karasal ikliminin genel özellikleri görülmektedir. Yağış daha çok kış ve ilkbahar aylarında olmakta, yazın ve sonbaharda yağışlar iyice azalmaktadır. Yıllık yağış miktarı 367 milimetredir. Kış aylarında don olayı görülmektedir. Sıcaklık Ocak ayında nadiren de olsa -15C'ye kadar düşmektedir. En çok kar yağışı Ocak ayında olmaktadır. Mevsimler arası sıcaklık farkı oldukça yüksektir (Anonim 2011d). Hakim rüzgarlar ilkbahar ve yaz güneybatı, sonbaharda güney-doğu, kışın ise daha çok kuzeyden esmektedir (Duman 1999).

Etimesgut ilçesinin doğal bitki örtüsü bozkırdır (step). Genellikle step ve stebin yüksek, arızalı düzlükleri içeren bu bölgenin bitki örtüsü, ancak gelişmesine en elverişli bulunduğu alanlarda gelişmiştir (Emekçi 1995). İlçenin bitki örtüsü incelendiğinde genel olarak *Cupressus arizonica* (Arizona servisi), *Cedrus libani* (Toros sediri), *Picea pungens glauca* (Mavi ladin), *Pinus nigra* (Karaçam), *Thuja occidentalis* (Batı mazısı), *Aesculus hippocastanum* (At kestanesi), *Acer campastre* (Ova akçaağacı), *Acer pseudoplatanus* (Dağ akçaağacı), *Crataegus monogyna* (Gerçek ak diken), *Elaeagnus angustifolia* (Kuş iğdesi), *Fraxinus excelsior* (Adi dişbudak), *Prunus cerasifera* (Süs eriği), *Euonymus japonica* (Japon taflanı), *Spiraea vanhouttei* (Keçi sakalı), *Syringa vulgaris* (Yaban leylağı), *Cotoneaster horizontalis* (Yatık kotenaster), *Artemisia* (Yavşan otu), *Ocanthalimon ssp* (Çoban yastığı) türlerinin yaygın olduğu görülmüştür (Anonim 2011e).

3.2.2. Kültürel Çevre

Araştırma alanının sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini ortaya koyabilmek için yapılan araştırmalarda, daha çok Etimesgut İlçesine ilişkin verilere ulaşılmıştır.

Eryamn'da yapılan alt yapı çalışmaları sırasında, Göksu Göleti'nin eski kıyısında M.Ö. 4.000 ile 3.800 yılları arasında avcılık dönemine ait yerleşik bir köyün izlerine rastlanmıştır. Yapılan arkeolojik çalışmalarda bulunan "Frigya Aslanı", bölgenin ilk defa M.Ö.VII. yüzyılda Frigyalılar tarafından mesken olarak kurulduğunu gösteren önemli bir kanıttır (Anonim 2011d).

Etimesgut Cumhuriyetin ilanını takiben 1924-1925 yıllarında Bulgaristan'dan gelen göçmen Türkler için Atatürk'ün emri ile 50 hanelik örnek bir köy olarak tahsis ve iskan edilmiş, 1928 yılında imar edilerek nahiye statüsüne dönüştürülmüştür.1968 yılına kadar nahiye olarak kalmış, bu tarihten sonra Yenimahalle İlçesine bağlı mahalleye

dönüştürülmüş olup, Etimesgut, 20 Mayıs 1990 gün ve 20525 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 3644 Sayılı Kanunla ilçe yapılmış, hemen ardından 19 Ağustos 1990 tarihinde yapılan Belediye Başkanlığı seçimi ile Belediye Teşkilatı kurulmuştur. 17 Temmuz 1990 tarihinde ilk Kaymakam ataması yapılarak, İlçe Mülki İdare teşkilat ve hizmeti tesis edilmiştir (Anonim 2011d).

Araştırma alanına ilişkin nüfus hareketleri incelendiğinde, Etimesgut ilçesinin nüfusu 1990 yılında 69.960 iken 2010 yılında, 5,5 kat artarak 386.879'a ulaşmıştır. Ankara nüfusu ise 1990 yılında 2.559.511 iken 2010 yılında 1,7 kat artarak 4.431.719'a ulaşmıştır (Anonim 2012d). Araştırma alanında ise yaklaşık 6640 kişi yaşamaktadır (Anonim, 2011c).

Araştırma alanı, kent merkezine 25 km uzaklıktadır. Ankara şehir ulaşımında kullanılan ve inşaat aşamasında olan Etimesgut istasyonuna 700 metre uzaklıkta yer almaktadır. Alana ulaşmak için toplu taşıma araçları kullanılmaktadır (Anonim, 2011d).

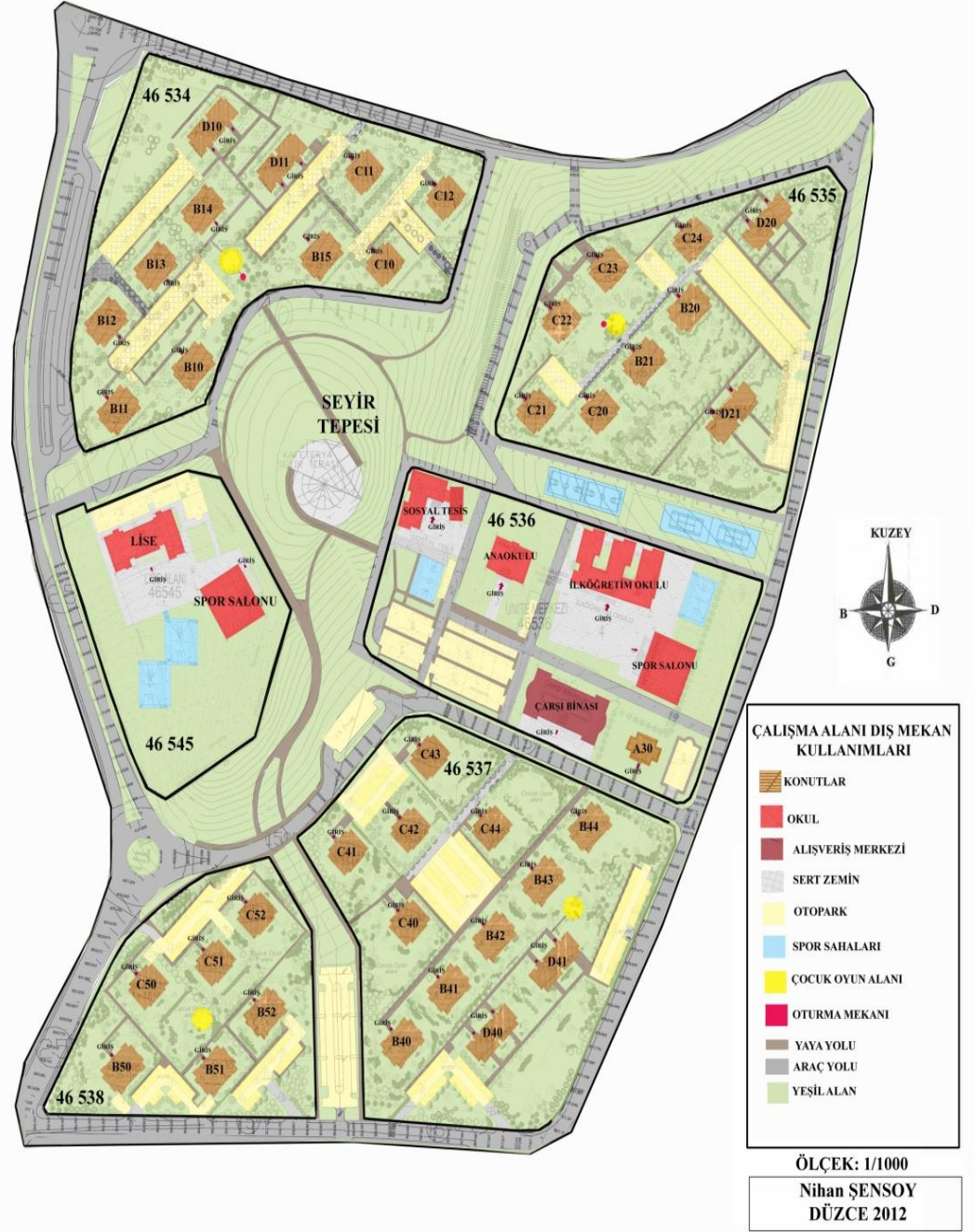
Araştırma alanı, ada yöneticileriyle yapılan görüşmede (Harmancı 2012, Serdar 2011, Ocak 2011) orta gelir düzeyine sahip kişilerin ve öğrencilerin yaşadığı bilgisine ulaşılmıştır.

3.3. ARAŞTIRMA ALANI DIŞ MEKAN KULLANIMLARI MEVCUT DURUMU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

3.3.1. Mevcut Durum

Araştırma alanı 6 adadan oluşmaktadır, mevcutta alana ilişkin TOKİ'den elde edilen peyzaj projesi, GESTAŞ'tan temin edilen bitkisel peyzaj projesi, Etimesgut Belediyesinden temin edilen yol ve detay projesi yer almaktadır. Projeler uygulama aşamasında ve günümüzdeki ihtiyaçlar sebebiyle değişikliğe uğramış, bu durum ise projelere aktarılmamış ve düzenli olarak raporlanmamıştır. Bu sebeple öncelikle arazi çalışmaları, mevcut durum (Şekil 3.2) projelere aktarılarak güncellenmiş (Şekil 3.3), daha sonra alan kullanımları ve mevcut durum ortaya konulmuştur.

ATAKENT SİTESİ PEYZAJ PROJESİ

Şekil 3.2. Araştırma alanı mevcut peyzaj projesi (Anonim 2011e).

ATAKENT SİTESİ PEYZAJ PROJESİ

Şekil 3.3. Araştırma alanının g¼ncel peyzaj projesi (Anonim 2011e).

Araştırma alanı 286000,00 m² alana sahiptir. G¼n¼m¼zde araştırma alanının 36207,25m² yapı, 37977,125m² otopark,12174,25m² yol ve kaldırım,23429,125 m² araç yolu, 1354,59 m² çocuk oyun alanı, 2573,72 m² basketbol sahası, 484,00 m² tenis kortu,

378,928 m²fitness alanı, 634,45 m² oturma mekanı, 795,508 m² sert zemin, 173991,054 m² yeşil alan bulunmaktadır. Araştırma alanınının 17131 m² konut alanı, 8339,25 m² okul, alışveriş merkezi, sosyal tesis bina alanları ve260530m² açık ve yeşil alandır (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Araştırma alanı güncel alan kullanım bilgileri.

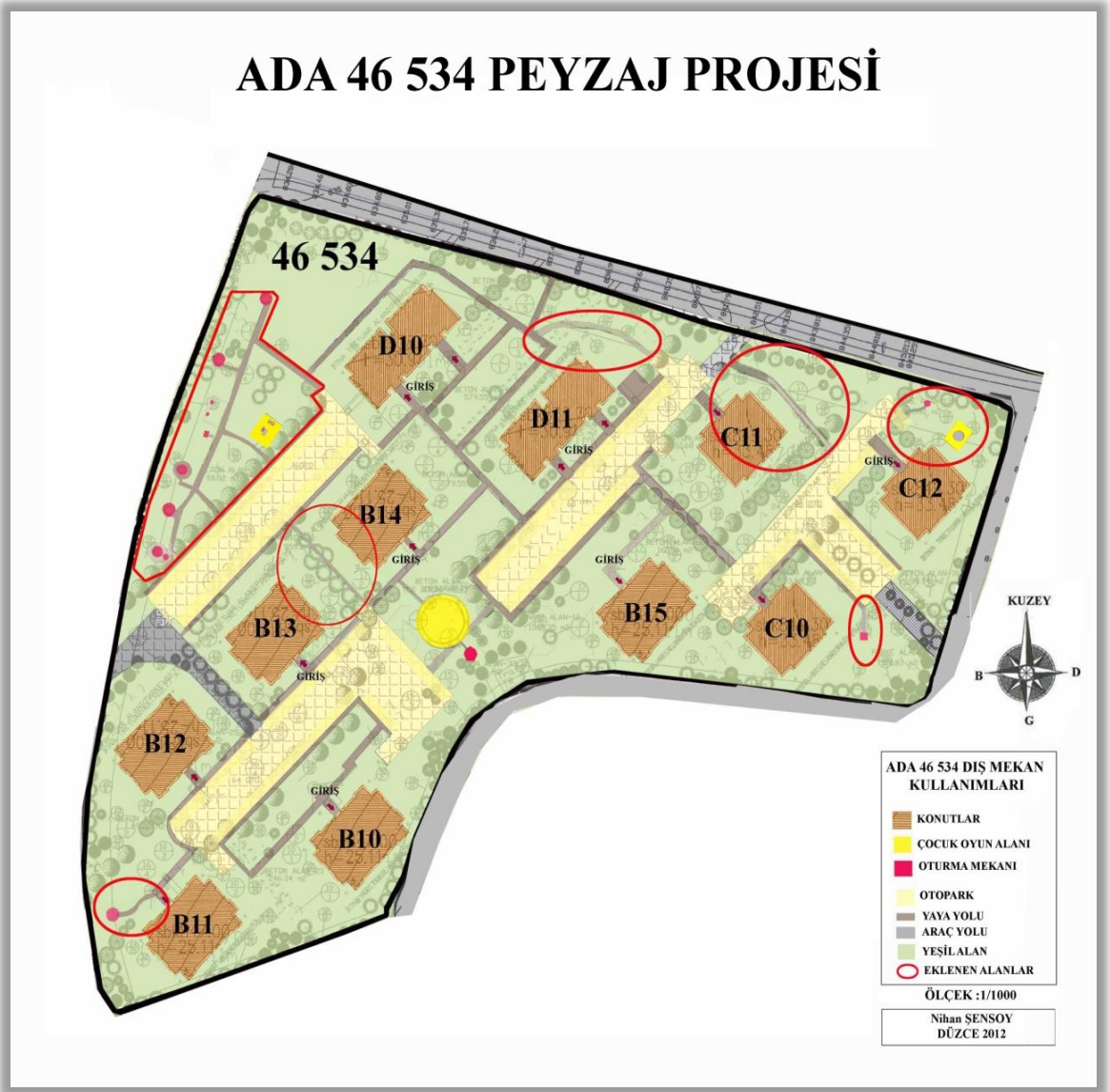
ALAN KULLANIMLARI		Adet	Alan (m ²)		
Konutlar	Konut	1660	17131	36207,250	
	Sosyal Donatı (okul. vb.)	7	8339,25		
	Konut Çevresi Sert Zemin	2	10737		
Yollar	Yaya yolu ve Kaldırım	120	12174,25	35603,375	
	Araç yolu	40	23429,125		
Otoparklar	Otopark	1197	18225	33977,125	
	Sert Zemin	-	15752,125		
Diğer Alanlar	Basketbol Sahası	7	2573,72	3436,648	
	Tenis sahası	2	484,00		
	Fitness alanı	4	378,928		
	Çocuk Oyun Alanı	12	1354,590		1354,590
	Oturma Mekanı	106	634,450		634,450
	Diğer Sert Zeminler	-	795,508		795,508
Yeşil Alanlar	-	173991,054	173991,054		
TOPLAM ALAN				286000,000	

Aşağıda araştırma alanına ilişkin alan kullanımları, ada göre ortaya konulmuştur.

46534 Nolu Ada

Ada sitenin kuzeybatısında yer almaktadır ve 43592,00 m² alana sahiptir(Şekil 3.4.). Ada da 448 konut bulunmakta ve 1792 kişi yaşamaktadır. Adanın mevcut peyzaj tasarım projesine ek olarak günümüzde“248,1 m²yaya yolu ve kaldırım, 182,95 m²oturma mekanı, 119,27 m² çocuk oyun alanı” eklenmiştir.Adadaki alan kullanımları incelendiğinde,5017,5 m² konut, 8020 m² otopark, 2249,1 m² yol, 193,33 m² oturma mekanı, 266,27 m² çocuk oyun alanı, 192,88 m² sert zemin, 27845,8m² yeşil alan bulunduğu görülmüştür. Adanın 5017,50 m²konut, 38574,5 m² açık ve yeşil alandır (Çizelge 3.2).

ADA 46 534 PEYZAJ PROJESİ

Şekil 3.4. 46534 ada güncel peyzaj projesi (Anonim 2011e).

Ada da konut alanı 5017,50 m²'dir. Konutlar arası mesafe minimum 20 metredir. Kat yüksekliği incelendiğinde 6 adet B blok 9 katlı, 3 adet C blok 12 katlı ve 2 adet D blok 11 katlıdır. Konut mimari planları incelendiğinde, genellikle ön cephede yer alan salon, oturma odası ve mutfağın, konut ortak giriş alanında yer alan otopark bakarlı olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.2. 46534 ada güncel alan kullanım bilgileri.

ADA NO 46 534	Konut Tipi	Kat Sayısı	Konut Adedi	Yapı ZeminAlanı (m ²)	Alan (m ²)
Konutlar	B10	9	36	460	5017,50
	B11	9	36	460	
	B12	9	36	460	
	B13	9	36	460	
	B14	9	36	460	
	B15	9	36	460	
	C10	12	48	382,5	
	C11	12	48	382,5	
	C12	12	48	382,5	
	D10A-D10B	11	44	555	
	D11A-D11B	11	44	555	
Toplam			448	5017,5	
Otoparklar	Otopark No	Araç Sayısı		Alan (m²)	
	A	60		900	
	B	64		960	
	C	76		1140	
	D	48		720	
	Sert zeminler	-		4300	
Toplam			248	8020	8020,00
Yollar	Yol Tipi	Yol Sayısı		Alan (m²)	
	Yaya yolu ve Kaldırım	Projede bulunan	19	1074,75	
		Sonradan yapılan	12	248,1	
	Araç yolu	3		926,25	
Toplam			34	2249,1	2249,10
Diğer Alanlar	Kullanımlar	Alan Sayısı		Alan (m²)	
	Oturma Mekanı	Projede bulunan	1	10,38	
		Sonradan yapılan	23	182,95	
	Çocuk Oyun Alanı	Projede bulunan	1	147,00	
		Sonradan yapılan	2	119,27	
Yeşil alan	Projede bulunan		27845,80		
TOPLAM ALAN (m²)				43592,00	

Adada, 248 araç için tasarlanmış, yaklaşık 8020,00 m² lik alana sahip 4 otopark bulunmaktadır. Otoparkların 3 tanesi apartman arasında ve apartman giriş bölgesinde, 1 tanesi ise apartmanların arka cephesinde yer almaktadır. Otopark zemini beton parke taş döşemedir ve park sınırları belirlenmiştir. Otoparkta yayalar için yaklaşık %10 eğime sahip rampalar bulunmaktadır. Otoparklar girişlerinde hız kesiciler bulunmamaktadır. Drenaj, yağmur olukları ile çözümlenmiştir. Otoparkta gölge amaçlı bitkisel ya da yapısal eleman kullanılmamıştır. Alanda gün ışığına duyarlı sensörle çalışan otomatik aydınlatma elemanları bulunmaktadır. Ada da güvenliğin sağlanması açısından otopark ve girişlere bakan güvenlik kamerası yerleştirilmiştir (Şekil 3.5).

Şekil 3.5. 46534 ada otoparkları.

Adada sirkülasyon araç, yaya yolu ve kaldırım ile sağlanmıştır. Sirkülasyon sistemi 926,25 m² araç yolu, 1322,85 m² yaya yolu ve kaldırım olmak üzere 2249,1 m²'lik alana sahiptir. Yaya yolu ve kaldırımların 248,10 m²bölümü, proje sonrası ihtiyaç sebebiyle zaman içinde yapılmıştır. Yaya yollarında beton parke taş döşeme kullanılmıştır, yaya yolu boyunca farklı mesafelerde aydınlatma elemanları ve çöp kutuları konulmuştur. Kullanıcılar, oturma mekanları, çocuk oyun alanları ve otoparklara daha kısa yoldan ulaşmak amacıyla Şekil 3.6'de görülen (izler) oluşturulmuştur. Ayrıca yaya yolu ve kaldırımlar boyunca 7,42m² oturma cebi niteliğindeki banklar, çim ya da yol üzerine yerleştirilmiştir. Araç yollarında kilitli beton parke döşeme kullanılmıştır.

Şekil 3.6. 46534 ada yaya yolları ve yaya izleri.

Adada,200,75 m²oturma mekanı bulunmaktadır. Oturma mekanlarının 182,95m² kısmı proje sonra ihtiyaç sebebiyle zaman içinde yapılmıştır. Oturma mekanlarında ahşap malzemedен üretilmiş, 9 adet kameriye,5 adet piknik masası, 12 adet bank bulunmaktadır (Şekil 3.7). Piknik masaları çim üzerine ve ağaç altlarına yerleştirilmiş, apartman girişlerinde, yaya yollarında bulunan banklartaşınabilir sisteme sahiptir. Kameriyeler beton ve beton plak taş döşeme zeminlere sabitlenmiştir. Kameriye girişlerinde çöp kutuları bulunmaktadır. Birkaç oturma mekanda aydınlatma elemanı kullanılmıştır. Kameriyelerdeki oturma birimleri (banklar ve ya ahşap masalar) sabittir.

Şekil 3.7. 46534 ada oturma mekanları.

Adadayaklaşık 266,27 m²alana sahip 3 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Çocuk oyun alanlarının 119,27 m²alana sahip kısmı (2 adet çocuk oyun alanı), ihtiyaç sebebiyle zaman içerisinde yapılmıştır. Çocuk oyun alanlarında, 5 adet kaydırak, 6 adet salıncak, 6 adet tahterevalli ve ebeveynlerin oturması için 9 adet bank ve 1 adet kameriye bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında, salıncak, kaydırak ve tırmanma sisteminden oluşan bir kombine oyun elemanı ile tahterevalli bulunmaktadır. Oyun elemanları plastik ve metal malzemedden üretilmiştir. Oyun alanı çim ve kum zemin üzerine yerleştirilmiştir. Çocuk oyun alanı çevresinde çocukların güvenliğini sağlamak ve

yeşil alanların zarar görmemesini önlemek amacıyla 70 cm yüksekliğinde ahşap çit yapılmıştır.

Yaya yoluçit bitkileriyle sınırlandırılmıştır. Gölge amaçlı yapısal bitkisel elemanlar kullanılmamıştır. Orta boylu aydınlatma elemanları kullanılmıştır. Oyun alanı çevresinde taşınabilir banklar(5adet)(Şekil 3.8).

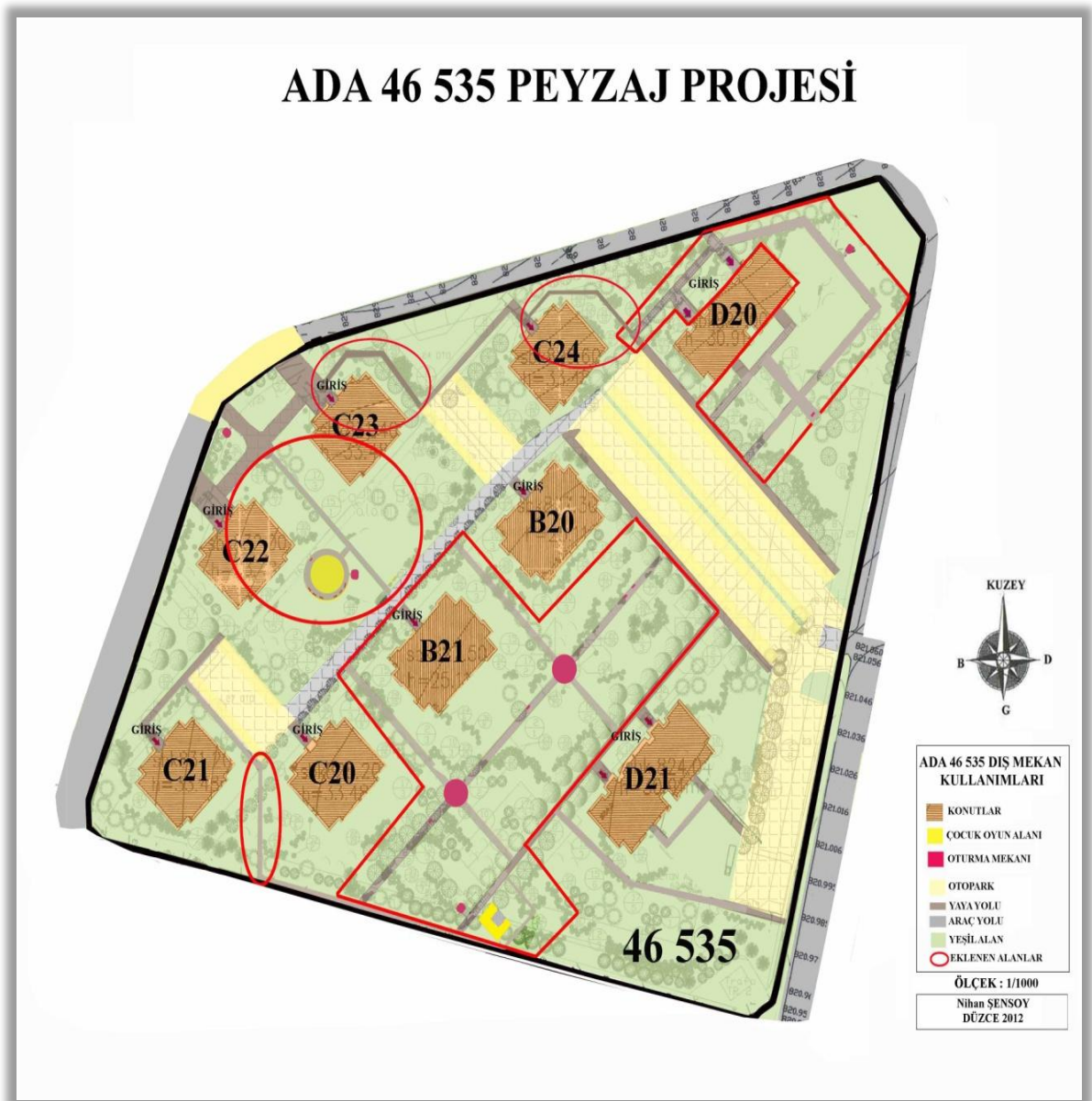

Şekil 3.8. 46534 ada çocuk oyun alanları.

Adada oturma mekanları ve çocuk oyun alanlarındaki aydınlatma elemanları, mayıs-ekim ayları arasında gece süresince çalışmakta, kış mevsiminde kapalı tutulmaktadır. Aydınlatma gelirleri konut sakinlerinden alınan aidatlarla ada yönetimi tarafından karşılanmaktadır.

46535 Nolu Ada

Ada sitenin kuzeydoğusunda yer almaktadır ve 37644,00 m² alana sahiptir(Şekil 3.9). Ada da 400 konut bulunmakta ve yaklaşık 1600 kişi yaşamaktadır. Adaya, mevcut peyzaj tasarım projesi yanında, günümüzde “361,95 m²yaya yolu ve kaldırım, 48,85 m²oturma mekanı, 8 m² oturma cebi, 178,875 m² çocuk oyun alanı” eklenmiştir. Adadaki alan kullanımları incelendiğinde 3942,5 m² konut, 5006,00 m² otopark, 2674,95 m² yol, 64,46 m² oturma mekanı, 178,875 m²çocuk oyun alanı, 211,46 m² sert zemin, 25565,755 m² yeşil alan bulunmaktadır. Adanın 3942,50 m²konut, 33701,5 m² açık ve yeşilalandır (Çizelge 3.3).

Şekil 3.9. 46535 ada güncel peyzaj projesi (Anonim 2011e).

Ada da konut alanı 3942,50 m²'dir. Konutlar arası mesafe minimum 30 metredir. Kat yüksekliği incelendiğinde 2 adet B blok 9 katlı, 5 adet C blok 12 katlı ve 2 adet D blok 11 katlıdır. Konut mimari planları incelendiğinde, genellikle ön cephede yer alan salon, oturma odası ve mutfağın, konut ortak giriş alanında yer alan otopark, yeşil alan, oturma mekanı bakarlı olduğu görülmüştür. Konutların girişinde harekete duyarlı sensörle çalışan otomatik aydınlatma elemanları bulunmaktadır.

Çizelge 3.3. 46535 ada güncel alan kullanım bilgileri.

ADA NO 46 535	Konut Tipi	Kat Sayısı	Konut Adedi	Yapı Zemin Alanı (m ²)		Alan (m ²)
Konutlar	B20	9	36	460,00		3942,50
	B21	9	36	460,00		
	C20	12	48	382,50		
	C21	12	48	382,50		
	C22	12	48	382,50		
	C23	12	48	382,50		
	C24	12	48	382,50		
	D20 A -D20B	11	44	555,00		
	D21 A -D21B	11	44	555,00		
Toplam			400	3942,5		
Otoparklar	Otopark No	Araç Sayısı		Alan (m²)		5006,000
	A	100		1500,00		
	B	52		780,00		
	C	24		360,00		
	D	27		405,00		
	Sert Zemin	-		1961,00		
Toplam			203	5006,00		
Yollar	Yol Tipi	Yol Sayısı		Alan (m²)		2674,950
	Yaya yolu ve kaldırım	Projede bulunan	8	1490,75	1852,70	
		Sonradan yapılan	7	361,95		
	Araç yolu	Projede bulunan	2		822,25	
		Sonradan yapılan	-	-		
Toplam			17	2674,95		
Diğer Alanlar	Kullanımlar	Alan Sayısı		Alan (m²)		64,460
	Oturma Mekanı	Projede bulunan	1	15,61		
		Sonradan yapılan	15	48,85		
	Çocuk Oyun Alanı	Projede bulunan	1	108,00		178,875
		Sonradan yapılan	1	70,875		
	Sert Zemin	Projede bulunan				211,460
Yeşil Alanlar	Projede bulunan				25565,755	
TOPLAM ALAN (m²)						37644,000

Adada, 203 araç için tasarlanmış, yaklaşık 5006,00 m² lik alana sahip 4 otopark bulunmaktadır. Otoparklar apartmanların arasında, yan ya da arka cepheye gelecek şekilde tasarlanmıştır. Otopark zemini beton parke taş döşenmedir ve park sınırları belirlenmiştir. Otoparkda yayalar için %8 eğimli rampalar bulunmaktadır. Drenaj,

yağmur olukları ile çözümlenmiştir. Otoparkta gölge amaçlı bitkisel ya da yapısal eleman kullanılmamıştır. Ada da güvenliğin sağlanması açısından otopark ve girişlere bakan güvenlik kamerası yerleştirilmiştir. Otoparklar girişlerinde hız kesici engeller bulunmamaktadır. Otoparklarda, oturma mekanlarında ve apartman girişlerinde aydınlatma elemanları kullanılmıştır (Şekil 3.10).

Şekil 3.10. 46 535 ada otoparklar.

Adada sirkülasyon araç, yaya yolu ve kaldırım ile sağlanmıştır. Sirkülasyon sistemi 822,95 m² araç yolu, 1852,70 m² yaya yolu ve kaldırım olmak üzere, 2674,95 m²'lik alana sahiptir. Yaya yolları ve kaldırımların 361,95 m²'si, proje sonrası ihtiyaçtan dolayı zaman içinde yapılmıştır. Yaya yolları ve kaldırımlarda kilitli beton parke taş ve beton parke taş döşeme, araç yollarında ise kilitli parke taş döşeme kullanılmıştır. Yaya yollarında oturma cebi niteliğinde çeşitli aralıklarda 1 m içerde çim üzerinde ahşap banklar kullanılmıştır (yaklaşık 8 m² alanda ve proje sonrası ihtiyaç sebebiyle yerleştirilmiştir). Yaya yollarında aydınlatma elemanı kullanılmamıştır (Şekil 3.10).

Adada 72,46 m² oturma mekanı bulunmaktadır. Oturma mekanının 48,85 m² kısmı, ihtiyaç sebebiyle, projeden sonra zaman içinde yapılmıştır. Oturma mekanlarında ahşap malzemedен üretilmiş, 4 adet kameriye, 20 adet bank ve 2 adet pergola bulunmaktadır. Banklar yaya yolundan 50 cm içerde çim üzerine taşınabilir şekilde yerleştirilmiştir.

Kameriyelerde bulunan oturma birimleri (banklar veya ahşap masalar) sabittir. Aydınlatma orta yükseklikte aydınlatma elemanları ile sağlanmıştır(Şekil 3.11).

Şekil 3.11. 46535 ada oturma mekanları.

Adadaki çocuk oyun alanları 108 m² ve 70,875 m² olmak üzere 2 adettir ve yaklaşık 178,875 m² alana sahiptir. Çocuk oyun alanlarının 70,875 m² kısmı ihtiyaç sebebiyle proje sonrasında zaman içinde yapılmıştır. Çocuk oyun alanlarında, 4 adet kaydırak, 4 adet salıncak, 4 adet tahterevalli, 7 adet bank, 1 adet küçük basket potası bulunmaktadır. Oyun elemanlarında kombine sistemler şeklinde yerleştirilmiştir. Çocuk oyun alanında, salıncak, kaydırak ve tırmanma sisteminden oluşan bir kombine oyun elemanı ile kaydırak bulunmaktadır. Oyun elemanları plastik ve metal malzemeden üretilmiştir. Oyun alanı kum veya çim zemin üzerine yerleştirilmiştir. Ayrıca kum zemine sahip oyun alanı beton yaya yolu, çim zemindeki ise tel çit ile sınırlandırılmıştır. Ebeveyn kullanımı için oyun alanları çevresine banklar yerleştirilmiştir. Oyun alanında gölge

amaçlı yapısal bitkisel elemanlar kullanılmamıştır. Alanda aydınlatma elemanı bulunmamaktadır (Şekil 3.12).

Şekil 3.12. 46535 ada çocuk oyun alanları.

Adada oturma mekanları ve çocuk oyun alanlarındaki aydınlatma elemanları, mayıs-ekim ayları arasında gece süresince çalışmakta, kış mevsiminde kapalı tutulmaktadır. Aydınlatma gelirleri konut sakinlerinden alınan aidatlarla ada yönetimi tarafından karşılanmaktadır.

46537 Nolu Ada

Ada sitenin güneydoğusunda yer almaktadır ve 48450,00 m² alana sahiptir (Şekil 3.13). Ada da 508 konut bulunmakta ve yaklaşık 2032 kişi yaşamaktadır. Adaya, mevcut peyzaj tasarım projesi yanında, günümüzde “665,2 m² yaya yolu ve kaldırım, 40,07m² oturma mekanı, 495,72 m² basketbol sahası, 88,328 m² fitness alanı” eklenmiştir. Adadaki alan kullanımları incelendiğinde 5322,50 m² konut, 4876,75 m² otopark, 7469,20 m² yol, 40,7 m² oturma mekanı, 156,16 m² çocuk oyun alanı, 495,72

m² basketbol sahası, 88,328 m² fitness alanı, 584,048 m² sert zemin, 29417,224 m² yeşil alan bulunduğu görülmüştür. Adanın 5322,50 m²konut, 43127,50 m² açık ve yeşil alandır (Çizelge 3.4).

Şekil 3.13. 46537 ada güncel peyzaj projesi (Anonim 2011e).

Ada da konut alanı 5322,50m²'dir. Konutlar arası mesafe minimum 30 metredir. Kat yüksekliği incelendiğinde 5 adet B blok 9 katlı, 5 adet C blok 12 katlı ve 2 adet D blok 11 katlıdır. Konut mimari planları incelendiğinde, genellikle ön cephede yer alan salon, oturma odası ve mutfağın, konut ortak giriş alanında yer alan otopark, yeşil alan bakırlı olduğu görülmüştür. Konutların girişinde harekete duyarlı sensörle çalışan otomatik aydınlatma elemanları bulunmaktadır.

Çizelge 3.4. 46537 ada güncel alan kullanım bilgileri.

ADA NO 46 537	Konut Tipi	Kat Sayısı	Konut Adedi	Yapı Zemin Alanı (m ²)		Alan (m ²)
Konutlar	B40	9	36	460		5322,50
	B41	9	36	460		
	B42	9	36	460		
	B43	9	36	460		
	B44	9	36	460		
	C40	12	48	382,5		
	C41	12	48	382,5		
	C42	12	48	382,5		
	C43	12	48	382,5		
	C44	12	48	382,5		
	D40 A- D40B	11	44	555		
	D41 A- D41B	11	44	555		
Toplam			508	5322,5		
Otopark	Otopark No	Araç Sayısı		Alan (m²)		4876,750
	A	94		1410		
	B	54		810		
	C	52		780		
	D	52		780		
	Sert Zemin	-		1096,75		
Toplam			252	4876,75		
Yollar	Yol tipi	Yol Sayısı		Alan (m²)		7469,020
	Yaya yolu ve kaldırım	Projede bulunan	18	3216	3881,2	
		Sonradan yapılan	10	665,2		
	Araç yolu	Projede bulunan	6	3588	3588	
		Sonradan yapılan	-	-		
Toplam			34	7469,2		
Diğer Alanlar	Kullanımlar	Alan sayısı		Alan (m²)		40,070
	Oturma Mekanı	Projede bulunan	-	-		
		Sonradan yapılan	7	40,07		
	Çocuk Oyun Alanı	Projede bulunan	1	156,16		156,160
		Sonradan yapılan	-			
	Basketbol Sahası	Projede bulunan	-	-		584,048
		Sonradan yapılan	1	495,72		
	Fitness Alanı	Projede bulunan	-	-		
		Sonradan yapılan	1	88,328		
	Sert Zemin	Projede bulunan				584,048
Yeşil Alan	Projede bulunan				29417,224	
TOPLAM ALAN (m²)						48450,00

Adada 252 araç için tasarlanmış toplam 4876,75 m² alana sahip 4 adet otopark bulunmaktadır. Otoparklardan 2 tanesi apartmanların arasında ve apartman girişinde, diğer ikisi ise ada kenarında, apartmanların arka ve yan cephesinde yer almaktadır. Otopark zemini kilitli beton parke taş döşenmedir ve park sınırları belirlenmiştir. Drenaj, yağmur olukları ve ızgara sistemi ile çözümlenmiştir. Otoparkta gölge amaçlı

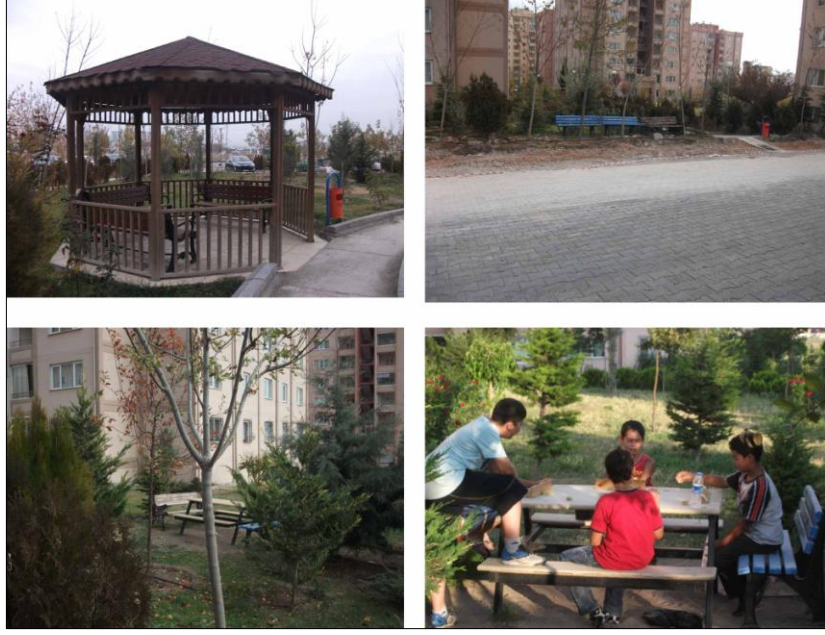
Robinia pseudoacacia (Yalancı Akasya), *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), *Thuja occidentalis* (Batı Mazısı) bitki türleri kullanılmış ancak istenilen verim alınmamıştır. Otoparklardan bir tanesi çocuk oyun alanlarına oldukça yakındır (Şekil 3.14).

Şekil 3.14. 46537 ada otopark.

Adada sirkülasyon araç, yaya yolu ve kaldırım ile sağlanmıştır. Sirkülasyon sistemi 3588 m² araç yolu, 3881,2 m² yaya yolu ve kaldırım olmak üzere 7469,2 m²'lik alana sahiptir. Yaya yolu ve kaldırımların 665,2m² kısmı proje sonrası, ihtiyaç sebebiyle zaman içinde yapılmıştır. Yaya yollarında beton parke taş döşeme kullanılmıştır. Yaya yolu boyunca farklı mesafelerde aydınlatma elemanları ve çöp kutuları bulunmaktadır. Ayrıca proje sonrası ihtiyaç sebebiyle zaman içinde yaya yolu boyunca yol ya da çim üzerinde (oturma cebi niteliğinde) ahşap banklar kullanılmıştır (yaklaşık 11,7 m² alan). Alanda engelliler için yaklaşık %10 eğimli yollar tasarlanmıştır.

Adada toplam 40,07 m² oturma alanı bulunmaktadır ve bu alanlar proje sonrası ihtiyaç sebebiyle yapılmıştır. Oturma mekanlarında ahşap malzemenin üretilmiş üretilmiş piknik masası (1 adet), kamerye (3 adet) bulunmaktadır. Kameryeler yaya yolu kenarında, beton parke taş üzerine yerleştirilmiştir. Piknik masaları ve banklar ise genellikle yeşil alan içinde ve gölgelik alanlarda taşınabilir sistemler şeklinde yerleştirilmiştir (Şekil 3.15).

Şekil 3.15. 46537 ada oturma mekanları.

Adada yaklaşık 156,16 m² alana sahip 1 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Çocuk oyun alanlarında, 2 adet kaydırak, 2 adet salıncak, 2 adet tahterevalli ve ebeveynler için 3 adet bank bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında, salıncak, kaydırak ve tırmanma sisteminden oluşan bir kombine oyun elemanı ile kaydırak bulunmaktadır. Oyun elemanları plastik ve metal malzemeden üretilmiştir. Oyun alanı kum zemin üzerine yerleştirilmiş ve beton yaya yolu ile sınırlandırılmıştır. Ebeveynler için kum zemin üzerine banklar yerleştirilmiştir. Ayrıca çocuk oyun alanında gölge amaçlı yapısal ve bitkisel eleman kullanılmamıştır (Şekil 3.16).

Şekil 3.16. 46 537 ada çocuk oyun alanı.

Adada 495,72 m² alanda basketbol ve futbol amaçlı kullanılan bir spor sahası yer almaktadır ve bu alan proje sonrası ihtiyaç sebebiyle zaman içinde yapılmıştır. Saha 2 m yüksekliğinde tel file ile çevrelenmiştir ve çevresinde oturma alanları bulunmamaktadır. Sahanın zemini beton döşemidir. Sahada aydınlatma elemanı bulunmamaktadır. Ayrıca adada proje sonrasında, talep sebebiyle 88,28 m² bir alanda çeşitli kondisyon aletlerinin bulunduğu, kauçuk zemin üzerine yerleştirilmiş bir fitness alanı yapılmıştır. Spor alanlarındaki bitkiler, istenilen gelişimi gösterememiş ve yetersiz kalmıştır (Şekil 3.17).

Adada oturma mekanları ve çocuk oyun alanlarındaki aydınlatma elemanları, mayıs-ekim ayları arasında gece süresince çalışmakta, kış mevsiminde kapalı tutulmaktadır. Aydınlatma gelirleri konut sakinlerinden alınan aidatlarla ada yönetimi tarafından karşılanmaktadır.

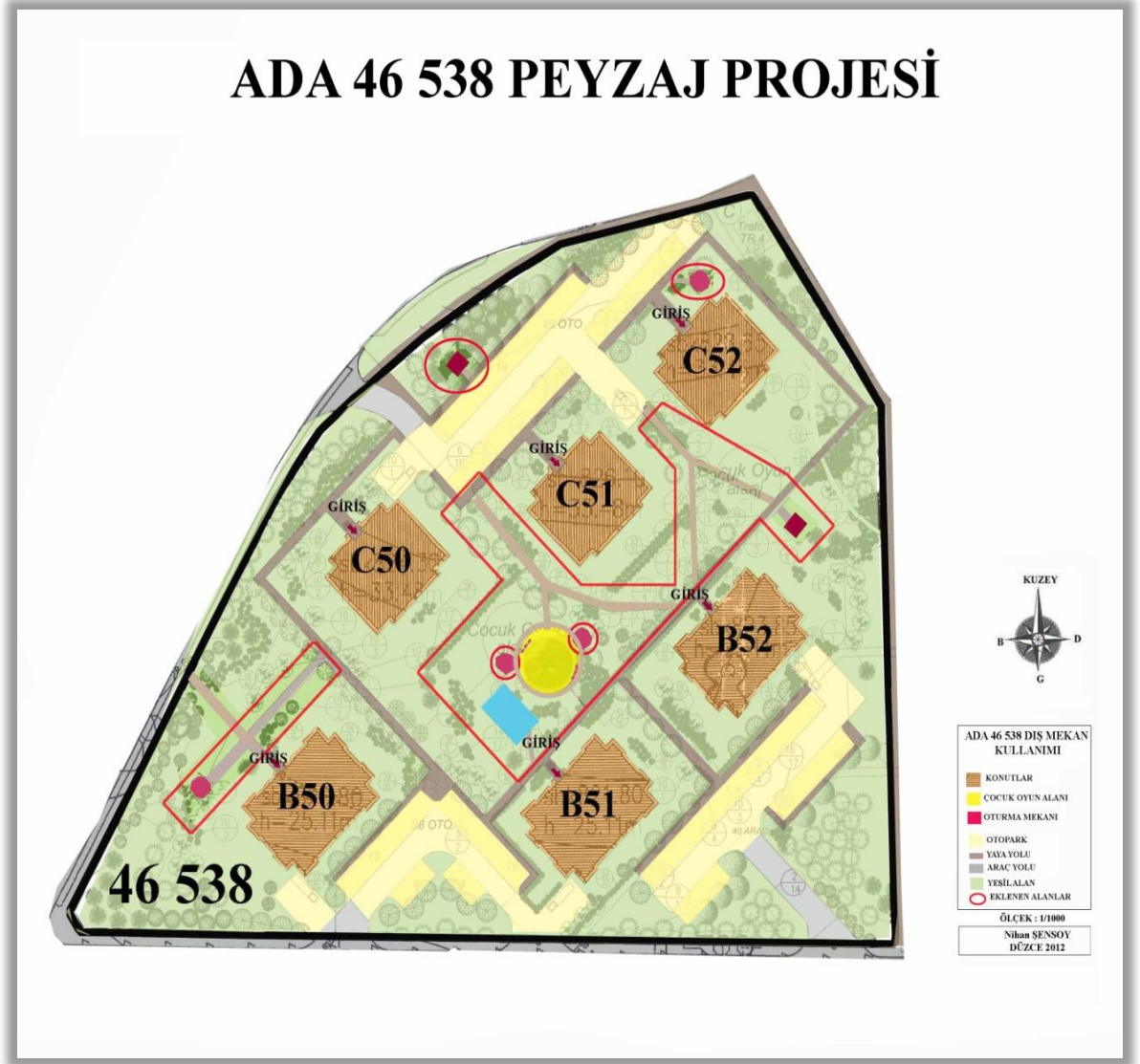

Şekil 3.17. 46537 ada fitness alanı.

46538 Nolu Ada

Ada sitenin güneyinde yer almaktadır ve 23765,00 m² alana sahiptir (Şekil 3.18). Ada da 252 konut bulunmakta ve yaklaşık 1008 kişi yaşamaktadır. Adaya, mevcut peyzaj tasarım projesi yanında, günümüzde “195,00 m² yaya yolu ve kaldırım, 61,35 m² oturma mekanı, 44,64 m² fitness alanı” eklenmiştir. Adadaki alan kullanımları incelendiğinde 2527,5 m² konut, 2332 m² otopark, 2347,25 m² yol, 61,35 m² oturma mekanı, 154,01 m² çocuk oyun alanı, 44,64 m² fitness alanı, 16298,25 m² yeşil alan bulunmaktadır. Adanın 2527,5 m² konut, 21237,5 m² açık ve yeşil alandır (Çizelge 3.5).

ADA 46 538 PEYZAJ PROJESİ

Şekil 3.18. 46538 ada güncel peyzaj projesi (Anonim 2011e, Anonim 2011g).

Ada da konut alanı $2527,50m^2$ 'dir. Konutlar arası mesafe minimum 25 metredir. Kat yüksekliği incelendiğinde 3 adet B blok 9 katlı, 3 adet C blok 12 katlıdır. Konut mimari planları incelendiğinde, genellikle ön cephede yer alan salon, oturma odası ve mutfağın, konut ortak giriş alanında yer alan otopark, yeşil alan, oturma mekanı, çocuk oyun alanı bakırlı olduğu görülmüştür. Konutların girişinde harekete duyarlı sensörle çalışan otomatik aydınlatma elemanları bulunmaktadır.

Çizelge 3.5. 46538 ada güncel alan kullanım bilgileri.

ADA NO 46 538	Konut Tipi	Kat Sayısı	Konut Adedi	Yapı Zemin Alanı (m ²)		Alan (m ²)
Konutlar	B50	9	36	460		2527,50
	B51	9	36	460		
	B52	9	36	460		
	C50	12	48	382.5		
	C51	12	48	382.5		
	C52	12	48	382.5		
Toplam			252	2527,5		
Otoparklar	Otopark No	Araç Sayısı		Alan (m²)		2332,00
	A	49		735		
	B	40		600		
	C	38		570		
	Sert Zemin	-		427		
Toplam			127	2332		
Yollar	Yol Tipi	Yol Sayısı		Alanı (m²)		2347,25
	Yaya yolu ve kaldırım	Projede bulunan	15	1566	1761	
		Sonradan yapılan	3	195		
	Araç yolu	Projede bulunan	4		586,25	
		Sonradan yapılan	-			
Toplam			22	2347,25		
Diğer Alanlar	Kullanımlar	Adet		Alan (m²)		61,35
	Oturma Mekanı	Projede bulunan	-	-		
		Sonradan yapılan	6	61,35		
	Çocuk Oyun Alanı	Projede bulunan	1	154,01		
		Sonradan yapılan	-	-		
	Fitness Alanı	Projede bulunan	-	-		
		Sonradan yapılan	1	44,64		
Yeşil Alan	Projede bulunan				16298,25	
TOPLAM ALAN (m²)						23765,00

Adada 127 araçlık, toplam 2332,00 m² alana sahip 3 adet otopark bulunmaktadır. Otoparklardan biri bina girişinde, diğeri apartmanların arka cephesinde ve diğeri otopark ise apartmanlar arasında yer almaktadır. Otopark zemini kilitli beton parke taş döşenmiştir. Drenaj yağmur olukları ve ızgara sistemi ile çözümlenmiştir. Otoparkta gölge amaçlı bitkisel ya da yapısal eleman kullanılmamıştır. Otoparklarda hız kesici engeller bulunmamaktadır. Çocuk oyun alanı otoparka yakındır. (Şekil 3.19).

Şekil 3.19. 46538 ada otoparklar.

Adada sirkülasyon araç, yaya yolu ve kaldırım ile sağlanmıştır. Sirkülasyon sistemi 1761 m² araç yolu, 586,25 m² yaya yolu ve kaldırım olmak üzere 2347,25 m²'lik bir alana sahiptir. Yaya yolu ve kaldırımların 195 m²'lik bölümü proje sonrası ihtiyaçtan dolayı yapılmıştır. Yaya yollarında kilitli beton parke taş ve beton döşeme, araç yollarında ise beton parke taş döşeme kullanılmıştır. Alanda engelliler için yaklaşık %10 eğimli yollar tasarlanmıştır.

Adada toplam 61,38 m² sahip 6 oturma mekanı bulunmaktadır ve bu alanlar ihtiyaç sebebiyle sonradan yapılmıştır. Oturma mekanlarından iki adeti, çocuk oyun alanı çevresinde, ebeveynler için tasarlanmıştır. Oturma alanlarında ahşap malzemenen üretilmiş kameriye (6 adet) ve bank (10 adet) tercih edilmiştir. Kameriyeler 15 cm yüksekliğinde kilitli beton parke taş üzerine sabitlenmiştir (Şekil 3.20).

Şekil 3.20. 46538 ada oturma mekanları.

Adada yaklaşık 154,01m² alana sahip 1 çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında 2 tane kaydırak, 2 tane salıncak, 2 tane tahterevalli, 10 tane bank bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında, salıncak, kaydırak ve tırmanma sisteminden oluşan bir kombine oyun elemanı ile kaydırak bulunmaktadır. Oyun elemanları plastik ve metal malzemeden üretilmiştir. Oyun alanı kum zemin üzerine yerleştirilmiş ve beton yaya yolu ile sınırlandırılmıştır. Oyun alanı çevresinde 2 kameriye ve taşınabilir banklar (10 adet) bulunmaktadır (Şekil 3.21).

Şekil 3.21. 46538 ada çocuk oyun alanı.

Adada 44,64 m² alana sahip, proje sonrası talep sebebiyle yapılmış, çeşitli kondisyon aletlerinin bulunduğu, 1 adet fitness alanı bulunmaktadır. Alan zemini beton döşemedir. Alan çevresi çeşitli çit bitkileriyle (*Ligustrum vulgare*) çevrelenmiştir ancak istenilen verim alınamamıştır. Fitness alanında gölge amaçlı bitkisel ve yapısal eleman bulunmamaktadır (Şekil 3.22).

Şekil 3.22. 46538 ada fitness alanı.

46536 Nolu Ada

Ada sitenin doğusunda yer almaktadır ve 38750,00 m² alana sahiptir (Şekil 3.23). Ada da 52 konut bulunmakta ve yaklaşık 208 kişi yaşamaktadır. Adaya, mevcut peyzaj tasarım projesi yanında, günümüzde “215 yaya yolu ve kaldırım, 256 m² çocuk oyun alanı” eklenmiştir (Şekil 3.10.). Adadaki alan kullanımları incelendiğinde 13453m²konut ve bina alanı, 7390,375 m² otopark, 3570,875 m² yol, 73,3 m² oturma mekanı, 256,00 m² çocuk oyun alanı, 702,00 m² basket sahası, 13304,72m² yeşil alan bulunmaktadır. Adanın 13453,00 m² konut, 25297,00 m² açık ve yeşil alandır (Çizelge 3.6).

Ada da konut alanı 321,00 m²'dir. Kat yüksekliği incelendiğinde 1 adet A blok 13 katlıdır. Konut mimari planları incelendiğinde, genellikle ön cephede yer alan salon, oturma odası ve mutfağın, konut ortak giriş alanında yer alan otopark, yeşil alan, oturma mekanı, çocuk oyun alanı bakırlı olduğu görülmüştür. Konutların girişinde harekete duyarlı sensörle çalışan otomatik aydınlatma elemanları bulunmaktadır.

A30 nolu apartmanın mutfak, salonu apartman girişine ve yaya yolları bakarlıdır. Kuzeydoğu cephesindeki odalar yeşil alan bakarlı ve doğu cephesindeki odalar otopark bakarlıdır. Kuzeybatı yönündeki oturma odası ya da yatak odası oturma mekanı bakarlıdır.

Şekil 3.23. 46536 ada güncel peyzaj projesi(Anonim 2011e, Anonim 2011g).

Çizelge 3.6. 46536 ada güncel alan kullanım bilgileri.

ADA NO 46 536	Konut Tipi	Kat Sayısı	Konut Adedi	Yapı Zemin Alanı (m ²)		Alan (m ²)	
Yapılar	A30	13	52	321,00		13453	
	Anaokulu	2	-	612,75			
	İlköğretim Okulu	3	-	1827,5			
	Spor Salonu	2	-	1186,25			
	Sosyal Tesis	2	-	756,25			
	Çarşı Binası	2	-	1437,5			
	Konut çevresi Sert Zemin			7311,75			
Toplam				13453,00			
Otoparklar	Otopark No	Araç Sayısı		Alan (m ²)		7390,375	
	A	148		2220,00			
	B	24		360,00			
	Sert Zemin	-		4810,375			
Toplam		172		7390,375			
Yollar	Yol tipi	Yol Sayısı		Alan (m ²)		3570,875	
		Projede bulunan		9	456,50		671,50
	Sonradan yapılan		4	215,00			
	Araç Yolu	Projede bulunan		4	2899,375		
Diğer Alanlar	Kullanımlar	Alan Sayısı		Alan (m ²)		73,03	
	Oturma Mekanı	Projede bulunan		-	-		
		Sonradan yapılan		14	73,03		
	Çocuk Oyun Alanı	Projede bulunan		-	-		256,00
		Sonradan yapılan		2	256,00		
	Basketbol Sahası	Projede bulunan		2	702,00		702,00
		Sonradan yapılan		-	-		
Yeşil Alan	Projede bulunan					13304,72	
TOPLAM ALAN (m²)						38750,00	

Ada da 172 araç için tasarlanmış, toplam 7390,375 m²' alana sahip 2 otopark alanı bulunmaktadır. 148 araçlık otoparkanaokulu için ve 24 araçlık otopark sosyal tesis için tasarlanmıştır. Otopark drenaj sistemi, yağmur olukları ve ızgara sistemi ile çözümlenmiştir. Aydınlatma için orta yükseklikte aydınlatma elemanı kullanılmıştır.

Adada sirkülasyon araç, yaya yolu ve kaldırım ile sağlanmıştır. Sirkülasyon sistemi 28899,375 m² araç yolu, 671,50 m² yaya yolu ve kaldırım olmak üzere 3570,875 m²'lik alana sahiptir. Yaya yolu ve kaldırımların 215 m² bölümü, proje sonrası ihtiyaç sebebiyle zaman içinde yapılmıştır. Yaya yollarında beton parke taş döşeme kullanılmıştır, yaya yolu boyunca farklı mesafelerde aydınlatma elemanları ve çöp kutuları konulmuştur.

Adada, 73,03 m² oturma mekanı bulunmaktadır ve proje sonra ihtiyaç sebebiyle zaman içinde yapılmıştır. Oturma mekanlarında ahşap malzemedan üretilmiş, bank (11 adet) ve kameriye (3adet), piknik masası (5 adet) bulunmaktadır (Şekil 3.24).

Şekil 3.24. 46 536 ada oturma mekanları.

Adada yaklaşık 256,00 m² alana sahip, 2 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Çocuk oyun alanları ihtiyaç sebebiyle proje sonrası yapılmıştır. Çocuk oyun alanlarında, 6 adet kaydırak, 6 adet salıncak, 2 adet tahterevalli bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında, salıncak, kaydırak ve tırmanma sisteminden oluşan bir kombine oyun elemanı ile tahterevalli bulunmaktadır. Oyun elemanları plastik ve metal malzemedan üretilmiştir. Oyun alanı çim zemin üzerine yerleştirilmiştir. Aydınlatma elemanı kullanılmamıştır (Şekil 3.25).

Şekil 3.25. 46536 ada çocuk oyun alanları.

Ada 1 adet basketbol sahası bulunmaktadır. Sahalardan biri 351,00 m² diğeri ise 702,00 m² alan kaplamaktadır. Basketbol sahalarının çevresi 2,50 cm tel ile çevrelenmiştir. Bir basketbol sahasında izleme amaçlı beton amfi bulunmaktadır. Saha çevresinde yeşil çim dışında bitki kullanılmamıştır.(Şekil 3.26).

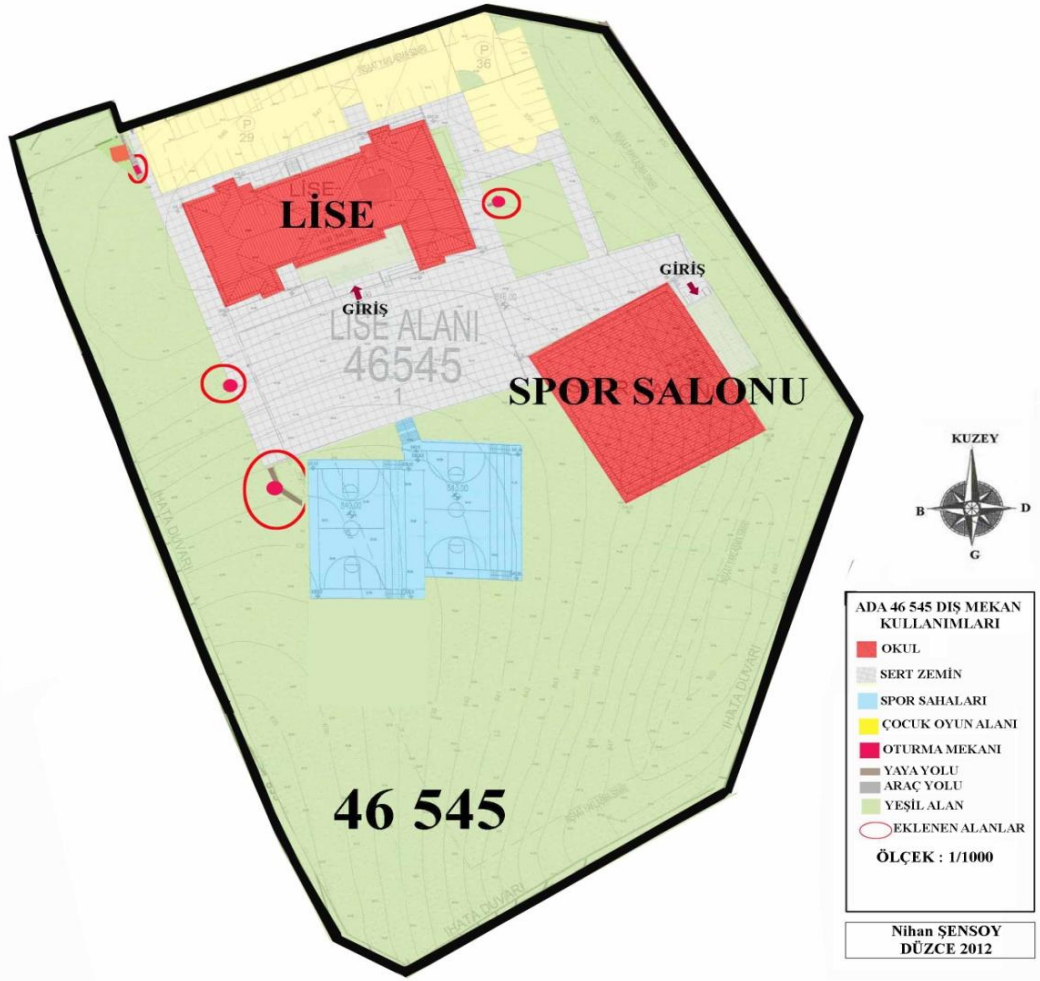

Şekil 3.26. 46536 ada basketbol sahaları.

46545 Nolu Ada

Ada, sitenin batısında,24000 m² alanda yer almaktadır (Şekil 3.27).Alanda lise binası ve liseye ait spor salonu (sosyal konut) bulunmaktadır. Lisede 540 öğrenci eğitim görmektedir, ayrıca okulda 43 öğretmenve 4 idareci bulunmaktadır (Anonim 2012e).Adada 5944,25m² okul alanı, 1430 m² otopark, 952 m² yol ve kaldırım,37,88 m²oturma mekanı, 676,00 m² basketbol sahası ve145959,87 m² yeşil alan bulunmaktadır. Adanın 5944,25m², 18055,75 m²açık ve yeşil alandır. Okul binasının girişinde engelliler için yaklaşık %8 eğimli yol bulunmaktadır(Çizelge 3.7).

ADA 46 545 PEYZAJ PROJESİ

Şekil 3.27. 46545 ada kullanım alanları haritası (Anonim 2011e, Anonim 2011g).

Çizelge 3.7. 46545 ada güncel alan kullanım bilgileri.

ADA NO 46 545	Konut Tipi	Kat Sayısı	Bina Adedi	Yapı Zemin Alanı (m ²)	Alan (m ²)
Yapılar	Kapalı Spor Salonu	2	1	1221,00	5944,25
	Lise	4	1	1298,00	
	Yapı çevresi sert zemin	-	-	3425,25	
Toplam			2	5944,25	
Otoparklar	Otopark No	Araç Sayısı		Alan (m²)	1430,00
	A	65		975	
	Sert Zemin	-		455	
Toplam		65		1430	
Yollar	Yol tipi	Yol Sayısı		Alan (m²)	952,00
		Yaya yolu ve Kaldırım	Projede bulunan	8	
	Sonradan yapılan		-		
	Araç Yolu	Projede bulunan	1	69	
Sonradan yapılan					
Diğer Alanlar	Kullanımlar	Alan Sayısı		Alan (m²)	
		Oturma Mekanı	Projede bulunan	-	-
	Sonradan yapılan		7	37,88	37,88
	Basketbol Sahası	Projede bulunan	2	676,00	676,00
		Sonradan yapılan	-	-	-
Yeşil Alan	Projede bulunan				
TOPLAM ALAN (m²)					14959,87
TOPLAM ALAN (m²)					24000,00

Adada 65 araç için tasarlanmış 1430,00 m² otopark alanı bulunmaktadır. Otopark alanı lise binasının önünde yer almaktadır. Otopark zemini kilitli taş döşemelerden oluşmuştur. Otoparklarda drenaj, yağmur olukları ve ızgaralarile çözümlenmiştir. Gölge amaçlı ağaç kullanılmamıştır. Aydınlatma yüksek boylu aydınlatma elemanları ile çözümlenmiştir (Şekil 3.28).

Şekil 3.28. 46 545 ada otopark alanı.

Adada sirkülasyon araç, yaya yolu ve kaldırım ile sağlanmıştır. Sirkülasyon sistemi 883,00 m² araç yolu, 69,00 m² yaya yolu ve kaldırım olmak üzere 952,00 m²'lik alana sahiptir. Araç yolu proje sonrası ihtiyaç sebebiyle zaman içinde yapılmıştır. Yaya ve araç yollarında beton parke taş döşeme kullanılmıştır (Şekil 3.29).

Şekil 3.29. 46 545 ada oturma mekanları.

Spor alanlarında alanı 676 m² olan 2 tane basketbol alanı bulunmaktadır. Alan gözlemlerinde basketbol sahalarında yerden yüksek aydınlatma elemanları kullanıldığı görülmüştür (Şekil 3.30).

Şekil 3.30. 46 545 ada basketbol sahaları.

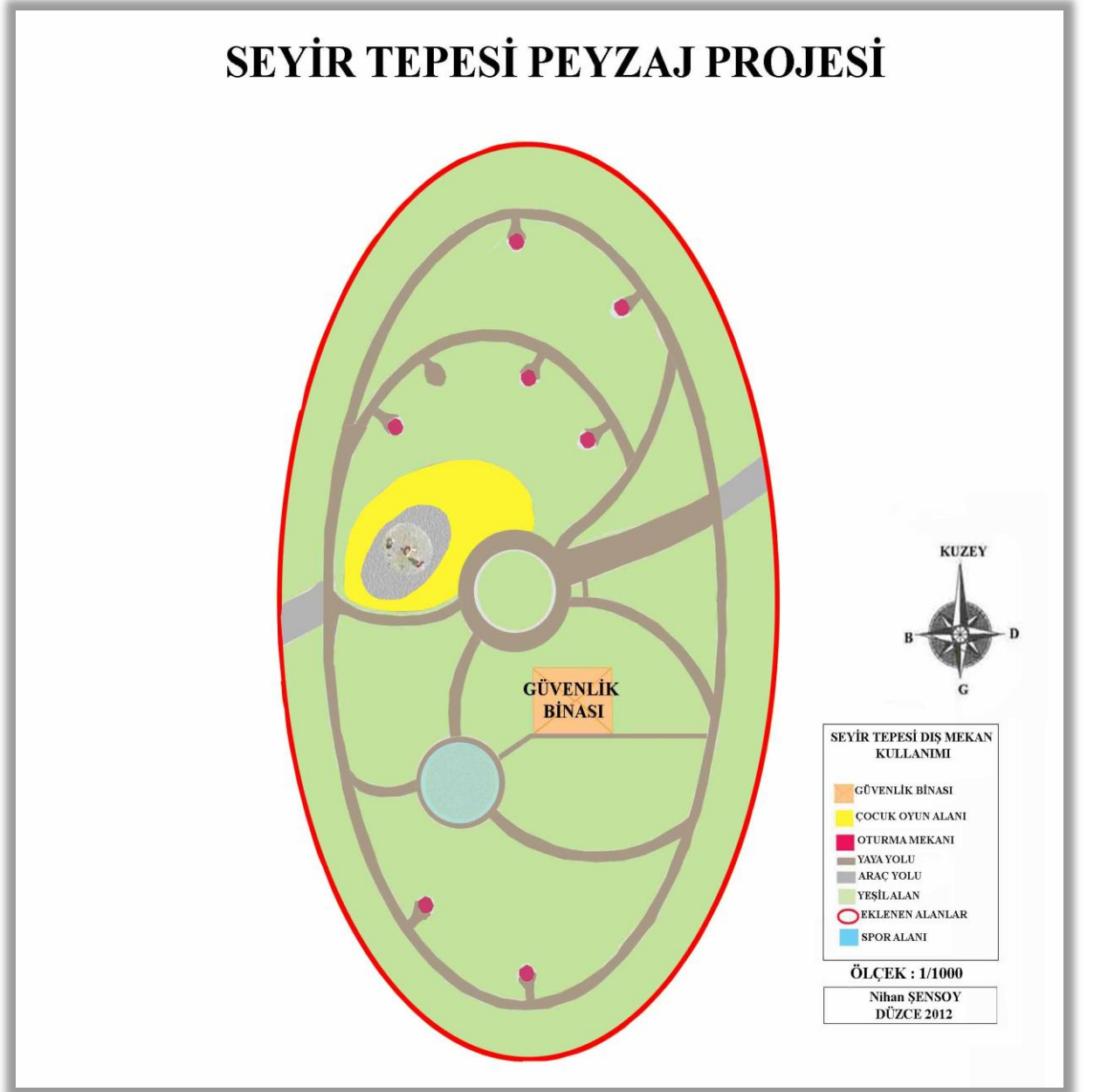
Rekreasyon Alanı: Seyir Tepesi

Adanın rekreasyon alanı olarak proje sonrasında tasarlanmış olan seyir tepesi yaklaşık 69799,00 m² alana sahiptir(860 m kodu ve yükseklik farkı ort. 838 m) (Şekil 3.31). Alanda 4922,00 m² otopark, 1802 m² yol ve kaldırım, 14538,00 m² araç yolu, 144,31m² oturma mekanı, 343,275 m² çocuk oyun alanı, 700,00 m² basketbol sahası, 484,00 m² tenis kortu, 245,96 m² fitness alanı bulunmaktadır (Çizelge 3.8).

Ada da 130 araç için yaklaşık 4922 m² lik alana sahip 4 otopark bulunmaktadır. Adalar arasındaki çocuk oyun alanı 228,85 m² alan kaplamaktadır. Bu alanlarda 4 salıncak, 5 kaydırak, 4 tahterevalli bulunmaktadır. Adalar içindeki otopark alanları yetersiz olduğunda ada sınırları dışında kalan yollara park yapıldığı görülmektedir. Alanda gölgelik elemanlar kullanılmamıştır.

Ada da sirkülasyon araç, yaya yolu ve kaldırım ile sağlanmıştır. Sirkülasyon sistemi 14538,00 m² araç yolu ve 1802,00 m² yaya yolu ve kaldırım olmak üzere, 16340,00 m² lik alana sahiptir. Yol sisteminde kilitli parke taş döşeme kullanılmıştır. Yaya yollarında oturma amaçlı ahşap banklar (23 adet) kullanılmıştır. Alanda engellilerin ulaşımı zorlaştıracak bölgeler olmadığı için ayrıca engelliler için özel tasarımlar yer almamaktadır.

SEYİR TEPE Sİ PEYZAJ PROJESİ

Şekil 3.31. Seyir tepesi güncel peyzaj projesi (Anonim 2011e).

Çizelge 3.8. Seyir tepesi güncel alan kullanım bilgileri.

SEYİR TEPESİ				
Otoparklar	Otopark No	Araç Sayısı	Alan (m²)	Toplam Alan (m²)
	A	28	420	4922,00
	B	15	495	
	C	7	105	
	D	80	1200	
	Sert Zemin	-	2702	
Toplam		130	4922	
Yollar	Yol Tipi	Yol Sayısı	Alan (m²)	16340,00
	Yaya Yolları ve Kaldırım	7	1802,00	
	Araç Yolu	20	14538,00	
Toplam		27	16340,00	
Diğer Alanlar	Kullanımlar	Alan Sayısı	Alan (m²)	164,33
	Oturma Mekanı	32	164,33	
	Çocuk Oyun Alanı	3	343,275	343,275
	Basketbol Sahası	2	700,00	700,00
	Tenis Kortu	2	484,00	484,00
	Fitness Alanı	2	245,96	245,96
	Yeşil Alan			46599,435
Toplam Alanı				69799,00

Ada da 144,31 m² oturma mekanı bulunmaktadır. Oturma mekanında ahşap kameryeler (11 adet) yer almaktadır. Yaya yolları boyunca yol üstünde ahşap banklar kullanılmıştır. Kamerye zeminlerinde kilitli parke taş döşeme kullanılmıştır. Aydınlatma elemanı olarak yüksek boylu aydınlatmalar kullanılmıştır. Kamerye sistemi zayıf olduğu için iplerle zeminden destek alınmıştır (Şekil 3.32).

Şekil 3.32. Seyir tepesi oturma mekanı.

Alanda 3 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır ve yaklaşık 114,425m² alana sahiptir. Çocuk oyun alanlarında, 12 adet kaydırak, 6 adet salıncak, 6 adet tahterevalli, 7 adet bank, 1 adet küçük basket potası bulunmaktadır. Oyun elemanlarında kombine sistemler şeklinde yerleştirilmiştir. Çocuk oyun alanında, salıncak, kaydırak ve tırmanma sisteminden oluşan bir kombine oyun elemanı ile kaydırak bulunmaktadır. Oyun elemanları plastik ve metal malzemeden üretilmiştir. Oyun alanı kum veya çim zemin üzerine yerleştirilmiştir. Ayrıca kum zemine sahip oyun alçak çit bitkileriyle (*ligustrum vulgare, vb.*) çevrelenmiş, ancak istenilen sonuç alınamamıştır. Oyun alanında gölge amaçlı yapısal bitkisel elemanlar kullanılmamıştır. Alanda aydınlatma elemanı bulunmamaktadır. Ayrıca oyun alanlarında oturma birimleri de bulunmamaktadır (Şekil 3.33).

Şekil 3.33. Seyir tepesi çocuk oyun alanları.

Seyir tepesinde 2 fitness alanı (245,96 m²) bulunmaktadır. Kondisyon elemanları kilitli beton parke ile döşenmiş zemin üzerine sabitlenmiştir. Gölge amaçlı yapısal bitkisel eleman bulunmamaktadır. Ayrıca sitede 46536 ve 46535 adalar arasında 2 basketbol sahası (700,00 m²) ve 2 tenis kordu (484,00m²) yer almaktadır. Bu sahalar 2500 cm yüksekliğinde telle çevrilmiştir, zeminler beton döşemedir. Çevrelerinde bitki kullanılmamıştır. Çünkü yaya yollarının hemen yanında yer almaktadır (Şekil 3.34).

Şekil 3.34. Seyir tepesi spor alanı.

Araştırma alanında toplam 173991,054 m² yeşil alan (46534: 27845,80 m², 46535: 25565,755 m², 46537: 29417,224 m², 46538: 16238,25 m², 46536: 13304,75 m², 46545: 14959,87 m², seyir tepesi: 46599,435 m²) bulunmaktadır. Genellikle ithal bitkiler kullanılmıştır (Çizelge 3.9). Bu bitki türlerinden, *Thuja occidentalis* (Batı Mazısı), *Picea pungens var. Glauca* (Mavi Ladin), *Berberis thunbergii* (Kadın Tuzluğu), *Cedrus libani* (Toros Sediri), *Cupressus arizonica* (Arizona Servisi), *Rosa spp.* (Gül), *Ligustrum ovalifolium* (Kurtbağrı), *Morus nigra* (Kara Dut), *Juniperus horizontalis* (Yayılıcı Ardıç), *Acer pseudoplatanus* (Yalancı Çınar Yapraklı Akçaağaç), *Elaeagnus angustifolia* (İğde), *Parthenocissus quinquefolia* (Amerikan Sarmaşığı), *Pyracantha coccinea* (Ateş Dikeni) iyi gelişim göstermiş, *Cotoneaster horizontalis* (Yatık Dağ Muşmulası) *Fraxinus excelsior* (Adi Dişbudak), *Syringa vulgaris* (Leylak). *Viburnum opulus* (Kartopu), *Aesculus hippocastanum* (At Kestanesi), *Mohania aquofolium* (Sarı Boya Çalısı), *Robinia pseudoacacia* (Yalancı Akasya), *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), *Prunus cerasifera* (Süs Eriği) ise yeterli gelişmemiştir. Çim karışımı olarak “*Lolium perenne* (%35), *Festuca rubra* (%35), *Festuca arundinacea* (%15), *Poa pratensis* (%15)” tercih edilmiştir. Çimlerin sulanması için 46535, 46536, 46538 adalarda yağmurlama sulama, 46534, 46537, 46545 adalarda damlama sulama sistemi kullanılmıştır. Ancak sulama sisteminin tam verimle çalışmaması, kullanılan gübre kaynaklı yabancı ot gelişimi ve bakımın yeterli olmaması sebebiyle çim alan kalitesi oldukça düşüktür. Çim alan içindeyaya kullanımları, sabitlenmemiş oturma

elemanlarının kullanıcılar tarafından farklı yerlere taşınması nedeniyle bozulmalar olmuştur (Anonim 2011e).

Çizelge 3.9. Araştırma alanında bulunan bitki türleri (Anonim 2011e).

Bitki ismi	Ada No						Seyir Tepesi
	46 534	46 535	46 537	46 538	46 536	46 545	
<i>Platanus orientalis</i> (Doğu Çınarı)	+	+	+	+	+	+	+
<i>Picea pungens</i> var. <i>Glauca</i> (Mavi Ladin)	+	-	+	-	+	-	+
<i>Thuja occidentalis</i> (Batı Mazısı)	+	+	+	+	+	+	+
<i>Acer pseudoplatanus</i> (Yalancı Çınar Yapraklı Akçaağaç)	+	+	+	+	+	+	+
<i>Fraxinus excelsior</i> (Adi Dişbudak)	+	+	+	+	+	-	+
<i>Cotoneaster horizontalis</i> (Yatk Dağ Muşmulası)	+	-	+	-	+	-	+
<i>Berberis thunbergii</i> (Kadın Tuzluğu)	+	+	+	+	+	-	+
<i>Pinus nigra</i> (Karaçam)	+	-	+	-	+	+	+
<i>Cupressus arizonica</i> (Arizona Servisi)	+	+	+	+	+	+	+
<i>Viburnum opulus</i> (Kartopu)	+	-	+	-	+	-	+
<i>Syringa vulgaris</i> (Leylak)	+	-	+	-	-	-	-
<i>Rosa spp</i> (Sarmaşık Gül)	-	+	+	+	-	-	+
<i>Rosa spp</i> (Gül)	+	-	+	-	-	-	-
<i>Ligustrum ovalifolium</i> (Kurtbağrı)	+	+	+	+	-	-	-
<i>Prunus cerasifera</i> (Süs Eriği)	+	+	+	+	-	-	-
<i>Robiniapseudoacacia</i> (Yalancı Akasya)	-	+	+	+	+	+	+
<i>Elaeagnus angustifolia</i> (İğde)	-	+	+	+	+	-	+
<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (Amerikan Sarmaşığı)	-	+	-	+	-	-	-
<i>Aesculus hippocastanum</i> (At Kestanesi)	-	+	-	+	-	-	-
<i>Mohania aquofolium</i> (Sarı Boya Çalısı)	-	+	-	+	-	-	-
<i>Malus floribunda</i> (Süs Elması)	-	+	-	+	-	-	-
<i>Juniperus horizontalis</i> (Yayılcı Ardıç)	-	+	+	+	+	-	+
<i>Morus nigra</i> (Kara Dut)	-	+	+	+	+	+	+
<i>Pyracantha coccinea</i> (Ateş Dikeni)	-	+	-	+	-	-	-
<i>Cedrus libani</i> (Toros Sediri)	-	-	+	-	+	+	+

+Var - Yok

3.3.2. Mevcut Dış Mekan Kullanımlarına İlişkin Değerlendirmeler

Çalışma sürecinde çalışma mekanındaki dış mekan tasarımı ve dış mekan kullanımları değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Yerleşimin olduğu adalardaki (46534, 46535, 46537, 46538) konut kat sayısı, 9, 11 ve 12 arasında değişmektedir. Ayrıca eğitim kurumları, çarşı ve spor salonunun bulunduğu 46536 ve 46545 adalarda ise kat sayısı 2, 3, 4, ve 13'dür. Kat sayıları birim alandaki barınmayı artırmak amacıyla artırılmakta ve alandaki doluluk oranını düşürme hedefi taşımaktadır. Araştırma alanındaki yapı alanlarında doluluk oranı incelendiğinde özellikle 46536 nolu ada (%34,7) ve lisenin bulunduğu 46545 nolu ada da (%24,7) doluluk oranının fazla olduğu görülmüştür (Çizelge 3.10) Araştırma alanında birim alandaki yoğunluk incelendiğinde 1 kişiden az olduğu (0,03) görülmüştür (Çizelge 3.11).

Çizelge 3. 10. Araştırma alanında doluluk oranı (konut alanı/mevcut alan).

Ada No	Kat sayısı	Konut Alanı(m ²)	Mevcut Alan (m ²)	Doluluk oranı (%)
46534	9-11-12	5017,50	43592,00	11,5
46535	9-11-12	3942,50	37644,00	10,5
46537	9-11-12	5322,50	48450,00	10,9
46538	9-12	2527,50	23765,00	10,6
46536	13-3-2	13453,00	38750,00	34,7
46545	2-4	5944,25	24000,00	24,7

Çizelge 3.11. Araştırma alanında birim alandaki yoğunluk (1 kişi m²).

Ada No	Nüfus	Açık ve Yeşil Alan (m ²)	Yoğunluk kişi/ m ²
46534	1792	38574,50	0,05
46535	1600	33701,5	0,05
46537	2032	43127,50	0,05
46538	1008	21237,00	0,05
46536	208	25297,00	0,02
46545	-	24000,00	-
Seyir tepesi	-	16340,00	-
Toplam	6640	181627,25	0,03

Araştırma alanındaki otoparklar incelendiğinde, genel olarak ada bazında ayrılan otopark alanı olması gereken otopark alanından fazla olduğu görülmüştür. Araştırma alanı genelinde 1197 araç için 33977,125 m² alan inşa edilmiştir, ancak bu alanın Ankara İli İmar Yönetmeliğine göre 17955,00 m² olması yeterlidir (Çizelge 3.12). Bu

durum araştırma alanındaki sert zemin yüzeyini artırmıştır. Araştırma alanındaki otoparkların genelde konut girişinde ve arasında olduğu düşünüldüğünde sert zeminin yaz aylarında güneş ışığını yansıtarak konutları olumsuz etkileyebileceği gibi, estetik anlamda kötü bir görüntü oluşturmakta ve insanların dış mekanda belki de en fazla karşılaştığı alanlar (apartman giriş mekanları ve yolları) araçlar için ayrılmış olmaktadır. Ancak otoparklarda ekonomik kaygılar ve kolay işçilik sebebiyle kilitli beton parke taşlar kullanılmıştır. Dayanıklılığının az olması ve bakım-onarımın yetersizliği nedeniyle zeminde sorunlar bulunmakta bu durum ise kullanımı olumsuz etkilemektedir. Ayrıca malzemede gri ve kırmızı renk kullanılarak estetik ve fonksiyonel (otoparklarda park ayırım çizgileri) bir tasarım yapılmıştır, ancak bu durum malzemenin kent içi klasik kullanımını ve görünümünü yansıtmıştır. Drenaj olukları ve ızgaralarla çözümlenmiş ancak yüzey eğiminin sorunlu olması problemi çözümlenememiştir. Otoparklarda aydınlatma en önemli sorundur. Ayrıca araçlar için gölge amaçlı çözümler üretilmemiş, dikilen bitkiler ise normal gelişimini gösterememiştir.

Çizelge 3.12. Araştırma alanı otopark alanı

Ada No	Araç sayısı	Otopark Alan (m ²)	Olması Gereken otopark alanı* (m ²)
46534	248	8020,00	3720,00
46535	203	5006,00	3045,00
46537	252	4876,75	3780,00
46538	127	2332,00	1905,00
46536	172	7390,375	2580,00
46545	65	1430,00	975,00
Seyir Tepesi	130	4922,00	1950,00
Çalışma Alanı	1197	33977,125	17955

* Ankara İli İmar Yönetmeliğine göre 1 araç için parketme alanı minimum 15 m²'dir.

Araştırma alanında sirkülasyon araç, yaya yolu ve kaldırımlar ile sağlanmıştır. Projeden farklı olarak ihtiyaç sebebiyle yaya yolları yapılmıştır. Ayrıca yayalar kullanımlar arası kestirme yollar kullanarak çim üzerinde izler oluşturmuşlardır. Yaya yolları üzerinde ya da oturma cebi niteliğinde yaya yolundan 1 m içeride çim üzerinde banklar kullanılmaktadır. Ancak bu kullanımlar yolun rahat kullanımını etkilemekte ve çimlere zarar vermektedir. Yol döşemelerinde ekonomik kaygılar ve kolay işçilik sebebiyle kilitli beton parke taşlar kullanılmıştır. Sirkülasyon sisteminde yol niteliğine göre farklı tiplerde aydınlatma elemanı kullanılmıştır. Adalar içi ve arasındaki diğer yollar ise araç yollarıdır ve sadece araç kullanımına tahsis edilmiş. Ancak fonksiyonel ve estetik

açıdan yetersizdir. Kamu kullanımı için tasarlanmış, geleneksel mimarimizin bir parçası olan, “sokak” niteliğinde sikülasyon sistemi elemanları araştırma alanında bulunmamaktadır. Yollar ya dış mekan kullanımlarına ya da apartmanlara yaya ya da araçla ulaşma hedefiyle tasarlanmıştır.

Araştırma alanında yaklaşık 6640 kişi yaşamakta ve yaklaşık 406,52 m² oturma alanı (konutların bulunduğu adalar) bulunmaktadır. Bu durumda 1 m² yaklaşık 15 kişinin oturabileceği ortaya çıkmaktadır. Genel olarak bir kişinin oturduğunda kaplayacağı alan 0,24 m² (40X60 cm) olduğu kabul edilirse, 1 m² de en fazla 4 kişi oturabilecektir. Bu durumda 15 kişiye 1 m² oturma alanı düşmektedir. Bu konuya ilişkin bir standart olmamakla birlikte, Peyzaj konstrüksiyonuna ilişkin detaylarından edinilen bilgiler çerçevesinde bir kişinin oturduğunda kaplayacağı alan minimum 0,24 m² (40X60 cm) olduğu kabul edilirse, 1 m² de en fazla 4 kişi oturabileceği ortaya çıkmaktadır. Bu durumda araştırma alanındaki oturma mekanlarının yetersiz olduğu söylenebilir.

Araştırma alanında, 1011,315 m² yerleşimin bulunduğu adalarda ve 343,275 m² seyir tepesinde olmak üzere toplam 1354,59 m² çocuk oyun alanı olmak bulunmaktadır (Çizelge 3.13). 2 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İmar Kanununda kişi başına 10 m² yeşil alan önerisine göre, kişi başına yaklaşık 2,114 m² çocuk oyun alanı önerilmiştir. Buna göre araştırma alanında çocuk oyun alanı miktarının yaklaşık 14036,96 m² olması gerekmektedir. Ancak gerek ada genelinde, gerekse tüm araştırma alanında bu değer oldukça yetersizdir. Ayrıca oyun elemanları incelendiğinde plastik ve metal materyal ve kombine kullanıldığı görülmüştür. Genelde salıncak, kaydırak, tırmanma merdivenleri, tahterevalli (kombine sistemin dışında) bulunmaktadır. Oyun alanları genelde 3-8 yaş çocuklarına hitap etmektedir. Çocuk yaş gruplarına göre sınıflandırma yoktur. Bu tarz sistemler yetersiz çocuk alanlarında kullanım yoğunluğunu artırarak, çocukları olumsuz etkileyebilmektedir. Güneşli ya da yağmurlu havalardaki kullanımlar için gölge elemanı ya da bitki kullanılmamıştır. Oyun alanı çim ya da kum zemin üzerine yerleştirilmiştir. Ancak her iki zeminde bakımsızdır. Oyun alanı çevresinde ebeveynler için yeterli oturma alanı bulunmamaktadır. Çocuk oyun alanlarının yetersizliği ve mevcut sorunlar, alanının hem çocuk hem de ebeveynleri tarafından kullanımını azaltmakta, hatta kullanıcıların dış mekanda geçirdikleri süreyi olumsuz etkilemektedir. Bu durum ise dış mekan kullanımlarının

azalması ve diğer bireylerle etkileşime girilebilecek alan sayısının azaltılmasına neden olmaktadır.

Çizelge 3.13. Araştırma alanı çocuk oyun alanı

Ada No	Çocuk Oyun Alanı (m ²)	Olması Gereken Çocuk Oyun Alanı (m ²)*
46534	266,27	3788,288
46535	178,88	3382,4
46537	156,16	4295,648
46538	154,01	2130,912
46536	256,00	439,,712
46545	-	-
Seyir Tepesi	343,28	-
Çalışma Alanı	1354,59	14036,96

*2 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İmar Kanununa göre kişi başına 2.114 m² dir.

Araştırma alanındaki spor alanları incelendiğinde 46534 ve 46535 nolu adalar da spor alanı bulunmadığı görülmüştür. 46537 nolu adada 584,048 m² (basketbol sahası ve fitness), 46538 nolu adada 44,64 m² (fitness), 465736 nolu adada 702,00 m² (basketbol) olmak üzere konut yakın çevresinde toplam spor alanı 1330,688 m²'dir ve kişi başına 0,22 m² spor alanı düşmektedir. Ayrıca okulların bulunduğu 46545 nolu adadaki 676,00 m² (basketbol) ve Seyir tepesinde toplam 1429,96 m² (basketbol, tenis, fitness) bulunmaktadır. Bu durumda araştırma alanında toplam 3436,648 m² spor alanı bulunmaktadır ve kişi başına 0,52 (araştırma alanında 6640 kişi yaşamaktadır) ² spor alanı düşmektedir (Çizelge 3.14). 3194sayılı İmar Kanunu'na göre 1 kişiye 4 m² spor alanı önerilmektedir ve araştırma alanındaki değerler bunun oldukça altındadır. Ayrıca alanda sadece basketbol sahası, fitness ve tenis kortu bulunmaktadır. Özellikle futbol sahasının olmaması ve kullanıcıların çim alanlar futbol sahası amacıyla kullanmalarına neden olmaktadır. Ayrıca özellikle erkeklerin toplumumuzda oldukça sık oynadığı futbol alanlarının olmaması ve daha çok gençlerin tercih ettiği basket sahaslarının bulunması, özellikle bayanların yeni yeni tercihleri olan fitness alanlarının bulunması spor alanlarının kullanım potansiyelini azaltmaktadır, aynı zamanda bu durum ise sosyal etkileşimi de önlemektedir. Özellikle tenis kortları kullanıcılar tarafından tercih edilmeyen ve atıl durumda olan alanlardır. Spor alanlarındaki malzeme kalitesinin düşük olması, izleme amfilerinin bulunmaması, spor alanı çevresinde oturma dinlenme mekanı bulunmaması, gölgelik alanların tasarlanmaması, aydınlatmaların yetersizliği

kullanımı azaltmakta ve sosyal etkileşimi olumsuz etkilemektedir. Çünkü bu spor alanları bire-bir, birey-grup, grup-grup etkileşimlerinin olabileceği mekanlardır.

Çizelge 3.14. Araştırma alanı spor alanı

Ada No	Spor Alanı (m ²)	Olması Gereken Spor Alanı (m ²)*
46534	-	7168
46535	-	6400
46537	584,05	8128
46538	44,64	4032
46536	702,00	832
46545	676,00	-
Seyir Tepesi	1429,26	-
ÇalışmaAlanı	3436,65	26560

*3194 sayılı İmar Kanuna göre kişi başına 4 m² dir.

Araştırma alanındaki aktif yeşil alanlar (park, çocuk bahçesi ve oyun alanlarının toplamı) incelendiğinde adalar bazında mevcut aktif yeşil alanlar olması gereken aktif yeşil alandan fazla olduğu görülmüştür (Çizelge 3.15).

3194 sayılı İmar Kanununun, 1999 yılında çıkarılan 23804 sayılı yeni yönetmeliğe göre, kişi başına aktif yeşil alan miktarı 10 m² olarak önerilmiştir. Buna göre toplam alanda olması gereken aktif yeşil alan 66400 m² dir.

Çizelge 3.15. Aktif yeşil alanlar

Ada No	Aktif yeşil Alan (m ²)	Olması Gereken otopark alanı* (m ²)
46534	30554,5	17920
46535	28695,5	16000
46537	38250,75	20320
46538	18905,5	10080
46536	17906,625	2080
46545	16625,75	-
Seyir Tepesi	64877	-
ÇalışmaAlanı	215815,625	66400

*3194 sayılı İmar Kanununa göre kişi başına aktif yeşil alan 10 m² dir.

Araştırma alanındaki yeşil alanlar incelendiğinde yerleşimin bulunduğu adalar bazında (46534, 46535, 46537, 46538, 46536) toplam 112431,749 m² yeşil alan bulunduğu kişi başına yaklaşık 16,93 m² yeşil alan düştüğü görülmektedir. Okul alanının bulunduğu ada (46545) ve seyir tepesi ile birlikte araştırma alanı genelinde 173991,054 m² yeşil alan bulunmaktadır ve kişi başına 26,20 m² yeşil alan düşmektedir (Çizelge 3.16). Bu alan, İmar Kanununda önerilen aktif yeşil alan miktarının oldukça üstündedir. ve

araştırma alanı mevcut yeşil alanda kullanılan bitkilerin ithal olması ve yeterince gelişmemesi, sulama sisteminin tam randımanlı çalışmaması ve bitkilerin kurumması, çim alanlardaki açılma, yabancı otlar ve yaya yolu ve çeşitli kullanımlardan oluşan izler ve bakım-onarım hizmetinin yetersizliği gibi sorunlar ise yeşil alanların fonksiyonel ve estetik açıdan olumsuz etkilemektedir. Bütün bu problemler ise kullanıcıların yeşil alan kullanımını olumsuz etkileyerek, sosyal etkileşim ihtimalini azaltmaktadır.

Çizelge 3.16. Araştırma alanı yeşil alanları

Ada No	Yeşil Alan (m ²)
46534	27845,80
46535	25565,755
46537	29417,224
46538	16298,25
46536	13304,72
46545	14959,87
Seyir Tepesi	46599,435
Çalışma Alanı	173991,054

Konutlar mimarisi incelendiğinde konutların salonu, mutfağının, oturma odasının otopark, yeşil alan, oturma mekanı, çocuk oyun alanı bakarlı olduğu görülmüştür.

Çalışma alanı, TOKİ klasik konut tipi ve dış mekan kullanımına sahiptir. Ayrıca çalışma kapsamında alana ilişkin çok fazla projeye ulaşılamamıştır. Özellikle uygulamalara yönelik güncel projelere ulaşılamamıştır. Bu durumun, TOKİ'nin genel çalışma prensibi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. TOKİ, ülkenin her yerinde orta ve düşük gelirli halk için tip projeler üreten bir kurumdur. Konutlar için ürettiği peyzaj projelerindeki temel amaç ise, “inşaat ruhsatı ya da oturma izni almak” amacı taşımaktadır. Neden bu olunca projelerdeki ilke ve hedefler değişmektedir. Farklı kültürlerle sahip insanların yaşadığı mekanlara (farklı şehirlere) tip projeler üretmek ise kurumun proje algısına ilişkin fiziksel ve sosyo-kültürel değerleri algılayışını ortaya koymaktadır. Bu konuya ilişkin çeşitli araştırmalarda yapılan benzer tespitler de bulunmaktadır. Kellekci ve Berköz (2006), kurum tarafından uygulanan çoğu projenin avan proje aşamasında kaldığını, uygulama projesi ve uygulanan projenin farklı olduğunu, projelerin güncellenmediğini belirtmiştir. Dostoğlu (2010) da, TOKİ uygulamalarında, mimari tasarım süreci kimi kez avan proje düzeyinde kaldığını vurgulamıştır. Erdoğan (2009) TOKİ tarafından uygulanan toplu konut alanları genel nitelik olarak Türkiye'nin her yerinde aynı tip uygulandığını, bölgenin mimari ve geleneksel yapı özelliklerini yansıtılmadığını belirtmiştir. Böylece her bölgede tek tip,

monoton konut yığınları oluştuğunu, insanlar yetersiz spor, rekreasyonel aktiviteler ve oyun alanlarından mahrum bir çevre içinde yaşamaya mahkûm edildiğini belirtmiştir. Erdinç (2009) nüfusun artması dolayısıyla konut ihtiyacının git gide arttığı bir dünyada, konutun da ekonomik bir fırsat olarak kendini tanımladığını belirtmiştir. Buna karşılık, insanlar ise, toplum içinde kendilerini devam ettirmek ve kendi kültürel varlıklarını yaşatmak istediklerini, dolayısıyla, kişisizleşen dünyanın içinde, kendi gelenek ve kültürleriyle var olmaya devam etmek isteyen insanların, yaşamlarının en temel öğelerinden biri olan evlerinde, yaşanabilir ortamlara ihtiyaç duyduklarını, bu sebeple de, konuta, kendilerini ve toplumsal değerlerini yansıttıklarını belirtmiştir. Bu açıdan konutu, fiziksel olmaktan ziyade, kültürel ve toplumsal bir olgu olduğunu belirtmiştir. Arabulan (2008)'nin da belirttiği gibi mekanlar insanı biçimlendiren ve onun tarafından biçimlendirilen toplumsal bir boyuttur, kişilerin karakterlerini etkilerken, karakterlerden de etkilenerek bir kimlik sahibi olur ve “yere” dönüşür (Arabulan, 2008). Ancak tüm bu olgular, TOKİ konut tasarımında yeterince değerlendirilememektedir.

Sonuç olarak TOKİ konutları tip proje mantığı ile çok farklı kültürlere sahip kentlerde ya da kırsal alanlarda aynı tip konut inşa etmektedir. Bu anlayış, geleneksel mimariyi, toplumsal kültürü, kullanıcı memnuniyetini hiçe sayan ve ekonomik rantı ön plana çıkaran bir hedefin sonucudur.

3.4. KULLANICI ANKET SONUÇLARI ve DEĞERLENDİRİLMESİ

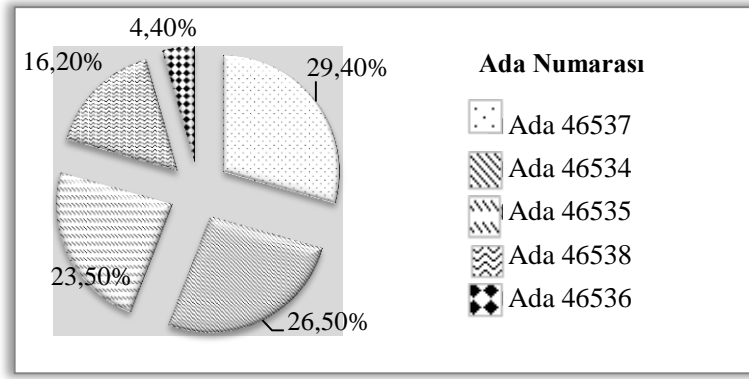
3.4.1. Anket Sonuçları

Bu bölümde kullanıcılarla yapılan anket çalışmaları sonuçları değerlendirilmiştir.

Anket 680 kullanıcı ile, yerleşimin bulunduğu 46537, 46534, 46535,46538,46536 nolu 5 adada yürütülmüştür. Ankete katılımların belirlenmesinde adadaki nüfus yoğunluğuna göre tabakalandırma yapılmıştır (Çizelge 3.17) (Şekil 3.35).

Çizelge 3.17. Araştırma alanında yer alan adalara göre katılımcı sayısı.

Ada No	Sıklık	Oran (%)
46537	200	29,4
46534	180	26,5
46535	160	23,5
46538	110	16,2
46536	30	4,4
Toplam	680	100,0

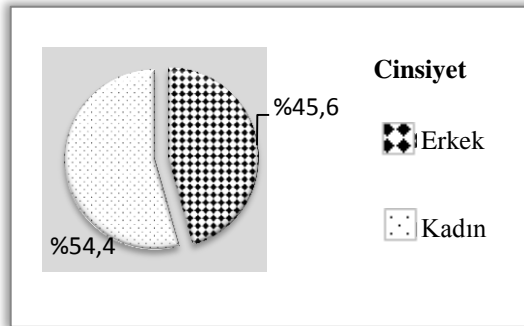
Şekil 3.35. Araştırma alanında yer alan adalara göre katılımcı sayısı

3.4.2. Ankete Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Kullanıcıların %54,4'ü kadın, %45,6'sı erkektir (Çizelge 3.18)(Şekil 3.36).

Çizelge 3.18. Kullanıcı cinsiyeti.

Cinsiyet	N	Sıklık	Oran (%)
Kadın	680	370	54,4
Erkek	680	310	45,6
Toplam		680	100,0

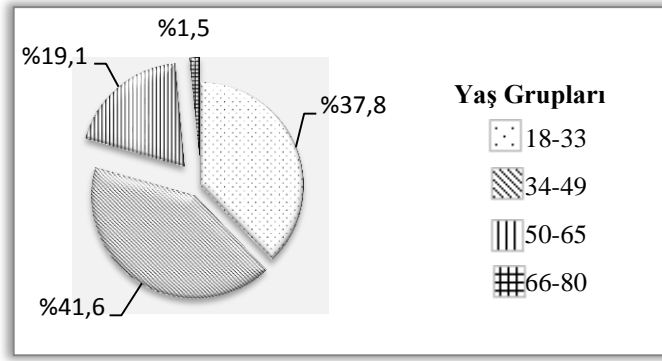

Şekil 3.36. Kullanıcı cinsiyeti

Kullanıcıların %79'4'ü 18-49 yaş aralığında yer almaktadır ve kullanıcıların %41,6'sı 34-49, %37,8'i 18-33 yaş aralığında yer almaktadır (Çizelge 3.19)(Şekil 3.37) .

Çizelge 3.19. Kullanıcıların yaş grupları.

Yaş	N	Sıklık	Oran (%)
18-33	680	257	37,8
34-49	680	283	41,6
50-65	680	130	19,1
66-80	680	10	1,5
Toplam		680	100,0

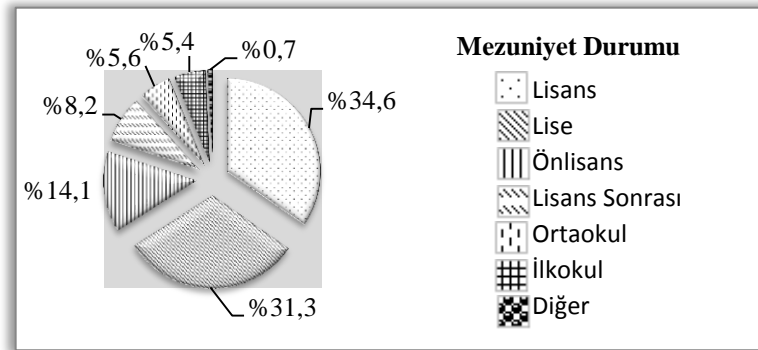

Şekil 3.37. Kullanıcıların yaş grupları.

Kullanıcıların %80'i lisans, ön lisansve lise diplomalarına sahiptir. Kullanıcıların %34,6'sı lisans, %31,3'ü lise ve %14,1'i önlisans eğitim derecesine sahiptir(Çizelge 3.20) (Şekil 3.38).

Çizelge 3.20. Kullanıcıların mezuniyeti.

Mezuniyet derecesi	N	Sıklık	Oran (%)
Lisans	680	235	34,6
Lise	680	213	31,3
Önlisans	680	96	14,1
Lisans Sonrası	680	56	8,2
Ortaokul	680	38	5,6
İlkokul	680	37	5,4
Diğer	680	5	0,7
Toplam		680	100,0

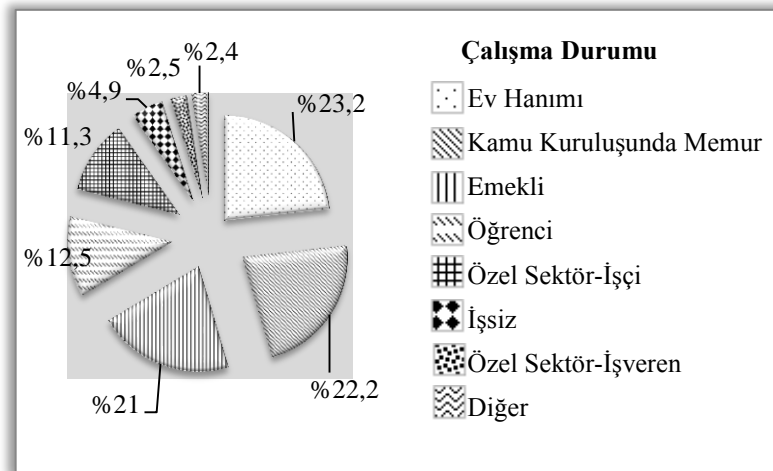

Şekil 3.38. Kullanıcıların mezuniyeti

Kullanıcıların, %23,2'si ev hanımı, %22,2'sikamu kuruluşunda memur, %21'i emeklidir. Ayrıca kullanıcıların %36'sı çalışan durumunda, %96'sı ise “ev hanımı, emekli, öğrenci, işsiz ve diğer” grubu altında yer almaktadır (Çizelge 3.21)(Şekil 3.39).

Çizelge 3.21. Kullanıcıların çalışma durumu.

Çalışma durumu	N	Sıklık	Oran (%)
Ev hanımı	680	158	23,2
Kamu Kuruluşunda Memur	680	151	22,2
Emekli	680	143	21,0
Öğrenci	680	85	12,5
Özel Sektör-İşçi	680	77	11,3
İşsiz	680	33	4,9
Özel Sektör-İşveren	680	17	2,5
Diğer	680	16	2,4
Toplam		680	100,0

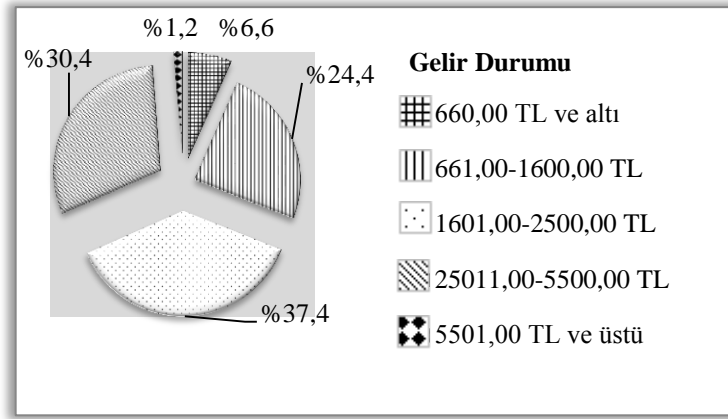

Şekil 3.39. Kullanıcıların çalışma durumu

Kullanıcıların %92,2'si 661,00-5500,00TL gelire sahiptir. Bunların%30,4'ü 2501,00-5500,00 TL, %37,4'ü 1601,00-2500,00 TL ve%24,4'ü,00-1600,00 TL geliresahiptir (Çizelge 3.22)(Şekil 3.40).

Çizelge 3.22. Kullanıcıların gelir durumu.

Gelir durumu	N	Sıklık	Oran (%)
660,00 TL ve altı	680	45	6,6
661,00-1600,00 TL	680	166	24,4
1601,00-2500,00 TL	680	254	37,4
2501,00-5500,00 TL	680	207	30,4
5501,00 TL ve üstü	680	8	1,2
Toplam		680	100,0

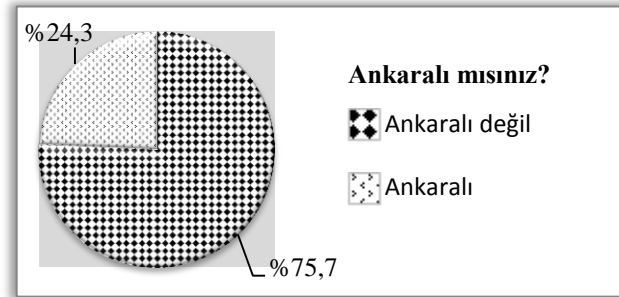

Şekil 3.40. Kullanıcıların gelir durumu

Kullanıcıların %75,7'si Ankara'lı, %24,3'ü Ankaralı değildir (Çizelge 3.23) (Şekil 3.41).

Çizelge 3.23. Kullanıcıların Ankaralı olma durumu.

	N	Sıklık	Oran(%)
Ankaralı değil	680	515	75,7
Ankaralı	680	165	24,3
Toplam		680	100,0

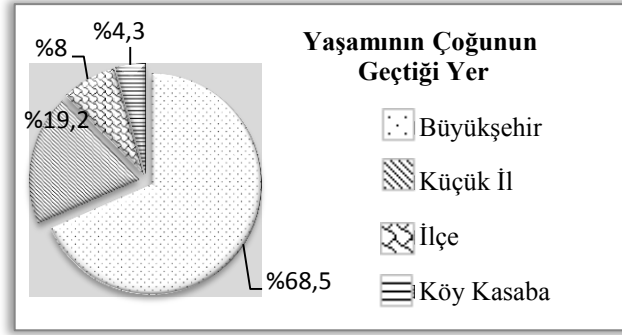

Şekil 3.41. Kullanıcıların Ankaralı olma durumu

Kullanıcılara yaşamlarının çoğunu nerede geçirdikleri sorulmuş ve 677 kişi cevap vermiştir. Kullanıcıların % 87,7'si yaşamının çoğunu ilde geçirdiğini ve kullanıcıların %68,5'i de büyük şehirde yaşadığını belirtmiştir (Çizelge 3.24)(Şekil 3.42).

Çizelge 3.24. Kullanıcıların yaşamının çoğunun geçtiği yer.

Yer	N	Sıklık	Oran (%)
Büyükşehir	677	464	68,5
Küçük il	677	130	19,2
İlçe	677	54	8,0
Köy-Kasaba	677	29	4,3
Toplam		677	100,0

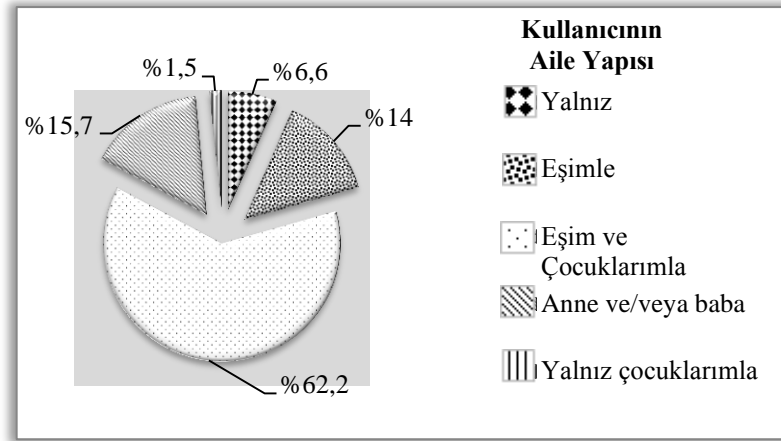

Şekil 3.42. Kullanıcıların yaşamının çoğunun geçtiği yer.

Kullanıcıların %62,2'si eşyle ve çocuklarıyla birlikte yaşadığını belirtmiştir (Çizelge 3.25)(Şekil 3.43).

Çizelge 3.25. Kullanıcının aile yapısı.

Aile yapısı	N	Sıklık	Oran (%)
Yalnız	680	45	6,6
Eşimle	680	95	14,0
Eşim ve Çocuklarımla	680	423	62,2
Anne ve/veya baba	680	107	15,7
Yalnız çocuklarımla	680	10	1,5
Toplam		680	100,0

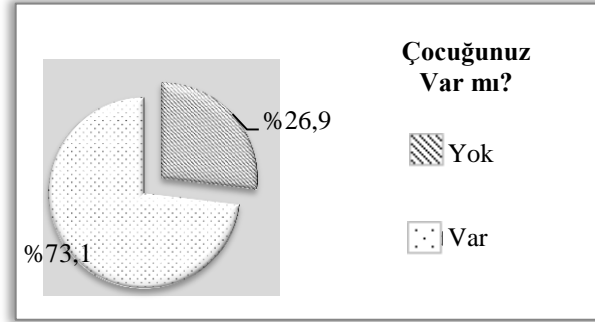
Şekil 3.43. Kullanıcının aile yapısı

Kullanıcıların %73,1'i çocuk sahibi ve %26,9'u da çocuk sahibi olmadığını belirtmiştir(Çizelge 3.26) (Şekil 3.44). Kullanıcıların çocuk sayısı sorgulandığında ise %59,5'inin 2 çocuk, %28,2'sinin % 1 çocuk sahibi olduğu görülmüştür (Çizelge 3.27) (Şekil 3.45).

Çizelge 3.26. Kullanıcıların çocuğunun bulunma durumu.

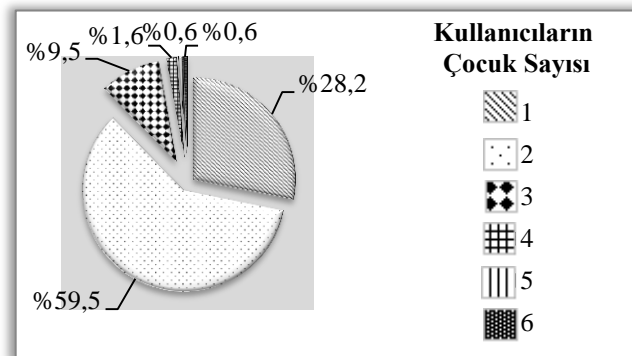
	N	Sıklık	Oran (%)
Var	680	497	73,1
Yok	680	183	26,9
Toplam	680	680	100,0

Şekil 3.44. Kullanıcıların çocuğunun bulunma durumu.

Çizelge 3.27. Kullanıcıların çocuk sayısı.

Çocuk sayısı	N	Sıklık	Oran (%)
1	680	140	28,2
2	680	296	59,5
3	680	47	9,5
4	680	8	1,6
5	680	3	0,6
6	680	3	0,6
Toplam	680	680	100,0

Şekil 3.45. Kullanıcıların çocuk sayısı

3.4.3. Kullanıcıların Konutları ve Dış Mekan Kullanımlarına İlişkin Bulgular

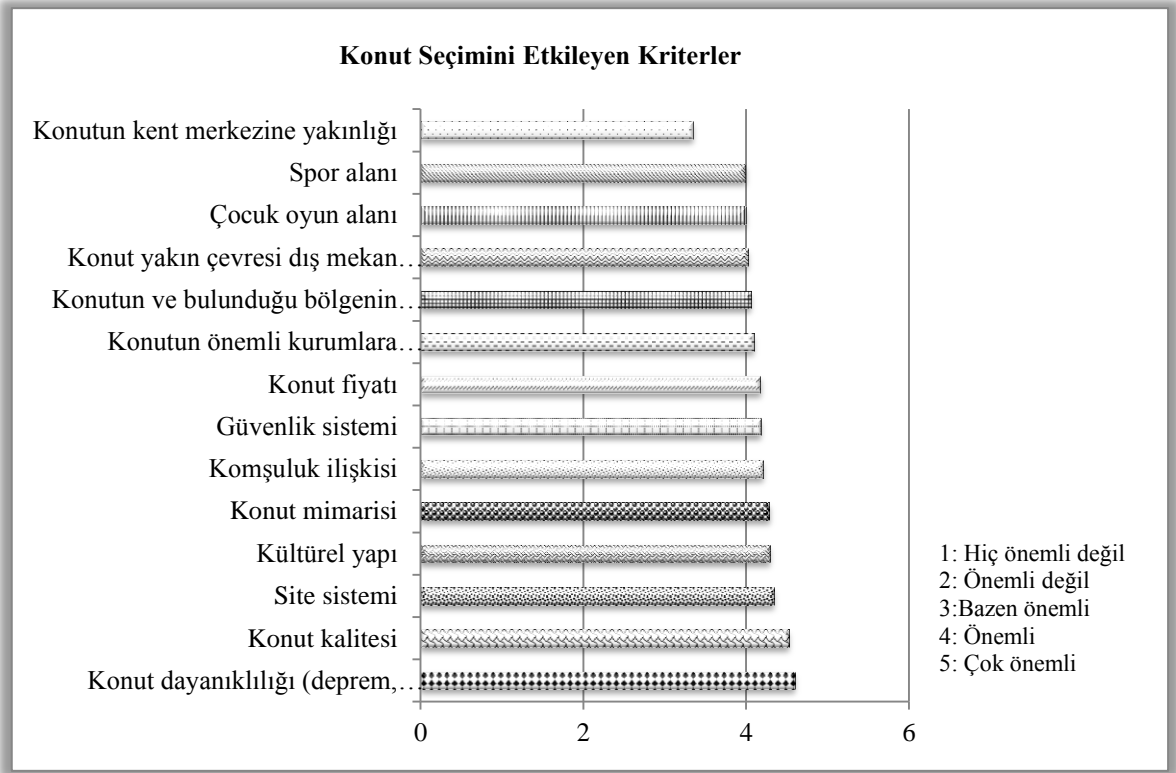
Bu bölümde kullanıcıların konutlarına ve dış mekan kullanımlarına ilişkin bulgular ortaya konulmuştur.

Kullanıcılara konut seçimlerinde etkili olan 14 temel kriterleri önem derecesine göre belirtmeleri istenmiştir. Kullanıcılar konutun dayanıklılığı ve konut kalitesini “çok önemli”, site sistemi, kültürel yapı, konut mimarisi, komşuluk ilişkisi, güvenlik sistemi, konut fiyatı, konutun kurumlara yakınlığı, konutun ve bulunduğu bölgenin ekonomik değeri, konut yakın çevresi dış mekan tasarımı, çocuk oyun alanı ve spor alanı bulunmasını ise “önemli” bir kriter olarak değerlendirmiştir (Çizelge 3.28) (Şekil 3.46).

Çizelge 3.28. Konut seçimini etkileyen kriterler.

Kriterler	N	Ortalama	Standart sapma	Öncelik Sırası
Konutun dayanıklılığı (deprem, yangın, vb.)	680	4,5956	,64876	1
Konut kalitesi	680	4,5265	,70505	2
Site sistemi	680	4,3338	,76870	3
Kültürel yapı benzerliği (uyumu)	680	4,2868	,71289	4
Konut mimarisi	680	4,2809	,69646	5
Komşuluk ilişkisi	680	4,2088	,87035	6
Güvenlik sistemi	680	4,1765	,86054	7
Konut fiyatı	680	4,1706	,78668	8
Konutun önemli kurumlara yakınlığı	680	4,0882	,96531	9
Konutun ve bulunduğu bölgenin ekonomik değeri	680	4,0529	,88190	10
Konut yakın çevresi dış mekan tasarım kalitesi	680	4,0235	,76909	11
Çocuk oyun alanlarının bulunması	680	3,9956	,96552	12
Spor alanlarının bulunması	680	3,9868	,92493	13
Konutun kent merkezine yakınlığı	680	3,3471	1,27517	14

1: Hiç önemli değil 2: Önemli değil 3: Bazen önemli 4: Önemli 5: Çok önemli

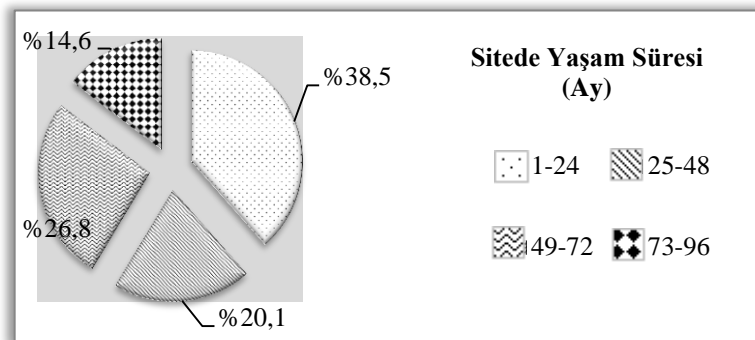

Şekil 3.46. Konut seçimini etkileyen kriterler.

Kullanıcılara sitedeki yaşam süreleri sorulduğunda kullanıcıların % 38,5'i 1-24 ve %26,8'i 49-72 aydır sitede yaşadığını belirtmiştir (Çizelge 3.29) (Şekil 3.47).

Çizelge 3.29. Kullanıcıların sitede yaşam süresi.

Sitede yaşam süresi (ay)	N	Sıklık	Oran (%)
1-24	680	262	38,5
25-48	680	137	20,1
49-72	680	182	26,8
73-96	680	99	14,6
Toplam		680	100,0

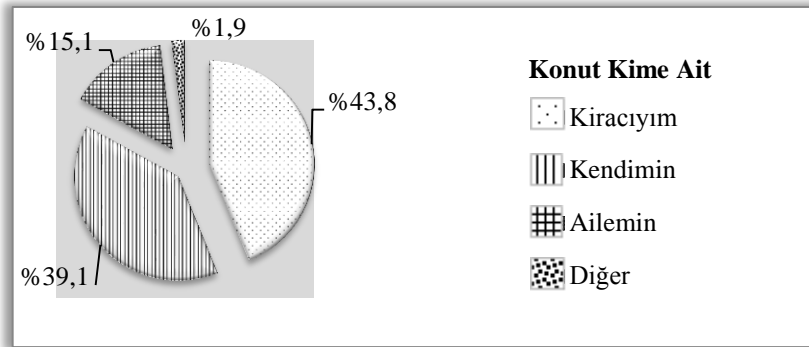

Şekil 3.47. Kullanıcıların sitede yaşam süresi.

Kullanıcıların %43,8'i kiracı, %39,1'i konutunun kendisine ait olduğunu, %15,1' de konutun ailesine, %1,9'u da diğer seçeneğinde eşine, oğluna, kızına, annesine ait olduğunu belirtmiştir (Çizelge 3.30)(Şekil 3.48) .

Çizelge 3.30. Kullanıcı konutunun kime ait olduğu.

Konutun Aitlik durumu	N	Sıklık	Oran (%)
Kiracıyım	680	298	43,8
Kendimin	680	266	39,1
Ailemin	680	103	15,1
Diğer	680	13	1,9
Toplam		680	100,0

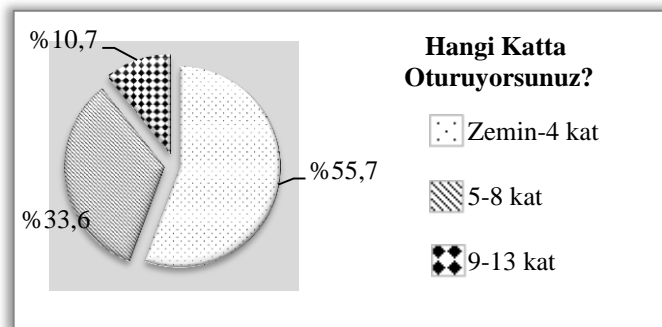

Şekil 3.48. Kullanıcı konutunun kime ait olduğu.

Kullanıcıların %55,7'si zemin-4.kat (dahil), %33,6'sı 5- 8. Katlarda oturmaktadır (Çizelge 3.31) (Şekil 3.49).

Çizelge 3.31. Kullanıcının oturduğu kat.

Kat no	N	Sıklık	Oran (%)
Zemin- ve 4. kat	680	379	55,7
5-8 kat	680	228	33,6
9-13 kat	680	73	10,7
Toplam		680	100

Şekil 3.49. Kullanıcının oturduğu kat.

Kullanıcıların sitedeki açık ve yeşil alanlarda vakit geçirme durumlarına ilişkin soruya 677 kişi cevap vermiştir. Kullanıcıların %69,9'u açık ve yeşil alanlarda kullandığını, %30,1'i ise kullanmadığını belirtmiştir (Çizelge 3.32)(Şekil 3.50).

Çizelge 3.32. Kullanıcıların site açık ve yeşil alanını kullanma durumu.

	N	Sıklık	Oran (%)
Evet	677	473	69,9
Hayır	677	204	30,1
Toplam		677	100,0

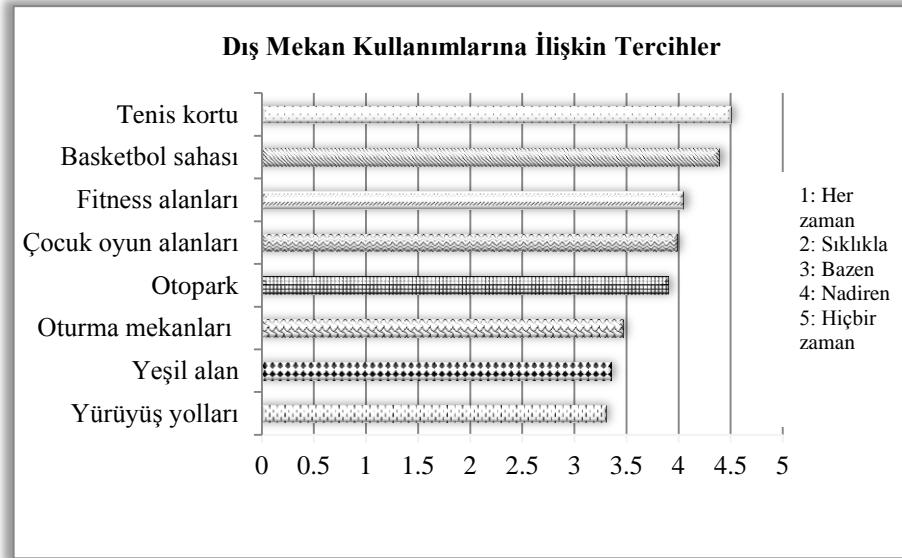
Şekil 3.50. Kullanıcıların site açık ve yeşil alanını kullanma durumu.

Kullanıcılara konut sitelerindeki dış mekanları kullanma sıklığı sorulduğunda, **“bazen”** yürüyüş yolları yeşil alan ve oturma mekanlarını, **“nadiren”** oturma cebi/banklar, çocuk oyun alanları, fitness alanları, futbol ve basketbol sahasını ve **“hiçbir zaman”** tenis kortunu kullanmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 3.33)(Şekil 3.51).

Çizelge 3.33. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin tercihleri.

Dış mekan kullanımları	N	Ortalama	Standart sapma	Öncelik Sırası
Yürüyüş yolları	680	3,3015	1,13012	1
Yeşil alan	680	3,3544	1,12646	2
Oturma mekanları	680	3,4706	1,07002	3
Otopark	680	3,8956	1,16375	4
Çocuk oyun alanları	680	3,9838	1,13011	5
Fitness alanları	680	4,0456	1,10267	6
Basketbol sahası	680	4,3897	,87825	7
Tenis kortu	680	4,5000	,90328	8

1: Her zaman 2:Sıklıkla 3:Bazen 4: Nadiren 5: Hiçbir zaman

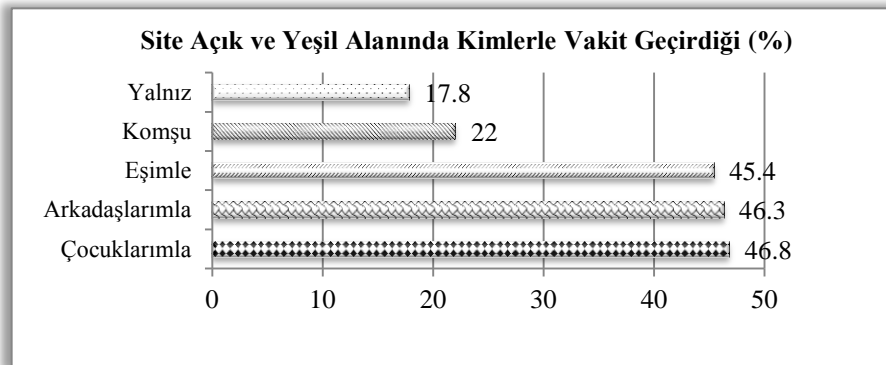

Şekil 3.51. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin tercihleri.

Ayrıca kullanıcılara bu alanlarda kimlerle vakit geçirdikleri sorulmuştur. Kullanıcıların %46,8'i yeşil alanlarda çocuklarıyla vakit geçirdiğini, %46,3'ü arkadaşlarıyla, %45,4'i eşile, %22'si de komşularıyla, %17,8'i de yalnız vakit geçirdiğini belirtmiştir (Çizelge 3.34)(Şekil 3.52).

Çizelge 3.34. Kullanıcıların site açık ve yeşil alanında kimlerle vakit geçirdiği.

	N	Sıklık	Oran (%)
Çocuklarımla	680	318	46,8
Arkadaşlarımla	680	315	46,3
Eşimle	680	309	45,4
Komşu	680	222	22,0
Yalnız	680	121	17,8

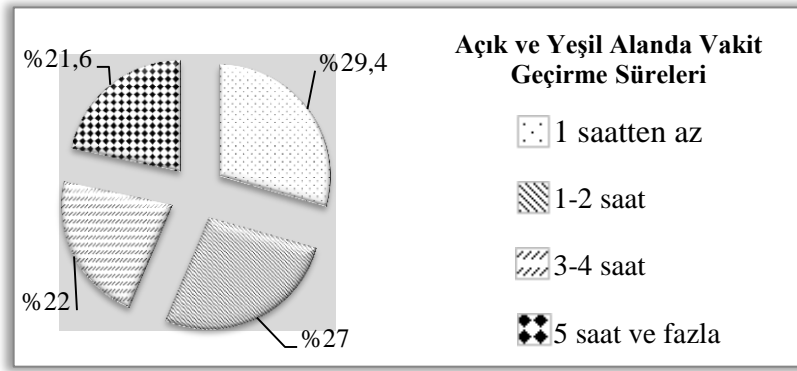

Şekil 3.52. Kullanıcıların site açık ve yeşil alanında kimlerle vakit geçirdiği.

Kullanıcılara açık ve yeşil alanlarda kaç saat vakit geçirdikleri sorulmuştur. Kullanıcıların % 29,4'ü 1saatten az, %27'si 1-2 saat, % 22'si 3-4 saat, %21'i de 5 saat ve 5 saatten fazla vakit geçirdiğini belirtmiştir (Çizelge 3.35)(Şekil 3.53).

Çizelge 3.35. Kullanıcıların açık ve yeşil alanda vakit geçirme süresi (saat/hafta).

Açık ve yeşil alanda vakit geçirme	N	Sıklık	Oran (%)
1 saatten az	680	200	%29,4
1-2 saat	680	184	%27
3-4 saat	680	152	%22
5 saat ve fazla	680	144	%21,6
Toplam		680	100,0

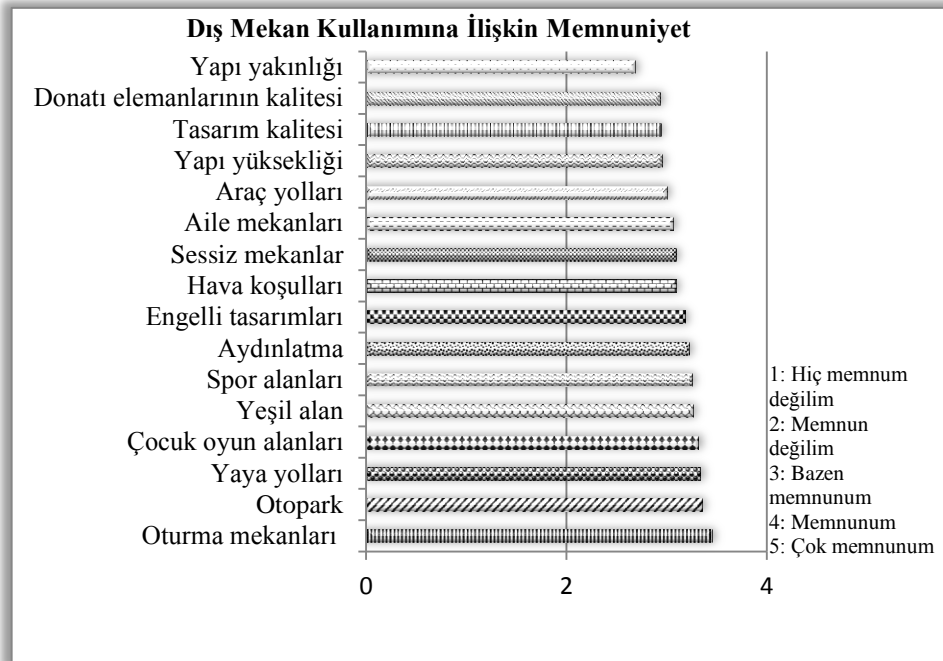
Şekil 3.53. Kullanıcıların açık ve yeşil alanda vakit geçirme süresi (saat/hafta).

Kullanıcılara dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyetleri sorulduğunda, “*oturma mekanları, otopark, yaya yolları, çocuk oyun alanları, yeşil alanlar, spor alanları, aydınlatma, engelli tasarımları, araç yolları, tasarım kalitesi ve donatı elemanlarının kalitesi*” hakkında “**bazen memnun olduklarını**” belirtmişlerdir (Çizelge 3.36) (Şekil 3.54). Ayrıca kullanıcılara “*aydınlatma, yeşil alanlar, çocuk oyun alanları, oturma mekanları, çocuk oyun elemanları (salıncak, tahterevalli, vb.), otoparklar, yürüyüş yolları, oturma cepleri, gölgelik alanlar, donatı elemanları, futbol sahası, basketbol sahası, fitness alanları, tenis kortunun*” yeterliliği sorulduğunda “**bazen memnunum**” cevabı alınmıştır (Çizelge 3.37) (Şekil 3.55).

Çizelge 3.36. Dış mekan kullanımları ve özelliklerine ilişkin memnuniyet.

Kriterler	N	Ortalama	Standart sapma	Öncelik Sırası
Oturma mekanları	680	3,4471	1,19035	1
Otopark	680	3,3456	1,22191	2
Yaya yolları	680	3,3338	1,20212	3
Çocuk oyun alanları	680	3,3162	1,15832	4
Yeşil alan	680	3,2603	1,21049	5
Spor alanları	680	3,2485	1,18222	6
Aydınlatma	680	3,2147	1,23083	7
Engelli tasarımları	680	3,1765	1,24047	8
Araç yolları	680	3,0015	1,22625	9
Donatı elemanlarının kalitesi	680	2,9294	1,21758	10
				11

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum

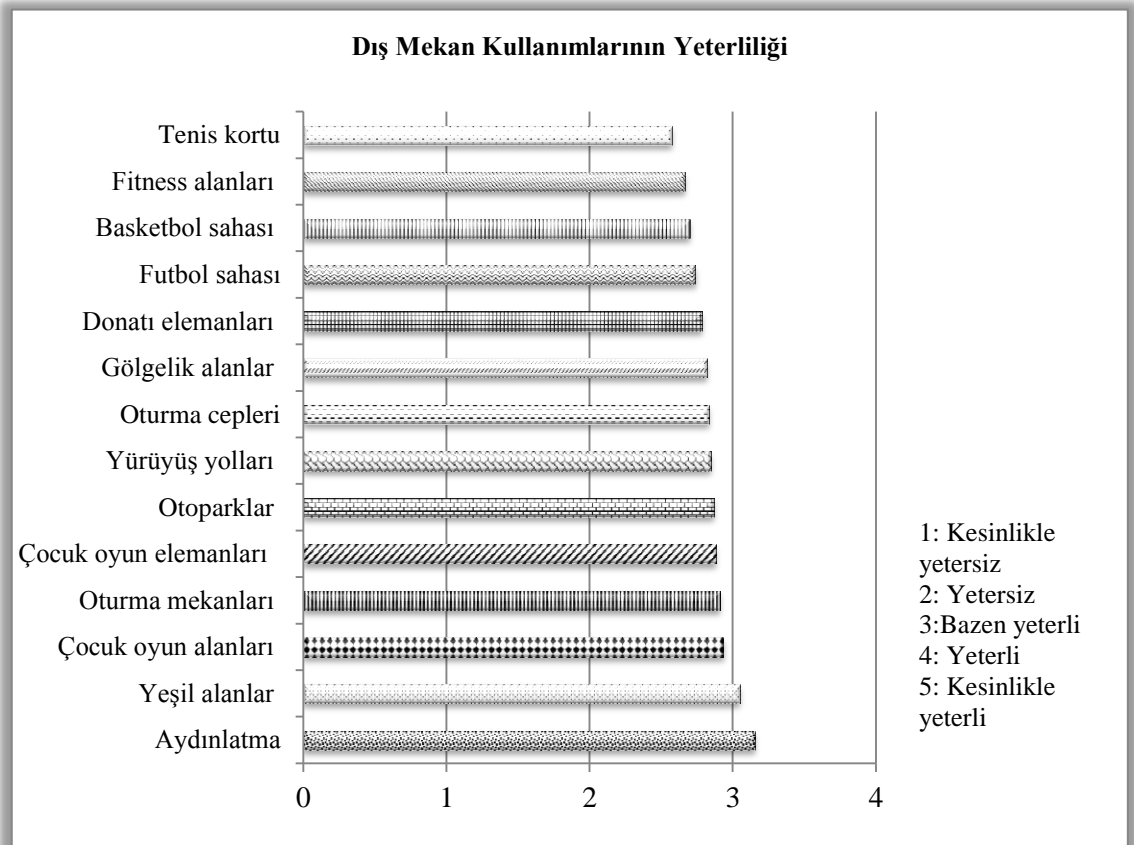
Şekil 3.54. Dış mekan kullanımları ve özelliklerine ilişkin memnuniyet.

Çizelge 3.37.Dış mekan kullanımlarının yeterliliği.

	N	Ortalama	Standart sapma	Öncelik Sırası
Aydınlatma	680	3,1559	1,22653	1
Yeşil alanlar	680	3,0500	1,29591	2
Çocuk oyun alanları	680	2,9338	1,24946	3
Oturma mekanları	680	2,9074	1,27000	4
Çocuk oyun elemanları	680	2,8824	1,22600	5
Otoparklar	680	2,8691	1,32349	6
Yürüyüş yolları	680	2,8426	1,27867	7
Oturma cepleri	680	2,8338	1,22096	8
Gölgelik alanlar	680	2,8176	1,28397	9
Donatı elemanları	680	2,7838	1,24071	10
Futbol sahası	680	2,7368	1,22917	11
Basketbol sahası	680	2,6985	1,24425	12
Fitness alanları	680	2,6662	1,22998	13
Tenis kortu	680	2,5735	1,23422	14

1: Kesinlikle yetersiz 2:Yetersiz 3: Bazen yeterli 4: Yeterli 5: Kesinlikle yeterli

Şekil 3.55. Dış mekan kullanımlarının yeterliliği.

Katılımcıların dış mekanda komşularıyla karşılaşma sıklıkları ve demografik özellikleri arasındaki ilişkinin varlığı, “Tek Yönlü Anova” testi ile analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Kullanıcıların cinsiyeti ve “futbol sahası”, “basketbol sahası”, “fitness alanı”, “çocuk oyun alanı”, “yeşil alan” ve “otopark alanını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Kadınlar futbol ve basketbol sahasını, otoparkları; erkekler ise fitness sahası, çocuk oyun alanı ve yeşil alanları daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.38).

Çizelge 3.38. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve cinsiyet arasındaki ilişki.

Cinsiyet	Dış Mekan Kullanımları					
	Futbol sahası	Basketbol sahası	Fitness alanı	Çocuk oyun alanı	Yeşil alan	Otopark
Kadın	4,5324	4,5189	3,9297	3,8243	3,2757	4,0757
Erkek	4,2129	4,2355	4,1839	4,1742	3,4484	3,6806
F	20,411*	18,008**	9,067*	14,858**	3,983*	19,979**

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların yaş ve “tenis kortu”, “fitness alanı”, “çocuk oyun alanı”, “yürüyüş yolları”, “yeşil alanı” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. 50-65 yaş aralığında olanlar çocuk oyun alanını; 34-49 yaş aralığında olanlar tenis kortunu; 18-33 yaş aralığında olanlar fitness alanını, yürüyüş yollarını ve yeşil alanı daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.39).

Çizelge 3.39. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve yaş arasındaki ilişki.

Yaş	Dış Mekan Kullanımları				
	Tenis kortu	Fitness alanı	Çocuk oyun alanı	Yürüyüş yolları	Yeşil alan
18-33	4,4241	4,1362	4,0428	3,4747	3,4708
34-49	4,6148	4,0530	3,8057	3,2933	3,3887
50-65	4,4000	3,9308	4,2462	3,0308	3,1154
66-80	4,5000	3,0000	4,1000	2,6000	2,5000
F	2,680*	4,105*	4,526*	5,914*	4,956*

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların eğitim durumu ve “oturma mekanı”, “tenis kortu”, “fitness alanı”, “otopark alanını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Lisansüstü mezunları oturma mekanını, ilkökul mezunları tenis kortunu ve çocuk oyun alanını diğerleri olarak sınıflandırılan grup fitness alanını daha fazla kullanmaktadır (Çizelge 3.40).

Çizelge 3.40. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve eğitim durumu arasındaki ilişki.

Eğitim Durumu	Dış Mekan Kullanımları			
	Oturma mekanı	Tenis kortu	Fitness alanı	Otopark
İlkokul	3,0541	4,6757	4,1351	4,2162
Ortaokul	3,3947	4,5789	3,6579	3,8158
Lise	3,3897	4,3615	3,8451	4,1268
Yüksekokul	3,5417	4,5938	3,9792	3,8125
Lisans	3,5277	4,5957	4,2468	3,7489
Lisansüstü	3,7857	4,3036	4,2500	3,6250
Diğer	3,0000	4,4000	4,4000	3,8000
F	2,350*	2,203*	3,862**	3,172**

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların çalışma durumu ve “futbol ve basketbol sahası”, “tenis kortu”, “fitness alanı”, “çocuk oyun alanı”, “yürüyüş yolu”, “yeşil alan”, “otopark alanının” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. İşsiz olanlar futbol ve basketbol sahasını, tenis kortunu; öğrenciler çocuk oyun alanını; özel sektörde çalışanlar yeşil alanı; diğerleri olarak sınıflandırılan grup fitness alanını, yürüyüş yollarını ve otopark alanını daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.41)

Çizelge 3.41. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve çalışma durumu arasındaki ilişki.

Çalışma Durumu	Dış Mekan Kullanımları							
	Futbol sahası	Basketbol sahası	Tenis kortu	Fitness alanı	Çocuk oyun alanı	Yürüyüş yolları	Yeşil alan	Otopark
Kamu	4,3245	4,4636	4,5099	4,2848	3,7285	3,5232	3,4305	3,8079
Özel sektör-işçi	4,2857	4,2857	4,5325	4,2208	4,0130	3,4805	3,7273	3,5325
Özel sek.-işver.	4,2353	4,2941	4,5882	4,1176	3,8824	3,4118	3,2941	4,4706
Emekli	4,3776	4,3846	4,4406	3,8601	4,3007	2,8392	3,1399	3,7902
İşsiz	4,7576	4,6970	4,8182	4,2727	3,9394	3,0909	3,1818	3,4545
Ev hanımı	4,4937	4,4620	4,6456	3,9051	3,6329	3,3734	3,3544	4,0696
Öğrenci	4,2235	4,1059	4,2000	3,8824	4,5176	3,3529	3,2824	4,1765
Diğer	4,7500	4,5000	4,1875	4,3125	4,2500	3,8125	3,5625	4,5000
F	2,079*	2,405*	2,972**	2,903**	7,448**	5,544**	2,321*	4,626**

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların hayatlarının çoğunu geçirdiği yer ve “oturma mekanı” ve “fitness alanını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Büyükşehirde yaşayanlar oturma mekanı; ilçede yaşayanlar fitness alanını en çok kullanmıştır (Çizelge 3.42).

Çizelge 3.42. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve hayatının çoğunu geçirdiği yer ve arasındaki ilişki.

Hayatının geçtiği yer	Dış Mekan Kullanımları	
	Oturma mekanı	Fitness alanı
Büyükşehirde	4,0022	3,9914
Küçük ilde	3,7231	4,1769
İlçede	4,3148	4,3333
Köy ve/veya kasabada	3,9310	3,7586
F	5,766**	2,883*

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların çocuğunun bulunma durumu ve “çocuk oyun alanı”, “yürüyüş yollarını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Çocuğu olmayanlar çocuk oyun alanını ve yürüyüş yollarını daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.43).

Çizelge 3.43. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve çocuğu olma durumu arasındaki ilişki.

Çocuğu olma durumu	Dış Mekan Kullanımları	
	Çocuk oyun alanı	Yürüyüş yolları
Evet	3,7827	3,2153
Hayır	4,5301	3,5355
F	57,032**	10,896**

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Çocuk sayısı ve “fitness alanı”, “çocuk oyun alanı”, “yürüyüş yollarını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. 6 çocuklu olanlar fitness alanını, çocuk oyun alanını, yürüyüş yollarını, otopark alanını; 5 çocuklu olanlar çocuk oyun alanlarını daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.44)..

Çizelge 3.44. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve çocuk sayısı durumu arasındaki ilişki.

Çocuk sayısı	Dış Mekan Kullanımları		
	Fitness alanı	Çocuk oyun alanında	Yürüyüş yollarında
1	4,1500	3,5286	3,1357
2	4,0169	3,9392	3,2568
3	3,5532	3,4468	3,1064
4	3,6250	4,0000	3,5000
5	3,0000	4,3333	2,6667
6	4,6667	4,3333	4,3333
F	3,011**	12,782**	2,780*

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların çocuk yaşları ve “futbol ve basketbol sahası”, “tenis kortu”, “çocuk oyun alanı”, “otopark alanını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. 0-2

yaşında çocuğu olanlar çocuk oyun alanını ve otoparkı; 3-6 yaşında çocuğu olanlar çocuk oyun alanını; 7-12 yaşında çocuğu olanlar futbol sahasını ve çocuk oyun alanını; 13-18 yaşında çocuğu olanlar basketbol sahası ve tenis kortunu daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.45)..

Çizelge 3.45. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve çocuk yaşı durumu arasındaki ilişki

Çocuk yaşları		Dış Mekan Kullanımları				
		Futbol sahası	Basketbol sahası	Tenis kortu	Çocuk oyun alanı	Otopark
0-2	M	4,2740	4,2877	4,4247	3,2740	3,5068
	F	1,199	1,104	,569	30,315**	9,236
3-6	M	4,3289	4,3158	4,6184	3,1316	4,1184
	F	,329	,606	1,472	46,782**	3,147
7-12	M	4,2595	4,3135	4,6000	3,4054	3,9189
	F	4,772*	1,915	3,125	65,674**	,102
13-18	M	4,4211	4,5497	4,6959	4,0468	3,9942
	F	,309	7,657*	10,903*	,638	1,640

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
M (Mean): Aritmetik Ortalama *p<0,05, **p<0,00

Kullanıcıların Ankaralı olma durumu ve“tenis kortunu”kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Ankaralı olanlar tenis kortunu daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.46).

Çizelge 3.46. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve Ankaralı olma durumu arasındaki ilişki.

Ankaralı olma	Dış Mekan Kullanımları
	Tenis Kortunda
Evet	4,6788
Hayır	4,4427
F	8,631*

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
*p<0,05, **p<0,00

Kullanıcı konutunun kime ait olduğu ve“oturma mekanı”, “fitness alanı”, “çocuk oyun alanı”, “yürüyüş yolu”, “yeşil alanı”kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Kiracı olanlar oturma mekanını, yürüyüş yollarını, bahçe ve yeşil alanı; ailesine ait olanlar çocuk oyun alanını, diğerleri olarak sınıflandırılan grup fitness alanını daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.47)

Çizelge 3.47. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve konutun kime ait olduğu arasındaki ilişki.

Konutun kime ait olduğu	Dış Mekan Kullanımları				
	Oturma mekanı	Fitness alanı	Çocuk oyun alanı	Yürüyüş yolları	Yeşil alan
Kendimin	3,4286	3,8797	3,9323	3,0865	3,1579
Kiracıyım	3,6309	4,2081	3,8624	3,4866	3,5503
Ailemin	3,2039	3,9515	4,4175	3,3204	3,3301
Diğer	2,7692	4,4615	4,3846	3,3077	3,0769
F	6,515**	5,122*	6,391**	6,014**	6,118**

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman

* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların sitedeki yaşam süresi ve “yeşil alan”, “otopark alanını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. 24 ay ve daha az süre yaşayanlar yeşil alanı; 73-96 ay yaşayanlar ise otopark alanını daha çok kullanmaktadırlar (Çizelge 3.48).

Çizelge 3.48. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve sitede yaşam süresi arasındaki ilişki.

Sitede yaşam süresi (ay)	Dış Mekan Kullanımları	
	Yeşil alan	Otopark
24 ay ve daha az	3,5420	3,8664
25-48	3,2409	3,7299
49-72	3,0989	3,9231
73-96	3,4848	4,1515
F	6,609**	2,629*

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman

* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların kiminle yaşadıkları ve “oturma mekanı”, “futbol ve basketbol sahası”, “tenis kortu”, “çocuk oyun alanı”, “otopark alanını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Yalnız yaşayanlar yeşil alan; eşiyile yaşayanlar, tenis kortu, fitness alanı, yürüyüş yolunu; eşiyile ve çocuklarıyla yaşayanlar, çocuk oyun alanını; anne ve/veya babasıyla yaşayanlar oturma mekanı, futbol ve basketbol sahası, otopark alanını daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.49).

Çizelge 3.49. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve kiminle yaşadığı arasındaki ilişki.

Kiminle yaşadığı	Dış Mekan Kullanımları					
	Oturma mekanı	Futbol sahası	Basketbol sahası	Tenis Kortu	Çocuk oyun alanı	Otopark
Yalnız	3,8000	3,9111	4,1333	4,1778	4,3333	3,7556
Eşimle	3,5579	4,6947	4,7474	4,7789	4,3474	3,5684
Eşim ve çocuklarım.	3,1495	4,4299	4,2804	4,3084	4,4112	4,1495
Anne ve/veya baba.	4,0000	4,8000	4,8000	4,7000	4,3000	4,5000
F	4,347*	6,467**	6,212**	5,178**	11,583**	4,068*

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman * $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların apartmanda tanıdıkları komşu sayısı ve “oturma mekanı”, “basketbol sahası”, “fitness alanı”, “yürüyüş yollarını” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. 10 kişi ve daha az komşu tanıyanlar oturma mekanını, basketbol sahasını, fitness alanını, yürüyüş yolunu daha çok kullanmaktadır. (Çizelge 3.50).

Çizelge 3.50. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve apartmanda tanıdığı komşu sayısı arasındaki ilişki.

Apartmanda tanıdıkları komşu sayısı	Dış Mekan Kullanımları			
	Oturma mekanı	Basketbol sahası	Fitness alanı	Yürüyüş yolları
10 kişi ve daha az	3,5562	4,4365	4,1308	3,3849
11-21	3,0862	4,2500	3,7759	3,0345
22-32	3,4118	3,9412	3,3529	2,7059
33-43	3,2500	4,0000	3,2500	2,2500
F	6,369**	3,264*	6,476**	6,002**

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların sitede tanıdıkları komşu sayısı ve “oturma cebini” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. 37 kişi ve da az kişi tanıyanlar oturma cebini daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.51).

Çizelge 3.51. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve sitede tanıdığı komşu sayısı arasındaki ilişki.

Sitede tanıdıkları komşu sayısı	Dış Mekan Kullanımları
	Oturma cebi
37 kişi ve daha az	4,0016
38-75	3,5455
76-113	3,0000
114-150	3,0000
F	3,605*

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların konut bahçesinde vakit geçirme durumu ve “oturma mekanı”, “oturma cebi”, “futbol ve basketbol sahası”, “tenis kortu”, “fitness alanı”, “çocuk oyun alanı”, “yürüyüş yolları”, “yeşil alanı” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Konut bahçesinde vakit geçirmeyenler “çok oturma mekanını, futbol ve basketbol sahasını, tenis kortunu, fitness alanını, çocuk oyun alanını, yürüyüş yollarını, yeşil alanı daha çok kullanmaktadır. (Çizelge 3.52).

Çizelge 3.52. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve dış mekanda vakit geçirme durumu arasındaki ilişki.

Konut bahçesi	Dış Mekan Kullanımları							
	Oturma mekanı	Futbol sahası	Basketbol sahası	Tenis kortu	Fitness alanı	Çocuk oyun alanı	Yürüyüş yolları	Yeşil alan
Vakit geçiriyorum	3,2093	4,3235	4,2854	4,4249	3,8795	3,8584	3,0761	3,1416
Vakit geçirmiyorum	4,0539	4,5392	4,6225	4,6667	4,4314	4,2598	3,7990	3,8235
F	102,638**	7,692*	21,593**	10,316*	37,462**	16,552**	64,128**	56,828**

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların dış mekanda kiminle vakit geçirdiği ve “oturma mekanı”, “futbol ve basketbol sahası”, “tenis kortu”, “fitness alanı”, “çocuk oyun alanı”, “yürüyüş yolları”, “yeşil alanı” kullanma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Yalnız vakit geçirmeyenler basketbol sahasını; eşiyse vakit geçirmeyenler otopark alanını; çocuklarıyla vakit geçirmeyenler oturma cebi ve çocuk oyun alanlarını; komşularıyla vakit geçirmeyenler oturma mekanı, oturma cebi, basketbol sahası, fitness alanı, çocuk oyun alanını, yürüyüş yollarını; bahçeyi ve yeşil alanı, arkadaşlarıyla vakit geçirmeyenler tenis kortunu daha çok kullanmaktadır (Çizelge 3.53).

Çizelge 3.53. Kullanıcıların dış mekan kullanımları ve dış mekanda kiminle vakit geçirdiği arasındaki ilişki.

Dış mekanda kiminle vakit geçirdikleri		Dış Mekan Kullanımları							
		Oturma mekanı	Basketbol sahası	Tenis kortu	Fitness alanı	Çocuk oyun alanı	Yürüyüş yolları	Yeşil alan	Otopark
Yalnız	M	3,5537	4,2397	4,4711	4,0248	4,0165	3,2975	3,5950	3,9752
	F	,904	4,346*	,158	,053	,111	,001	6,823*	,691
Eşimle	M	3,5469	4,3948	4,5663	4,1003	3,9547	3,2427	3,2751	3,6828
	F	2,891	,019	3,065	1,396	,339	1,532	2,816	19,441**
Çocuk	M	3,4514	4,3292	4,5361	4,0219	3,4765	3,2414	3,3229	3,8621
	F	,193	2,864	,957	,276	129,752**	1,701	,470	,498
Komşu	M	3,1622	4,2703	4,5000	3,8829	3,8153	3,0541	3,1937	3,8649
	F	28,494**	6,142*	,000	7,242*	6,655*	16,151**	6,767*	,229
Arkadaş	M	3,3968	4,3302	4,4127	4,0032	4,0286	3,2190	3,2921	3,7810
	F	2,796	2,705	5,518*	,868	,828	3,131	1,800	5,734

1: Her zaman 2: Çoğu zaman 3: Ara sıra 4: Bazen 5: Hiçbir zaman
M (Mean): Aritmetik Ortalama * $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Katılımcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyetleri ve demografik özellikleri arasındaki ilişkinin varlığı, “Tek Yönlü Anova” testi ile analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Kullanıcıların cinsiyeti ve “oturma mekanları”, “çocuk oyun” alanlarına ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. Erkekler oturma mekanı ve çocuk oyun alanlarından daha fazla memnundur (Çizelge 3.54).

Çizelge 3.54. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve cinsiyet arasındaki ilişki.

Cinsiyet	Dış Mekan Kullanımları	
	Oturma mekanı	Çocuk oyun alanı
Kadın	3,3243	3,1595
Erkek	3,5935	3,5032
F	8,727*	15,167**

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların yaşı ve “donatı elemanlarının kalitesi”, “engelli tasarımları”, “sessiz mekanlar” ve “aile mekanlarına” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. 18-33 yaş aralığında olanlar, donatı elemanlarının kalitesi, engelli tasarımları ve aile mekanlarının varlığından; 66-80 yaş aralığında olanlar ise sessiz mekanların varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.55).

Çizelge 3.55. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve yaşları arasındaki ilişki.

Yaş	Dış Mekan Kullanımları			
	Donatı kalitesi	Engelli tasarımları	Sessiz mekanlar	Aile mekanları
18-33	3,0973	3,3696	3,1128	3,2451
34-49	2,9293	3,1307	3,2085	2,9965
50-65	2,6077	2,9308	2,7462	2,8692
66-80	2,8000	2,7000	3,5000	3,0000
F	4,770*	4,465*	4,694*	3,185*

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların eğitim durumu ve “araç yolları”, “oturma mekanları”, “yeşil alanlar”, “gölgelik alanlar”, “donatı elemanlarının kalitesi”, “aydınlatma”, “sessiz mekanlar”, “aile mekanlarına”, ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. Yükseköğretim mezunları araç yolları, gölgelik alanlar; ortaöğretim mezunları, aydınlatmalar; diğerleri olarak sınıflandırılan grup ise oturma mekanları, yeşil alanlar, donatı elemanlarının kalitesi, sessiz mekanlar ve aile mekanlarının varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.56).

Çizelge 3.56. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve eğitim durumu arasındaki ilişki.

Eğitim durumu	Dış Mekan Kullanımları							
	Araç yolları	Oturma mekanı	Yeşil alan	Gölgelik alan	Donatı kalitesi	Aydınlatma	Sessiz ortam	Aile mekanı
İlkokul	3,0000	3,0541	3,0541	2,3514	2,6757	3,0541	2,7297	2,5135
Ortaokul	3,1316	3,2105	3,1842	2,5526	2,6842	3,5000	3,0263	2,3947
Lise	2,6808	3,3709	3,1268	2,7793	2,7887	2,9718	2,9202	2,9624
Yüksekokul	3,3229	3,7708	3,4583	3,2708	2,9375	3,3958	3,2083	3,2188
Lisans	3,1745	3,5234	3,3872	2,9702	3,1064	3,3319	3,2596	3,2426
Li.sansüstü	2,9107	3,2143	2,9821	2,5179	2,9643	3,3036	3,0536	3,1964
Diğer	2,4000	4,2000	4,4000	3,2000	3,8000	2,6000	3,4000	4,0000
F	4,785**	3,162*	2,769*	4,189**	2,286*	2,831*	2,179*	5,070**

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların çalışma durumu ve “araç yolları”, “otoparklar”, “oturma mekanı”, “çocuk oyun alanı”, “gölgelik alan” “donatı elemanları kalitesi”, “sessiz mekanlar” ve “aile mekanlarına” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. Özel sektörde işçi olanlar, oturma mekanları; emekliler çocuk oyun alanları; işsizler gölgelik alanlar, donatı elemanlarının kalitesi, sessiz mekanlar, aile mekanları; öğrenciler araç yolları ve otopark alanlarının varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.57).

Çizelge 3.57. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve çalışma durumu arasındaki ilişki.

Çalışma Durumu	Dış Mekan Kullanımları							
	Araç yolları	Otopark	Oturma mekanı	Çocuk oyun alanları	Gölgelik alan	Donatı kalitesi	Sessiz mekanlar	Aile mekanları
Kamu	3,0464	3,1854	3,2980	3,2715	2,7550	2,9735	2,9404	2,9404
Özel sektör- işçi	2,9740	3,5065	3,8961	3,5584	3,1688	2,9610	3,0390	3,1429
Özel sektör- işveren	2,5882	2,7647	3,0000	3,0588	1,8235	2,3529	2,0588	2,7059
Emekli	2,9720	3,4266	3,5734	3,5664	2,7413	2,6573	3,0420	2,9860
İşsiz	3,0303	3,0909	3,5455	3,2727	3,1818	3,8182	3,7576	3,7879
Ev hanımı	2,9810	3,3291	3,2025	3,0823	2,8354	2,7911	3,0696	2,8038
Öğrenci	3,2706	3,6471	3,6353	3,3294	3,0588	3,3176	3,4235	3,5294
Diğer	2,1250	3,0625	3,2500	2,9375	3,0625	2,8750	3,2500	3,6250
F	2,107*	2,301*	3,944**	2,811*	3,228*	5,929**	4,521**	5,516**

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların gelir durumu ve “araç yolları”, “yaya yolları”, “aydınlatma elemanlarına” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. 660,00 ve altı geliri olanlar araç yollarından ve aydınlatmalardan; 2501,00-5500,00 geliri olanlar yaya yollarından daha fazla memnundur (Çizelge 3.58).

Çizelge 3.58. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve gelir durumu arasındaki ilişki

Gelir Durumu (TL)	Dış Mekan Kullanımları		
	Araç yolu	Yaya yolu	Aydınlatma
660,00 ve altı	3,3111	2,8222	3,5333
661,00-1600,00	2,9036	3,4337	3,0783
1601,00-2500,00	2,9882	3,2638	3,1378
2501,00-5500,00	3,0676	3,4493	3,3720
5501,00 ve üstü	2,0000	3,3750	2,6250
F	2,495*	3,056*	2,846*

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların hayatlarını en çok geçirdiği yer ve göre “otoparklar”, “yeşil alanlara” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. Büyükşehirde yaşayanlar yeşil alanlar; köy ve/veya kasabada yaşayanlar ise otoparkların varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.59).

Çizelge 3.59. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve hayatlarının çoğunu geçirdikleri yer arasındaki ilişki

Hayatlarının çoğunu geçirdikleri yer	Dış Mekan Kullanımları	
	Otopark	Yeşil alan
Büyükşehirde	3,2198	3,3060
Küçük ilde	3,6692	3,3000
İlçede	3,5185	2,7963
Köy ve/veya kasabada	3,6897	3,1724
F	5,925*	2,979*

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların çocuğunun bulunma durumu ve “aile mekanlarına” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. Çocuk sahibi olanlar aile mekanlarının varlığından daha az memnundur (Çizelge 3.60).

Çizelge 3.60. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve çocuğunun bulunma durumuarasındaki ilişki.

Çocuğunun olma durumu	Aile mekanları
Evet	2,9980
Hayır	3,2514
F	5,569*

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların çocuk yaşları ve “dış mekan kullanımları”, “araç yolları”, “yaya yolları”, “oturma mekanı”, “çocuk oyun alanları”, “spor alanı”, “gölgelik alan”, “aydınlatma” “oturma mekanı”, “sessiz mekana” ilişkin memnuniyetleri arasında

anlamli fark tespit edilmiştir. 0-2 yaşında çocuğu olanlar aydınlatma ve sessiz mekan; 7-12 yaşında çocuğu olanlar yaya yolları, gölgelik alanlar; oturma mekanları ve çocuk oyun alanları; 13-18 yaşında çocuğu olanlar araç yolları, çocuk oyun alanları, spor alanları, ve sessiz mekanların varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.61).

Çizelge 3.61. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve çocuk yaşları arasındaki ilişki.

Çocuk Yaşları	Dış Mekan Kullanımları								
	Araç yolları	Yaya yolları	Oturma mekanı	Çocuk oyun alanı	Spor alanı	Gölgelik alan	Aydınlatma	Sessiz mekanlar	
0-2	M	3,0959	3,1781	3,4247	3,3288	3,2055	3,0274	3,5205	3,4795
	F	,484	1,373	,029	,010	,108	1,371	5,080*	8,286*
3-6	M	3,0921	3,5263	3,6579	3,2105	3,3289	3,0395	3,3289	3,1711
	F	,467	2,198	2,691	,712	,396	1,650	,737	,384
7-12	M	3,0595	3,4919	3,2595	3,1622	3,1946	3,0973	3,1838	3,0865
	F	,568	4,416*	6,362*	4,516*	,529	8,661*	,160	,001
13-18	M	3,1988	3,3216	3,5789	3,5088	3,4269	2,7895	3,3684	3,2924
	F	5,961*	,023	2,812	6,366*	5,233*	,687	3,577	6,285*

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum M (Mean): Aritmetik Ortalama *p<0,05, **p<0,00

Kullanıcıların Ankaralı olma durumu ve “oturma mekanları”, “donatı elemanları kalitesi”, “sessiz mekanlarına” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Ankaralı olmayanlar oturma mekanları, donatı elemanlarının kalitesi, aydınlatma, sessiz mekanların varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.62).

Çizelge 3.62. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve Ankaralı olma durumu arasındaki ilişki.

Ankaralı olma durumu	Dış Mekan Kullanımı			
	Oturma mekanı	Donatı kalitesi	Aydınlatma	Dış mekan yalnız ortam
Evet	3,2303	2,7273	2,9818	2,7879
Hayır	3,5165	2,9942	3,2893	3,1845
F	7,291*	6,049*	7,879*	13,102**

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum *p<0,05, **p<0,00

Kullanıcı konutunun kime ait ve “yaya yolları”, “engelli tasarımları”, “sessiz mekanlar” ve “aile mekanına” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Konutu kendisine ait olanlar sessiz mekanlar; diğerleri adı altında gruplandırılanlar ise yaya yolları, mekansal erişilebilirlik ve aile mekanlarının varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.63).

Çizelge 3.63. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve konutun kime ait olduğu arasındaki ilişki.

Konutun kime ait olduğu	Dış Mekan Kullanımı			
	Yaya yolları	Engelli tasarımları	Sessiz mekan	Aile mekanı
Kendimin	3,4699	3,3120	3,2030	3,1165
Kiracıyım	3,2282	2,9732	2,9262	2,9161
Ailemin	3,2039	3,3204	3,2718	3,2621
Diğer	4,0000	3,9231	3,0000	3,9231
F	3,679*	5,884*	3,287*	4,556*

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların kiminle yaşadıkları ve “spor alanları”, “aydınlıkta”, “engelli tasarımları”, “sessiz mekan”, “aile mekanı” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. Yalnız yaşayanlar spor alanları; eşi ve çocuklarıyla yaşayanlar donatı elemanlarının kalitesi; anne ve/veya babasıyla yaşayanlar, aydınlıkta, mekansal erişilebilirlik, sessiz mekan, aile mekanlarının varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.64).

Çizelge 3.64. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve kiminle yaşadıkları arasındaki ilişki.

Kiminle yaşadıkları	Dış Mekan Kullanımı					
	Spor alanı	Donatı kalitesi	Aydınlıkta	Engelli tasarımları	Sessiz mekan	Aile mekanı
Yalnız	3,4000	2,7556	2,9333	3,1111	2,8444	3,1111
Eşimle	2,9053	2,8000	2,9368	2,8632	2,7158	2,6526
Eşim ve çocuklarım	3,3178	3,2336	3,1869	3,2897	3,2523	3,3832
Anne ve/veya baba.	3,2000	3,2000	3,4000	3,8000	3,7000	3,7000
F	2,454*	2,402*	2,521*	2,502*	3,947*	5,135**

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların apartmanda tanıdıkları komşu sayısı ve “otoparklar”, “oturma mekanları”, “çocuk oyun alanı”, “spor alanı”, “gölgelik alan”, “sessiz mekan”, “aile mekanı” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. 11-21 kişi tanıyanlar sessiz mekan, aile mekanı; 33-43 kişi tanıyanlar otoparklar, oturma mekanları, çocuk oyun alanı, spor alanı, gölgelik alan, donatı elemanlarının kalitesinden daha fazla memnundur (Çizelge 3.65).

Çizelge 3.65. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve apartmanda tanıdıkları komşu sayısı arasındaki ilişki.

Apartmanda tanıdıkları komşu sayısı	Dış Mekan Kullanımı							
	Otopark	Oturma mekanı	Çocuk oyun alanları	Spor alanı	Gölgelik alan	Donatı kalitesi	Sessiz mekan	Aile mekanı
10 kişi ve daha az	3,2855	3,3665	3,2615	3,1731	2,8214	2,8858	3,0276	2,9834
11-21	3,6379	3,9052	3,5948	3,5345	3,1552	3,2241	3,4138	3,4828
22-32	3,0588	2,7647	3,0000	3,4706	2,0000	2,2353	2,7647	2,8235
33-43	4,2500	4,0000	4,0000	4,2500	3,2500	3,2500	3,2500	3,2500
F	3,739*	9,015**	3,568*	4,215*	4,903*	4,500*	3,571*	5,471*

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların sitede tanıdıkları komşu sayısı ve “donatı elemanları kalitesine” ilişkin memnuniyetleri arasında anlamlı fark tesbit edilmiştir. Sitesinde 114-150 kişi tanıyanlar donatı elemanlarının kalitesinden daha fazla memnundur (Çizelge 3.66).

Çizelge 3.66. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve sitede tanıdıkları komşu sayısı arasındaki ilişki.

Sitede tanıdıkları komşu sayısı	Dış Mekan Kullanımı
	Donatı kalitesi
37 kişi ve daha az	3,0512
38-75	3,7273
76-113	4,0000
114-150	5,0000
F	5,570*

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnunum
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

Kullanıcıların konut bahçesinde vakit geçirme durumları ve “araç yolları”, “oturma mekanı”, “çocuk oyun alanı”, “spor alanı”, “yeşil alan”, “gölgelik alan”, “donatı kalitesi”, “engelli tasarımları”, “sessiz mekan”, “aile mekanına” ilişkin memnuniyetleri arasında fark tesbit edilmiştir. Bahçede vakit geçirenler araç yolları, oturma mekanları, çocuk oyun alanları, spor alanı, yeşil alan, gölgelik alan, donatı elemanları kalitesi, mekansal erişilebilirlik, sessiz mekan, aile mekanı varlığından daha fazla memnundur (Çizelge 3.67).

Çizelge 3.67. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyeti ve konut bahçesinde vakit geçirme durumu arasındaki ilişki.

Konut bahçesi	Dış Mekan Kullanımı									
	Araç yolları	Oturma Mekanı	Çocuk oyun alanları	Spor alanı	Yeşil alan	Gölgelik alan	Donatı kalitesi	Engelli tasarımları	Sessiz mekan	Aile mekanı
Vakit geçiriyor	3,0888	3,6047	3,389	3,3869	3,4017	2,9598	3,0254	3,3256	3,2389	3,2347
Vakit geçirmiyor	2,8137	3,0735	3,152	2,9167	2,9657	2,6422	2,7353	2,8480	2,7696	2,7059
F	7,227*	29,468*	5,989*	23,229*	19,202*	8,707*	8,232*	21,762**	21,355**	26,866**

1: Hiç memnun değilim 2: Memnun değilim 3: Bazen memnunum 4: Memnunum 5: Çok memnun
* $p < 0,05$, ** $p < 0,00$

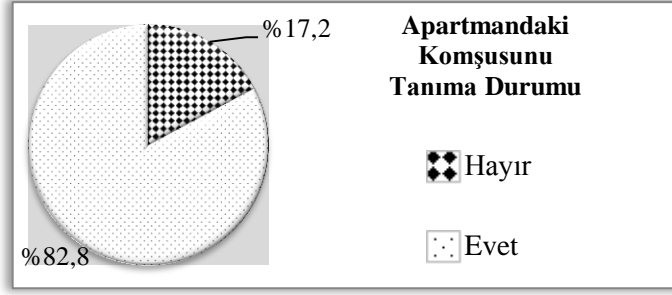
3.4.4. Mekandaki Sosyal Etkileşime Yönelik Bulgular

Bu bölümde öncelikle kullanıcıların sitedeki ve apartmanlarındaki komşularını tanıma durumları ve nerelerde ne sıklıkta karşılaştıklarına ilişkin bulgular; ikinci olarak kullanıcıların sosyal etkileşiminde rol alan kriterler (değişkenler) çerçevesinde oluşturulan ana faktörler ve son olarak sosyal etkileşim faktörleri ve kullanıcıların demografik özellikleri arasındaki ilişkilere ilişkin bulgular ortaya konulmuştur.

Kullanıcıların apartmandaki komşularını tanıma durumları sorulduğunda, %82,8'i komşusunu tanıdığını, %17,2'si ise tanımadığını belirtmiştir (Çizelge 3.68) (Şekil 3.56) Kullanıcılara sitelerindeki diğer komşularını tanıma durumları sorulduğunda ise %76,8'i sitedeki komşularını da tanıdığını, %23,2'si tanımadığını belirtmiştir (Çizelge 3.69)(Şekil 3.57). Ayrıca kullanıcılara apartmanda ve sitede tanıdıkları kişi sayısı sorulmuştur. Kullanıcıların %79,9'u apartmanında 0-10 kişi, %17,1'i 11-21 kişi, %2,5'i 22-32 kişi, % 0,6 'sı apartmanında 33-43 kişi tanıdığını belirtmiştir (Çizelge 3.70) (Şekil 3.58) . Kullanıcıların %94,7'si sitesinde 37 ve daha az komşu, % 4,9'u 38-75 komşu, % 0,1'i 76-113 komşu, % 0,3'ü 114-150 komşu tanıdığını belirtmiştir (Çizelge 3.71) (Şekil 3.59).

Çizelge 3.68. Kullanıcıların apartmanlarındaki komşusunu tanıma durumu.

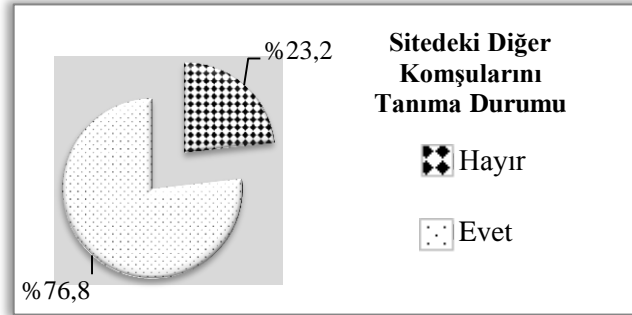
	N	Sıklık	Oran (%)
Evet	680	563	82,8
Hayır	680	117	17,2
Toplam		680	100,0

Şekil 3.56. Kullanıcıların apartmanlarındaki komşusunu tanıma durumu.

Çizelge 3.69. Kullanıcıların sitedeki diğer komşularını tanıma durumu.

	N	Sıklık	Oran(%)
Evet	680	522	% 76,8
Hayır	680	158	% 23,2
Toplam		680	% 100

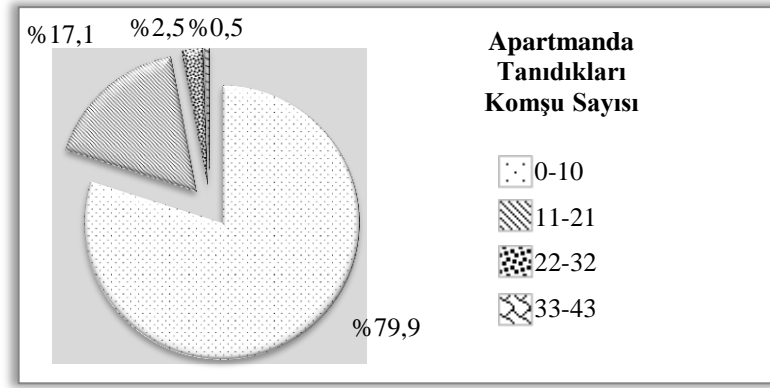

Şekil 3.57. Kullanıcıların sitedeki diğer komşularını tanıma durumu.

Çizelge 3.70. Kullanıcıların apartmanda tanıdıkları komşu sayısı.

Apartmanda tanıdıkları komşu sayısı	N	Sıklık	Oran (%)
0-10	680	543	79,9
11-21	680	116	17,1
22-32	680	17	2,5
33-43	680	4	,6
Toplam		680	100,0

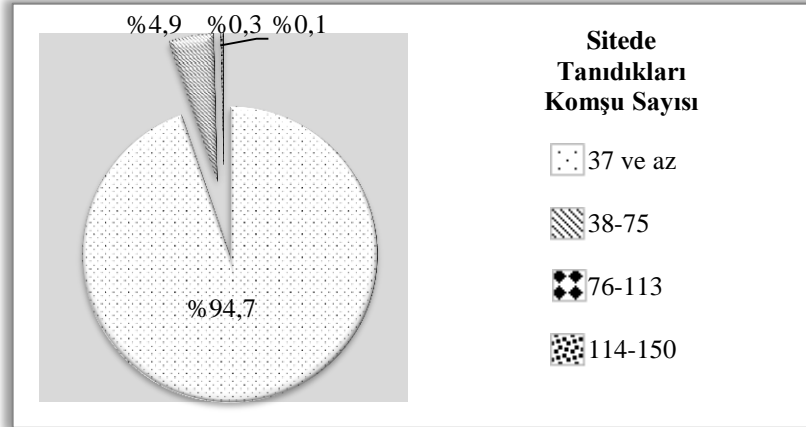

Şekil 3.58. Kullanıcıların apartmanda tanıdıkları komşu sayısı.

Çizelge 3.71. Kullanıcıların sitede tanıdıkları diğer komşularının sayısı.

Sitede tanıdıkları komşu sayısı	N	Sıklık	Oran (%)
37 ve az	680	644	94,7
38-75	680	33	4,9
76-113	680	1	,1
114-150	680	2	,3
Toplam		680	100,0

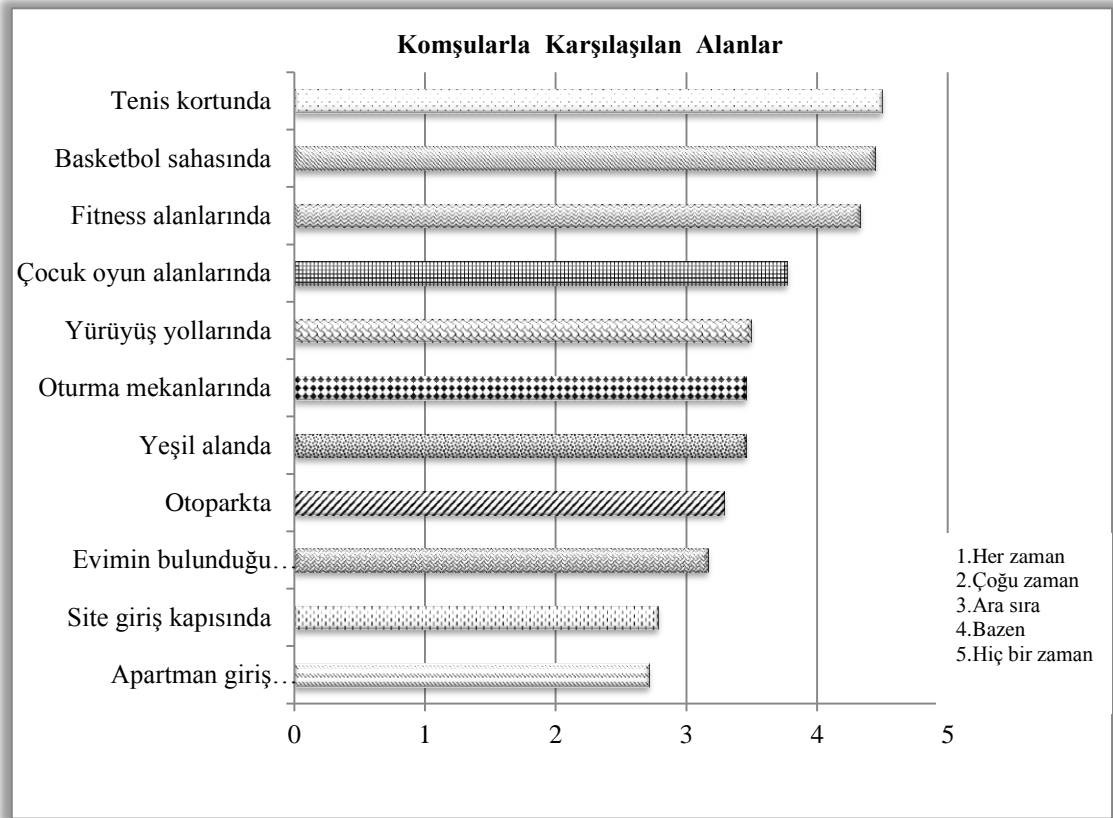
Şekil 3.59. Kullanıcıların sitede tanıdıkları diğer komşularının sayısı.

Kullanıcılara komşularıyla nerede ve ne sıklıkta karşılaştıkları sorulduğunda, “**bazen**” apartman ve site giriş kapıları, evinin bulunduğu katta, otoparkta, yeşil alanda, oturma mekanlarında, yürüyüş yollarında; “**nadiren**” ise çocuk oyun alanları, fitness alanları, futbol-basketbol sahası ve tenis kortunda karşılaştıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 3.73) (Şekil 3.60).

Çizelge 3.72. Kullanıcıların komşularıyla karşılaştıkları alanlar.

	N	Ortalama	Standart sapma	Öncelik Sırası
Apartman giriş kapısında	680	2,7103	,93840	1
Site giriş kapısında	680	2,7773	,95649	2
Otoparkta	680	3,2853	1,04300	3
Yeşil alanda	680	3,4500	1,06649	4
Oturma mekanlarında	680	3,4559	1,09671	5
Yürüyüş yollarında	680	3,4926	1,14228	6
Çocuk oyun alanlarında	680	3,7647	1,15152	7
Fitness alanlarında	680	4,3279	,99474	8
Basketbol sahasında	680	4,4382	,89952	9
Tenis kortunda	680	4,4897	,92576	10

1: Her zaman 2:Sıklıkla 3:Bazen 4: Nadiren 5: Hiçbir zaman

Şekil 3.60. Kullanıcıların komşularıyla karşılaştıkları alanlar.

3.4.4.1 Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

a) Güvenilirlik Testi

Anket yardımıyla elde edilen verilere faktör analizinden önce güvenilirlik testi yapılmıştır. Çalışma kapsamında sosyal etkileşimde etkili olan 35 kritere (değişkene) ilişkin güvenilirlik testi uygulanmıştır. Cronbach's Alpha (α) değeri 0,861 bulunmuştur.

Bu değer Kalaycı (2009)'nın belirttiği gibi, veri setinin faktör analizi için “*oldukça güvenilir*” olduğunu göstermektedir.

b) Faktör Analizine Uygunluk (KMO Ve BARLET Testi)

Faktör Analizine uygunluğunun sınanması için Barlett sınanması ve Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) ölçütüne bakılmıştır. Barlet sınanması bir küresellik sınanması olup, verilerin birbiriyle ilişkili olup olmadığını göstermektedir.

Analizler sonucu Barlett Sınanmasının değeri 10463,355, p (Sig.) değeri ise 0,00 olarak hesaplanmıştır. KMO değeri 0,855, P değeri ise 0,00 olarak hesaplanmıştır. KMO değerinin 0,80'den büyük olması örneklem büyüklüğünün çok iyi hatta mükemmel yakın olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2009). Hesaplanan istatistiklerin ışığında verilerin faktör analizi çalışmasına uygun olduğu görülmüştür .

c) Faktör Sayılarının Belirlenmesi

Çalışma kapsamında sosyal etkileşimde rolü olan 35 kriter değerlendirilmiştir. Katılımcılara bu kriterlerin sosyal etkileşimlerinde oynadıkları rolü, “1: Hiç etkili değil 2:Bazen etkili 3:Ara sıra etkili 4: Çoğu zaman etkili 5: Her zaman etkili” şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. Bu kriterleri açıklayabilmek amacıyla açımlayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır.

Analiz sırasında yük değeri 0,32 ve altında olan faktörler incelenmemiştir. *Faktör Ayırıştırma Tekniği*” (Factor Extraction Technic) olarak, *Temel Bileşen Analizi* (Principal Component Analysis) ve *Eksen Döndürme Yöntemi* (Factor Rotation) olarak da “*Varimax*” döndürme tekniği kullanılmıştır. Faktörlere ulaşılma sürecinde ise binişik olan “*oturma mekanı, komşular aynı kültür ve yürüyüş yolu*” değişkenleri sırasıyla analizden çıkarılarak, analiz 3 kere tekrarlanmıştır. Analiz sonucu 5 faktör ve 32 kritere ulaşılmıştır.

Analizler sonucunda sosyal etkileşimde rolü olabilecek 5 faktör incelenmiştir (Çizelge 3.73) faktörün varyansa yaptığı katkı %56'dir* ve faktör yükleri 0,694-0,898 arasında değişmektedir. Kalaycı (2009)'ya göre, alpha (α) katsayısı değerlendirildiğinde, faktör I,

---

*Sosyal bilimlerde açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli kabul edilebilir(Çokluk ve diğ, 2010).

faktör II ve faktör III, “yüksek derecede güvenilir”; faktör IV ve faktör V “oldukça güvenilir” olarak belirlenmiştir.

Faktör gruplarının özellikleri aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.73):

- **Faktör 1**, Varyansın %20’sini açıklamaktadır ve 11 kriter içermektedir. Bu faktör bireyin iletişimde etkili olan kriterlerden oluşmaktadır. Faktör “kişisel iletişim özellikleri” olarak adlandırılmıştır. Kullanıcıların sosyal etkileşiminde kişisel iletişim özelliklerinin çoğu zaman etkili (aritmetik ortalama 3,9874) olduğu belirlenmiştir.
- **Faktör 2**, varyansın %12’ünü açıklamaktadır ve 8 kriter içermektedir. Bu faktör sitenin fiziksel çevre koşullarıyla ilgili kriterler içermektedir. Faktör “ fiziksel çevre özellikleri” olarak adlandırılmıştır. Kullanıcıların sosyal etkileşiminde fiziksel çevre özelliklerinin çoğu zaman etkili (aritmetik ortalama 3,5985) olduğu belirlenmiştir.
- **Faktör 3**, varyansın %9’ini açıklamaktadır ve 5 kriter içermektedir. Bu faktör sitede bulunan spor alanları ile ilgilidir. Faktör “komşuluk ilişkileri” olarak adlandırılmıştır. Kullanıcıların sosyal etkileşiminde komşuluk ilişkileri ara sıra etkili (aritmetik ortalama 3.2491) olduğu belirlenmiştir.
- **Faktör 4**, varyansın %8’sini açıklamaktadır ve 4 kriter içermektedir. Bu faktör sitedeki sakinlerinin özellikleri ile ilişkilidir. Faktör “dış mekan kullanımları” olarak adlandırılmıştır. Kullanıcıların sosyal etkileşiminde dış mekan kullanımları çoğu zaman etkili (aritmetik ortalama 4,2765) olduğu belirlenmiştir.
- **Faktör 5**, varyansın %7’sini açıklamaktadır ve 4 kriter içermektedir. Bu faktör site planının özellikleri ile ilişkilidir. Bu faktör, “yer bağılı” olarak isimlendirilmiştir. Kullanıcıların sosyal etkileşiminde yer bağılılığının ara sıra etkili olduğu (aritmetik ortalama 3,3857) olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.73. Kullanıcıların sosyal etkileşiminde rol oynayan faktörler.

DEĞİŞKENLER	A.O	FAKTÖR GRUPLARI				
		F1	F2	F3	F4	F5
Kalabalık içinde rahatım	3,9500	,812				
Tanımadığım insanlar arasında sakinim	3,9897	,807				
Grup içinde olduğumda fark edilemeyeceğim endişesini hissetmem	4,1191	,803				
Sosyal durumlarda rahat konuşurum	4,0632	,783				
Diğer insanlarla konuşurken rahatım	4,1191	,780				
Bir kişiyle kalmaktan rahatsız olmam	4,0515	,778				
Göz teması kurmaktan rahatsız olmam	3,8926	,770				
Tanımadığım karşı cinsle rahat konuşurum	3,9794	,727				
Sokakta tanıdıklarımla karşılaşmaktan zevk alırım	4,0485	,705				
Çok az tanıdığım kişilerle bile selamlaşırım	3,8897	,694				
Kendim hakkında kolayca konuşurum	3,7588	,608				
Gürültü olmaması	3,5324		,762			
Havanın temiz olması	3,5176		,740			
İklim koşullarına uygun tasarım	3,3971		,731			
Temiz koku	3,5809		,702			
Yapılar arası boşluk olması	3,5765		,624			
Anlaşılır tasarım	3,8235		,613			
Mekanların kalabalık olmaması	3,6676		,612			
Kat sayısının az olması	3,6926		,496			
Komşuların güvenilir olması	3,3588			,812		
Komşuların samimi olması	2,9250			,757		
Komşuların arkadaş canlısı olması	3,2882			,752		
Komşuların sabırlı olması	3,5632			,727		
Komşuların yardımsever olması	3,1103			,566		
Basketbol sahasının olması	2,8559				,889	
Futbol sahası olması	2,7544				,885	
Tenis kortunun olması	2,6265				,801	
Çocuk oyun alanının olması	3,0294				,473	
Siteye ilişkin her şeyi önemsiyorum	3,5059					,762
Siteyi seviyorum	3,1044					,740
Evimi seviyorum	3,9353					,708
Yaşamak istediğim tek yer	2,9971					,569
Genel Aritmetik Ortalama (AO)		3,9874	3,5985	3,2491	4,2765	3,3857
Alfa		0,927	0,832	0,806	0,791	0,657
Varyans (%)		20	12	9	8	7
Açıklanan Toplam Varyans (%)		56				
Kaiser-Meyer-Olkin		0,56				

Faktör1 :Kişisel iletişim özellikleri
 Faktör2 :Fiziksel çevre özellikleri
 Faktör3 :Komşuluk ilişkileri
 Faktör4 :Dış mekan kullanımları
 Faktör5:Yer bağlılığı

1: Hiç etkili değil 2:Bazen etkili 3:Ara sıra etkili 4: Çoğu zaman etkili 5: Her zaman etkili

3.4.4.2. Varyans Analizi Sonuçları

Sosyal etkileşimde etkili olan faktörler ve kullanıcıya ilişkin bazı özellikler arasındaki ilişki varyans analizi (tek yönlü anova) ile değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (Çizelge 3.74).

- Kişinin iletişim özellikleri faktörü istatistiksel olarak, “cinsiyet, eğitim durumu, hayatının çoğunu nerede yaşadığı, çocuğunun sayısı, 7-12 yaş aralığında çoğunun bulunması durumuna” göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. Özellikle erkekler, lisansüstü mezunu olanlar, büyükşehirde yaşayanlar, 5 çocuğu olanlar, 7-12 yaş aralığında çocuğu olanlar için, sosyal etkileşimde, “kişisel iletişim özellikleri” daha çok etkilidir.
- Fiziksel çevre özellikleri faktörü, “cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu, çocuk sayısı, kiminle yaşadığına” göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. Özellikle erkekler, eğitim durumuna göre diğer olarak adlandırılan grup, 2501,00-5500,00 TL geliri olanlar, anne ve/veya babasıyla yaşayanlar için fiziksel çevre özelliklerisosyal etkileşimde daha etkilidir.
- Komşuluk ilişkileri faktörü, “çalışma durumu, konutun kime ait olduğu, apartmanda tanınan komşu sayısı, sitede tanınan komşu sayısı, dış mekanda vakit geçirme durumu ve dış mekanda kiminle vakit geçirdiğine,” göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. Özellikle “çalışma durumuna göre diğer olarak adlandırılan grup, konutun kime ait olduğuna göre diğer olarak adlandırılan grup, apartmanda 11-21 komşusunu tanıyanlar, sitede 76-113 komşusunu tanıyanlar, dış mekanda komşusuyla vakit geçirenler” için sosyal etkileşimde komşuluk ilişkileridaha etkilidir.
- Dış mekan kullanımları faktörü, “cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir durumu, çocuk sayısı, 7-12 yaş aralığında çocuğu olanlar, konutun kime ait olduğu, kiminle yaşadığı, dış mekanda vakit geçirme durumuve kiminle vakit geçirdiğine” göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. Sosyal etkileşimde, özellikle “kadınlar, eğitim durumuna göre diğer olarak adlandırılan grup, çalışma durumuna göre diğer olarak adlandırılan grup, 5501,00 ve üstü geliri olanlar, 7-12 yaş gurubunda çocuğu olanlar, konutun kime olduğuna göre diğer olarak adlandırılan grup, anne ve/veya babasıyla yaşayanlar, dış mekanda yalnız, arkadaşlarıyla, eşiyile, çocuklarıyla, komşularıyla vakit geçirenler” için dış mekan kullanımları daha etkilidir..

- Yer bağlılığı fakt6r6, “yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir durumu, çocuğunun bulunma durumu, ocuk sayısı, konutun kime ait olduğu, sitede yaşam s6resi, apartmanda tanıdığı komşu sayısı, sitede tanıdığı komşu sayısı, dış mekanda vakit geçirme durumu ve dış mekanda kiminle vakit geçirdiğine” g6re anlamlı bir farklılığa sahiptir. Sosyal etkileşimde 6zellikle, “66-80 yaş aralığında olanlar, ilkokul mezunları, ev hanımları, 661,00-1600,00 gelir durumu olanlar, 3 çocuğu olanlar, 3-6 yaş aralığında çocuğu olanlar, konutu kendisinin olanlar, 49-72 ay sitede yaşayanlar, apartmanda 33-43 komşusunu tanıyanlar, sitede 38-75 komşusunu tanıyanlar, dış mekanda eşiyle, çocuklarıyla, komşularıyla vakit geçirenler ” için yer bağlılığı daha etkilidir.

Çizelge 3.74. Kullanıcıların sosyo-kültürel yapısı ile sosyal etkileşim faktörleri arasındaki ilişki.

KULLANICI ÖZELLİKLERİ		FAKTÖR GRUPLARI					
		FI	FII	FIII	FIV	FV	
Cinsiyet	Kadın	3,9307	3,5355	3,2411	4,3716	3,3453	
	Erkek	4,0551	3,6738	3,2587	4,1629	3,4339	
	F	4,778	5,680	,072	11,801	1,729	
	Sig.	,029*	,017*	,789	,001*	,189	
Yaş	18-33	4,0626	3,5987	3,2257	4,3113	3,2228	
	34-49	3,9521	3,5716	3,2184	4,2049	3,4479	
	50-65	3,9098	3,6779	3,3492	4,3423	3,5404	
	66-80	4,0636	3,3250	3,4200	4,5500	3,8000	
	F	1,610	1,033	,915	1,623	5,654	
	Sig.	,186	,377	,433	,183	,001*	
Eğitim durumu	İlkokul	3,4545	3,8243	3,2000	4,3649	3,6959	
	Ortaokul	3,8325	3,4474	3,3211	4,0000	3,5987	
	Lise	3,9484	3,5188	3,2732	4,3122	3,3169	
	Yüksekokul	3,8570	3,4323	3,2042	4,0026	3,6302	
	Lisans	4,0816	3,6670	3,2179	4,3787	3,3096	
	Lisansüstü	4,4302	3,8237	3,3500	4,2902	3,2009	
	Diğer	3,8909	3,9250	3,2400	4,5000	3,3500	
	F	8,571	3,342	,319	3,607	3,399	
Sig.	,000**	,003**	,927	,002*	,003*		
Çalışma Durumu	Kamu	4,0343	3,6689	3,1881	4,2202	3,4437	
	Özel sektör-işçi	3,9811	3,5276	3,0130	4,0357	3,3896	
	Özel sektör-işver.	4,3743	3,2426	2,8471	4,4412	3,3235	
	Emekli	3,9866	3,6206	3,3245	4,2220	3,4563	
	İşsiz	4,1598	3,8977	3,5515	4,3636	3,3485	
	Ev hanımı	3,8878	3,5047	3,2886	4,4161	3,5016	
	Öğrenci	3,9273	3,6221	3,2588	4,2971	3,0088	
	Diğer	4,1193	3,6406	3,6500	4,6094	3,1875	
	F	1,573	1,961	2,843	2,516	3,074	
	Sig.	,140	,058	,006*	,015*	,003*	
Gelir Durumu (TL)	660,00 ve altı	3,9515	3,5667	3,4756	4,3056	3,3611	
	661,00-1600,00	3,9704	3,5926	3,2855	4,0241	3,6114	
	1601,00-2500,00	3,9964	3,5340	3,2339	4,3435	3,3583	
	2501,00-5500,00	3,9859	3,7180	3,2135	4,3720	3,2524	
	5501,00 ve üstü	4,2955	2,8594	2,6250	4,7500	3,1563	
	F	,402	3,746	2,056	6,290	4,245	
	Sig.	,807	,005*	,085	,000**	,002*	
Hayatınızın çoğunu nerede geçirdiniz?	Büyükşehirde	4,0372	3,5636	3,2470	4,2678	3,3648	
	Küçük ilde	3,9448	3,6712	3,2785	4,2577	3,4808	
	İlçede	3,7340	3,6875	3,2778	4,4259	3,2917	
	Köy ve/veya kasabada	3,7931	3,6724	3,1724	4,2155	3,4397	
	F	3,649	1,068	,146	,735	,839	
	Sig.	,012*	,362	,932	,531	,473	
Çocuğunuz var mı?	Evet	3,9802	3,6119	3,2559	4,2414	3,4668	
	Hayır	4,0070	3,5622	3,2306	4,3716	3,1653	
	F	,173	,579	,117	3,594	16,211	
	Sig.	,677	,447	,732	,058	,000**	
Kaç çocuğunuz var?	1	4,1708	3,7250	3,1757	4,2089	3,3714	
	2	3,9530	3,6115	3,2689	4,2804	3,5135	
	3	3,6441	3,4096	3,3277	4,1596	3,7394	
	4	3,5568	2,6094	3,4750	3,5625	2,8750	
	5	4,3636	3,8750	4,0667	4,3333	1,2500	
	6	3,7879	3,9583	3,2000	4,9167	2,8333	
	F	3,951	3,778	,831	2,199	8,410	
	Sig.	,001*	,001*	,546	,041*	,000**	
Çocuklarınız kaç yaşında	0-2	Evet	4,0299	3,6233	3,1589	4,1507	3,4281
		Hayır	3,9823	3,5956	3,2600	4,2916	3,3806
		F	,268	,088	,912	2,049	,192
		Sig.	,605	,767	,340	,153	,662
	3-6	Evet	4,0658	3,6480	3,1395	3,1395	4,0066
		Hayır	3,9776	3,5923	3,2629	3,2629	4,3104
		F	,956	,366	1,410	1,410	9,983
		Sig.	,329	,545	,235	,235	,002*
	7-12	Evet	4,0943	3,6446	3,2422	4,1338	3,3676
		Hayır	3,9475	3,5813	3,2517	4,3298	3,3924
		F	5,321	,943	,017	8,267	,108
		Sig.	,021*	,332	,897	,004*	,742

13-18	Evet	3,9133	3,6045	3,2409	4,2646	3,3860	
	Hayır	4,0123	3,5965	3,2519	4,2805	3,3856	
	F	2,286	,014	,021	,051	,000	
	Sig.	0,131	0,905	0,885	0,822	0,996	
Ankaralı mısınız?	Evet	4,0501	3,5106	3,1685	4,2909	3,3561	
	Hayır	3,9673	3,6267	3,2750	4,2718	3,3951	
	F	1,560	2,953	1,943	0,072	0,249	
	Sig.	0,212	0,086	0,164	0,789	0,618	
Konutunuz kime ait?	Kendimin	4,0085	3,6067	3,3654	4,2340	3,5695	
	Kiracıyım	3,9588	3,5784	3,0732	4,2391	3,2542	
	Ailemin	3,9753	3,6444	3,4019	4,4587	3,3519	
	Diğer	4,3077	3,5288	3,6923	4,5577	2,9038	
	F	1,038	0,243	8,385	2,840	7,735	
	Sig.	0,375	0,867	,000**	0,037*	,000**	
Kaç aydır bu sitede yaşıyorsunuz?	24 ay ve daha az	4,0108	3,6178	3,1878	4,3082	3,2796	
	25-48	4,0372	3,5931	3,3591	4,3303	3,3704	
	49-72	4,0035	3,6442	3,2451	4,1607	3,5206	
	73-96	3,8274	3,4710	3,2667	4,3308	3,4394	
	F	1,866	1,221	1,224	1,794	2,884	
	Sig.	,134	,301	,300	,147	,035*	
Kiminle yaşıyorsunuz?	Yalnız	4,0384	3,4722	3,4933	4,0000	3,2278	
	Eşimle	3,9722	3,3947	3,1347	4,5553	3,4026	
	Eşim ve çocuklarımla	4,0714	3,7056	3,2430	4,4112	3,2173	
	Anne ve/veya baba.	4,0636	3,8000	3,6600	4,6500	3,6000	
	F	,552	2,923	1,945	6,789	1,875	
	Sig.	,698	,021*	,101	,000**	,113	
Apartmanda kaç komşunuzu tanıyorsunuz?	10 kişi ve daha az	3,9997	3,6144	3,1241	4,3181	3,3016	
	11-21	3,9945	3,5808	3,8017	4,1142	3,7284	
	22-32	3,6952	3,3162	3,5059	4,0735	3,6176	
	33-43	3,3636	3,1563	3,1000	4,1875	3,8750	
	F	1,885	1,349	22,563	2,508	8,694	
	Sig.	,131	,257	,000**	,058	,000**	
Sitede kaç komşunuzu tanıyorsunuz?	37 kişi ve daha az	3,9808	3,5947	3,2196	4,2927	3,3517	
	38-75	4,0992	3,5985	3,7939	3,9318	4,0379	
	76-113	3,8182	4,0000	4,0000	5,0000	4,0000	
	114-150	4,3636	4,6250	3,4000	4,3750	3,2500	
	F	,455	1,329	5,098	2,457	6,773	
	Sig.	,714	,264	,002*	,062	,000**	
Site dış mekanda vakit geçiriyor musunuz?	Evet	3,9671	3,6041	3,3484	4,1839	3,5132	
	Hayır	4,0196	3,5870	3,0137	4,4804	3,0993	
	F	,717	,073	22,482	20,354	33,302	
	Sig.	,398	,788	,000**	,000**	,000**	
Sitenizin dış mekanda kimlerle vakit geçiriyorsunuz?	Yalnız	Evet	4,0008	3,4690	3,2380	4,1240	3,4318
		Hayır	3,9865	3,6277	3,2509	4,3096	3,3786
		F	,037	4,397	,023	5,444	,368
		Sig.	,848	,036*	,881	,020*	,544
	Eşimle	Evet	4,0247	3,6181	3,2576	4,2451	3,5631
		Hayır	3,9564	3,5822	3,2420	4,3026	3,2379
		F	1,433	,380	,056	,878	24,045
		Sig.	,232	,538	,813	,349	,000**
	Çocuklarımla	Evet	3,9966	3,6446	3,2125	4,1685	3,4561
		Hayır	3,9794	3,5578	3,2814	4,3719	3,3234
		F	,091	2,233	1,101	11,242	3,906
		Sig.	,763	,136	,294	,001*	,049*
	Komşularımla	Evet	3,9521	3,5118	3,5252	4,1475	3,6194
		Hayır	4,0046	3,6406	3,1153	4,3390	3,2724
		F	,749	4,353	36,206	8,763	24,282
		Sig.	,387	,037*	,000**	,003*	,000**
	Arkadaş	Evet	3,9919	3,6448	3,2794	4,2095	3,4159
		Hayır	3,9836	3,5586	3,2230	4,3342	3,3596
		F	,021	2,204	,735	4,177	,698
		Sig.	,884	,138	,392	,041*	,404

Tek yönlü Varyans Analizi *p<0,05; **p<0,00

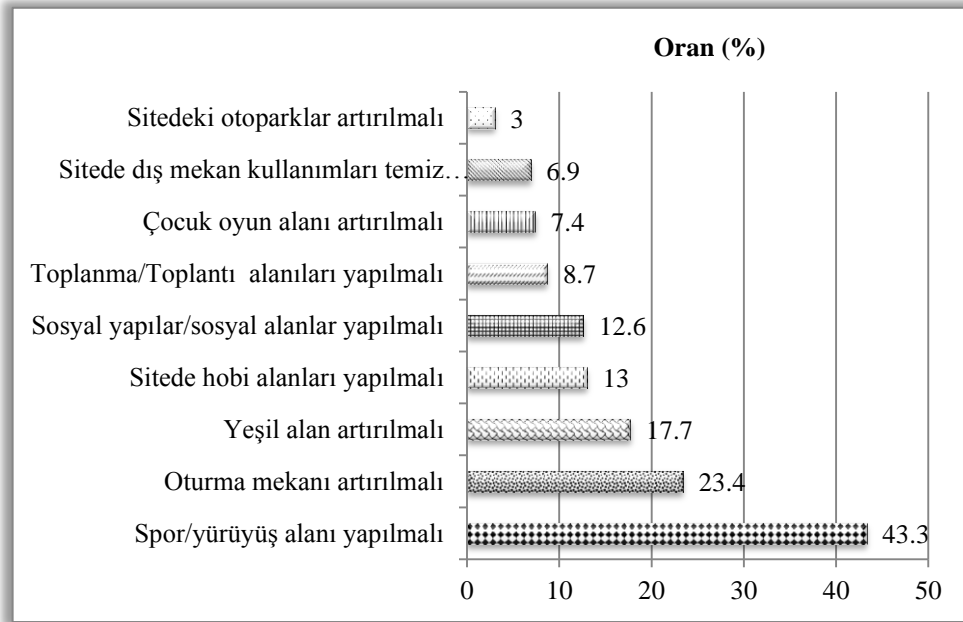
SEF I: Kişisel iletişim özellikleri SEF II: Fiziksel çevre özellikleri SEF III: Komşuluk ilişkileri
SEF IV: Dış Mekan kullanımları SEF V: Yer Bağlılığı

Anket çalışması kapsamında, kullanıcıların sosyal etkileşimi geliştirmeye yönelik önerilerini ortaya koyabilmek adına aşağıdaki sorular sorularak, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Kullanıcılara, “*Komşuluk ilişkilerini ve sosyal iletişimi artırmak için dış mekan tasarımlarında neler yapılmalıdır?*” sorusu sorulmuştur ve 231 kullanıcı bu soruya cevap vermiştir. Kullanıcıların %43,3’ü spor alanları ve yürüyüş yollarının yapılması, %23,4’ü oturma mekanları ve %17,7’si yeşil alanların artırılması önerisinde bulunmuştur (Çizelge 3.75) (Şekil 3.61).

Çizelge 3.75. Kullanıcıların sosyal etkileşim amaçlı dış mekan tasarım önerileri.

Öneriler	N	Sıklık	Oran (%)
Spor/yürüyüş alanı yapılmalı	231	100	43,3
Oturma mekanı artırılmalı	231	54	23,4
Yeşil alan artırılmalı	231	41	17,7
Sitede hobi alanları yapılmalı	231	30	13,0
Sosyal yapılar/sosyal alanlar yapılmalı	231	29	12,6
Toplanma/Toplantı alanları yapılmalı	231	20	8,7
Çocuk oyun alanı artırılmalı	231	17	7,4
Sitede dış mekan kullanımları temiz olmalı	231	16	6,9
Sitedeki otoparklar artırılmalı	231	7	3

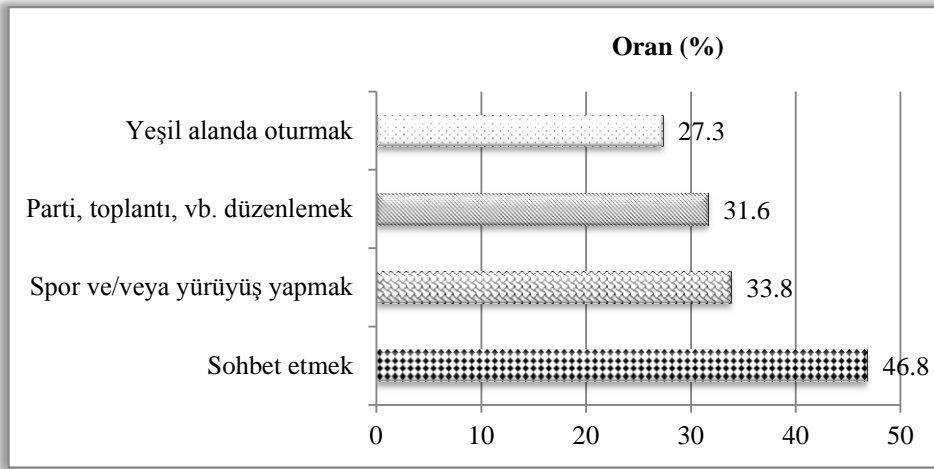
Şekil 3.61. Kullanıcıların sosyal etkileşim amaçlı dış mekan tasarım önerileri.

Kullanıcılara, “*Boş zamanlarınızda, komşularınızla neler yapmak istersiniz?*” sorusu sorulmuş ve 231 kullanıcı bu soruya cevap vermiştir. Kullanıcıların %46,8 sohbet

etmek, %33,8'i spor ve yürüyüş yapmak, %31,6'sı parti, toplantı, vb. gibi toplu organizasyonlarda bulunmak istediğini belirtmiştir (Çizelge 3.76) (Şekil 3.62).

Çizelge 3.76. Kullanıcıların komşularıyla yapmak istediği boş zaman aktiviteleri.

BEKLENTİLER	N	Sıklık	Oran (%)
Sohbet etmek	231	108	46,8
Spor ve/veya yürüyüş yapmak	231	78	33,8
Parti, toplantı, vb. düzenlemek	231	73	31,6
Yeşil alanda oturmak	231	63	27,3
Piknik/barbekü yapmak	231	53	22,9

Şekil 3.62. Kullanıcıların komşularıyla yapmak istediği boş zaman aktiviteleri.

Kullanıcılara, “Komşularınızla yaşadığınız sorunlar nelerdir?” sorusu sorulmuş ve 231 kişi bu soruya cevap vermiştir. Kullanıcıların %50,21’i komşularıyla iletişim kuramamak ve %27,7’si ise komşuların gürültü yaptıklarını ifade etmiştir (Çizelge 3.77)

Çizelge 3.77. Kullanıcıların komşularıyla yaşadıkları sorunlar.

SORUNLAR	N	Sıklık	Oran (%)
İletişim kurulamaması	231	80	50,21
Gürültü yapması	231	64	27,7
Komşuların güvenilir olmaması	231	40	17,3
Apartmanı kötü kullanması	231	29	12,6

3.4.5. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırmada kullanıcıların konut seçiminde “*kültürel yapının benzerliği, komşuluk ilişkisi, dış mekan tasarım kalitesi, çocuk oyun alanlarının bulunması, spor alanlarının bulunması*” etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kellekci ve ark. (2006) da benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Bu sonuçlar konuta ilişkin memnuniyet derecesinin yükselmesinde erişilebilirlik konusunda *merkeziyetin*, yaşanılan çevre özellikleri konusunda *çevrenin bakımının*, çevresel kalite değişkenleri konusunda *rekreasyon alanlarından memnuniyetin*, güvenlik konusunda *konutun yapısal-çevresel güvenliğinin*, komşuluk ilişkileri konusunda *komşuluk ilişkilerinin*, konut çevresi görünümü ve fiziksel görünüm konusunda ise fiziksel görünümdür. Gökten (1991) ev ve yerleşim çevresi konusundaki değerlendirmelerin, insan-mekan ilişkilerini oluşturan farklı sosyal, psikolojik, çevresel deneyimlerin ve kişisel özelliklerin etkileşimleri tarafından belirlenen bir bağlam içinde oluştuğunu belirtmiştir. Bu bağlamda ev ve yerleşim çevresine ilişkin doyumla en yüksek ilişkisi olan boyutların güvenlik, sosyal prestij olduğunu belirtmiştir. Kullanıcıların konut seçimi ve memnuniyetleri irdelendiğinde, sosyal etkileşim sürecini etkileyen bazı değişkenlerin (dış mekan kullanımlarının bulunması, komşuluk ilişkileri ve güvenlik (komşuların tanınması, güvenilirliği etkileyecektir) etkili olduğu görülmüştür.

Kullanıcıların %69,9’u site açık ve yeşil alanını kullandığını belirtmiştir. Bu sonuç alanın yoğun kullanımını ifade etmekte ve kullanıcıların dış mekan kullanımlarında karşılaşma, tanışma, vb. ihtimalini artırmaktadır. Kullanıcıların %78,4’ü bu alanda haftada 4 saat ve daha az vakit geçirdiğini belirtmiştir. Bu değer ile dış mekan kullanımlarının, çok da fazla kullanılmadığını söyleyebiliriz. Bu durumda sosyal etkileşim ihtimalini azaltmaktadır.

Kullanıcılar dış mekanda yürüyüş yolları, yeşil alanlar ve oturma mekanlarını bazen kullandıklarını belirtmişlerdir. Yürüyüş yolları ve yeşil alanlar kullanıcının hareket halinde olduğu mekanlardır ve sosyal etkileşim temelinde sadece yüz aşinalığı sağlama, karşılaşma, vb. etkiye sahiptir. Oturma alanları ise sosyal etkileşim açısından önemli mekanlardır, ancak alandaki oturma mekanlarına ilişkin olumsuzluklar bu durumu olumsuz etkilemektedir. Otopark, çocuk oyun alanı, fitness alanı, basketbol sahası gibi diğer dış mekan kullanımları nadiren kullanılmaktadır. Hatta tenis kortlarını hiç kullanmamaktadır, bu durum sosyal etkileşimin gerçekleşeceği mekanları azaltmaktadır ve sosyal etkileşimi önlemektedir.

Kullanıcılar, konut yakın çevresinde çocukları (46,8), arkadaşlarıyla (%46,4), eşiyile (%45,4) vakit geçirdiğini belirtmiştir. Ancak çocuk oyun alanlarının kalitesiz olması, eşiyile ve arkadaşıyla vakit geçireceği alanların kısıtlı ve sorunlu olması, kullanıcıların dışarıda kalma süresini olumsuz etkileyecektir. Kullanıcıların %22' si, bu mekanlarda, komşularıyla vakit geçirdiğini belirtmiştir. Bu değer komşuluk ilişkilerine ilişkin düzeyin az olduğunu şeklinde yorumlanabilir.

Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyetleri sorulduğunda, “*oturma mekanları, otopark, yaya yolları, çocuk oyun alanları, yeşil alanlar, spor alanları, aydınlatma sistemi, engelli tasarımları, iklim koşullarına uygun tasarım, araç yolları, tasarım kalitesi ve donatı elemanlarının kalitesi*” bazen memnun olduklarını belirtmişlerdir. Memnuniyet düzeyinin düşük olması, kullanıcıların bu mekanları kullanımını ve dışarıda kalma süresini, bunlara bağlı olarak da sosyal etkileşim şansını düşürmektedir. Ayrıca kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyetleri sosyo-demografik özelliklere göre değişmektedir. Bu sebeple, sosyal etkileşim sürecinde memnuniyet düzeyi ve memnuniyeti etkileyen faktörlerin de değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyetleri cinsiyet, yaş, eğitim, çalışma durumu, gelir durumu, hayatlarının çoğunu geçirdikleri yer, çocuğunun olma durumu, çocuk yaşları, Ankara’lı olma durumu, konutun kime ait olduğu, kiminle yaşadıkları, komşularını tanıma durumlarına göre değişmektedir.

Kullanıcılara “*aydınlatma, yeşil alanlar, çocuk oyun alanları, oturma mekanları, çocuk oyun elemanları (salıncak, tahterevalli, vb.), otoparklar, yürüyüş yolları, oturma cepleri, gölgelik alanlar, donatı elemanları, futbol sahası, basketbol sahası, fitness alanları, tenis kortunun*” yeterliliği sorulduğunda “*kararsızım*” cevabı alınmıştır. Dış mekan kullanımlarının yeterliliğine ilişkin bu durum memnuniyet düzeyini etkileyen bir durumdur.

Kullanıcıların % 82,8'i apartmandaki komşularını tanıdığını belirtmiştir. %79,9'u ise apartmanda 10 ve daha az sayıda komşusunu tanıdığını ifade etmiştir. Bir apartmanda 36-52 daire bulunmaktadır, her konutta ortalama 4 kişilik bir aileden yaşadığı düşünüldüğünde “apartmanda 144-208 kişi yaşamaktadır. Bu durumda apartmanda 10 komşuyu tanımak, komşuluk ilişkilerinin zayıflığı ve sosyal etkileşimin ne kadar az olduğunun vurgulanmasında oldukça önemli bir sonuçtur.

Kullanıcıların % 76,8'i sitedeki komşularını tanıdığını belirtmiştir. %94'7'si ise 37 ve daha az sayıda komşusunu tanıdığını ifade etmiştir. Adalarda nüfus 208-2032 kişi arasında değişmektedir, sitede ise 6640 kişi yaşamaktadır. Rakamlar değerlendirildiğinde, komşuluk ilişkilerinin zayıflığı ve sosyal etkileşimin yetersizliği söylenebilir.

Kullanıcılara komşularıyla karşılaştıkları alanlar sorulduğunda, *apartman ve site giriş kapıları, otoparkta, yeşil alanda, oturma mekanlarında, yürüyüş yollarında* “bazen”, *çocuk oyun alanları, fitness alanları, futbol-basketbol sahası ve tenis kortunda* ise “nadiren” karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu alanlar dış mekan kullanımlarının kullanım sıklığının ne kadar az olduğunu vurgulamakla birlikte, kullanıcıların dış mekan kullanımlarını da ortaya koymaktadır.

Çalışma kapsamında sosyal etkileşiminde etkili olan 5 faktör (faktörün varyansa yaptığı katkı %56'dır) ortaya konulmuştur: *kişisel iletişim özellikleri, fiziksel çevre özellikleri, komşuluk ilişkileri, dış mekan kullanımları, yer bağlılığı*. Faktörler düzeyinde *kişisel iletişim* (%36) ve *fiziksel çevre özellikleri* (%21) ise sosyal etkileşimin %57'sini açıklamaktadır.

Gökten (1991) sosyo-kültürel yapıya ilişkin kuralların sosyal etkileşimi oluşturduğunu belirtmiştir. Araştırma kapsamında kültürel yapıya ilişkin benzerlikler ve kurallara ilişkin bazı özelliklerin (değişkenler) sosyal etkileşimdeki rolü araştırılmıştır. Ancak varyansa etkisi (yük değeri) düşük çıktığı için analiz kapsamında değerlendirilememiştir.

Serpil (1996), mekandaki kalabalığın (yoğunluğun), sosyal etkileşim açısından, pozitif bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma kapsamında da aynı sonuca ulaşılmıştır. Çünkü kullanıcılar, “fiziksel çevre özellikleri” faktörü altında yer alan “mekanın kalabalık olmaması” değişkeninin çoğu zaman sosyal etkileşimlerinde rol oynadığını belirtmişlerdir.

Egelius, yüz yüze iletişimin sosyal etkileşim açısından önemli olduğunu, küçük mekanlar ve yakın mesafelerin iletişimi kolaylaştıracağını belirtmiştir (Uslu ve Gökçe 2010). Araştırma kapsamında “kişisel iletişim özellikleri” faktörü altında değerlendirilen, “göz teması kurmaktan rahatsız olmam” değişkeninin çoğu zaman sosyal etkileşimde rol oynaması bu fikri destekler niteliktedir.

Erdönmez ve Akı (2005) insanların sosyal ortamlarda geçirdikleri zamanın, sosyal etkileşim açısından önemine dikkat çekmiştir, zaman ne kadar artarsa bireylerin karşılaşma ve iletişim kurma şanslarının artacağını belirtmiştir. Araştırma kapsamında sitede yaşanan sürenin, sadece yer bağlılığı faktörüne etkisi olduğunu ortaya konulmuştur. Perdikogianni (2007), belirli bir konumda uzun zaman ikamet etmeni, bir yere bağlanmakta etkisi olduğunu vurgulamıştır. Sürenin artması yer bağlılığını, yer bağlılığı ise sosyal etkileşimi artırmaktadır.

Gökçe (2007) komşuluk ilişkileri ve konut çevresi gibi özelliklerin, bazı kullanıcılar için sosyal etkileşimde önemli olmadığını, durumun bireylerin farkındalıkları ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca farkındalığın artırılması, sosyal etkileşim odaklı dış mekan tasarımları ile sosyal etkileşim düzeyi yüksek insanların yetişmesine katkı sağlanabileceğini belirtmiştir. Büyükçelen (2007) de mekanın, insanlar tarafından algılanabildiği ölçüde var olduğunu belirtmiştir. İnsanın, mekan hakkında elde ettiği bilgilerin, kişilik yapısı, zeka düzeyi, donanımları ve o andaki ruhsal durumu ilintili olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca mekan algılamasında, görsel algılamının ağırlığı oldukça fazla olduğunu, mekanın, onu değerlendiren insan sayısı kadar anlamı olduğunu belirtmiştir. Bu konuda Verdil (2007) insanların, çevreyi araştırmak ve ince detayların farkına varabilmeleri için vücutlarını, başlarını ve gözlerini hareket ettirirken, deneyimle daha çok ayrıntının ve ilişkinin farkına varılabileceğini belirtmiştir. Birey ortama göre hareket ettiğinde, bulunduğu yere göre, belirli bir yön bulma ihtiyacını karşılamak için sadece işaretlerin, grafiksel ve sözlü bilgilendirmelerin yeterli olmadığını fark edecektir, demiştir. Ayrıca Çınar (1994) mekanın algılanmasında mekanda kullanılan donatı elemanlarının, kullanıcılarının fizyolojik ölçülerine uygun olmasının yanı sıra, malzeme, renk, doku açısından birbirleriyle ya da diğer öğelerle birlikte tasarlanması gerektiğini belirtmiştir. Mekana nitelik kazandıran ve değişik aktivitelerin dağılımında bitkilerinde önemli öğelerden biri olduğunu belirtmiştir. Bitkisel kitlelerin kendi aralarında ya da diğer öğeler ile birlikte, ilginç, çekici, işlevsel ve biçimsel bütünleşme sağlayacakları, insan ölçeğine ve gereksinimlerine uygun mekanlar oluşturabileceğini belirtmiştir.

Varyans analizi sonuçları, sosyal etkileşim ve kullanıcılara ilişkin bazı demografik özellikler arasında ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Kentlerde hızla artan nüfus ve ekonomik açıdan yaşam koşullarının zorlaşması, konut sektörünü, gelir seviyesi orta ve düşük olan kesimler için, barınma amaçlı konutlar üretmeye itmiştir. Sektör, mimari açıdan beklentileri karşılamayan (kimliksiz, aynı tip yapılar), sosyolojik açıdan sorunlara sahip (komşuluk ilişkilerinin olmadığı, insanların yalnızlaştığı, birbirini tanımadığı, vb.), ekolojik açıdan ise çevreyi kirleten ve tüketen alanlara neden olmuştur.

Bu araştırmada, konut sektörünün toplumsal yapıya etkileri, “sosyal etkileşim” olgusu çerçevesinde irdelenmiştir. Araştırma bulguları, çalışmanın yapıldığı alandaki dış mekan tasarımlarının, sadece inşaat ruhsatı alabilmek amacıyla tasarlanmış, anahtar teslimi içinde uygulamalara sahne olmuş alanlar olabileceği yargısına ulaştırmıştır. Çünkü dış mekan tasarımı, TOKİ'nin diğer kentlerde, farklı kültürel yapıdaki insanlar için ürettiği tasarımlara benzerdir. Oysaki kültürel farklılık insanların yaşayış tarzını ve beklentilerini belirlemektedir. Araştırma kapsamında dış mekan kullanımlarına ilişkin memnuniyet sorgulandığında memnuniyet cevabını vermemeleri ve kullanımların yeterliliği sorulduğunda yeterli cevabını vermemeleri, mevcut tasarım öncesi bir değerlendirmenin yapılmadığının göstergesidir. Aslında sorun sadece kültürel açıdan değil, fiziksel çevre koşulları açısından da aynıdır. Çevre koşulları göz ardı edilerek yapılan tasarımlar, kullanımı etkileyecek ve insanların bir araya gelmesini önleyecektir. Bu nedenle tasarım sürecinde sosyal etkileşimi engelleyecek durumlardan kaçınılmalı ve sosyal etkileşimi geliştirecek konulara dikkat edilmelidir. Bu bağlamda TOKİ, alana, kullanıcı istek ve kültürüne uyumlu, sosyal etkileşimin de değerlendirildiği, dış mekan mekan tasarımları üretmelidir. Bu konunun önemi çerçevesinde, uzmanlık gerektirdiğinin bilinci ile tasarım sürecinde “şehir plancısı, mimar, peyzaj mimarı ve sosyolog” işbirliğini sağlamalıdır. Ayrıca TOKİ alanlara ilişkin tüm projeleri toplayacağı bir veri tabanı sistemi geliştirmeli ve uygulama sırası ve sonrasında yapılan değişiklikleri güncellemelidir.

Araştırma kapsamında, sosyal etkileşimi geliştirebilmek amacıyla, dış mekan tasarım sürecinde dikkat edilmesi gereken bazı konular tespit edilmiştir. Bunlar;

- Kullanıcıların kişisel iletişim özellikleri,
- Kullanıcıların yer bağlılığı,

- Kullanıcıların dış mekan kullanımlarına ilişkin istek ve beklentileri,
- Fiziksel ve kültürel çevre özellikleri.

Araştırma alanında, sosyal etkileşimi geliştirmek amacıyla, dış mekan kullanımlarında, genel anlamda aşağıdaki düzenlemeler yapılabilir.

Otopark: Apartman arasında ve ortasında bulunan otopark alanları, ihtiyacı karşılayacak şekilde küçültülerek apartman arkasına alınmalıdır. Ayrıca otoparklar yoğun kullanım alanlarından biri olduğu için, otoparka giden bir ana yaya yolu oluşturulmalı ve tüm apartmanlardan çıkan bağlantı yaya yolları bu yola eklenmelidir. Böylece insanların karşılaşma ihtimalleri artırılmış olacaktır. Ayrıca otopark tasarım kalitesinin artırılması kişilerin memnuniyetini sağlayacak ve durum dolaylı olarak yer bağlılığına katkı sağlayacaktır.

Sirkülasyon: Araç sirkülasyonları mümkün olduğunca konut arka planlarında, otopark bağlantısı olacak şekilde tasarlanmalıdır. Yaya yolları ise yürüyüş ve ulaşım amacına göre 2 farklı tasarıma sahip olmalıdır. Ada içi ve site genelinde yürüyüş yollarının bütünleştirilmesi, yürüyüş parkurunun uzatılmasını sağlayacaktır. Böylece kullanıcıların en önemli aktivitesi olan yürüyüş faaliyetine katkı sağlanacaktır. Ayrıca yürüyüş yolları çevresinde oluşturulacak yeşil aks ve oturma birimleri kullanımı yoğunlaştırarak kişilerin sosyal etkileşimine katkı sağlayacaktır.

Oturma alanı: Kullanıcıların araştırma alanında en yoğun kullandığı mekanlardır. Ancak nitelik ve nicelik açısından yetersizdir. Bu sebeple, değişik konseptlere sahip ve tasarımlara sahip (kaya bahçesi, süs havuzu çevresi, vb.), kaliteli donatı elemanlarının kullanıldığı oturma mekanları tasarlanmalıdır. Bu sayede kullanıcı memnuniyeti artacak ve alanı kullanma süresi daha da uzayacaktır. Ayrıca bu alanlar, bireysel (sessiz) ya da grup halinde oturulabilecek hiyerarşide tasarlanmalıdır. Bu durum ise sosyal etkileşimi destekleyecektir.

Çocuk oyun alanı: Sitedeki çocuk yaş gruplarına uygun olarak tasarlanmış farklı oyun alanları oluşturulmalıdır. Oyun alanlarının niteliğine göre uygun oyun elemanı kullanılmalıdır. Özellikle çevre koşulları çocukların sağlığına uygun olmalıdır. Ebeveynlerin oturacağı, çocuklarını izleyeceği mekanlar tasarlanmalıdır. Bu sayede çocuk oyun alanlarının kullanımı artacak, hem de ebeveynlerin bir araya gelerek tanışma şansı artacaktır.

Spor alanları: Sitede bulunan spor alanları birebir ve grup halinde etkileşim açısından en önemli alanlardır. Ancak kullanıcı istekleri dahilinde tasarlanırsa bu etkiyi gösterebilecektir. Bu sebeple sitedeki kullanıcı profiline uygun olarak spor alanları revize edilmeli (gerekirse tenis alanları yerine farkı alanlar tasarlanabilir). Ayrıca spor sahalarında oluşturulacak izleme tribünleri insanları bir araya getirecektir. Dinlenme mekanları ise alanın paylaşımlı kullanımına katkı sağlayacaktır.

Yeşil alan: Öncelikle yeşil alanda doğal gelişimini gösterememiş tüm bitkiler doğal bitki örtüsünde yer alan türlerle değiştirilmeli. Bakım onarım hizmeti sistemli bir şekilde yapılmalı. Sulama sisteminin tam verimli çalışması sağlanmalı. Kullanıcıların yeşil alanla etkileşime geçebilmesi amacıyla çim üzerinde gölgelik alanlar oluşturulmalıdır.

Ortak kullanım alanlarında bireylerin çeşitli aktiviteler düzenleyeceği (gösteri, festival, vb.) **toplanma mekanları** (meydan, amfi, vb.) tasarlanmalıdır.

Ayrıca araştırma alanında **aydınlatma kalitesinin** artırılmasıyla gece kullanımları geliştirilmiş olacaktır. Bu durum özellikle yaz aylarında da alanın aktif kullanımını sağlayacaktır.

Dış mekan kullanımlarının tasarlanmasında **erişilebilir tasarım** kriterlerinin göz önünde bulundurulması da kullanıcı sayısını ve sosyal etkileşimi artıracaktır.

Araştırma sonuçlarına göre, sosyal etkileşim amacıyla, genel önerilerin yanında adalarda yapılabilecek iyileştirmeler aşağıda verilmiştir.

46534 Ada: Adada apartman arasında ve ortasında bulunan 3 otopark alanı, ihtiyacı karşılayacak şekilde küçültülerek, mümkün olduğunca apartmanların arka ya da yan cephesine alınmalıdır. Ortadaki alanlar ise tüm kullanıcıların bir araya gelebileceği, meydan, oturma mekanları, vb. kullanımlara dönüştürülmelidir. Otopark alanlarına giden, apartman girişleriyle bağlantılı bir yol sistemi oluşturulmalıdır. Çünkü apartman sakinlerinin (kullanıcıların) geneli, otoparkları kullanabilecektir ve bu yol sistemi onların karşılaşmasını sağlayabilecektir. Ayrıca otoparklarda gölge alanlar (ağaçlandırma ile) oluşturulmalıdır. Bu gölge alanlar sadece araçlar için değil, bazı durumlarda yayaların da bekleme anında kullanabileceği bankların bulunduğu mekanlar tarzında da düşünülmelidir. Adada 1 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır ve bu alan hem nicelik

hem de nitelik olarak yetersizdir. Bu sebeple, adadaki çocuk sayısı ve yaşı belirlenerek ihtiyaca uygun oyun alanı sistemleri yapılmalıdır. Ayrıca ebevyenlerin bekleyebileceği oturma mekanları tasarlanmalıdır. Çocuk oyun alanlarına ilişkin yer seçimine (otopark alanlarından uzak), kullanılan malzeme çeşit ve kalitesine, bitki seçimine dikkat edilmelidir. Adada spor alanı bulunmamaktadır, spor alanı ihtiyacı yeterli alan varsa adada, yok ise Seyir tepesinde karşılanmalıdır. Spor alanlarının belirlenmesinde kullanıcı tercihi araştırılmalıdır. Ayrıca spor alanları, dinlenme-oturma mekanları ile birlikte düşünölmeldir.

46535 Ada: Adada apartman arasında bulunan 1 adet otopark alanı, ihtiyacı karşılayacak şekilde küçöltölerek, mümkün olduğunca ada bahçe sınırlarına yaklaştırılmalıdır. Apartmanlar arasındaki alanlar ise özellikle tüm kullanıcıların bir araya gelebileceği mekanlara (toplanma, oturma, vb.) dönöştörlmelidir. Adada 1 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır ve bu alan hem nicelik hem de nitelik olarak yetersizdir. Adadaki çocuk yaşı ve sayısına göre geliştirilmelidir. Ayrıca ebevyenler için oturma mekanları ile bütünleştirilmelidir. Adada spor alanı bulunmamaktadır. Kullanıcıların ihtiyaç ve talepleri belirlenerek spor alanları, dinlenme mekanları ile bütöncöl olarak geliştirilmelidir.

46534 ve 46535 nolu adalar seyir tepesine olduğca yakındır. Ada ve Seyir tepesi arası bağlantılar (sirkölasyon sistemi) geliştirilmelidir.

46537Ada: Adada apartman arasında bulunan 2 adet otopark alanı, ihtiyacı karşılayacak şekilde küçöltölerek, apartman yan cephesine/ada bahçe sınırlarına yaklaştırılmalıdır. Otoparklara giden yollar, ana bir aks çerçevesinde birleştirilmelidir. Apartmanlar arasındaki alanlar ise özellikle tüm kullanıcıların bir araya gelebileceği mekanlara (toplanma, oturma, vb.) dönöştörlmelidir. Adada 1 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Bu alan hem nicelik hem de nitelik olarak yetersizdir. Adadaki çocuk yaşı ve sayısına göre geliştirilmelidir. Ayrıca ebevyenler için oturma mekanları ile bütünleştirilmelidir. Adada tenis ve basketbol alanları bulunmaktadır. Kullanıcı isteklerine göre bu alanlar geliştirilmeli (tenis kortları kullanılmamakta ve futbol sahalarına dönöştörlülebilir, basketbol sahaları ise voleybol tenis sahası tarzında alternatifli kullanımlara dönöştörlülebilir.

46538 Ada: Adada apartmanların ön cephesinde yer alan 2 otopark, arka ya da yan cephelere taşınabilir. Otoparklara giden yollar, ana bir aks çerçevesinde birleştirilmelidir. Ayrıca ihtiyacı karşılayacak şekilde küçültülmelidir. Adada kullanıcıların bir araya geleceği ve oturabileceği mekanlar bulunmamaktadır. Özellikle apartmanlar arasında bu tarz kullanımlar düşünülmelidir. Adada çocuk oyun alanı yetersizdir, çocuk profili belirlenerek, çocukların oyun gelişimi ile örtüşen oyun alanı geliştirilmelidir. Adada sadece fitness alanı bulunmaktadır. Kullanıcı ihtiyaç ve taleplerine göre bu alanlar geliştirilmelidir. Tenis, basketbol ve voleybol sahalarına yönelik çoklu kullanımlar, futbol sahaları düşünülmelidir. Ayrıca spor alanları, dinlenme alanları ve trübinlerle birlikte düşünülmelidir.

Sosyal etkileşimin sağlanabilmesi açısından diğer önemli bir konu ise konutların, apartmanların barınak mantığından çıkartılarak, çevresi ve sosyal yapısıyla birlikte, bir yaşam alanına dönüştürülmesidir. Bunun için farklı tipolojide apartmanlar gruplar halinde, ortak kullanım alanları olacak şekilde tasarlanmalıdır. Ayrıca günümüz kentsel tasarım mantığının temelini oluşturan ada ve parsel sistemi yerine, **mahalle ve sokak sistemi** oluşturulmalıdır. Bu noktada geleneksel Türk mahalle sistemi iyi bir örnek teşkil etmektedir. Mahalle ölçeğinde kullanıcıların yaya olarak (yürüyerek) ulaşabilecekleri mesafelerde sosyal donatılar (Okul, sağlık ocağı, market, kapalı spor salonu, kafe, vb.) geliştirilmelidir. Böylece yürürken karşılaşma şansları artacaktır.

Bu çalışma kapsamında araştırılan hipotezlerden, **“sosyal etkileşimde dış mekan kullanımlarının (basketbol, futbol, tenis, çocuk oyun alanı) etkili bir faktör olduğu ve demografik özelliklere bağlı olarak sosyal etkileşimin değiştiği”** sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan faktör analizi, literatürlerde geçen, “sosyal etkileşimin değerlendirilmesi sürecinde, toplumsal, kişisel ve çevre-mekansal özelliklerin bir arada değerlendirilmesi” yargısını doğrular nitelikte sonuçlar üretmiştir. Bu bağlamda sosyal etkileşim, **“kişisel iletişim özellikleri, fiziksel çevre özellikleri, komşuluk ilişkileri, dış mekan kullanımları, yer bağlılığı”** faktörlerinin etkisinde kalmaktadır.

Araştırma esnasında, “TOKİ de güncel projelerin bulunmaması ya da Avan proje halinde bulunması; kurumların verileri paylaşmak istememesi ya da yetersiz veriye sahip olması; anket çalışmasına halkın alışkın olmaması” gibi sorunlar yaşanmıştır. Sorunlar, araştırmanın süresini uzatmış, maliyetini artırmıştır.

Sonuç olarak, sosyal etkileşim sürecinde, dış mekan kullanımları gerek konut yakın çevresi, gerekse kentsel açık ve yeşil alan ölçeğinde oldukça önemlidir. Toplum yapısına katkı sağlayabilmek açısından, temel tasarım ilkeleri (ekolojik, fonksiyonel, ekonomik ve sürdürülebilirlik) çerçevesinde, sosyal etkileşimin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu noktada peyzaj mimarlarının, toplum yapısının gelişimindeki, etkili rolü ortaya çıkmaktadır. Bu önemli sorumluluk, peyzaj mimarlarının sosyolojiye hakim olmasını ve çalışmalarına “sosyal etkileşim amaçlı dış mekan tasarımları” olgusunu yerleştirmesi gerekmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Açııcı, K., F., İç mekan örgütlenmesinde sınır öğeleri: Post modern ve minimal mekanlar, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, KTÜ, Trabzon, (2006).
- Açıkgöz, Ö., Şehir, şehir toplumu ve şehir sosyolojisi, *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 35 (2007), 57-83
- Adıyaman, K., Kentleşme Sürecinde Türkiye ve Kent Kimliği, *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya, (2008).
- Ak, E., Bilgisayar teknolojisi eşliğinde mekan kavramının dönüşümü-Yeni mekan tanımları, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, İTÜ, İstanbul, (2006).
- Anonim, <http://hbogm.meb.gov.tr/moduler-programlar/kurs-programlari/meslek-gelisim/moduller/sosyal-hayatta-iletisim.pdf> (Erişim Tarihi: 4 Mayıs 2009a)
- Anonim, Toplumsal İlişkiler ve Sınıflandırılması. www.msglsosyoloji.blogcu.com, (Erişim Tarihi: 18 Mart 2010a.)
- Anonim, Sosyal Etkileşim. www.google.com.tr/sosyaletkileşim, (Erişim Tarihi: 23.Haziran.2010b)
- Anonim,. Mekanın Bileşenleri. <http://tr.wikipedia.org> (Erişim Tarihi: 24 Kasım 2011a)
- Anonim,. Maslow'un Gereksinimler Hiyerarşisi. www.en.wikipedia.org (Erişim Tarihi :24 Kasım 2011b)
- Anonim, Ankara Eryaman 6.Etap (Oyak Atakent) konutları ve adalar, [http://www.bilgi-emlak.com.tr/6_etap_\(oyak_atakent\)/index.asp](http://www.bilgi-emlak.com.tr/6_etap_(oyak_atakent)/index.asp) (Erişim Tarihi:23 Aralık 2011c).
- Anonim, Ankara Eryaman 6. Etap (Oyak, Atakent) Konutları ve Adaları, [http://www.bilgiemlak.com.tr/6_etap_\(oyak_atakent\)/index.asp](http://www.bilgiemlak.com.tr/6_etap_(oyak_atakent)/index.asp), (Erişim tarihi: 23 Aralık 2011c).
- Anonim, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Etimesgut> (Erişim Tarihi: 10 Şubat 2011d)
- Anonim, Gestaş İnşaat, 6.Etap Atakent bitkilendirme paftası (Erişim Tarihi: 1 Mart 2011e).
- Anonim, <http://www.ankara.gov.tr> (Erişim Tarihi: 3 Nisan 2011f).

- Anonim, Etimesgut Belediyesi, 6. Etap Atakent yol ve detay projesi (Erişim Tarihi: 10 Nisan **2011g**)
- Anonim, <http://www.rehberogretmenim.net/akademi/kuram-model-ve-yaklaşımlar/yaklaşım-ve-modeller>, (Erişim Tarihi: 3 Mayıs **2012b**)
- Anonim, www.google.com.tr/Ankara haritalar (Erişim Tarihi: 23 Aralık **2012b**)
- Anonim, <http://maps.google.com> (Erişim Tarihi: 23 Mayıs **2012c**).
- Anonim, www.tuik.gov.tr,(Erişim Tarihi: 12 Mayıs **2012d**).
- Anonim, www.tokianadolulisesi.k12.tr, (Erişim Tarihi: 1 Haziran **2012e**)
- Arabulan, S., Yer/Mekan kimliğinin değişimi: Mezitbey hamamı ve yakın çevresi alan çalışması, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trakya Üniversitesi, Trakya, **(2008)**.
- Aydemir, ř., Aydemir, S., Beyazlı, D., Ökten,N., Öksüz, M., Kentsel planlama ve tasarımı, *Ders Notları*, KTÜ. Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi, Trabzon, **(1999)**.
- Başkaya, A., Dinç, P., Aybar, U. ve Karakaşlı, M, Mekansal imaj üzerine bir deneme: Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi eğitim bloğu giriş holü, Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, 18 (2) **(2003)**, 79-94.
- Başkaya, A., Yıldırım, K. ve Muslu, M., S., Poliklinik bekleme alanlarında fonksiyonel ve algı-davranışsal kalite: Ankara, İbni Sina Hastanesi Polikliniği, Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Der., 20 (1) (2005), 53-68.
- Berköz, L., Turk, ř., ř, Kellekçi, Ö., L., Environmental quality and user satisfaction in mass housing areas: The case of Istanbul environmental european planning studies. *Eur. Plann. Stud.*, 17(1):161-174, **(2009)**.
- Bilen, M., İnsan İlişkileri, Ecem Yayıncılık, ISBN: 975-7752-24,Ankara, **(1994)**.
- Brand, J., L., Ph.D. Officing Research/Ideation, Physical Space and Social Interaction, A Review and Annotated Bibliography, One Haworth Center Holland, Michigan, USA 49423, (1998).
- Büyükcelen, C., Algı yanılsamalarının mekan tasarımına etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, (2007).

- Çetindağ, K., Işık ve renk kullanımının mekan algılamasına etkisi üzerine bir araştırma (Sultanahmet Meydanı örneği), Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, (2007).
- Çınar, S., H., Kentsel alanlarda mekan organizasyonu ve Beyazıt çevresinin irdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, (1994).
- Çil, E., Bir kent okuma aracı olarak mekan dizim analizinin kuramsal ve yöntemsel tartışması, YTÜ. Mim. Fak. e-Dergisi , 1 (4) (2006).
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş., *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik*, 1.Baskı, Nobel yayıncılık, ISBN: 978-605-5885-67-0, İstanbul, (2010).
- Çubukçu, U., Konut tasarımında anlam boyutu, *Yüksek Lisans Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, (2008).
- Dekker, K., Vos, S, Musterd, S., Kempen, R., Residential satisfaction in housing estates in european cities: A multi-level research approach. *Housing Stud.*, 26(4): 479-499, (2011).
- Demir, M., Müzik ve sosyal etkileşim, *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, (2006).
- Demir, Z., Düzce'nin yeni kentleşme sürecinde açık ve yeşil alanlara yeni fonksiyonlar kazandırılması, *Doktora Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, İÜ, İstanbul, (2004).
- Deniz, B., Kentsel kamusal mekanlar bağlamında Centennial Olimpiyat Parkı'nın (Atlanta, ABD.) irdelenmesi, *ADU Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2 (1) (2005) 5-10.
- Dostoğlu, T., N., Gür, A., M., Toki konutlarında kullanıcı memnuniyeti fırsatlar ve sorumluluklar, *Mimarlar Odası Mimarlık Dergisi*, 355 ISSN: 1300-4212 (2010).
- Duman, Ü., Toplu konut alanında ekolojik planlama ilkelerinin Ankara-Eryaman 5.Etap örneğinde irdelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, (1999).
- Ekinci, E., C., Ozan, S., S., Yapı-Çevre ve İnsan-Mekan ilişkisi, 4. Coğrafi Bilgi Sistemleri Bilişim Günleri, Fatih Üniversitesi, İstanbul, (13–16 Eylül 2006).
- Emekçi, K, A., Ankara-Etimesgut ilçesinde açık-yeşil alan problemleri ve peyzaj mimarlığı açısından alınması gereken önlemler, *Yüksek Lisans Tezi*, AÜ. Fen Bilimleri Fakültesi, (1995).

- Erdiñ, Y., S., Konut oluşumunda kültür etkisinin toplumsal yaşam dinamikleri bağlamında incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, YTÜ, İstanbul. (2009).
- Erdoğan, ., Toplu konut uygulamalarının dış mekan tasarım ilkeleri açısından irdelenmesi: Adana Seyhan ve Yüreğir İlçeleri rneği, *Yüksek Lisans Tezi*. ukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (2009).
- Erdönmez, M., E., Açık kamusal kent mekanlarının toplumsal ilişkileri yapılandırmadaki rolü, Büyükdere-Levent-Maslak aksı, *Doktora Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, YTÜ, İstanbul, (2005).
- Erdönmez, M., E., Akı, A., Açık kamusal kent meknlarının toplum ilişkilerindeki etkileri, YTÜ Mimarlık Fakültesi e-Dergisi, 1 (1) (2005) 67-87.
- Erşan, Z., F., Kahramanmaraş kenti toplu konut uygulamalarının kullanım sonrası değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana, (2006)
- Erzen, J., evre estetiği, *ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık*, ISBN: 975-7064-96-3, Ankara, (2006).
- Fichter, J., eviri: Çelebi, N., *Sosyoloji Nedir*, Anı Yayıncılık, (2009).
- Gieryn, T., F., A Space For Place in Sociology. *Annu. Rev. Sociol.* 26: 463–496 (2000).
- Glaeser, E., L., Scheinkman, J., A, Measuring social interactions, Harvard University and Princeton University, (1999).
- Gökçe, ř., Sosyal etkileşimi geliştirecek peyzaj tasarımı üzerine bir araştırma: Çukurambar mahallesi rneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, (2007).
- Gökten, M., Toplu konutlarda insan-mekan ilişkileri, *Doktora Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, (1991).
- Göregenli, M., evre psikolojisi, İnsan-Mekan İlişkileri, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Sena Ofset Ambalaj ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. şti., ISBN: 978-605-399-171-7, İstanbul, (2010).

- Gür, Ö., Ş., Mekan Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, ISBN: 975-949-06-09, Trabzon, (1996).
- Harmancı, A., Ada 46 534 yönetim üyesi, *kişisel görüşme*, 14 Temmuz 2012
- Hornecker, E., Space and Place-setting the stage for social interaction, Interact Lab, Dept. of Informatics University of Sussex Falmer, (2005)
- İlgin, C., Hacıhasanoğlu, O., Göç–Aidiyet ilişkisinin belirlenmesi için model: Berlin / Kreuzberg örneği, Mimarlık Planlama Tasarım İTÜ Dergisi, 5 (2) (2006) 59-70.
- Je.,H., Lee, J., Cheong, S., Shin., S., A study on residential quality index of super high-rise apartment housing through survey with experts. Proceedings of the International Conference on Sustainable Building Asia, Seoul, Korea. S (2007).
- Jeffrey, P., Mark, G., Constructing social spaces in virtual environments: A study of navigation and interaction, *Stokholm, Swedish Institute of Computer Science (SICS)*, 24-38, (1998).
- Kalaycı, Ş., Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Asil Yayıncılık, ISBN: 975-9091-14-3, (2009).
- Kalyoncu,G., Kişiselleştirme ve yere bağlılık kavramlarının yurt mekanında irdelenmesi:İTÜ Ayşe-Zeynep Birkan yurtları örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, İTÜ, İstanbul (2006).
- Kaval, B., Siyaset bilimi ve planlama–kentleşme ilişkisi: Burhan Özfatura Dönemi, İzmir örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir (2005).
- Kellekci, Ö. L., Berköz, L., Konut ve çevresel kalite memnuniyetini yükselten faktörle, İTÜ Dergisi Mimarlık, Planlama, Tasarım, İstanbul, 5 (2) (1) (2006) 167-178
- Kellekci Ö., L. Berköz L., Mass housing: User satisfaction in housing and its environment Istanbul, Turkey. *Eur. J. Housing Policy*, 6(1):, (2006), 77-99.
- Kılınç, A. Z., Bezici, A. Kentleşme, gecekondü ve -hemşerilik, *Akademik İncelemeler Dergisi*. (1) (2011) 323-344.
- Kırsar, E., Türkoğlu, H., Neighboring as an indicator of social integration in residential areas of İstanbul, *14th The International Planning History Society (IPHS) Conference*, Istanbul-Turkey, (2010).

- Koramaz, K., E., Türkoğlu, H., Konut Çevresi Tasarımının Sağlıklı Yaşama Etkileri, <http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/>, (Erişim Tarihi 23.06.2010).
- Krueger, J., Extended cognition and the space of social interaction, Center for Subjectivity Research, University of Copenhagen, Njalsgade, (2010) 140-142,
- Kuter, N., Çankırı kenti açık ve yeşil alan varlığı içinde tarihi kent merkezinin kentsel peyzaj tasarımı açısından değerlendirilmesi, *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara (2007).
- Lang, P., J., Creating Architectural Theory, The Role of Behavioral Sciences in Enviromental Design, Van Nostrand Reinhold, New York, (1987).
- Li, B., Chen, S., A study of residential condition and satisfaction of the elderly in China. *J. Housing For the Elderly*, 25: 72-88, (2011).
- Müftüoğlu, V., Kentsel açık-yeşil alan karar ve uygulamalarının imar mevzuatı kapsamında Ankara kenti örneğinde irdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, AÜ, Ankara, (2008).
- Onay, S., N., Kamusal iç mekan ve toplumsal kimlik, Güz Yarıyılı Dönem Sonu Ödevi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İTÜ, İstanbul, (2005).
- Öner, U., Gümüş, A., E., Kurt Lewin ve alan kuramı Lewin'in çocuk psikolojisi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 33(1), (2000)
- Öztan, Y., Yaşadığımız Çevre ve Peyzaj Mimarlığı 49(2004).
- Özyılmaz, H., Diyarbakır'daki yeni yerleşim bölgelerinde kullanıcı gereksinimlerinin konut ve çevre açısından incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara, (2001).
- Pekin, U., Kentsel akarsu koridorlarının geliştirilmesi ve Ankara Çayı kavramsal yeşil yol planı, *Doktora Tezi*, AÜ. Fen Bilimleri Fakültesi, (2007).
- Perdikogianni, I., .From space to "place": the role of space and experience in the construction of "place" *Proceedings. 6th International Space Syntax Symposium*, İstanbul, (2007).
- Sailer, K., Penn, A., The performance of space—exploring social and spatial phenomena of interaction patterns in an organisation, *Paper to be presented at the Architecture and Phenomenology Conference in Haifa*, (2007).

- Salleh, A., G., Neighborhood factors in private low-cost housing in Malaysia, *Habitat International*, 32, 485-493, (2008).
- Sami, K., Diyarbakır'da geleneksel konut: Sosyal yaşam bağlamında mekan ve kültürel etkileşim, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, 9 (2007) 63-79.
- Sancak, A., Kentsel mekan kimliğinin oluşumunda kent mobilyası tasarım kriterlerinin irdelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul, (2009).
- Serpil, B., The analysis and design of urban near-home environments according to psycho-social needs and behavior of human beings, *Yüksek Lisans Tezi*, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Bilkent Üniversitesi, Ankara, (1996).
- Tanrıvermiş, E., Ankara koşullarında suya dayalı rekreasyon spor faaliyetlerinin planlanması üzerine bir araştırma, *Doktora Tezi*, AÜ. Fen Bilim Enstitüsü, Ankara (2000).
- Tavukoğlu, E., Toplu konut planlama ve tasarım kriterleri ile kullanıcı ilişkileri; İstanbul örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce Üniversitesi, Düzce, (2008).
- Tezel, D., Mekan tasarımında doğal ışığın etkileri, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, İTÜ, İstanbul, (2007).
- Ural, A., Kılıç, İ., Bilimsel araştırma süreci ve spss ile veri analizi, Detay Yayıncılık, ISBN: 9789758969173, (2006).
- Uslu, A., Gökçe, Ş., Social interaction in urban transformation areas and the characteristics of urban outdoor spaces: A case study from Turkey, *African Journal of Agricultural Research Vol. 5(20)*, pp. 2801-2810, (2010).
- Uzun, İ., Mimarlıkta ortak mekan kavramı kapsamında atriumlar üzerine bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, (2001).
- Uzun, İ., Altun, A., T., D. ve Bal, E., İzmir'in İzmir'i: Kentsel bellek üzerine mekansal bir çalışma, İzmirli Olmak Sempozyum, (2009).
- Ünlü, A., , Çevresel tasarımda ilk kavramlar, İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları, 1604 ISBN 975-561-120-7 (1998).

- Verdil, A., Mekan-Davranış ilişkisinin dönüşümü: Alışveriş merkezlerinin mekansal dizim yöntemiyle incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, (2007).
- Wrench, J., S., Brogan, S., M., McCroskey, J., C., & Jowi, D. The relationships among social phobia, communication apprehension, and willingness to communicate. *Human Communication*, 11, (2008) 409-430.
- Yeniçare, E., Kent Kimliği Nedir ve Örnekler Üzerinde İrdelenmesi, Namık Kemal Üniversitesi, <http://www.belgeler.com/blg/2kaf/kent-kimligi-peyzaj>, (Erişim Tarihi: 24 Kasım2011)
- Yeşil, M., Yılmaz, S., Erzurum kentinde konut bahçelerinin peyzaj tasarım ilkelerine göre incelenmesi üzerine bir araştırma, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 38 (1) (2007) 25-35.
- Yıldızcı, A., C., Bitkisel Tasarım, Atlas Ofset. İstanbul, (1988).
- Yılmaz, O., Duman, Ü., Toplu konut alanında ekolojik planlama ilkelerinin Ankara-Eryaman 5.Etap örneğinde irdelenmesi, *Ankara Üniversitesi Dergisi*, (7)1, s: 125-133, (2001).
- Yılmazer, İ., Ankara ve çevresinde yer alan pliyosen yaşlı birimin çökelim ortamı üzerine, TMMOB jeoloji mühendisliği dergisi, (39), 41-50, (1991).
- Yollu, D., Mekan organizasyonu ve biçim kavramlarının tarihi yarımada örneğinde incelenmesi,*Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2006).

6. EKLER

EK-1. ANKET SORULARI

	Değerli katılımcı,	Parsel No: <input type="text"/>
	Bu çalışma, Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde Yrd. Doç. Dr. Aybika Ayfer Karadağ danışmanlığında, Nihan ŞENSOY tarafından yürütülen “ Konut Yerleşimlerinde Dış Mekan Kullanımlarının Sosyal Etkileşim Yönünden İncelenmesi: Eryaman Atakent TOKİ Konutları (Ankara) Örneği ” konulu yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır.	
<p>Bu anket, sitenizde/konut çevrenizde komşularınızla ilişkilerinizi etkileyen dış mekan kullanımlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevapların doğruluğu ve güvenilirliği çalışmamızın başarısı için çok önemlidir. Vereceğiniz bilgiler akademik etik çerçevesinde kesinlikle gizli tutulacaktır. İlginiz ve yardımınız için teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.</p>		
Çalışmanın sonuçlarından haberdar olmak için sosyal_etiklesim@hotmail.com.tr e-posta adresinden bizlere ulaşabilirsiniz.		

A. Katılımcıların Sosyo-Demografik Yapılarına İlişkin Bazı Sorular

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Yaşınız: .....

3. Mezuniyet dereceniz nedir?

- İlkokul Ön Lisans Doktora
 Ortaokul/ilköğret Lisans Diğer
 Lise Yüksek lisans (belirtiniz.....)

4. Çalışma durumunuz hakkında bilgi verir misiniz?

- Kamu kurumunda memurum İşsizim
 Özel sektörde işçi statüsünde çalışıyorum Ev hanımıyım
 Özel sektörde işverenim Öğrenciyim
 Emekliyim Diğer (belirtiniz.....)

5. Aylık toplam geliriniz yaklaşık ne kadar? (Hanedeki toplam gelir)

- 660,00 TL ve altı 2501,00-5500,00 TL
 661,00-1600,00 TL 5501,00 TL ve üstü
 1601,00-2500,00 TL

6. Ankara'lı mısınız? Evet Hayır

7. Cevabınız **HAYIR** ise kaç yıldır Ankara'da yaşıyorsunuz? 1 yıldan az ya da ..... yıl

8. Hayatınızın çoğunu nerede yaşadınız?

- Büyük bir ilde Küçük bir ilde Kasabada
(Büyükşehir İlçede Köyde
Belediyesi)

9. Aile yapınız hakkında bilgi verir misiniz?

- Yalnız yaşıyorum Eşim ve çocuklarımla yaşıyorum
 Eşimle yaşıyorum Diğer (belirtiniz.....)

10. Çocuğunuz var mı? O Evet O Hayır

11. Cevabınız EVET ise çocuklarınız kaç yaşında?

.... yaşında, ... yaşında, ... yaşında, ... yaşında, ... yaşında, ... yaşında,

12. Ne zamandır bu sitede yaşıyorsunuz? ..... ay ve ..... yıl

- 13. Oturduğunuz konut kime ait? O Kendimin O Kiracıyım O Ailemin**
O Diğer (belirtiniz.....)

14. Konutunuz kaçınca katta yer almakta? .....kat

B. Katılımcıların Konut ve Dış Mekanlarına İlişkin Bazı Sorular

15. Evinizi seçmenizde etkili olan aşağıdaki faktörlerin önem derecesini lütfen belirtiniz. (Uygun cevaba X işaretini koyunuz)		Hiç önemli değil	Önemli değil	Biraz önemli	Önemli	Çok önemli
A	Konutun kent merkezine yakınlığı					
B	Konutun önemli kurumlara ve merkezlere yakınlığı (okul, AVM, vb.)					
C	Konut güvenliği (deprem, yangın, vb.)					
D	Konutun yapı kalitesi (ısı yalıtımı, kullanılan malzemeler, vb.)					
E	Konut tasarımı (odaların konumu, sayısı, vb.)					
F	Komşuluk ilişkileri					
G	Kültürel yapı uyumu					
H	Konut yakın çevresi dış mekan tasarımı					
I	Çocuk oyun alanları					
J	Spor alanları					
K	Konutun site içinde olması					
L	Güvenlik sisteminin bulunması					
M	Konut fiyatı					
N	Konutun ve bulunduğu bölgenin ekonomik değeri					

16. Konutunuzu seçmenizde etkili olan diğer faktörler nelerdir?

.....
.....
.....

17. Sitenizde vakit geçiriyor musunuz

- O Evet O Hayır

18. Cevabınız “evet” isehaftada yaklaşık kaç saat vakit geçirmektesiniz? ..... saat

19 Cevabınız “evet” ise kimlerle vakit geçirmektesiniz? (Birden fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz)

- Yalnız Çocuklarımla Arkadaşlarımla
 Eşimle Komşularımla Diğer (belirtiniz.....)

20. Sitenizin dış mekan tasarımlarına ilişkin <u>memnuniyet derecenizi belirtiniz.</u>		Hiç memnun değilim	Memnun	Bazen memnunum	Memnunum	Çok Memnunum
C	Araç yolları					
D	Yaya yolları					
E	Otopark					
F	Oturma mekanları					
G	Çocuk oyun alanları					
H	Spor alanları					
I	Yeşil alan					
J	Gölge alanlar (yeşil alan)					
K	Hava koşulları					
L	Donatı elemanlarının kalitesi					
M	Aydınlatma					
P	Engelli tasarımları					
R	Sessiz mekanlar					
S	Aile mekanları					

21. Sitenizin <u>dış mekan kullanımlarının yeterliliği</u> konusunda ne düşünmektesiniz? (Uygun cevaba X işaretini koyunuz)		Kesinlikle yetersiz	Yetersiz	Biraz yeterli	Yeterli	Kesinlikle yeterli
A	Oturma mekanları					
C	Futbol sahası					
D	Basketbol sahası					
E	Tenis kortu					
F	Çocuk oyun alanları					
G	Fitness alanları					
H	Yürüyüş yolları					
I	Yeşil alanlar					
J	Otoparklar					
K	Gölgelik alanlar					
L	Çocuk oyun elemanları (salıncak, tahterevalli, vb.)					
M	Aydınlatma					
N	Donatı elemanları					

22. **Apartmanınızda kaç komşunuzu tanıyorsunuz** O Kimseyi tanımıyorum ..... kişiyi tanıyorum
23. **Sitenizde kaç komşunuzu tanıyorsunuz?** O Kimseyi tanımıyorum ..... kişiyi tanıyorum

24. Sitenizde komşularınızla genellikle nerelerde karşılaşmaktasınız? (Uygun cevaba X işaretini koyunuz)		Her zaman	Çoğu zaman	Ara sıra	Bazen	Hiçbir zaman
A	Site giriş kapısı					
B	Apartman giriş kapısı					
C	Evimin bulunduğu kat					
D	Oturma mekanları (					
E	Futbol sahası					
F	Basketbol sahası					
G	Tenis kortu					
H	Fitness alanları					
I	Çocuk oyun alanları					
J	Yürüyüş yolları					
K	Otopark					
L	Yeşil alan					

25. Sitenizin dış mekanlarda boş vakitlerinizi nerelerde, hangi sıklıkta geçirmeniz?		Her zaman	Çoğu zaman	Ara sıra	Bazen	Hiçbir zaman
A	Oturma mekanlarında (kameriyeler, vb.)					
B	Yaya yolu kenarındaki oturma ceplerinde (banklarda)					
C	Futbol sahasında					
D	Basketbol sahasında					
E	Tenis kortunda					
F	Fitness alanında (Spor aletlerinin olduğu mekanda)					
G	Çocuk oyun alanlarında					
H	Yürüyüş yollarında					
I	Bahçede ve yeşil alanda					
J	Otoparkta					

C. Sosyal Etkileşime İlişkin Sorular

26. Aşağıdaki değişkenlerin komşularınızla olan sosyal etkileşiminize etkisini belirtirmisiniz?		Hiç etkili değil	Bazen etkili	Ara sıra etkili	Çoğu zamana etkili	Her zaman etkili
1	Havanın kirli olmaması					
2	Güzel koku					
3	Gürültü olmaması					
4	İklim koşullarıyla uyumlu tasarım					
5	Kat yüksekliğinin az olması					
6	Yapılar arası boşluk olması					
7	Çocuk oyun alanları					
8	Futbol sahası					
9	Basketbol sahası					
10	Tenis kortu					
11	Oturma mekanı					
12	Yürüyüş yolları					
13	Komsuların arkadaş canlısı olması					
14	Komşuların güvenilir olması					
15	Komşuların samimi olması					
16	Komşuların sabırlı olması					
17	Komşular yardımsever					
18	Komşular aynı kültürden					
19	Evimi seviyorum					

20	Siteyi seviyorum					
21	Komşular arası kültürel uyum					
22	Siteye ilişkin herşeyi önemsiyorum					
23	Yaşamak istediğim tek yer					
27	Kendim hakkında konuşmaktan sıkılmam					
28	Sokakta tanıdıkla karşılaşmaktan zevk alırım					
29	Diğer insanlarla rahatça konuşurum					
30	Sosyal ortamlarda rahat iletişim kurarım					
31	Göz teması kurmaktan rahatsız olmam					
32	Tanımadığım insanların arasında sakinim					
33	Kalabalık içinde rahatım					
34	Çok az tanıdıklarımla bile selamlaşırım					
35	Bir kişiyle yalnız kalmaktan rahatsız olmam					
36	Grup içinde rahat konuşurum					
37	Tanımadığım karşı cinsle rahat konuşurum					

27. Sitenizde komşuluk ilişkilerini ve sosyal iletişimi artırmak için dış mekan tasarımlarında, sizce (spor alanları, yürüyüş alanlar, vb.) neler yapılmalıdır?

.....
 .....

28. Boş zamanlarınızda sitenizde, komşularınızla neler yapmak isterdiniz, ilk 3'ünü yazınız?

.....
 .....
 .....

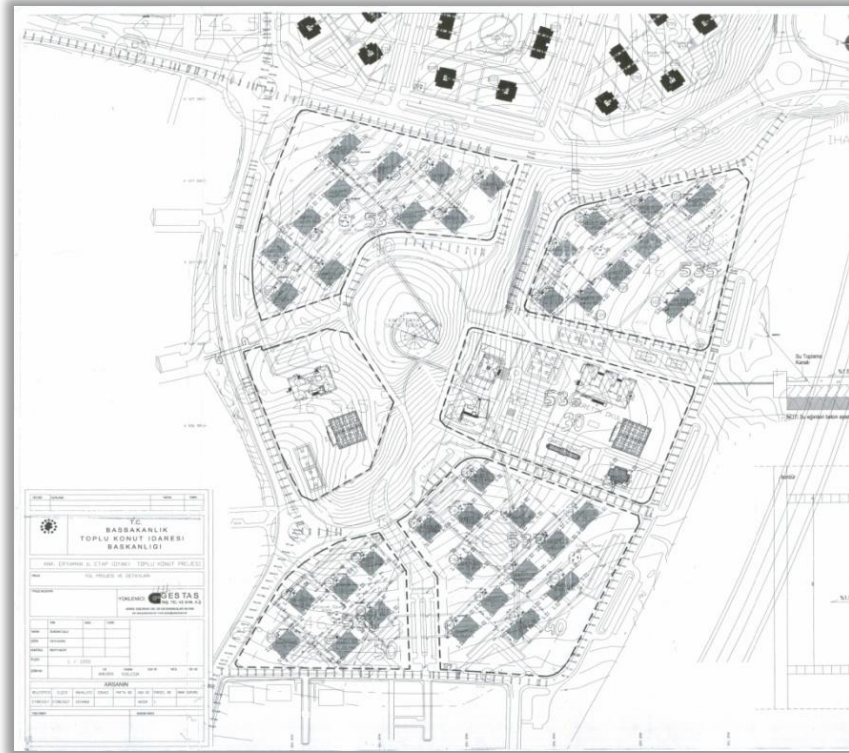
29. Komşularınızla ilgili 3 önemli probleminiz nedir?

.....
 .....
 .....

EK-2. ARAŞTIRMA ALANINA İLİŞKİN HARİTALAR

Şekil E.1. Gestaş inşaat bitkisel peyzaj projesi (Anonim 2011e; Anonim.2011g).

Şekil E.2. Etimesgut Belediyesi yol ve detay projesi (Anonim 2011e; Anonim.2011g).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ŞENSOY, Nihan
Uyruğu :T C.
Doğum tarihi ve yeri : 23.07.1983/ORDU
Telefon : 0 (312) 279 15 15
Faks : -
E-posta : nihansensoy@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Peyzaj Mimarlığı	2007
Lise	Trabzon Lisesi	2000

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2007-2008	Kayalar Meffert Boya Sanayi A.Ş.	Proje Renklendirme

Bilgisayar Programları: Autocad, Photoshop, 3d Max, Spss 18 Microsoft Office(word, excel, power point vb).

Yabancı Dil

İngilizce (Üds:53)

Yayınlar

1. **Şensoy, N.**, Müderrisoğlu, H., Oğuz, D., An evaluation of green areas from the point of user satisfaction in Ankara, Turkey: GAP analyses method, African Journal of Agricultural Research Vol. 5(10) (2010) 1036-1042